

***Manna
pro každý den
IV.***

Obsah	Stránka
Třetí Mojžíšova kniha, kapitoly 5–27	3
Epištola Galatským	66
Žalmy 73–79	84
Skutky apoštolů	114
Prorok Zachariáš	224
Prorok Malachiáš	250
První epištola Jana	258
Druhá epištola Jana	276
Třetí epištola Jana	278
První Samuelova	280
Druhá Samuelova, kapitoly 1–2	364
Obsah svazků I – IV	184

Citace z Bible jsou uváděny podle Kralického překladu, v případě potřeby jsou přeloženy z předlohy, kde je použit Elberfeldský překlad. V tom případě je připojena poznámka „Elb.“ nebo „přel.“.

Před čtením textu je třeba přečíst si oddíl z Bible, ke kterému se tento text vztahuje.

Přeloženo z „Tägliche Manna“, Band 4, Beröa-Verlag, Zürich 1984.

© 2001 **IGBV**
GUTE BOTSCHAFT Verlag
P. O. B. 80
D – 35673 Dillenburg
Germany

V této kapitole se nejedná o hříchy z nedopatření proti některému z Božích zákazů, nýbrž o jasně definovaná pochybení. V přečtených verších jsou obsaženy tři druhy hříchů, jimiž se můžeme provinit.

1. verš před nás staví pochybení jako svědků. Můžeme zamlčet něco zlého, co jsme měli vyvést na světlo. Avšak mnohem častěji zanedbáváme svědčit o dobrém, o tom, co jsme viděli na Pánu Ježíši nebo co o Něm víme (viz 1. Petra 3,15). Jestliže mlčíme, když jsme měli vydat svědectví o Pánu Ježíši, tu i my budeme musit nést „pokutu za nepravost svou“.

V 2. a 3. verši jde o chybějící oddělení se pro Boha. Kolik kontaktů se světem, které nebyly nutné, nás znečišťuje! Jak snadno je přitom přerušeno obecnství s Bohem! Často si toho všimneme teprve tehdy, když už nemáme chuť se modlit a nemáme radost z Božího slova.

4. verš odsuzuje naše nestřídmé mluvení. Ukvapenost našich rtů často zjevuje chybějící poddanost Pánu. Jak pravdivý je verš v Epištole Jakuba 3,2!

Když jsme uviděli svou chybu v Božím světle, je ve všech těchto případech prostředkem k uzdravení otevřené vyznání (1. Jana 1,9). Oběť za vinu mluví o tom, že si znovu musíme uvědomit cenu Kristovy oběti. Bez Jeho smrti na kříži by tento určitý hřích nemohl být odpuštěn.

„Zhřešil-li by člověk...“ (1. verš). Obdobný výraz najdeme v Novém zákoně a jeho pokračování zní: „... přímuvce máme u Otce, Ježíše Krista spravedlivého. A on jest smíření za naše hříchy“ (1. Jana 2,1.2 – přel.). Vidíme, že „oběť“ je nám vždy k dispozici. Nemusíme se napřed snažit polepšit, než jdeme k Bohu, našemu Otci. Smíme k Němu jít hned a vyznat vše takoví, jací jsme. On nám odpustí.

Co se však stalo, když byl provinilý Izraelita příliš chudý, takže nemohl přinést jako oběť za hřích ovci nebo kozu? Směl přinést dvě holoubátka. Bůh dokonce dopustil, aby jako oběť za hřích přinesl suchou oběť, a sice v takovém množství, které právě stačilo jako potrava na jeden den (2. Mojžíšova 16,16.36).

Když to přeneseme na nás, znamená to: Ačkoli je víra provinilého slabá a velmi nevědomá ohledně charakteru hříchu, Boží svatosti a díla Pána Ježíše na kříži, tu přece Bůh přijímá upřímné vyznání viny a jeho hřích je odpuštěn. Zachraňuje nás dílo Pána Ježíše, a ne naše porozumění! – Lotr na kříži je pro to krásným příkladem. Nemohl vysvětlit dílo Pána Ježíše, ale věděl o svých hříších a o tom, že odsouzení, kterého se mu dostalo, je spravedlivé. Jeho víra nechápala mnohé, ale stačila k tomu, aby jej Pán přijal: „Dnes budeš se mnou v ráji.“ (Lukáš 23,43)

U jasně vyznačených hříchů, jak je nalézáme v těchto verších, se jedná buď o vinu proti Bohu (14.–19. verš 5. kapitoly) nebo proti bližnímu (1.–7. verš 6. kapitoly).

Nevěrnost ve svatých věcech znamená, že člověk Bohu nedá to, co Mu náleží. Pro Izraelity to byly zvláště desátky z jejich sklizně, které si ponechali pro sebe, místo aby je přinesli ke svatyni (viz Malachiáš 3,8–12). Dáváme my Pánu, co Mu náleží? On nám dává každý den 24 hodin. Z toho potřebujeme největší část pro spánek, jídlo a práci. Ale přáním Pána je, abychom si udělali také denně čas a posadili se k Jeho nohám. A jak je to s materiálními oběti dobročinnosti a sdílení se?

Jak je možné napravit pochybení? Oběť za vinu nejprve ukazuje provinilému na oběť Pána Ježíše na kříži, jenž se vydal i za tyto hříchy. Pak muselo být to, co bylo zprozněveno nebo uloupeno, *nahrazeno* s jednou pětinou navíc. Bůh by chtěl, abychom Mu skutečně dávali čas, peníze a vše, co jsme Mu až do nynějška ujímali. U viny proti bližnímu muselo být nejprve nahrazeno to, co bylo uloupeno nebo zprozněveno, s jednou pětinou navíc, a potom musela být Bohu přinesena oběť za vinu. Nestačí vyznat hřích proti bližnímu Pánu Ježíši a použít pro sebe Jeho oběť; věc musí být dána do pořádku i s lidmi.

Řád zápalné oběti obsahuje přesné směrnice pro její obětování. Těmito verši Bůh chce představit Svému lidu, který se, jako kněží, denně zdržuje v Jeho přítomnosti a je zvyklý vše posuzovat podle Jeho myšlenek, další podrobnosti Kristova díla.

Zápalná oběť měla být po celou noc na ohni, který nesměl vyhasnout. Kristus byl obětován jednou provždy. Jeho oběť nemusí být už nikdy opakována. Ale památka na Jeho oběť vystupuje během noci – během nepřítomnosti Pána – ustavičně vzhůru k Bohu. Jak je to pro Boží srdce vzácné, když na této zemi najde srdce, která si cení díla Jeho Syna, říkají Mu to v modlitbě, chválí Jej za to a velebí! – Popel je znamením vykonaného díla. Je vynášen táborem ven za stany. To mluví o naší službě ve světě, kde smíme vydávat svědectví o Bohem přijaté Oběti.

Celý život Pána Ježíše se vyznačoval ustavičnou oddaností Bohu. Proto muselo být *všechno* kadidlo suché oběti spolu s památným dílem páleno Bohu. Ostatek suché oběti byl potravou kněží. Museli ji ovšem jíst na svatém místě. Není možné sytit se Pánem Ježíšem uprostřed hluku světa. K tomu potřebujeme ticho v Boží přítomnosti. Zaměstnávání se tím, co byl Pán Ježíš ve Svém životě pro Boha, na nás zanechává stopy.

Ve verších 19 až 23 se mluví o zvláštní suché oběti. Byla přinášena knězem v den jeho pomazání a patřila zcela Bohu. Kněz představuje věřícího, který je zvyklý zdržovat se v Boží přítomnosti a má porozumění pro Boží myšlenky. Kéž nám to Bůh dá, abychom patřili k těm, kteří vidí slávy Pána Ježíše Krista, jak nám jsou představeny v Evangelích. Bůh nám v nich ukazuje vysoké a vznešené věci, které se týkají Osoby Jeho Syna; poznáme je jen tehdy, když se pravidelně zdržujeme v Boží přítomnosti.

U *řádu oběti za hřích* je nápadné, jak Bůh dvakrát zdůrazňuje: „Svatá svatých jest.“ Je pravda, že Pán Ježíš se jako oběť za hřích učinil zajedno s našimi hříchy a byl pro nás učiněn hříchem; ale osobně byl dokonale oddělen od každého druhu zla. On, nositel našich hříchů, byl sám bez hříchu. Ačkoli vytrpěl Boží hněv, přece byl zalíbením Otce. Jak je to vzácné a pro nás nevystižitelné! Oběť za hřích musela být zabíjena tam, kde se zabíjí zápalná oběť. To je slavné poselství pro každého věřícího, který je sklíčen svým hříchem a s pochybností se ptá: „Jsem vlastně obrácen?“ Bůh jakoby říká: Pán Ježíš musel hrozně trpět pro tvé hříchy (oběť za hřích); ale vzácně Mne uprostřed těchto utrpení oslavil a vykonal dílo vykoupení k Mému plnému uspokojení (zápalná oběť).

Mezi *řádem oběti za vinu* a řádem oběti za hřích vidíme velkou shodu, neboť obě oběti mají co činit s našimi hříchy. Často činíme věci, které jsou v rozporu s Boží svatou přirozeností. V 1. Jana 3,4 je jako hřích označeno všechno, co člověk činí v nezávislosti na Bohu. Můžeme ale také hřešit tím, že Bohu nedáváme něco, na co má nárok. Proviňujeme se pak proti Němu jako stvoření vůči svému Stvořiteli.

Ale něco je nápadné. Je zde zmínka o věcech, které při předcházejícím pojednávání o oběti za vinu nebyly jmenovány, avšak u oběti za hřích a u jiných obětí ano: kropení krví a obětování tuku. Nemůže být příčina v tom, že Bůh při pojednávání o oběti za vinu chce vyzvednout *vinu* vůči Sobě, resp. vůči bližním? My jsme ve svém sobectví málo nakloněni k tomu, abychom přemýšleli o následcích, které mohou mít naše slova a činy pro druhé. Proto je v kapitolách 5 a 6 téměř výlučně řeč o nutnosti *napravení (navrácení)*. Zde, v řádu oběti za vinu, je nám ukázáno, že také pro naše viny muselo být učiněno smíření skrze krev. I v cestách Boží vlády musejí být naplněny požadavky Jeho svaté přirozenosti. A to mohlo být vykonáno jen skrze Pána Ježíše a Jeho oběť.

Když je nám sdělen *řád oběti pokojné*, je nejprve poukázáno na pohnutku, proč Izraelita přinášel pokojnou oběť. Dělo se to jako dík a ke chvále za obdržená požehnání, nebo to byl slib či dobrovolný dar (12. a 16. verš). Nepřipomíná nám to shromažďování věřících v neděli, kdy jsou shromážděni u stolu Páně, aby slavili večeři Páně a přinášeli Bohu oběť děkování a chvály (Židům 13,15)? Tu se smí každý „čistý“ věřící (srovnej verše 19–21 s 1. Korintským 11,27–31) radovat spolu s Bohem Otcem z Pána Ježíše a Jeho oběti.

S pokojnou obětí byla obětována také suchá oběť (12. verš). Dokonalý život Pána Ježíše nemůžeme oddělovat od Jeho smrti. Obojí patří k sobě.

Proč se zde mluví o *kvašeném chlebu*? Ten ukazuje na nás lidi. Jestliže se shromáždíme, abychom se klaněli Bohu a obětovali Mu chválu a dík, jistě nebude nikdo tvrdit, že je při nás vše dokonalé. Pán Ježíš je dokonalý – o tom mluví pokojná oběť a nekvašená suchá oběť. Ale při nás je často ještě mnoho lidské slabosti, ačkoli je v nás Duch Svatý a zdržuje působení zla (v *pečeném chlebu* přestal kvas působit). Často řekneme něco, co není zcela správné nebo není působeno Duchem Svatým. Ale Bůh ve Své milosti to přijímá (13. a 14. verš). Jak je to obdivuhodné!

Ve verších 22–27 je zdůrazněno, že Izraelita nesměl jíst ani tuk oběti ani krev. Už dříve jsme poukázali na to, že tuk zobrazuje vše, v čem Bůh v Kristu našel zalíbení. „Proto mne Otec miluje, že já pokládám duši svou.“ (Jan 10,17) Tak jako je pro nás Pán Ježíš nepochopitelný jako pravý člověk a pravý Bůh v jedné Osobě, tak i cena Jeho krve a dokonalost Jeho oddanosti Bohu až ke smrti přesahuje naši schopnost chápání. Ale s velebícím srdcem se radujeme z toho, že v díle našeho Vykupitele jsou části, které patří jen Bohu.

V dalších verších jsou jmenovány díly oběti, které patřily knězi: hrud' a pravá kýta. Hrud' je obrazem citů srdce. Mluví o nekonečné lásce Pána Ježíše. Jako kněží jsme napomínáni, abychom se sytili touto nepochopitelnou láskou. Proč mne tak miloval, že za mne zemřel? Nerozumím tomu. Proč mne nyní miluje, když Jej přece tak často zarmucuji? Ani tomu nerozumím. – Kýta je obrazem síly Pána Ježíše v Jeho chození a síly, v níž vykonal dílo na kříži.

Tyto díly oběti jsou kněžskou potravou. Duchovní potrava, kterou přijímáme, tvoří naše duchovní bytí. Vtiskne ráz našemu chování (srovnej s Jan 15,12) a dá nám sílu k plnění naší služby.

Po naučeních a směrnicích týkajících se obětí přicházíme nyní ke kněžství. To, co bylo ohledně svěcení kněze ve 2. Mojžíšově nařízeno, je nyní provedeno. Aron je přitom obrazem Pána Ježíše jako Nejvyššího kněze v nebi a jeho synové tvoří kněžský dům. Jsou obrazem věřících Církve, kteří jsou s Pánem Ježíšem spojeni jako kněží. V zásadě je každý věřící v době milosti knězem (1. Petra 2,5; Zjevení 1,6). Ale v obrazech Starého zákona nenacházíme představení pravdy podle učení, nýbrž způsob, jak můžeme tyto pravdy ve svém životě prakticky uskutečňovat. Tak jsou Aronovi synové obrazem věřících, kteří jdou v praktickém obecenství s Pánem a jsou zvyklí zdržovat se v Jeho přítomnosti.

Aronovy šaty představují rozličné vlastnosti našeho velkého Nejvyššího kněze, které postačují pro všechny různé potřeby věřících, jež před Bohem zastupuje. Pán Ježíš je Ten svatý, pomazaný, korunovaný a opásaný.

Při pomazání je nápadné, že Aron nebyl pomazán se svými syny. Proč? Pán Ježíš byl svatý a čistý. Nepotřeboval žádnou oběť, aby mohl být naplněn Duchem Svatým (olej pomazání) (Lukáš 3,21.22; 4,1; Skutky ap. 10,38). My jsme však nejprve potřebovali oběť – neboť „bez krve vylití nebývá odpuštění“ – abychom mohli obdržet Ducha Svatého.

Při bližším uvažování o 8. a 9. kapitole nám jsou nápadné zvláště tři věci: předně *autorita Slova*. Mojžíš dvakrát zdůrazňuje lidu: „To jest ta věc, kterou přikázal Hospodin.“ (8,5; 9,6) Zde není místo pro lidské ideje a přemýšlení. Druhým bodem je *moc krve*. Tento bod vystupuje zvláště v dnešním oddílku. A za třetí vidíme v pomazání Arona a jeho synů *moc Ducha Svatého*.

Vylití krve ve Starém zákoně je základem všech obětí za hřích. Týkalo se také všech předmětů služby a všech zařízení kněžského úřadu. V celém okruhu levítské služby vidíme cenu, moc, účinek a použití krve (Židům 9,22). Kristus vešel se Svou vlastní krví do samého nebe. Je tam pro nás. Celá cena Jeho Osoby a Jeho díla je nám připočtena.

Co znamená krev na čtyřech rozích oltáře? Čtyři rohy ukazují na čtyři světové strany. Výkupným dílem Pána Ježíše na kříži bylo vykonáno smíření, které je nabízeno nejen Židům, nýbrž všem ztraceným lidem ve světě.

Krev je také základem pravé kněžské služby. Byla nanášena na ucho, palec ruky a palec nohy kněží a připomíná nám slyšení Božího slova, službu ve svatyni a vstupování do domu Páně. Vše se zakládá na díle vykonaném na kříži.

Verše 31 až 35 podávají krásný obraz Krista a Jeho lidu, jak se společně sytí výsledky smíření. Aron a jeho synové, pomazání společně na základě vylité krve (30. verš), zůstávají po sedm dní u dveří stánku úmluvy. Není to obraz dnešního časového období? My, věřící doby milosti, jsme zcela s Kristem spojeni a odděleni pro Boha. Očekáváme den zjevení slávy našeho Pána (zde předobrazem tím, co se dělo osmého dne). A během této doby se smíme sytit bohatstvími božské milosti. Jaká je to výsada! Kéž nám Bůh dá milost, abychom se ve svém životě rozhodně odvraceli od všeho, čím by svět chtěl naplnit naše srdce a naši mysl, abychom neztratili chuť na pokrm, který nám chce dát Bůh.

Osmý den zaujímá při svěcení kněží zvláštní místo. Nejde už jen o Arona a jeho syny; nyní přistoupilo „všecko shromáždění“. Všichni měli být přítom, když se zjeví sláva Hospodinova. V této chvíli leží tento den ještě v budoucnosti. Ale Bůh Svým slovem ručí za to, že se svým časem naplní.

Při přinášení obětí osmého dne je nápadný výraz, který se vícekrát opakuje: „I podali mu synové Aronovi krve.“ (9.12.18) V tom nacházíme poukaz na *službu smíření*, která nám je Bohem svěřena (2. Korintským 5,18–20). Pán Ježíš dílo dokonál, ale nás chce použít, abychom hříšníkům nabízeli smíření. Jen Pán Ježíš může lidi zachránit před soudem. Ale my smíme přinést krev tam, kde ji Pán Ježíš může použít k očištění hříšníků. My smíme všem lidem říci, že smíření se svatým Bohem je možné na základě krve Spasitele, která byla prolita na kříži.

Oběti za lid jsou základem jeho požehnání (22. verš). Oběť, kterou Pán Ježíš přinesl na kříži, vystačí pro obnovení Izraele jako pozemského Božího lidu i pro očištění celého stvoření. Ale čas, ve kterém se to všechno uskuteční, ještě nenastal. Tak jako Mojžíš a Aron vešli do stánku, tak dlí Pán Ježíš dnes v nebi, skryt před očima lidí. Ale co to bude, až se zjeví ve slávě se vším Svým lidem, se všemi, kteří v Něho nyní uvěřili! Pak bude Izrael uveden do plného požitku výsledků dokonaneho vykoupení. Plésání, chvalozpěv a velebící klanění budou odpovědí Jeho lidu na požehnání, kterého se mu dostalo.

Nejen dějiny lidstva všeobecně, ale i dějiny Božího lidu jsou charakterizovány chybami, hříchy a úpadkem. Je to smutná pravda, která je potvrzena zde, a také později v dějinách církve. Sotva byli Aronovi synové posvěceni pro své vysoké postavení, dva z nich hned zhřešili. V čem spočíval jejich přestupek? Přinesli svou vlastní vůli, své vlastní myšlenky do bohoslužby, která byla přece ve všem stanovena Bohem. Museli na místě zemřít (srovnej se Skutky ap. 5,1–11).

I v životě věřícího mohou být hříchy, které vedou ke smrti (1. Korintským 11,30; 1. Jana 5,16). V tomto případě neprospěje modlit se a prosit za život. Sám nejvyšší kněz, přímluvce, v tomto případě mlčí. Kéž bychom při vši obdivuhodné milosti, které se nám od Boha dostalo, nikdy nezapomněli, že On je svatý a že zůstává Svě podstatě vždy věrný (Židům 12,10.28.29). Chtěl by ještě i dnes být posvěcen v těch, kteří se Mu blíží. V žádném případě není lhostejné, jak vypadá život sboru, shromáždování věřících a bohoslužba. Jen směrnice Božího slova a vedení Duchem Svatým směřují rozhodovat.

Verše 8–11 ukazují, jak potřebná je duchovní střídmost, abychom mohli v Božích věcech zachovat dobrou schopnost rozeznávání. Věřícím, kteří jsou naplněni radostmi této země – nejsou střízliví, chybí porozumění nebeským věcem.

Bůh nechce, aby nás pozemské věci zcela zaujímaly. Opravdoví kněží by se neměli nechávat od svého vysokého povolání odvádět ani pozemským zármutkem (6. a 7. verš) ani pozemskou radostí (8.–11. verš). Jejich radost je radost nebe. Radost v Pánu je jejich síla (Nehemiáš 8,10). Co znamená svět pro srdce, jež se raduje v Kristu? To je duchovní poučení veršů 12–15, ve kterých je kněžská rodina vyzvána, aby jedla suchou a pokojnou oběť. Nestačí jen vědět, jak je svět „nesvatý“ a „nečistý“, abychom byli uchráněni těchto věcí. Je nutné, abychom se zaměstnávali Pánem Ježíšem, aby radost v Něm se stala v našem životě skutečností.

Zbylí Aronovi synové by bývali měli jíst oběť za hřích na svatém místě, ale oni v tom selhali. Rozumíme zde duchovnímu významu? Jedením oběti za hřích se měli učinit zajedno s hříchem toho, jenž oběť přinesl. Nikterak by nám nemělo být lhostejné, když náš bratr nebo sestra ve víře se od Pána vzdálí a upadnou do hříchu. Když Pán Ježíš umyl učedníkům nohy, prohlásil, že nadále mají tak činit také jeden druhému (Jan 13,12–17). A v Galatským 6,2 říká apoštol: „Jedni druhých břemena neste, a tak plňte zákon Kristův.“ Neselhali jsme v tom už často? Kéž bychom to Pánu upřímně vyznali, tak jako to tehdy učinil Aron vůči Mojžíšovi (verše 19,20).

V poslední kapitole jsme viděli, že kněží měli rozlišovat mezi čistým a nečistým. Aby mohli tomuto úkolu dostát, jsou v této kapitole sděleny podrobnosti o čistých a nečistých zvířatech země.

Bůh nám touto obraznou řečí Starého zákona ukazuje vlastnosti a znaky, jimiž by se měl vyznačovat věřící křesťan. Bůh nechce, abychom měli obecnství s takovými, u nichž tyto věci chybí. Ale jsou tyto věci při nás?

Čistá zvířata jsou taková, která *přežvykují a mají rozdělené kopyto*. Myslíme tu nejprve na čtení Bible. Co jsme přečetli, musí být stráveno, jinak to není k žádnému užitku. Střezme se číst Bibli jen z náboženské povinnosti. K vnitřnímu duchovnímu životu však patří odpovídající praktické chození. Vnější bezúhonnost však nic neprospěje, když toto chození není výrazem skrytého života s Bohem.

U vodních zvířat jsou rozhodujícím znakem *ploutve a šupiny*. Ploutve uschopňují rybu plout proti proudu a šupiny ji chrání. Jako znovuzrození lidé potřebujeme duchovní energii, abychom mohli při následování Pána plout proti proudu světa. Ale potřebujeme také sílu, abychom se chránili proti jeho vlivům. Život víry je boj, ve kterém můžeme být vítězni jen skrze moc Pána.

Ptáci, s výjimkou zde uvedených, jsou čistá zvířata. To mu lze dobře rozumět. Ptáci nejsou vázáni na zem, mohou se zvedat do vzduchu, létají vstříc nebi. Křesťan žije sice ještě na zemi, ale je už občanem nebe. Jeho srdce zde už nenalézá pravý domov. Jeho vlast je nahoře, tam, kde je Pán Ježíš.

V seznamu nečistých ptáků nacházíme především masožravé druhy a vyložené všežravce, kteří pohltnou vše, co najdou, a netopýra, který není ptákem, nýbrž létajícím savcem. Zvyky těchto tří druhů zvířat nám představují to, čeho se musí pravý křesťan vyvarovat. Má odmítnout vše, co přichází od tělesné přirozenosti. Dále nesmí přijímat bez rozdílu vše, co mu přijde do cesty. Musí u věcí zkoumat jejich charakter. Má používat křídla víry a zaujímat své místo tam, kde je jeho pravá vlast. U křesťana nemá být nic plazícího se, nic smíšeného, nic nečistého.

To, o čem je zmínka v 8. verši, je potvrzeno verši 24 až 28: Už dotknutí se mrtvého nečistého zvířete Izraelitu znečišťovalo. Jak velmi potřebujeme stále napomenutí apoštola Korinským: „Očišťujme se od všeliké poskvrny těla i ducha, konajíce posvěcení v bázni Boží.“ (2. Korinským 7,1)

Všechna havěť a zvířata plazící se po zemi byly ohavností. Nic z toho se nesmělo jíst (41. verš). Nebyla tu žádná výjimka, ale ve verších 29 a 30 jsou někteří živočichové zvlášť jmenováni. Jsou to takoví, kteří znamenali zvláštní nebezpečí, neboť se běžně nacházeli v příbytích lidí a mohli snadno spadnout do nějaké nádoby, na nějaký nástroj nebo oděv a znečistit ho.

Nevaruje nás tím Boží slovo před znečištěním věcmi, které nám jsou nejbližší – totiž v našem srdci? „Především, čeho se stříci sluší, ostříhej srdce svého.“ – „Ze srdce zajisté vycházejí zlá myšlení, vraždy, cizoložstva, smilstva...“ (Příslaví 4,23; Matouš 15,19.20)

Přenesení nečistoty z mrtvého zvířete na toho, který se ho dotkl, nebo na to, na co padlo, je ilustrací toho, že hřích přišel na svět „a skrze hřích smrt, a tak na všechny lidi smrt přišla, poněvadž všichni zhřešili“ (Římanům 5,12 – přel.). Jen pramen, cisterna a nahromaděná voda, stejně jako semeno k setí, zůstaly čistými. Jsou to dva poukazy na Krista, nad kterým nemá smrt žádné moci. Z pramene přichází voda k očišťování – od Krista přichází Boží slovo, které nás očišťuje. A vzhledem k semenu mluví Pán Ježíš sám o sobě jako o pšeničném zrně, které padne do země a umírá, aby přineslo mnohý užitek – ovoce vzkříšení (Jan 12,24).

U havěti a plazících se zvířat jde Boží nařízení ještě dále, než že je označuje za nečisté. Nazývá je *ohavností*. To znamená něco absolutně ošklivého v Božích očích. Nedbáním na Boží svaté požadavky se mohli Izraelité sami stát ohavností. „Svatí buďte, neboť já svatý jsem.“ Kéž bychom se důsledněji zdržovali všeho, co Boží slovo odsuzuje!

Apoštol Petr se jako Žid zcela podřizoval těmto ustanovením. Proto dobře rozumíme, že pro něho bylo velmi těžké porozumět nebeskému vidění, když před něho Bůh třikrát předložil právě tato zvířata a vyzval ho: „Vtaň, Petře, bij a jez!“ (Skutky ap. 10,9–16) Ale jak vzácně tam zazněl Boží hlas z nebe: „Co Bůh očistil, neměj ty toho za nečisté!“

To, co nemohl vykonat zákon, uskutečnila milost. Bůh poslal Svého Syna a na Něm vykonal soud nad hříchem. Nyní může být očištěn i ten nejbídnější hříšník tak, že smí přijít do přítomnosti tohoto svatého Boha, který si oškliví každý hřích. Jak velké a slavné je dílo vykoupení, které Pán Ježíš vykonal Svou smrtí na kříži!

„Zákon té, která porodila,“ nás učí dvěma velmi důležitým věcem. Připomíná nám dědění hříchu a ukazuje nám Boží opatření, aby se nečistý člověk mohl stát čistým.

První žena, Eva, byla satanem oklamána a upadla do přestoupení (1. Timoteovi 2,14). S hříchem pronikla smrt ke všem lidem (Římanům 5,12). Skrze ženu se také lidský život předává dále. Ale na tomto mladém životě už lpí nečistota jeho matky. Rozumíme otázce Bildadově: „Jak by tedy spravedliv býti mohl bídny člověk před Bohem silným, aneb jak čist býti narozený z ženy?“ (Job 25,4) a zvolání žalmistově: „Aj, v nepravosti zplozen jsem, a v hříchu počala mne matka má.“ (Žalm 51,7). Ačkoli novorozené děcko ještě neučinilo žádný hřích, je už před Bohem nečisté.

Chlapec musel být osmého dne obřezán. To slovy Nového zákona znamená, že náš starý člověk není pro Boha použitelný. Jen ten, kdo je znovuzrozen, se může Bohu líbit (Filipským 3,3). Náš starý člověk je ukřižován a pohřben.

Po uplynutí dnů očišťování musela být přinesena zápalná oběť a oběť za hřích. Smrt Pána Ježíše je jediným prostředkem k tomu, aby ten, jenž patří k padlému a nečistému lidskému pokolení, se pro Boha mohl stát čistým. Tato milost tu je *pro každého* (8. verš). Nikdo nebude moci jednou říci: Ježíšova krev byla pro mne nedosažitelná.

Třetí Mojžíšova kniha je, abychom tak řekli, „příručkou kněze“, ve které mu Bůh jasně ukazuje, co je čisté a co je nečisté. V kapitolách 13 a 14 je pojednáno o ráně malomocenství, která se mohla ukázat na člověku z Božího lidu, na oděvu nebo na domě.

Malomocenství je ve svém duchovním významu projevem tělesné přirozenosti, kterou každý člověk od svého narození v sobě nese a kterou i věřící má ještě v sobě. Malomocný z Božího lidu je obrazem člověka, který uznává, že je věřící, ale jehož vnější život ukazuje, že tělo, hříšná přirozenost, jej opět *ovládá*.

V uvedených verších je nám nápadná opatrnost, s jakou musel kněz jednat, aby zjistil, zda se u dotyčného člověka skutečně jedná či nejedná o ránu malomocenství. Dokud to nebylo jasné, měl být člověk dvakrát zavřen po dobu sedmi dnů. – V 1. Korintským 5,9–13 je nám řečeno, jak má jednat místní shromáždění, když někdo, kdo je nazýván bratrem, je opět ovládnut starou, hříšnou přirozeností, a tím se prokáže jako zlý. Musí být vyloučen ze středu věřících. V mnoha případech to ale není jisté, zda dotyčná osoba je zlá nebo ne. Tu je zapotřebí velké závislosti na Pánu, moudrosti a porozumění Písmu, abychom věděli, co se má dělat.

Ve verších 10 a 11 jsou příznaky rány malomocenství tak jasné, že kněz musí nemocného člověka ihned prohlásit za nečistého. Ve 13. verši vypadá věc ještě jasnější: *celé* tělo je pokryto malomocenstvím. Ale tohoto člověka musí kněz prohlásit za čistého. Když je třeba posoudit zlo, potřebujeme směrnice shůry! Jakmile soudíme jen podle vnějšku a ne na základě Božího slova, jistě učiníme chybná rozhodnutí. Jak velmi máme zapotřebí, abychom se stále nechávali vést Božím slovem a Duchem Svatým!

Proč případ, který bychom označili za beznadějný, protože malomocenství nenechalo na těle zdravého místa, je prohlášen za čistý? V okamžiku, kdy pochybivší člověk zaujme upřímným vyznáním své viny před Bohem správné místo, je věc v pořádku. „Kde se rozhojnil hřích, tu ještě více rozhojnila se milost.“ (Římanům 5, 20) Jak je to obdivuhodné!

Ne každé podezření na malomocenství se prokáže jako oprávněné. Jestliže se rána nerozšiřuje, je dotyčný člověk prohlášen za čistého. Když se podíváme na svůj život a hříchy, musíme s Jakubem říci: „V mnohém zajisté klesáme všichni.“ (Jakuba 3,2) Je však velký rozdíl, zda věřící *upadne* do hříchu z nedostatku bdělosti, anebo zda v hříchu *žije*, to znamená, že se opět chová tak jako nevěřící. V prvním případě platí Galatským 6,1 a ve druhém 1. Korintským 5,11.

Podrobnost a přesnost, se kterou je popisováno malomocenství a jeho výskyt na některé části těla, svědčí o svatosti, kterou Bůh vyžadoval od Svého lidu, aby mohl bydlet v jeho středu. Boží oči jsou „čisté, takže na zlé hleděti, a na bezpráví se dívati nemůže“ (Abakuk 1,13). Žádný člověk se nesměl odvážit sám posuzovat svůj stav. To byla výlučně věc kněze, který jednal na základě Božích směrnic. Táž zásada platí ještě dnes. Kristus je ten neomylný Nejvyšší kněz, který při nás skrze Boží slovo odkrývá všechno, co není k Boží cti.

Malomocenství může vzniknout také jako následek boule (Kral. překl.: vřed) nebo zánětu (Kral. překl.: spálenina) (verše 18 a 24). Nemá nám to ukázat, že hřích v životě věřícího, který není správně, to znamená ve svém kořenu, odsouzen, se může rozrůst v horší? Mysleme jen na lásku k penězům. Když zpozorujeme, že peníze a majetek nabývají pro nás na důležitosti a chtějí se zmocnit našeho srdce, je třeba tento zlý kořen v našem životě odsoudit. Jestliže však necháme lásku k penězům ve svém srdci zakořenit, povede k chamtivosti. Ve vztahu k penězům potom myslíme a jednáme tak jako nevěřící: Jsme, obrazně řečeno, malomocní. Proto říká apoštol Pavel vzhledem k milování peněz: „Ale ty, ó člověče Boží, takových věcí utíkej.“ (1. Timoteovi 6,10.11)

Verše 38 až 44 jasně ukazují, že ne všechno, co na první pohled zle vypadá, je malomocenství. Jak potřebná je při každém projednávání takových případů schopnost úsudku, vypěstovaná Božím slovem! Slabosti – a k nim patří i naše charakterové založení – ještě nejsou hříchy, avšak mohou k nim snadno vést (srovnej verše 41 a 42). Na druhé straně nesmí být skutečné zlo nikdy omlouváno slabostí (43. a 44. verš).

Malomocenství na hlavě mluví obrazně o nečistotě našich myšlenek. Může to být nečistota v našich pojetích ohledně pravdy. Chceme například všechno vysvětlit svým rozumem, aniž bychom s modlitbou četli Boží slovo. Jestliže tímto způsobem dojde někdo k falešnému učení a zvěstuje ho, i když stojí v rozporu s Božím slovem, pak máme co činit s „malomocenstvím na hlavě“.

Když bylo skutečně zjištěno malomocenství, nebylo už slitování. S roztrženými šaty, obnaženou hlavou, zakrytým vousem a s voláním: „Nečistý, nečistý!“ musel dotyčný zůstat vně tábora. Jak dlouho? Dokud na něm byla ta rána. – Jestliže do života věřícího vniklo zlo a rozšířilo se, pak zůstává obecně s Pánem Ježíšem a s věřícími přerušeno tak dlouho, dokud zlo není ve svém působení a u svého kořene odsouzeno a dokud není opuštěno. Teprve když vše uznáme a nic nepřikrášlujeme, může nás Boží milost vést k uzdravení a napravení.

Tento oddíl jedná o malomocenství na oděvu. Šaty jsou v Božím slově vždy obrazem našich zvyků, našeho chování, našich slov a skutků, které druzí vidí a mohou zjišťovat. Juda ve své Epištole používá podobnou obraznou řeč, když píše: „V nenávisti majíce i tu skrze tělo poškrvněnou sukni.“ (Judy 23)

Může tedy být, že věřící není osobně „malomocný“. A přece mohou být v jeho chování věci, které jsou zlé a které jsou v Bibli jasně odsouzeny. Jak je potom dobré, když tu jsou duchovní spolukřesťané, kteří to zjistí a svého bratra na to upozorní. Kéž bychom dovedli takovou „kněžskou službu“ přijmout a vyvodit z ní správné důsledky. Ve Starém zákoně musely být šaty napadené malomocenstvím spáleny. Pro nás to znamená, že v našem životě mohou být zvyky, které, jsou podle Božího slova zlé a musejí být s rozhodností odsouzeny a odloženy.

Máme-li touhu těšit se z obecenství s naším Pánem a z Boží přítomnosti, najdeme snadno ve svém životě věci, které nás o toto požehnání oloupí, když si je dále podržíme. Kéž by naše srdce byla jemná a citlivá!

Zákon malomocného říká knězi, co je třeba činit, když byl někdo uzdraven od rány malomocenství. Uzdravení samo je pouze Boží věc. Věřící, u kterého stará přirozenost opět nabyla vrchu, takže musel být jako „zlý“ vyloučen z obecnství věřících, může být uzdraven jen působením neomezené Boží milosti. Jen Boží milost může padlého věřícího přivést k poznání a k upřímnému vyznání viny. To je uzdravení.

V zákoně malomocného jde o očištění po uzdravení, to jest o přivedení věřícího zpět do stavu, který se Bohu líbí. Existuje cesta zpátky, ale je to dlouhá cesta. Mohl malomocný při tomto díle něčím pomoci? Ne! Vše zařizoval a vykonával kněz. Jaký je to krásný poukaz na Pána Ježíše, který se ujímá zbloudilých věřících, když došlo k obratu.

Ti dva ptáci ukazují na Pána Ježíše, jenž byl pro naše přestoupení *vydán* a pro naše ospravedlnění *vzkříšen*.

Když byl uzdravený člověk prohlášen za čistého, směl sice přijít do tábora, ale musel ještě sedm dní zůstat vně svého stanu. Odklon do zlého stavu se neděje náhle. Tak ani dílo napravení nemůže proběhnout rychle. Duch Svatý potřebuje čas, aby s námi přišel k Svému cíli.

Osmý den byl při očišťování uzdraveného malomocného zvláštním dnem. Ukazuje na nový začátek. Věřící, který ve svém životě přenechal opět vládu tělu, ale byl uzdraven a napraven, smí učinit nový začátek.

Nejprve musela být přinesena oběť za vinu; neboť ten, kdo se po svém obrácení a odpuštění hříchů opět chová jako nevěřící, na sebe uvedl velkou vinu. Jen s pohledem na dílo Pána Ježíše, který za něho nesl tuto vinu a vzal za ni na Sebe soud, se může věřící stát opět čistým.

Krví z této oběti za vinu je nyní pomazán okraj pravého boltce, palec na pravé ruce a na pravé noze. Nato jsou tyto části těla pomazány olejem. Bůh tím chce říci: Na základě oběti je odpuštěno vše, co bylo spácháno uchem, rukou a nohou. Nadále se ale máme v síle Duha Svatého zcela dávat k dispozici Bohu.

Vzhledem k nařízením osmého dne učinil Bůh určitá omezení pro chudého. Bůh ani dnes nevyžaduje od každého věřícího totéž. Vidí rozdíly v duchovním porozumění a v míře známosti. Bůh ví, co může od člověka požadovat, a On ve Své milosti nevyžaduje nic, co by přesáhlo jeho duchovní schopnosti.

Když se jedná o malomocenství na domě, Bůh říká: „Když... bych *já* dopustil malomocenství na některý dům...“ Zde jde obrazně o Boží dům na zemi, v němž přebývá Duch Svatý, viděný pod odpovědností člověka. Místní sbor, shromáždění, představuje viditelně tento dům (1. Korintským 3,16). Může se stát, že jsou uprostřed věřících trpěny věci, které Bůh nemůže schvalovat. Pak On sám zjeví zlo, které už nemůže snášet; neboť Jeho domu náleží svatost (Žalm 93,5).

Při zkoumání ukázavší se rány nevidíme ani zde unáhlenost nebo lhostejnost. Shromáždění v Korintu nám dává poučný příklad, abychom porozuměli duchovnímu významu našeho oddílu. Korintští tvořili duchovní dům, na jehož stěnách apoštol Pavel shledal zlé příznaky. Prikázal, aby vyňali kámen, který byl napaden malomocenstvím (1. Korintským 5), a potom čekal na reakci. Korintští se sklonili a jednali podle Boha, takže jim Pavel mohl ve své 2. epištole napsat: „Ale ten, který těší ponížené, potěšil nás, Bůh, skrze příchod Tita. A netoliko příchodem jeho, ale také i potěšením tím, které on měl z vás, vypravovav nám o vaší veliké žádosti, o vašem kvílení, o vaší ke mně horlivé milosti, tak že jsem se velmi zradoval... Všelijak prokázali jste to, že jste nevinni v té věci.“ (2. Korintským 7,6.7.11)

Nečistoty, o něž se jedná v této kapitole, jsou méně zlé než malomocenství. V předobrazu mluví o všem, co vyvěrá z naší padlé přirozenosti. Každé hnutí a každý výplod těla jsou nečisté. Ačkoli věřící obdržel novou přirozenost, zůstává ta stará přirozenost, jeho tělo, nepolepšitelně zkažené. Vše, co u něho vyvěrá z tohoto zdroje, je nečisté a znečišťuje ho i jeho okolí. To vysvětloval Pán Ježíš, když mluvil k zástupu: „Ne to, což vchází v ústa, poškvřňuje člověka, ale což z úst pochází, to poškvřňuje člověka.“ Svému učedníkovi Petrovi, který to nemohl pochopit, to řekl ještě jasněji: „Ale které věci z úst pocházejí, z srdce jdou, a ty poškvřňují člověka.“ (Matouš 15,11.17–20)

Jak je potřebné, abychom jako Boží děti bděli nad svými slovy! Jak rychle promluvíme nerozmyšlená, neovládaná a možná tvrdá slova vůči partnerovi v manželství anebo vůči jiným lidem. Mysleme na to: Neznečišťuje to jen nás, nýbrž i děti, které takový rozhovor slyší! Nejsme hluboce pokořeni, když si všimneme, jak naše děti přebírají nepěkné způsoby našeho mluvení, naše hrubé výrazy, které snad bez rozmyslu řekneme? Není lhostejné, co říkáme a jak se chováme. Co je možné u mne a u tebe pozorovat: činnost těla nebo nový život?

Je nějaký očišťující prostředek pro to, co přichází z padlé lidské přirozenosti, kterou v sobě ještě nosí i věřící? Ano, je to voda – Boží slovo – ve které se lidé vykoupují a ve které musí být vyprány šaty a omyty nástroje. V Efezským 5,26 čteme, že Kristus očišťuje Církev „omýváním vodou skrze slovo“. Nejprve nám skrze Svě Slovo ukazuje, co je v Jeho očích „nečisté“. Čteme tu například jasná slova: „Žádná řeč mrzutá nevycházej z úst vašich.“ (Efezským 4,29) Skrze Slovo jsme povzbuzováni: „Duchem chodte, a žádosti těla nevykonávejte.“ (Galatským 5,16) Máme přinášet ovoce Ducha a ne skutky těla (Galatským 5,19–22).

Ale co máme dělat, když jsme zhřešili, když jsme nebyli bdělí a ukázala se stará přirozenost? Tu smíme číst slova plná útěchy: „Jestliže pak budeme vyznávatí hříchy své, věrný jest Bůh a spravedlivý, aby nám odpustil hříchy, a očistil nás od všeliké nepravosti.“ (1. Jana 1,9) Proč může Bůh Otec Svým dětem odpustit? Protože krev Ježíše Krista, Jeho Syna, nás očišťuje od všelikého hříchu (1. Jana 1,7). To máme předobrazeno těmi dvěmi oběťmi (kap. 15,30). Jen na základě té jedinou přinesené oběti Pána Ježíše může být napraveno obecenství mezi věřícím, který upadl do hříchu, a jeho Bohem a Otcem.

16. kapitola 3. Mojžíšovy knihy představuje střed 5 Mojžíšových knih a obsahuje krajně důležitou a ústřední pravdu. Jde zde o *velký den smíření*, který nám obrazně podává obsáhlý pohled na účinky Kristova kříže.

Podnětem k těmto poučením byla smrt dvou Aronových synů, kteří se odvážili předstoupit před Boha svévolným způsobem. Bůh nyní vysvětluje, jakým způsobem smí Aron vstoupit do svatyně, tedy do Boží přítomnosti: jen s obětí za hřích a se zápalnou obětí (3. verš). Bůh vyžadoval nejprve mladého býčka a berana k oběti za hřích a k zápalné oběti za Arona a jeho dům, a potom dva kozly a jednoho berana k oběti za hřích a k zápalné oběti za lid. Jak zřetelně to mluví o velkém dosahu díla našeho Pána. V obětech za Arona a jeho dům vidíme stránku Jeho díla vykoupení, týkající se Církve. „Kristus miloval církev, a vydal sebe samého za ni.“ (Efezským 5,25) Ale Jeho obdivuhodné dílo stačí také pro Izrael. Na základě smrti na kříži bude v budoucnosti napraven a znovu se stane Božím lidem. Dále je dílo Golgoty základem pro napravení všech věcí (Koloským 1,20). Jak mocné je ve svém dosahu zvolání Jana Křtitele: „Aj, Beránek Boží, který snímá hřích světa!“

Ve staré smlouvě bránila rozdělující opona knězi v přístupu do svatyně svatých. Jen ve velký den smíření směl nejvyšší kněz vstoupit dovnitř za oponu, ale jen s krví oběti za hřích a s vonným kadidlem. Krví měl jednou kropit na víko truhly smlouvy – tam, kde to Bůh viděl – a sedmkrát před truhlu – na místo, kde stál kněz.

Tento obraz nám chce ukázat dvě velmi důležité věci: základem našeho postavení jako vykoupených před Bohem je *krev Pána Ježíše*. Ale nejde o to, čemu my z toho rozumíme, nýbrž o to, co znamená pro Boha. Jen On zná velikost díla Pána Ježíše a vzácnou cenu Jeho krve, což nám je předobrazeno *kadidlem*. – Když bylo dílo vykoupení skutečně vykonáno, roztrhl Bůh oponu oddělující svatyni svatých (Matouš 27,51). Předobraz velkého dne smíření se naplnil. Nyní smíme před Bohem stát na absolutně jistém základě (14. verš; sedmkrát kropeno).

Ve dvou kozlech jsou představena další hlediska díla vykoupení. Zabitý kozel mluví o *smíření*, to znamená, že Boží hněv kvůli našim hříchům, byl utišen obětí Jeho Syna. Živý kozel, nad nímž byly vyznány hříchy a byly na něho vloženy, mluví o *zastupování*. Pán Ježíš nesl hříchy těch, kteří v Něho věří, a nesl za ně také soud (Izaiáš 53,6; 1. Petra 2,24).

Velký den smíření nekončí obětí za hřích, nýbrž vede k zápalné oběti (24. verš). Kristus pro nás učinil vše. Smířil naše hříchy a přivedl nás k Bohu (1. Petra 3,18). Jeho nejvyšším cílem však bylo oslavení Boha a naplnění Boží vůle. Tato stránka Jeho díla je představena v zápalné oběti. Možná že nás udivuje, že v této souvislosti je opět řeč o smíření. Jak tomu máme rozumět? Smíření ve spojení se zápalnou obětí nám chce říci, že je nejenom utišen Boží hněv, nýbrž že On nás nyní před sebou vidí ve všech přednostech Svého Syna (Efezským 1,6).

Když byla do svatyně svatých přinesena krev oběti za hřích a na oltáři byl pálen tuk, to nejvzácnější, měl být zbytek obětního zvířete spálen venku za táborem. „Proto i Ježíš, aby posvětil lidu svou vlastní krví, vně za branou trpěl.“ (Židům 13,11.12) Tam na kříži byl ve třech hodinách tmy vystaven ohni Božího hněvu proti hříchu. To bylo soužení Jeho duše, které nemůže pochopit žádný člověk.

Chápeme potom, že Bůh při pohledu na tak obsáhlé dílo Svého Syna mluví o „sobotě odpočinutí“ (31. verš). Všechny Jeho nároky jsou dílem Pána Ježíše dokonale uspokojeny. A my smíme právem zpívat: „Bůh kde v blahu odpočívá, smím též odpočinek mít.“

Tato kapitola představuje určitý dodatek k 16. kapitole. Jsou v ní zvláště zdůrazněny dvě pravdy: že život patří Bohu a že smíření pro nás se nalézá jen v krvi.

Dokud procházel lid pouští, nesměl žádný Izraelita prostě zabít zvíře a žít se jím. Musel je v každém případě přinést Bohu jako pokojnou oběť. To znamenalo, že nejprve obdržel Bůh to nejvzácnější (tuk) a každý čistý člověk směl jíst z masa (kapitola 3,3–5; 7,19). Tak museli Izraelité pokaždé vydat svědectví o tom, co pohanské národy už dávno zapomněly – že život patří Bohu a že člověk s ním nemůže nakládat tak, jak se mu zlíbí. Pro pobyt v zemi, kde vzdálenosti k místu, kde Bůh dal přebývat Svému jménu, byly příliš veliké, byly tyto předpisy trochu změněny (srovnej s 5. Mojžíšovou 12,13–28).

Směrnice o zabíjení zvířat měly i preventivní účinek. Nikdy nesměla být oběť přinesena jinde než u vchodu do stánku úmluvy. Nedbání tohoto předpisu by bylo počátkem svévolné bohoslužby, ano, počátkem modloslužby. Kde smíme my křesťané přinášet Bohu své duchovní oběti (velebení a chválu)? Nám je otevřen přístup k Otci. S plnou smělostí smíme vstupovat do svatyně, do bezprostřední Boží přítomnosti, abychom se Bohu každého času klaněli.

Druhá část kapitoly je věnovaná důležitosti krve. Bůh prohlašuje, že krev je „duše“ každého pozemského života. Když Bůh dal lidem za pokrm také tělo zvířat, zakázal zároveň požívání krve. To se stalo u Noé po potopě – tedy dlouho před tím, než Bůh dal Svému lidu zákon (1. Mojžíšova 9,2–6). A toto nařízení platí i dnes. Bylo potvrzeno na začátku křesťanství, a to ve chvíli, kdy byla zdůrazněna svoboda křesťanů vzhledem k Mojžíšovu zákonu (Skutky ap. 15,5–21). Proč lidé v křesťanstvu tak málo dbají tohoto jasného předpisu?

11. veršem jsme bezděčně upomenuti na krev všech obětních zvířat, a tím na drahou krev Pána Ježíše. „Bez krve vylití nebývá odpuštění vin.“ (Židům 9,22) Kristova krev je jediným základem našeho ospravedlnění před Bohem. „V něm máme vykoupení skrze krev jeho, totiž odpuštění hříchů.“ (Efezským 1,7) Po Kristově dokonalém díle došlo k tomu, že se chrámová opona roztrhla od shora až dolů. Nyní máme „plnou svobodu k vjití do svatyně skrze krev Ježíšovu“ (Židům 10,19.20). Pro Boha nikdy neztratí krev Jeho Syna cenu, a proto nemůže být naše vykoupení, které se o ni opírá, nikdy otřeseno. Jaká jistota!

Dosud byl osloven především Aron a jeho synové. Bůh jim dal jasné směrnice, podle kterých byli schopni rozlišovat mezi čistým a nečistým (kapitola 10,10). Až do konce 20. kapitoly se pak Bůh obrací ke všemu lidu. Přitom jde v první řadě o poslušnost vůči Jeho Slovu. – Z historie Izraelského lidu a na základě poučení Nového zákona víme, že žádný člověk neobdržel, a ani nemůže obdržet, život ze skutků zákona (Galatským 3,11.12). Ale měli bychom my, kteří jsme obdrželi skrze víru v Ježíše Krista a v Jeho dílo vykoupení věčný život, být méně poslušní Božího slova? V žádném případě! Jak dobré by bylo, kdybychom ve svém praktickém životě více poslouchali Bibli, řídili se podle ní a méně se nechávali ovlivňovat světem a jeho idejemi!

Protože Bůh daroval lidem manželství jako obdivuhodný obraz vztahů mezi Kristem a Jeho Církví (1. Mojžíšova 2,24; Efezským 5,31.32), bdí také pečlivě nad jeho čistotou. Mimo manželství je v Božích očích každý intimní vztah mezi lidmi zlým hříchem. „Manželství ať je ve všem ctěno, a lože neposkvrněné.“ (Židům 13,4 – přel.) Nepřirozené vztahy odsuzuje Boží slovo nejostřejším způsobem. V Božích očích je homosexualita ohavností a nikterak není slabostí nebo nemocí, jak to dnes mnoho lidí tvrdí.

Izrael nebyl od přirozenosti lepší než pohanské národy, které měl vyhnat z Kananejské země. A naše přirozené srdce se naším obrácením ani trochu nezlepšilo. Smutný výčet všech zlých věcí nám ukazuje, čeho jsme schopni, když hřích, ten zlý princip v nás, opět nabude vrchu.

Tento oddíl nám ale ukazuje také pomocný prostředek k tomu, abychom zůstali od takových ohavných hříchů ostříhání. Je jím Boží slovo. Bez Bible bychom v mnoha situacích ani nevěděli, co je v Božích očích hříchem. Proto se k nám obrací výzva, abychom dbali celého Božího slova (verše 26 a 30) a vystříhali se všeho, co stojí proti Boží svatosti. „Jakým způsobem očistí mládenec stezku svou? Takovým, aby se choval vedle slova tvého.“ (Žalm 119,9) Bůh varuje Izraelity, aby neupadli do stejných hříchů jako národy, které před nimi chtěl vyhnat ze země (verše 26–30). Bůh by jinak ve Své spravedlnosti neušetřil ani jich. Židé, kteří ještě nyní jsou z největší části rozptýleni v celém světě, to dokazují. Kéž by nám v tomto směru sloužil soud nad Sodomou a Gomorou jako varování (Judy 7).

Izraelský lid stál ke svému Bohu ve vztahu smlouvy, která může být nadepsána slovy z 2. verše: „Svatí buďte, nebo svatý jsem, já Hospodin Bůh váš.“ Prikázání, sestavená v této kapitole, tvořila, abychom tak řekli, podmínky, za kterých mohlo být spojení mezi nimi a Bohem udržováno. Proto je 15 krát opakováno: „Já jsem Hospodin Bůh váš.“ – I když dnes nestojíme k Bohu v poměru nějaké smlouvy, nezapomínejme, že On je svatý a že od Svého lidu vyžaduje praktickou svatost (1. Petra 1,14–16).

První prikázání (3. verš) nám připomíná autority dané od Boha a autoritu Boha samého; neboť prikázání soboty nebylo mravním závazkem jako většina ostatních prikázání, nýbrž nařízení, jímž měla být zkoušena poslušnost lidu vůči Bohu.

U pokojné oběti měl svůj podíl i muž z lidu. Bylo tu proto velmi velké nebezpečí, že svaté bude znesvěceno. Jak snadno může i nám chybět potřebná ctící bázeň, když mluvíme o díle Pána Ježíše na kříži.

9. a 10. veršem chtěl Bůh Svůj lid naučit něčemu z milosti, která přebývá v Jeho srdci. K nám volá Pán Ježíš: „Proto buďte milosrdní, jako i Otec váš milosrdný jest.“ (Lukáš 6,36)

Verše 11 až 18 jsou pro nás plné praktického poučení, neboť Boží zásady zůstávají v celém Jeho Slovu a za všech dob stejné. Milujeme svého bližního vždy tak, jak si to Bůh od nás přeje? Nebo si z toho nic neděláme, když naším chováním je bližnímu ukřivděno? Bůh to vidí. Verš 13 nám připomíná slova v Epištole Jakuba 5,4: „Aj, mzda dělníků, kteří žali krajiny vaše, při vás zadržaná, *křičí*, a hlas volání ženců *v uši Pána zástupů vešel*.“

První část 14. verše zjevuje netrpělivost lidského srdce. Považujeme to za obtížné, když musíme víckrát opakovat svá slova, abychom je učinili srozumitelnými pro nahluchlého. A snadno zapomínáme, kolik trpělivosti s námi musí mít Bůh, protože jsme tak lenivých uší, když Ho máme poslouchat.

Druhá část téhož verše odkrývá hroznou špatnost, ke které je schopen také věřící, když tělo opět nabude vrchu. Může slepému vědomě položit kámen úrazu. Ne nadarmo říká moudrý Šalomoun: „Přede vším, čehož se stříci sluší, ostříhej srdce svého.“ (Příslaví 4,23)

19. verš nás varuje před smíšenými zásadami. Boží zásady nemohou být nikdy spojeny s myšlenkami světa. Varujme se každého kompromisu ve svém praktickém životě, neboť takové chce mít Bůh za syny a za dcery (2. Korintským 6,14–18).

Když z těchto Božích přikázání, která se obracejí k Izraeli, poznáme Boží neproměnné zásady, pak budou mít pro nás tyto verše velmi velkou praktickou cenu. 24. verš nám připomíná, že to první a nejlepší v našem životě patří Bohu. „Dej mi, synu můj, srdce své!“ (Příslaví 23,26; srovnej s 2. Korintským 8,5). Co dáváme Bohu? Všechno – to nejlepší – nebo jen zbytky?

Ten, kdo se obírá věštěním nebo se obrací k takovým, kdo tyto věci provádějí, aby se dověděl něco o své budoucnosti, se dopouští před Bohem hříchu. Svým jednáním překračuje hranice viditelného světa, a to Bůh zakázal (5. Mojžíšova 18,9–14).

32. verš nám ukazuje na verše v Novém zákoně, ve kterých nás Duch Boží vybízí, abychom staré bratry a sestry, kteří svým pobožným životem a svou službou pro Pána byli druhým příkladem, ctili a dbali jich (1. Timoteovi 5,1.3.17; 1. Tesalonickým 5,12.13; Židům 13,17).

Verše 33 a 34 nás varují před pýchou a povýšeností. Kéž bychom se nad nikoho nevyvyšovali! Ale jak lehce si ve svém srdci myslíme, že jsme něco více než druzí věřící, kteří méně znají Bibli anebo kteří mají o mnoha pravdách Božího slova menší porozumění než my. Zapomněli jsme, odkud jsme přišli (1. Korintským 1,26–29), a že vše vlastníme z čisté milosti? Neměli bychom být vděčnější a méně povýšení?

V 18. a 19. kapitole byla předložena ustanovení a práva Hospodina, Boha izraelského. Lid se měl jen přidržovat naučení svého Boha a neměl se řídit způsobem jednání ani Egyptských ani Kananejských. Ale zákon bez ohlášeného trestu pro toho, kdo jej překročí, není vlastně zákon. A proto nalézáme na začátku 20. kapitoly trest smrti pro toho, kdo by se obrátil k modloslužbě a obětoval své vlastní děti.

Pro Boha to bylo něco hrozného, když viděl v Izraeli takové, kteří se opět vraceli k modlářství, ze kterého kdysi vyvedl Abrahama (Jozue 24,2.3). Zvláště zlé bylo pro Hospodina to, když lid už nebral tyto ohavné hříchy vážně a muže, jenž takové věci spáchal, nechal na živu (4. a 5. verš; 1. Královská 11,7; Jeremiáš 32,35). Toto nebezpečí hrozí také nám. Pro svět okolo nás už dávno není hříchem všechno to, co Boží slovo odsuzuje jako zlé. Lidé se stali velmi „tolerantními“. Jak snadno se takovými názory nakazíme. Kéž bychom se chtěli orientovat jen podle Bible!

Rodiče jsou Bohem daná autorita, které se máme poddávat. Přitom myslíme na to, že mezi autoritu a neomylnost nelze klást rovnítko. I když rodiče někdy učiní chybu, zůstávají přece autoritou pro své děti. Dnes se žel lidé stále více protiví těmto Božím nařízením (2. Timoteovi 3,1.2) – a dostavují se smutné následky.

Když byly v kapitole 18,6–18 odsouzeny a jako skutek zakázány intimní vztahy *mezi pokrevními příbuznými* a ve 20. verši intimní vztahy obecně *mimo manželství*, nacházíme nyní trest pro taková přestoupení: Ten, kdo se dopustil cizoložství, musel být potrestán smrtí. To nám ukazuje velkou vážnost, s níž Bůh jedná s tímto hříchem. Ten se děje většinou v skrytu, bez očitých svědků; avšak Božímu oku neujde nic. Proto říká pisatel Epištoly Židům: „Smilníky pak a cizoložníky soudit bude Bůh.“ (Židům 13,4)

Poslední oddíl této kapitoly je všeobecné povahy a začíná poslušností, k níž byl izraelský lid povolán. Jestliže chtěli být Božím lidem a zůstat v zaslíbené zemi, pak museli odpovídat Božím nařízením. „Ale budete mi svatí; nebo svatý jsem já Hospodin, a oddělil jsem vás od jiných národů, abyste byli moji.“ (26. verš) Dnes je ještě většina Židů rozptýlena v celém světě, a to je důkaz jejich vzpěčování se uzнат Boží požadavky a poslouchat jich. Na jejich volání: „Nemáme krále, než císaře.“ (Jan 19,15) odpověděl Bůh o 40 let později zničením Jeruzaléma a rozptýlením Židů skrze Římany.

Poslední verš ukazuje na židovský způsob trestu smrti: Lid musel provinilého *kamenovat*. Tímto *společným vykonáním* trestu chtěl Bůh varovat druhé (srovnej s 1. Timoteovi 5,20).

Nyní se Bůh obrací opět přímo na kněžskou rodinu. Všichni, kteří mají výsadu, že se mohou Bohu blížit, musejí pečlivě dbát na to, aby se neznečistili. Duchovní význam tohoto oddílu se týká *všech* věřících, neboť skrze nové narození patříme všichni ke kněžské rodině, v níž je Kristus naším Nejvyšším knězem (Židům 3,6). Každé Boží dítě je knězem (1. Petra 2,5). Otázkou je jen, zda se všichni chováme podle svého postavení. Se zahanbením musíme vyznat, že se nenacházíme vždy v nezkaleném obecenství s Bohem ve svatyni. Kněžské velebení – přinášení obětí chvály – je často brzděno nebo rušeno znečištěními, která necháváme přijít do svého života. Horlíme spolu se světem o nějakou pozemskou výhodu nebo se spojujeme s nevěřícími, abychom ve světě postoupili kupředu, a přitom je Pán Ježíš a Jeho věc zanedbáván.

Verše 10–15 platí výlučně nejvyššímu knězi. Pán Ježíš se během celého Svého života nikdy neznečistil. Neučinil hříchu (1. Petra 2,22). Nikdy nevyšel „ze svatyně“; byl Syn člověka, „který *jest* v nebi“ (Jan 3,13). Byl ten „Svatý Boží“, jehož obecenství s Bohem nebylo až ke kříži nikdy přerušeno.

Předpisy, týkající se ženy, již si nejvyšší kněz směl vzít za manželku, nám připomínají nevěstu Beránkovu, Církev, o jejíž stav se Pán sám stará (Efezským 5,25–27).

Když někdo z Aronovy kněžské rodiny měl nějakou vadu, nesměl vykonávat kněžskou službu u oltáře a ve svatyni. Ale směl jíst ze všeho, co z obětí patřilo kněžím.

I když jako věřící patříme podle svého postavení všichni ke kněžské rodině, přece nejsme všichni prakticky ve stavu potřebném k přinášení obětí Bohu. Co máme v duchovním smyslu rozumět pod těmito vadami? Ach, u mnoha věřících neprobíhá duchovní růst nikterak normálně. Zanedbáváním čtení Bible chybí známost a porozumění v Božích věcech. U mnohých došlo po první radosti ze spasení a vykoupení k přerušení duchovního růstu. Zůstali trpaslíky. U druhých chybí plná oddanost srdce Pánu Ježíši. Slouží Pánu, abychom tak řekli, *jednou* rukou nebo *jednou* nohou (19. verš). Vnitřním poskvrněním a duchovní vadou se olupujeme o mnoho vysokých a svatých výsad svého postavení.

„Chléb však Boha svého... bude jísti.“ Jakou útěchu to dává! Nikdo nemá být zkrácen na Boží milosti! Mifibozet, chromý Jonatanův syn, je toho zářným příkladem. Přestože měl chromé nohy, měl místo u Davidova královského stolu (2. Samuelova 9,13). To je královská milost!

V protikladu ke včerejšímu oddílu se zde jedná o *přechodná* znečištění, která bránila kněžím ve výkonu jejich povinností a výsad. V našem životě je mnoho věcí, které nebereme tak vážně nebo je přehlízíme, a přece je Bůh odsuzuje a ukazuje nám, že náš praktický křesťanský život negativně ovlivňují. Mysleme např. na četbu: Boží slovo žádným způsobem nezanedbáváme, ale vedle toho čteme mnoho věcí, které nesou ducha doby. Nezůstáváme tím nedotčeni! Jak rychle se na pracovišti, v sousedství nebo na dovolené navážou kontakty s nevěřícími lidmi, které se pak udržují ne v první řadě proto, abychom byli svědectvím pro svého Pána a Spasitele, nýbrž kvůli příjemným společenským stykům. Boží slovo říká, že nás to znečišťuje. Jestliže patříme nyní k této vysoce postavené kněžské rodině, „očisťujme se od všelike poskvrny těla i ducha, konajíce posvěcení v bázni Boží“ (2. Korintským 7,1).

Jak vážný je také 12. verš pro všechny věřící, kteří přicházejí do věku, kdy se lidé žení a vdávají. Kéž by nikdo nevesel do manželského svazku s partnerem, který nepatří ke „kněžské rodině“. Znamenalo by to pro duchovní život velkou ztrátu.

Když jde o přinášení oběti, jsou osloveni kněží a ostatní lid – všichni, kteří jsou v nebezpečí, že přinesou nedokonalou oběť. Tak jako Hospodin dovolil přístup ke Svému oltáři jen bezvadným kněžím, tak vyžadoval také bezvadnou oběť. Obojí mluví o Pánu Ježíši. On je dokonalým Knězem, který nyní dlí v nebi, „vždycky jsa živ k orodování za nás“ (Židům 7,25). Je to Jeho přímluva, již udržuje náš praktický stav v souladu s dokonalostí našeho postavení. Jestliže můžeme být prakticky jako kněží před Bohem, vděčíme za to jen Jeho milosti. Pán Ježíš ale představuje také dokonalou oběť; On „samého sebe obětoval nepoškvrněného Bohu“ (Židům 9,14).

V Božích očích neexistuje bohoslužba, ve které by Pán Ježíš jako ten Dokonalý nezaujímal ústřední místo. A přece se Židé, kteří se vrátili z babylonského zajetí do své země, pokoušeli přinášet Bohu jako oběť neduživá zvířata. Bylo to pohrdání Bohem a Jeho oltářem (Mala-chiáš 1,6–14). A jak je tomu dnes? V křesťanstvu se tak mnoho věcí označuje za „bohoslužbu“, při které však Pán Ježíš a Jeho oběť nikterak nestojí uprostřed. Jak by mohl Bůh něco takového uznat?

Nyní přicházíme ke zvlášť obsažné kapitole 3. Mojžíšovy knihy. „Slavnosti Hospodinovy“, které nám zde jsou představeny jedna po druhé, mají důležitý předobrazný a prorocký význam. Mluví o Božím jednání s lidmi v milosti od smrti Krista až do tisíciletého království a až k věčné slávě a odpočinku.

Sobota zaujímá jako každotýdenní pamětní den zvláštní postavení. Ukazuje na budoucí věčné Boží odpočinutí. Jednou se všechny Jeho rady naplní. Ale Bůh by chtěl k tomuto věčnému sobotnímu odpočinutí vést i Svůj lid. V těch sedmi každoročních slavnostech nám je obrazně ukázáno, jakým způsobem se to děje.

Fáze mluví o kříži Pána Ježíše, kdy musel za naše hříchy zemřít jako Boží Beránek. Jeho vylitá krev je pro každého, kdo v Něho věří, základem spasení a nového, nezkaleného vztahu k Bohu.

Tak jako *slavnost nekvašených chlebů* následovala přímo po *Fáze*, tak je naše obrácení novým začátkem, po němž bezprostředně následuje praktický život jako křesťanů. Jeho charakterem by mělo být oddělení od všeho zlého (1. Korintským 5,7.8).

Třetí slavnost je opět jednodenní. *Slavnost prvotin* se konala „druhého dne po sobotě“, tedy v první den týdne, a ukazuje na vzkříšení Pána Ježíše (Marek 16,2; 1. Korintským 15,23). Tak je Pán Ježíš jako vzkříšený prvorozeným z mrtvých (Koloským 1,18).

Padesát dnů po obětování snopku prvotin, také v první den týdne, se slavila *slavnost týdnů* neboli letnice (5. Mojžíšova 16, 9.10; Skutky ap. 2,2). Padesát dní po vzkříšení Pána Ježíše přišel Duch Svatý na tuto zem, a tím začala doba Církve nebo Shromáždění, která trvá až dnešního dne.

Dva chleby s kvasem mluví o nás věřících. Věřící byli vyjmuti ze Židů a z národů, aby tvořili Církev (Efezským 2,17.18). Kvas nám připomíná tělo, zlý princip, který má každý věřící ještě v sobě. Ale tak jako působení kvasu přestalo procesem pečení, tak by i v nás už nemělo vládnout tělo. Vedení by měl mít nový život a Duch Svatý.

To, že onoho dne nesměla být konána žádná služební práce, ukazuje na charakter našeho období: Nestojíme už pod zákonem, nýbrž pod milostí. Pod zákonem musel člověk něco konat, aby byl před Bohem příjemný. V době milosti obdržel věřící darem nový život a Ducha Svatého jako sílu, aby mohl Bohu sloužit tak, jak se to Bohu líbí (1. Tesalonickým 1,9.10). Také 22. verš je ilustrací této milosti, kterou se dnešní doba vyznačuje. Je v tvém a v mém praktickém životě vidět něco z této milosti, kterou jsme obdrželi?

Slavností týdnů začala žeň pšenice (2. Mojžíšova 34,22). Nyní je období, v němž se shromažďuje ovoce do nebeských stodol. Tato doba milosti bude trvat až do vtržení věřících. A pak se Bůh zase zvláštním způsobem obrátí k izraelskému národu. To je představeno ve třech slavnostech sedmého měsíce.

Slavnost troubení se konala prvního dne sedmého měsíce. Když Bůh přivede Svůj izraelský lid ze všech zemí, ve kterých je rozptýlen, zpátky do jeho země (Matouš 24,30.31; Izaiáš 27,13), bude to znamenat nový začátek Jeho vztahů k pozemskému lidu, které byly tak dlouho přerušeny. Ale tyto vztahy se už nebudou zakládat na zákonu ze Sinaje, nýbrž na Boží neomezené milosti (Římanům 11,25–32). Proto je také při této slavnosti zakázána každá služební práce.

V 10. den sedmého měsíce je *velký den smíření*, o kterém jsme důkladně pojednávali u 16. kapitoly této knihy. V onen den bude každá duše nést hořký žal (tj. bude se ponížovat). „Neboť,“ říká Bůh, „den smíření jest, ke smíření vás před Hospodinem“ (28. verš). Židovský národ v budoucnosti pozná, že Ten, kterého přibili na kříž, byl jejich Mesiáš. Dojde ke všeobecnému zármutku. Všichni věřící Židé budou činit pokání a hořce naříkat (Izaiáš 53,4; Zachariáš 12,10–14; Zjevení 1,7). Pak jim Bůh bude moci odpustit na základě díla na Golgotě a budou opět přijati jako Jeho lid (Zachariáš 13,1).

Poslední slavností v roce byl *svátek stánků*. Připomínal Izraelitům na jedné straně jejich vyjití z Egypta (2. Mojžíšova 12,37; 13,20; Sochet = stánky) a cestu pouští, a na druhé straně slavný Boží cíl s nimi. V této sedmidenní slavnosti vidíme poukaz na tisícileté království se všemi jeho slavnými požehnáními.

Radost a odpočinutí jsou znaky této slavnosti. Radost přichází z nezkaleného obecenství s Pánem Ježíšem. Izraelský národ bude osvobozen od zákona (žádná služební práce; 35. verš) a bude odpočívát v Boží milosti. Ale radost a odpočinutí mají také Boží stránku. Bůh se bude radovat z naplnění Svých rad milosti a ze svezené „žně“. Dojde k odpočinutí od Svých skutků se Svým pozemským lidem Izraelem.

Osmý den – také zvláštní den odpočinku – ukazuje na věčný stav, kdy Bůh bude všechno ve všem (1. Korintským 15,28). Tím skončí také historie izraelského lidu. Na nové zemi už nebudou národy, nýbrž jen lidé. A Církev bude „stánek Boží s lidmi“, ve kterém On bude bydlet u lidí. Tak je 8. den zároveň prvním dnem týdne, který nikdy neskončí.

V první části této kapitoly vidíme, jak se Bůh stará o to, aby světlo svědectví v Božím domě nikdy nevyhaslo a aby památka Jeho lidu (12 chlebů = 12 pokolení) zůstávala před Bohem.

Čistý olivový olej je obrazem Ducha Svatého, který dává sílu ke svědectví (např. Skutky ap. 10,38). Všechn lid je vyzván, aby přinesl tento olej k svícení v lampách. Nejsou to ještě dnes lidé, to jest věřící, skrze které a ve kterých chce Duch Svatý působit? Noc, během níž má světlo ustavičně hořet, ukazuje na naši dobu. Od chvíle, kdy lidé zavrhnuli a ukřižovali Pána Ježíše, nastala v tomto světě skutečná noc. A Pán Ježíš jako Nejvyšší kněz se sám Svou službou stará o to, aby v duchovním Božím domě, v Církvi, světlo nevyhaslo. Kéž by každý z nás prakticky přispěl k tomu, aby svědectví pravdy nebylo zatemňováno, nýbrž aby jasně svítilo.

12 chlebů „před Hospodinem“ nám připomíná, že Bůh má Svůj lid stále před sebou, ať je to duchovní Boží lid – všichni věřící nynější doby – nebo Jeho pozemský lid s dvanácti pokoleními. Žádný člověk by dnes nemohl říci, kde jsou tato pokolení a všichni jednotlivci, kteří k nim patří. Ale Bůh je vidí.

V ostrém protikladu k Boží ustavičné věrnosti vůči Jeho lidu nalézáme ve druhé části kapitoly rouhání se jménu Hospodinovu. To, co je zde představeno, se stalo stavem všeho lidu, když přivedl svého Mesiáše na kříž a tam se Mu rouhal: „Jsi-li Syn Boží, sestup s kříže... Doufal v Boha, nech ať ho nyní vysvobodí, chce-li mu; nebo pravil: Syn Boží jsem.“ (Matouš 27, 39–44) Židé museli zakusit Boží hněv, když Bůh dal v roce 70 zkazit Jeruzalém a rozptýlil je do celého světa (Srovnej s 1. Tesalonickým 2.15.16).

Na začátku oddílu je prohlášeno, že tento ruhač vzešel z nesvatého spojení ženy Izraelky a muže Egyptana. Jak zřetelné je Boží varování všech nás, abychom se nespojovali se světem, který ukřižoval Pána Ježíše. „Blahoslavený ten muž, který nechodí po radě bezbožných, a na cestě hříšníků nestojí a na stolici *posměvačů* nesedá.“ (Žalm 1,1)

„Oko za oko, zub za zub“, tak zněl neúprosný požadavek zákona. Následuje bezprostředně po znevážení a rouhání se Bohu a ukazuje, jak všichni lidé propadli Božímu spravedlivému soudu (Římanům 3,19). Naše spasení spočívá jen v Kristu, jenž nás vykoupil za cenu Svého života od zlořečení zákona (Galatským 3,13).

Zavržení Izraele jako národa, které jsme viděli v předchozí kapitole znázorněné v ukamenování ruhače, nebude v Božích cestách posledním jednáním s Jeho lidem. Až budou Židé v budoucnosti činit pokání ze své nevěry, budou svým Bohem opět přijati. K tomuto přijetí může však dojít jen na základě neomezené *milosti* a skrze *vykoupení*. Proto tvořil velký den smíření jakoby předpoklad k létu milostivému (v jiných překladech „roku jubilea“ – pozn. překl.), ve kterém měla být vyhlášena svoboda pro všechny obyvatele země.

Každého sedmého roku měli Izraelité držet sobotní rok, rok odpočinutí pro zemi. Tato nařízení Bůh nedal ze stánku úmluvy, tak jako nařízení o obětech a o čistých a nečistých věcech a osobách, nýbrž na *hoře Sinai*. Bůh říká: „Má jest (ta) země.“ (23. verš), a tím uplatňuje Své nároky jako Pán celé země. Zde jde o požadavky Boží vlády.

Žel že izraelský národ nedal Bohu to, co Mu patří (Matouš 21,33–41). Proto byl rozptýlen mezi národy a země nyní dohání všechny sobotní roky, v nichž neodpočívala po dobu, kdy v ní izraelský lid bydlel (kapitola 26,33–35). Srovnej s tím také 2. Paralipomenon 36,21!

Izraelskému lidu se dostalo krajních výsad. Boží nařízení mu měla být k požehnání. Apoštol Pavel mohl vyjmenovat celou řadu jejich výsad: „... jejichž jest přijetí za syny, i sláva, i smlouvy, i zákona dání, i služba, i zaslíbení. Jejichž jsou otcové, a ti, z nichž jest Kristus podle těla, kterýž jest nade všechny Bůh požehnaný na věky.“ (Římanům 9,4.5) Také léto milostivé bylo zařízením požehnání. Po každém půl století měl každý opět přijít ke svému vlastnictví. Země nemohla být prodávána provždy, neboť patřila Bohu. V tom leží velká útěcha. Dnes žijeme ještě v dobách národů, kdy je Jeruzalém pošlapáván (Lukáš 21,24). Ale tak to nezůstane provždy. Přejde čas, kdy Izrael bude opět zcela vlastnit svou zemi. Záruka pro to leží v Božích slovech: „Země pak nebude prodávána provždy; neboť má jest země.“ (23. verš – přel.)

Izraelité mohli svůj život zařídit v souhlasu s počtem let až k nejbližšímu padesátému roku. My křesťané očekáváme svého Pána denně, aby nás vzal k sobě. Je náš praktický život charakterizován hotovostí kdykoliv opustit tuto zem, anebo jsme se zde zařídili pro dlouhý život?

Slovo „jestliže“ je vzhledem k člověku vážné slovo, neboť připomíná jeho odpovědnost, ve které selhal. Bůh to myslel se Svým lidem jen dobře. Každému dal do vlastnictví kus země. Ani v sobotních letech neměl být nikdo zkrácen, neboť šestého roku zaslíbil Bůh zvláštní požehnání: výnos pro tři roky. A přece náš oddíl začíná slovy: „Jestliže by zchudl bratr tvůj...“ Ano, jestliže izraelský muž nedostal své poslušnosti vůči Bohu, nepřišlo ani Hospodinovo požehnání, a tak zchudl. Bylo nyní vše ztraceno? Ne, Bohu buď dík, nikoli! Pán sám nařídil právo vykoupení.

Krásné použití tohoto práva vykoupení nacházíme v Knize Rut. Elimelech se se svou rodinou odstěhoval do Moábské země a tam zemřel. Jeho dědictví přišlo do jiných rukou. Ale když se Noémi a její snacha Rut Moábská vrátily do Betléma, našly v bohatém Bózovi „nejbližšího příbuzného“, který vše opět vykoupil.

V budoucnosti bude Izrael sám zářným příkladem tohoto Božího nařízení. Svou nevěností ztratil lid všechny výsady; ale na základě díla vykoupení Pána Ježíše na kříži opět obdrží zemi a své výsadní místo jako Boží lid, a to z čisté milosti. Pak budou všichni vykoupení z Izraele chválit Boha za Jeho dobrotu (Žalm 115,1).

Jestliže zchudlý Izraelita nenalezl blízkého příbuzného, který by mu mohl pomoci, pak byli osloveni všichni, aby potřebného podpořili. Nikdy nesměli tuto věc obrátit ke svému vlastnímu prospěchu, nýbrž měli myslet na to, jak sami byli předměty Božího milosrdenství, když je Bůh vyvedl z Egypta. – Tak má být také naše jednání vůči bližním charakterizováno milostí a milosrdenstvím, které jsme sami zakusili od Boha (2. Korinským 8,9). Bůh, ten velký Dárce, miluje toho, který dobrovolně a radostně dává (2. Korinským 9,7).

Chudoba se mohla stát tak zlou, že se muž musel prodat svému věřiteli za otroka. To byl krajně smutný následek hříchu. Ale Bůh se ve Své milosti staral o to, aby se tento stav nestal trvalým. Normálně směl vyjít sedmého roku svobodný (2. Mojžíšova 21,2). Neměl pracovat jako otrok, nýbrž jako nádeník, a v milostivém létu měl být od své služby osvobozen a přijít opět ke svému vlastnictví.

„Báti se budeš Boha svého.“ (verše 36 a 43) Tato slova bychom si měli vzít k srdci i my. Boží bázeň je opakem svévole, která se tak snadno rozmůže v našem životě. Kéž bychom přiváděli Boha do všech okolností svého života a vedli svůj život před Jeho očima, tak jako kdysi prorok Eliáš (1. Královská 17,1).

Byla to ta nejsmutnější věc pro izraelského muže, když zchudl tak, že se musel prodat zbohatlému cizinci. Ale Bůh myslel také na tento případ a dal Svá nařízení. Některý z jeho nejbližších krevních příbuzných měl toho chudého vykoupit z otroctví. Bůh dával Svému lidu vždy znovu příležitost, aby svému bližnímu projevoval a prokazoval lásku a účastný zájem. Byla tu také možnost, že ten muž sám dokázal něco získat a vyplatit se. A když mu nebyla otevřena žádná z těchto cest, přece nemusel zoufat. Jeho pán jej mohl držet jen jako nádeníka a v milostivém létu měl vyjít svobodný i se svou rodinou. Tak bude jednou židovský národ vykoupen od útlatku národů a vyjde svobodný. Bůh sám při nich uskuteční Své slovo.

I my jsme kdysi byli otroky – otroky hříchu (Římanům 6,17.20); byli jsme satanem svedeni a ujařmeni (Jan 8,44; Zjevení 12,9). Ale nebyl člověk, který by nás mohl vykoupit, a my sami jsme nebyli v stavu sami se osvobodit. Jen Pán Ježíš Kristus, který se jako člověk stal naším „krevním příbuzným“ (Židům 2,14.15), nás mohl vykoupit. On to učinil, ale stálo Ho to život! Jak velmi obsažná jsou proto apoštolova slova: „Za mzdu (cenu) koupeni jste.“ (1. Korintským 7,23) Kéž bychom nikdy nezapomněli, koho otroky jsme se nyní stali a za jakou cenu! (Římanům 6,22; 1. Korintským 6,20)

Na závěr této Knihy předkládá Bůh lidu požehnání (verše 3–13) a zlořečení (verše 14–39). A pak mu dává zaslíbení nápravy, když ze své neposlušnosti bude činit pokání (verše 40–45). V prvních dvou verších této kapitoly jsou shrnuty tři „sloupy“, na nichž spočívá zákon a k němu náležející vztahy Boha k lidu: *Boží svatost*, která nestrpěla žádnou modloslužbu, *příkázání soboty* jako test pro poslušnost lidu a *svatyně*, na základě které mohl Bůh přebývat mezi Svým lidem. Lid selhal ve všech třech.

Už na začátku svých dějin, přestože slyšeli hlas Hospodinův a věděli, jaký je vznešený ten Všemohoucí, učinili obraz „svého Boha“, který je vyvedl z Egypta (2. Mojžíšova 32,4). Když země byla v největším rozkvětu, dal král Šalomoun lidu smutný příklad (1. Královská 11,4–8). Židé, kteří se vrátili z babylonského zajetí, sice už netrpěli žádnou modloslužbu, ale nedbali na sobotu a opovrhovali Boží svatyní (Nehemiáš 13,17.18; Malachiáš 1,6–8). Jak je to smutné!

To, že Bůh spojil požehnání s poslušností lidu, je napsáno také k našemu poučení. Jestliže jdeme věrně v poslušnosti vůči Bohu a Jeho Slovu za Pánem Ježíšem, nemůže proti nám nepřítel ničeho dosáhnout. Jakmile opustíme závislost na Pánu a nejsme poslušní, jsou porážky nevyhnutelné.

„Jestliže ani tak poslouchati mne nebudete...“, pak Bůh spravedlivým způsobem potrestá neposlušnost lidu. Pro případ, že první vážné trestání zůstane bez úspěchu a nepřivede lidi zpět k poslušnosti, oznámil Bůh pro přibývajících vzpouru stále těžší soud. Všimněme si veršů 18, 21, 24 a 28. Zákon jako takový neznal milosti. Odsuzoval každé přestoupení. Boží vláda na takovém základě nemohla vypadat jinak, než jak byla oznámena v těchto verších. Svatý, spravedlivý Bůh a Jeho lid, který se provinil více než národy, které Boha neznaly – kam by toto vedlo? Bez Boží milosti a milosrdenství, které působily souběžně s Jeho cestami vlády, by tento lid zanikl.

A kde bychom byli my bez Boží milosti? V Jan 1 smíme číst: „Zákon skrze Mojžíše dán jest, milost a pravda skrze Ježíše Krista stala se.“ On je *Prostředníkem* mezi Bohem a lidmi. On dal sebe samého jako mzdu na vykoupení za všechny, o čemž mělo být vydáváno svědectví svým časem (1. Timoteovi 2,5.6). Děkujeme dostatečně Bohu a Pánu Ježíši za to, že jsme směli toto poselství slyšet a přijmout? Tuto milost nemůžeme nikdy dostatečně slavit!

Od 27. verše se ohlášené Boží tresty nad zatvrzelou neposlušností stávají ještě těžšími. Dojde to tak daleko? Bůh zná lidské srdce lépe než my sami. On viděl dopředu zatvrzelost Svého lidu. Ačkoli je Bůh krajně milostivý, přece čteme v Epištole Židům 10,30.31: „Známe zajisté toho, jenž řekl: Mně pomsta, já odplatím, praví Pán.“ A opět: „Pán souditi bude lid svůj. Hrozná jest upadnouti v ruce Boha živého!“ Když potrestal modlářství dřívějších obyvatel země Kanán, měl by být Jeho lid za stejný hřích kárán méně tvrdě? „Toliko vás samy poznal jsem ze všeliké rodiny země, protože trestati vás budu ze všech nepravostí vašich.“ (Amos 3,2)

Až budou Židé nehlouběji poníženi v nejsmutnější bídě, povede je Boží dobrota k pokání. Neměly by se všechny národy i jednotliví lidé učit z této lekce? Ve většině případů není těmto Božím cestám rozuměno. Utrpením a zkouškami se srdce zatvrdí a zahořknou vůči Bohu, namísto aby se před Ním v pokání sklonila a obdržela odpuštění, pokoj s Bohem a novou radost skrze obnovené obecenství s Ním.

Poslední oddíl této kapitoly nezačíná slovem „jestliže“. Bezpodmínečná Boží milost chce vést srdce lidu k pokání a k vyznání hříchů. V odpověď na jejich pokoření se Bůh rozpomene na Svou smlouvu s praotci Abrahamem, Izákem a Jákobem. Tato smlouva není vázána na podmínky, tak jako smlouvy z hory Sinai. Zaslíbení Abrahamovi, že Bůh požehná jeho potomkům, nebyla spojena s žádnými určitými předpoklady. Byly to sliby, které Bůh Svým časem bezpodmínečně splní.

Jakou útěchu skýtá 44. verš. Boží věrnost a platnost Jeho Slova ručí za to, že židovský národ úplně nezanikne a nezmizí. Jejich Bůh, který je vyvedl z Egypta, dostojí Svému Slovu. Chce být stále jejich Bohem a zůstat Jím.

S křesťanstvem je tomu jinak. I když jsme mohli z této kapitoly pro sebe vyvodit vážná varování, musíme zdůraznit, že pro křesťanstvo takové obnovení neexistuje. Brzy poté, co z něho věřící budou vzati a vtrženi do nebe, propukne soud nad „Babylonem“, nad křesťanstvem bez Krista. Tento soud bude konečný a věčný (Zjevení 14,8; 16,19; 18,2.10.21–24; 19,2).

Poslední kapitola této Knihy tvoří do jisté míry dodatek. Ustanovení byla v předchozí kapitole v hlavních rysech dokončena (46. verš). Jedná o zvláštních slibech. Ty samy o sobě byly dobrovolné. Ale kdo na sebe takový slib vzal, byl povinen jej přesně naplnit.

V této kapitole narážíme často na výrazy „cena“ a „ceniti“. U takového slibu mohly vyvstat velké rozdíly v protikladu k penězům smíření, které byly u každého Izraelity, ať byl bohatý nebo chudý, stejné: musel zaplatit půl šekelu (nebo „lotu“ – 2. Mojžíšova 30,11–16). *Peníze smíření* mluví o *vykoupení*, které potřebujeme všichni stejným způsobem. Všichni, ať jsme „velcí“ nebo „malí“ hříšníci, jsme byli v Božích očích ztraceni a mohli jsme být zachráněni jen dílem vykoupení Pána Ježíše (Římanům 3,23.24). *Slíb* naproti tomu mluví o naší *oddanosti* Pánu Ježíši. A tady jsou mezi věřícími rozdíly. I vzhledem k našim schopnostem tu jsou rozdíly. Ale posouzení není na nás, nýbrž na našem Nejvyšším knězi. Ten zná poměry každého z nás a ví, kolik každý může činit a dát. Především ale vidí naše srdce a jak to v něm vypadá s naší oddaností. Zná nejskrytější pohnutky, posuzuje je a odměňuje každou věrnost a pravou oddanost (1. Korinským 4,4.5).

Když šlo o slib, mohla být Pánu zasvěcena osoba, zvíře, dům nebo kus země. Důležité bylo, aby člověk dbal na to, co k tomu řekl Bůh, a přidržel se knězova ocenění.

Protože slib byla dobrovolná věc, mohlo se stát, že ten, kdo učinil slib, si to náhle rozmyslel a chtěl věc buď změnit nebo vzít zpět. Bůh ve Své milosti myslel na tuto slabost Svého lidu a dal odpovídající nařízení pro „výplatu“. Přitom ale ukázal, že i když člověk změnil svůj názor nebo úmysl, On to neučinil. Když ten, kdo učinil slib, chtěl věc vykoupit, musel zaplatit pátý díl nad ocenění, do jisté míry jako oběť za vinu. Verše 20 a 21 jsou zvláště závažné, protože ukazují případ, kdy věc nemohla být uvedena zpět do starého stavu ani v milostivém létu.

Ne nadarmo nám dává Duch v Knize Kazatel radu, abychom si věc dobře rozmysleli, dříve než Bohu něco slíbíme (Kazatel 5,2.4.5). Neměli bychom se tedy slibů, v nichž dáváme Pánu k dispozici sami sebe anebo své statky, raději zdržet? Ne, to by byl chybný závěr. Ale neměli bychom o oddanosti a uřednictví mluvit a myslet povrchně, nýbrž s patřičnou vážností (Lukáš 14,25–33). Zářným a povzbuzujícím příkladem nám jsou makedonští křesťané ve 2. Korintským 8,1–5.

Každé ocenění se muselo dít „vedle lotu (šekelu) svatyně“. A tak platí také pro nás, pro náš život a chování jako křesťanů, pro naši věrnost a oddanost Pánu, ano, pro celý náš vztah k Bohu jen měřítko „svatyně“. Když začneme posuzovat svůj křesťanský život podle vlastního zdání nebo podle lidských měřítek, nemůžeme počítat s Božím uznáním.

Ve 26. verši připomíná Bůh Svému lidu, že prvorozené z dobytka *patří* Jemu. Tato zvířata nemohli Izraelité posvětit Hospodinu *dobrovolně*, neboť ta už byla Jeho vlastnictvím. – Nejsou také v našem životě věci, na které má Pán nárok a které už nemohou být předmětem daru, ani si je nemůžeme přivlastňovat? Když čteme v 1. Korintským 6,20: „Koupeni jste za mzdu“, pak je jasné, že nám jako otrokům Ježíše Krista není dána volnost, zda chceme nebo nechceme poslouchat. Poslušnost Boha a Jeho Slova je jedním ze znaků, které by nás, Boží děti, měly vyznačovat.

Stejně tak patřil Hospodinu každý desátek. Ani zde se nemluví o dobrovolnosti. Platí stejné nařízení jako u dobrovolných obětí: bylo možné zaměnit jedno zvíře za druhé, ale to první přesto zůstalo svaté Hospodinu (verše 10 a 33). Zde neplatilo právo vyplacení. Člověk nemůže Bohu prostě vzít něco, co Mu už zasvětil nebo co Mu náleží!

Apoštol Pavel prošel na své druhé misijní cestě Galácií a zvěstoval tam evangelium. Později se tam vrátil, aby upevnil učedníky (Skutky ap. 16,6; 18,23). Ale Galatští nezůstali pevní v pravdě evangelia, nýbrž naslouchali falešným židovským učitelům, kteří tvrdili, že mohou být spaseni jen tehdy, když budou dodržovat *ještě* Mojžíšův zákon. Proto byl Pavel Duchem Svatým veden k tomu, aby hájil ospravedlnění jen na základě víry.

Pavel hned od začátku vystupuje v plné váze své apoštolské autority, kterou obdržel od Pána Ježíše. Třikrát je Pán v těchto pěti verších jmenován spolu s Bohem Otcem, aby tak bylo zdůrazněno Jeho Božství. To, že byl zároveň pravý člověk, poznáváme z 19. verše.

Pán Ježíš se vydal, aby pro nás dosáhl dvojího cíle. Především to učinil kvůli našim hříchům; potom ale také, „aby nás vytrhl z tohoto přítomného věku (světa) zlého“. To je obdivuhodné postavení Božích dětí. Jsou jim nejen odpuštěny hříchy, ale jako „vyvolaní“ patří k Boží Církvi. Cílem evangelia milosti tedy není zlepšení světa, nýbrž přivádět jednotlivé lidi k pokání, darovat jim skrze víru nový život a spojit všechny ty, kteří jsou znovuzrozeni, v Boží rodinu, v Církev.

Tón, kterým musí apoštol v tomto Dopisu mluvit, je velmi vážný. Nezačíná ani chválou ani děkováním jako ve svých jiných Epištolách, nýbrž jde přímo k danému problému.

Nemohl téměř pochopit, že Galatští tak rychle přijali jiné evangelium a k čisté Boží milosti se obrátili zády. Dnes se divíme, jak je možné, že věřící, kteří jsou známi tím, že milují Pána, chtějí Jej následovat a sloužit Mu, se po nějaké době odvrátí od čistého evangelia a věří, že našli nějaké plnější, sociálnější nebo modernější „evangelium“. Apoštolova reakce a ostrost jeho slov vůči tomu, kdo takové jiné evangelium zvěstuje, v nás působí hrůzu. Dvakrát je opakováno: „Prokletý buď!“

Jak můžeme v době, v níž je evangelium všemi způsoby překrucováno a falšováno, zůstat na správné cestě? Tak, že své osobní přesvědčení opíráme výlučně o Boží slovo (2. Timoteovi 3,14–17).

Každý služebník Páně je v nebezpečí, že se nechá ovlivnit lidmi. Jakmile však začneme hledat chválu a uznání lidí, jimž chceme sloužit, bude náš pohled na pravdu zakalen a Pán nás už nemůže použít jako Své služebníky. Jak je to vážné!

Apoštol neobdržel ani svůj apoštolský úřad ani evangelium, které zvěstoval, od lidí (verše 1.11.12). Svému poselství, které kázal, se nenaučil na „univerzitě“ v Jeruzalémě (Skutky ap. 22,3), nýbrž zjevil mu ho Pán sám. Tak jako byla tehdy tato skutečnost důležitá pro Galatské, je pro nás dnes důležité, že od té doby nejsou už žádná nová zjevení od Boha. Bůh použil apoštola Pavla k tomu, aby Své Slovo dokončil (Koloským 1,25).

Jestliže apoštol v tomto oddílu vypráví něco o svém proběhlém životě, jde mu o to, aby Galatským ukázal, že evangelium, jehož poslem byl, nestojí v žádném spojení s židovským náboženstvím. Tak i v jeho službě apoštola, kterou obdržel od Boha, neexistovalo z počátku žádné spojení s apoštoly v Jeruzalémě. Důvod pro to můžeme snadno poznat. Věřící ze Židů měli na začátku velké těžkosti odpoutat se od svého starého náboženství. Úzký kontakt s nimi by bránil šíření evangelia.

Vzhledem k životu a službě apoštola Pavla nám jsou ve verších 15 a 16 vyjmenovány tři důležité kroky: Bůh jej *pro sebe oddělil* z života jeho matky. Před branami Damašku jej skrze Svou milost *povolal*. Pak mu *zjevil* Svého Syna, aby se Pán Ježíš stal tématem jeho svědectví mezi národy.

14 let po své krátké návštěvě u Petra šel Pavel s Barnabášem a Titem opět do Jeruzaléma (viz Skutky ap. 15). Ustanovili jej vůdcové prvního shromáždění křesťanů při této příležitosti za apoštola? Ne, byl to *Bůh*, který Petra určil pro apoštolský úřad obřízky a který Pavla určil k apoštolství vzhledem k národům. Vzácnější mezi bratřími *poznali* milost, která byla Pavlovi dána (t.j. že byl také apoštolem), a podali mu pravici na důkaz obecenství.

Problém, který se měl projednat v Jeruzalémě, byl velmi vážný. Falešní učitelé tvrdili věřícím z pohanů: „Nebudete-li se obřezovati podle obyčeje Mojžíšova, nebudete moci spasení býti.“ (Skutky ap. 15,1) Aby byla zachována jednota Církve, nebyla záležitost urovnána v nezávislosti v Antiochii, nýbrž v Jeruzalémě. Tam Pavel nediskutoval s falešnými bratřími, nýbrž prostě předložil jasné svědectví svého evangelia apoštolům a starším (Galatským 2,2) a podal zprávu o obrácení pohanů (Skutky ap. 15,3). Když byla záležitost urovnána, rozdělili se bratři ne proto, aby kázali dvě rozdílná evangelia, nýbrž aby dávali dále *jedno* poselství v různých okruzích (mezi národy a mezi Židy).

V pozoruhodném vidění, které Petr od Boha obdržel během svého pobytu v domě Šimona koželuha v Joppe, mu Pán prohlásil: „Co Bůh očistil, neměj ty toho za nečisté.“ (Skutky ap. 10,9–16) Poselství evangelia bylo tedy pro všechny lidi, nejen pro Židy. Podle této pravdy Petr po nějakou dobu v Antiochii žil. Avšak potom se náhle nechal vést strachem místo láskou. Svým chováním opět zaváděl zrušené rozdělení mezi Židy a pohany (18. verš). Tím nastalo nebezpečí rozdělení mezi křesťany.

Pavel se se vši rozhodností staví proti takovému chování. Jestliže ospravedlnění z víry v Krista už nemělo stačit, pak bylo dílo Pána Ježíše nedostačující! Jaká je to hrozná myšlenka!

Apoštol používá rozmluvy s Petrem k tomu, aby v závěru kapitoly vyzvedl několika slovy podstatné věci svého kázání (verše 19–21). Zákon sice sliboval život, ale protože ho žádný nemohl dodržet, prokázal se být k smrti (Římanům 7,10). Jakmile však někdo zemřel, byl mrtev i pro zákon (Římanům 7,4). Zemřel jsem s Kristem, ale také jsem s Ním byl vzkříšen. Při mém obrácení mi Kristus daroval Svůj život vzkříšení (Římanům 6,5; Koloským 3,1), ve kterém nyní mohu žít pro Boha. Nový život je život víry ve stálé důvěře v lásku Pána Ježíše.

Obsahem poselství apoštola Pavla byl Ježíš Kristus, a to ten ukřižovaný (1. Korintským 2,2). Tato zpráva přišla také ke Galatským, ti ji vírou přijali, a potom obdrželi Ducha Svatého. Chtěli se toho všeho opět vzdát? Mělo při nich opět nabýt vrchu tělo se svými skutky?

Žel že mnozí v průběhu času následovali příkladu Galatských. Kolik mladých lidí se zdálo být dotčeno Božím slovem a opět se odvrátili. Jen Bůh sám ví, zda skutečně obdrželi nový život a Ducha Svatého, anebo zda jejich zájem byl jen vnějším zdáním.

Když apoštol připomněl Galatským jejich osobní zkušenosti, ukazuje na příkladu Abrahama zásadu víry. Abraham učinil ve svém životě mnoho kroků víry, ale teprve když proti vši lidské naději uvěřil Božímu slovu, bylo mu to počteno za spravedlnost (Římanům 4,16–22). A na stejné zásadě víry jsme ospravedlněni i my, pohané. Jen věříme naplněnému Božímu zaslíbení v Osobě a díle Krista.

Ačkoli Bůh sám dal Abrahamovi zaslíbení 8. verše (1. Mojžíšova 12,1.3), je zde řečeno: „Předzvěděvši pak Písmo...“ Jak velmi takový verš zdůrazňuje skutečnost, že Bible – Písmo Svaté – je Boží slovo!

Zásada skutků ve verších 10–12 stojí v protikladu k zásadě víry, o které jsme uvažovali včera. Zde nacházíme jen zlořečení, neboť žádný člověk není schopen dodržovat vše, co zákon říká (Jakuba 2,10). Každý, kdo pozná svou vinu a svou neschopnost, smí pro sebe použít slova proroka Abakuka: „Spravedlivý pak z víry živ bude.“ V Římanům 1,17 a Židům 10,38 je ještě dvakrát citováno stejné místo ze Starého zákona. V Epištole Římanům leží důraz na slově „*spravedlivý*“ a v Epištole Židům jde o cenu těchto slov v praktickém jednání. Proto tam je těžiště u slova „*žít*“.

Jak můžeme ujít zlořečení zákona? Ne vlastní snahou. Ale, jaký div Boží milosti: to, co jsme my nemohli, udělal On. „Toho, který hříchu nepoznal, za nás učinil hříchem.“ (2. Korintským 5,21) Trest, který nám přinesl pokoj, spočinul na Něm, „... a Hospodin uvalil na něj nepravosti všech nás“ (Izaiáš 53,5.6). Kristus vzal na sebe naše zlořečení. Jako ukřižovaný se stal zlořečením; a na dřevě nesl naše hříchy na Svém těle. Bůh je spravedlivý, neboť nikterak nezmírnil Svůj rozsudek nad hříchem, když soud postihl Jeho vlastního Syna. Nyní může a chce ospravedlnit „toho, který jest z víry Ježíšovy“ (Římanům 3,26). Tak přichází Abrahamovo požehnání až k nám, věřícím z národů.

Bůh dal Abrahamovi zaslíbení. Platila však nejenom jemu, nýbrž sahala daleko za jeho osobu až ke Kristu. U smlouvy se zaslíbeními se zavazuje jen ta strana, která něco slibuje. Aby druhá strana měla užitek z toho, co bylo slíbeno, stačí, když přijme, co jí je nabízeno.

Zákon, který byl dán mnohem později, nikterak nezrušil smlouvu zaslíbení. Podobné daleko klenutému oblouku, překlenuje zaslíbení, abychom tak řekli, periodu zákona a spojilo Abrahamovu dobu s Kristem a křesťanským obdobím.

Apoštol používá ještě další výraz, aby zdůraznil Boží volný dar: dědictví. Dědictví není možné si dobýt nebo zasloužit. Aby se z něho člověk mohl těšit, stačí být synem a přijmout je. Ani dědictví nestojí na základě zákona. Je to dar, který odpovídá zaslíbením daným Abrahamovi.

A proč tedy zákon? Aby odkryl hřích člověka jako přestoupení. Zákon svými zákazy stanovil jednoznačné hranice, které však člověk stále přestupoval. Tím se jasně ukázal jeho hříšný stav.

Kdyby zákon mohl dát život, pak by existovala spravedlnost na základě zákona. Ale zákon ji dát nemůže. Ukazuje přirozenému člověku sice cestu k životu (12. verš), ale nemůže mu dát sílu, aby po této cestě šel. A tak zbývá jen cesta víry.

Pavel srovnává zákon s vychovatelem nebo opatrovníkem dítěte. Zákon ukázal Židům jejich neposlušnost a jejich převrácenost a trestal je. Úkol opatrovníka končí, jakmile je dítě samostatné. A 26. verš říká: „Všichni zajisté synové Boží jste v Kristu Ježíši *skrze víru*.“ Syn zde už není nezletilé dítě.

V Boží rodině, ke které patří všichni, kdo věří v Pána Ježíše, už neexistuje rozlišování podle rasy, národnosti, sociálního stavu nebo pohlaví. V Kristu jsme všichni jedno – duchovní jednota všech, kteří patří Pánu Ježíši (29. verš), kteří jsou synové (26. verš) a dědicové (29. verš).

Zde se nejedná o to, stát se syny. Jsme jimi v Kristu na základě Jeho díla, na základě Boží nezasloužené milosti, na základě Jeho spravedlnosti vůči Kristu. Toto obdivuhodné postavení jsme obdrželi *skrze víru*.

Apoštol používá ještě jeden obraz, aby objasnil postavení pod zákonem: obraz dědice. Dokud je dědic nezletilý, nemůže volně nakládat s dědictvím svého otce a nemůže je užívat. To je obraz Židů pod zákonem. Pavel říká: „Tak i my,“ a má tím na mysli Židy, k nimž podle narození patřil. – Co byly tyto „živly světa“ (Koloským 2,20)? Byly definovány už takto: Jsou to nařízení, která stála ve spojení se *světskou* svatyní (Židům 9,1), se všemi materiálními věcmi, které bylo možné vidět a dotýkat se jich. Žel že mnoho křesťanů, kteří jsou spaseni vírou v Pána Ježíše, se nachází v podobném stavu. Snaží se dodržovat nařízení a přikázání, aby si získali Boží přízeň. Nejsou svobodni od určitého zákonictví, ve kterém se snaží líbit Bohu z vlastní síly. Avšak požehnání křesťanů jsou neviditelná a přístupná jen víře. Ano, je to Kristus sám. „Kterého neviděvše, milujete.“ (1. Petra 1,8)

Posláním vlastního Syna způsobil Bůh osvobození od zákona. Zaplatil za naši vinu, vykoupil nás a přivedl nás do požehnaného postavení dospělých Božích synů. To platí pro věřící ze Židů i z národů, neboť 7. verš se týká každého osobně. S tímto postavením souvisí také vnitřní vztah k Bohu, který se stal naším Otcem. Kdo by se chtěl opět vzdát tohoto slavného postavení?

Nyní připomíná Pavel Galatským dobu, kdy je po prvé navštívil a zvěstoval jim evangelium. Apoštol byl zřejmě nemocen. Ale Galatští se tehdy nenechali odradit apoštolovým tělesným utrpením – snad oční nemocí. Kdyby to šlo, vyloupili by si oči a dali je apoštolovi. Jaká krásná to byla vzpomínka!

Nyní se zdá, že se jejich náklonnost proměnila v nepřátelství. Stalo se to proto, že je při své druhé návštěvě (1. návštěva viz Skutky ap. 16,6; 2. návštěva viz Skutky ap. 18,23) musel varovat před těmi, kteří se snažili odvést je ze správné cesty? (Jako příklad falešných učitelů viz Skutky ap. 20,30.) Dokud byl apoštol v jejich středu, horlili v dobrém; ale v tom měli pokračovat i v jeho nepřítomnosti, tak jako Filipští (18. verš; Filipským 2,12). V prvním čase života víry můžeme být plni horlivosti pro Krista, a pak náhle můžeme sklouznout a horlit už jen pro nějaké učení nebo skupinu.

Se srdečnou láskou nazývá Pavel Galatské „synáčkové moji“. Jak tehdy apoštol bojoval, když šlo o jejich obrácení! A nyní prožíval stejné bolesti, když bojoval o duše Galatských. Jak rád by byl v jejich středu, aby viděl výsledky svých napomenutí a mohl změnit tvrdý tón svého hlasu.

Chcete se stavět pod zákon? ptá se apoštol a pokračuje: pak slyšte, co vám zákon (= celek 5 Mojžíšových knih) říká. Abraham měl dva syny. Izmael, syn „podle těla“, byl svědectvím o nedostatku víry u Sára a Abrahama. Naproti tomu Izák byl synem zaslíbení. Věci, které se staly těmito starozákonním věřícím, mají pro nás obrazný význam (srovnej s 1. Korintským 10,11). Agar porodila syna k otroctví, a to nám ukazuje na zákon daný na Sinaji. Ten „nynější Jeruzalém“ jsou Židé, kteří chtějí zůstat pod zákonem. Izák naproti tomu mluví o víře, která je ve spojení s věcmi „nahoře“. Také naše *naděje* je nebeská (Římanům 8,21).

Tehdy se Izmael posmíval Izákovi (1. Mojžíšova 21,9). Tak tomu je i teď, říká Pavel. Židé pod zákonem pronásledovali ty, kteří se narodili „podle ducha“. Jak často to apoštol Pavel zakoušel (1. Tesalonickým 2,14–16)!

Tak jako v kapitole 3,8, tak také zde v 30. verši je to, co *Bůh* kdysi řekl, představeno jako výrok *Písma*. To je další poukaz na to, že Bůh a Jeho Slovo jsou spojeni.

Zákon a milost stojí navzájem v odporu. Proto ti, kteří jsou znovuzrozeni, jsou dětmi svobodné a nemají nic společného s otroctvím a jhem, které souvisí se zákonem.

Proti jhu otroctví, pod které se Galatští chtěli znovu sklonit, stojí svoboda, pro kterou nás Kristus vysvobodil. Ale teprve od 13. verše pojednává apoštol o tématu „svoboda“ blíže. Nejprve zdůrazňuje vážné následky, které s sebou nese návrat k zákonu.

Pán Ježíš odstranil „zákon přikázání v ustanoveních“ (Efezským 2,15); neboť nesloužil ani ke spasení ani k posvěcení. Nyní jsme osvobozeni od zákona (Římanům 7,6). Ten, kdo se chce opět stavět na půdu zákona, ztrácí zisk, který našel v Kristu. Vypadává z milosti!

Ne všichni lidé smýšlejí stejně. Můžeme rozlišovat tři skupiny. Ti první věří, že si zaslouží nebe svými dobrými skutky. Druzí říkají: Dělán, co mohu, a Bůh odpustí mou nedokonalost a nedostatečnost. Ti třetí uznávají, že jsou neschopni líbit se Bohu. Přijímají nezaslouženou milost, která přichází z Božího srdce, a nalézají své spasení jen v Kristu. Ta druhá skupina se podobá Galatským. Neodmítají Kristovo dílo, ale chtějí ještě přidat své osobní zásluhy. Vypadli z milosti.

Podílem těch, kteří jsou v Kristu, je naděje, víra, láska – tři věci, o kterých se apoštol Pavel častěji zmiňuje společně. A těchto věcí se chtěli Galatští vzdát pro jho otroctví. Jaká pošetilost!

Apoštol si vzpomněl na šťastný začátek cesty víry Galatských. „Začali Duchem“ (kapitola 3,3). I když je nyní musel kárat, přece ohledně nich vzhlížel s důvěrou k Pánu. Nevzdával se, nýbrž chtěl je přivést k Tomu, který je mohl napravit.

Kázání obřízky, poselství, které člověku říká, že může pro své spasení něco učinit, lichotí přirozenému člověku. Kázání kříže ale se vši jasností zvěstuje, že člověk je neschopný líbit se Bohu, že zasluhuje jen Jeho trest, že však někdo jiný zaplatil dluh. V tom leží pohoršení kříže. Člověk musí doznat svou absolutní zkaženost a nemůže činit nic jiného, než jen přijmout nezaslouženou milost. Pyšný člověk se musí stát malým, a to mu připadá tak těžké, že to nechce.

Svoboda, ke které jsme my věřící povoláni, neznamená, že nyní můžeme sobecky dělat, co chceme. Tím bychom dali svobodu svému tělu. Svoboda křesťanů je osvobození od zákona, od moci hříchu a od sobectví, abychom mohli bez zábran pomáhat a sloužit druhým a abychom milovali Pána a dávali se Mu k dispozici.

„Duchem chodte.“ To je vlastně obsah nového života. Kéž by Duch Boží oživoval naše myšlenky a vedl nás v našich rozhodnutích, abychom činili správnou volbu. Kéž by vedl naše chození a naše skutky. Pak nevykonáme žádost těla. Chození v Duchu odpovídá vnitřnímu životu. Proto je tak důležité, abychom tento skrytý život sytili a pečovali o něj četbou Božího slova, modlitbou a obecenstvím s Pánem. Pak se bude rozvíjet a sílit.

Žel že ve věřícím je stále ještě tělo. Chce vždy podporovat sebelásku a ne lásku k Bohu a k bližnímu. Jakmile ve věřícím opět získá nadvládu, zjeví také skutky, které jsou vyjmenovány ve verších 19 a 20. V protikladu k tomu stojí devítinásobné ovoce Ducha – vzácné zjevení nového života. Věřící *nese* ovoce Ducha, nevytváří je. Duch Svátý v něm přináší to, co je k Božímu oslavení. Láska, radost a pokoj je, abychom tak řekli, *vnitřní* ovoce, které vyzařuje navenek. Trpělivost, která umí čekat na Pána, až On bude jednat, přívětivost, dobrotivost, věrnost (věrný je člověk, na kterého se můžeme spolehnout), tichost (takový člověk se tak rychle neurazí), to je ovoce *vůči bližnímu*. Zdrženlivost nebo sebeovládání je ovoce vzhledem k *sobě samému*.

Co činit, když některý věřící je z nedostatku bdělosti zachvácen pádem a upadl do hříchu? Máme ho kvůli tomu odsoudit, nechat ho stranou, přerušit s ním kontakt? Ne, neboť tady nejde o někoho, kdo *žije v hříchu*, nýbrž kdo byl hříchem zaskočen. Proto mu jeho spoluvěřící, jsou-li v dobrém stavu, mají pomoci, aby se vrátil zpět na správnou cestu. Kéž se ale tato pomoc děje v pokorném smýšlení, neboť, „kdo se domnívá, že stojí, hleď, aby nepadl“ (1. Korintským 10,12).

„Jedni druhých břemena neste.“ Kolik příležitostí nám Pán dává, abychom tímto způsobem naplnili Jeho „zákon lásky“ (Jan 13,34)! Zármutek, nemoc, zklamání, trápení srdce, úzkosti a starosti jsou břemena, která mohou tížit. Jakou pomoc potom znamená bratr, sestra, kteří povzbuzujícím slovem, veršem z Bible, činným přispěním nebo svou přímluvou pomohou ta břemena nést. Je smutné, když někdo považuje pomoc při napravení druhého za něco „pod úroveň“.

5. verš neznamená protiklad k 2. verši. Zde je v původním textu použito pro břemeno jiné slovo než ve 2. verši. Zde je míněno břemeno nebo úkol, který klade Pán Ježíš na každého osobně (Matouš 11,30). Ve dni zúčtování On odmění vše, co jsme splnili s věrností (Římanům 14,12; 1. Korintským 3,8).

Ten, kdo má užitek z duchovní služby služebníků Páně, je vyzván, aby se podílel na časných potřebách bratří, kteří dali všechnen svůj čas do služby Pánu a Jeho dílu. Pán sám řekl: „Hoden jest dělník mzdy své.“ (Lukáš 10,7)

Verše o rozsévání a žni nemluví o spasení, nýbrž o Boží vládě na zemi. Pod touto vládou stojí všichni lidé, nevěřící i věřící. I věřící mohou rozsévat pro tělo, když uspokojují své žádosti nebo plní své myšlenky přáními a věcmi, které odvádějí od Božího slova. Špatný příklad, který svádí druhé k zlému, je také rozséváním pro tělo. A kolik semen plevle je rozeseto v četbě! To, co jsme naseli, vzejde často mnohem později. Mnoho lidí, kteří se vystavili vlivu pochybné literatury, se náhle vzdálilo od Božích věcí.

Naštěstí smíme ale my křesťané rozsévat pro Ducha. Kolik dobrého můžeme učinit v materiálním ohledu! Ale také v duchovní oblasti je třeba rozsévat dobré semeno. Protože každé semeno nevzejde tak, aby přineslo užitek (viz Matouš 13,18–23), je třeba „neustávat“ (Kazatel 11,6).

Je tedy důležité vědět: *co* člověk rozsévá, neboť podle toho vypadá *žeň*; *kam* člověk rozsévá, zda do oblasti těla nebo Ducha; a *jak* člověk rozsévá, zda skoupě nebo ochotně s požehnáním (2. Korintským 9,6.11).

Pavel obvykle diktoval své dopisy a ověřoval je svým podpisem (např. Římanům 16,22; 1. Korintským 16,21; Koloským 4,18; 2. Tesalonickým 3,17). U Epištoly Galatským si dal práci a napsal ji celou vlastní rukou. Jaké je to svědectví o jeho lásce k nim, ale také o jeho obavách o ně!

Ještě jednou začíná mluvit o židovských svůdcích a ukazuje jejich pravý stav. Hledají čest pro sebe. Kdyby Galatští přijali vnější obřezání, byl by to pro ty falešné učitele úspěch, který by jim před Židy získal úctu.

Takovou čest Pavel nehledal. Všechno, co mu ze židovství bylo kdysi ziskem, považoval pro Krista za ztrátu (Filipským 3,4–8). Kristův kříž jej s konečnou platností oddělil od zákona, od skutků vlastních zásluh a od půvabů světa. Křesťan už ve světě nenajde své skutečné uspokojení a svět už nechce věřícího uznat za patřícího k němu.

Falešní učitelé se chlubili, že svým přívržencům uložili znamení obřízky. A apoštol Pavel? Mluví o námaze, kterou měl s Galatskými, a o známkách Pána Ježíše, které nesl na svém těle. Jizvy na jeho těle svědčily o tom, co trpěl pro svého Mistra, a o nepopíratelné skutečnosti, že Mu zcela patří.

Při dřívějších úvahách o Žalmech jsme viděli, že *pocity* věřících Starého zákona se velmi podobají našim vlastním pocitům, ačkoli už nestojíme na půdě zákona, nýbrž na půdě milosti. Proto mají Žalmy vedle svého prorockého významu také velmi praktický význam.

Azaf se dívá na nevěřící lidi kolem sebe a vidí, že se jim daří dobře. Ne jim, nýbrž jemu, jenž chce vést život, který se Bohu líbí, se dostává kázně od Boha. Nezavíděli jsme už také nevěřícím, zvláště tehdy, když se nám zjevně dařilo hůře než jim?

Proč vlastně závidíme „bezbožným“ jejich snadný život v tomto světě? Nespočívá kořen v tajném přání, aby se nám ve světě dařilo také tak jako jim? Ale tyto začátky světa v našich srdcích chce Bůh zahnat. Proto nás provádí kázní. Jeho cílem je táhnout nás pryč od světa a blíže k sobě.

Máme být tedy lhostejní vůči všemu zlému ve světě, především vůči všemu pyšnému smýšlení proti Bohu? Ne, v žádném případě! Kéž bychom zlo skutečně vnímali a oddělovali se od něho. Avšak čas, kdy má Bůh zasáhnout, chtějme zcela přenechat Jeho moudrosti a vševědouce.

Boží kázeň vedla žalmistu do svatyně. A tu se mu v Boží přítomnosti otevřely oči. Obdobně se daří i nám. Ve „svatyni“ se učíme *posuzovat svět* z Božího hlediska. Konec lidí, kteří žijí bez Boha, bude hrozný. Všechny jejich plány a naděje se naprosto zhroutí. Země a díla na ní budou spáleny (2. Petra 3,10). Máme se tedy ještě přirovnávat ke světu, když víme, že nic z toho před Bohem neobstojí?

V Boží přítomnosti se také učíme poznávat *sebe samé*. Azaf srovnává sám sebe s hloupým zvířetem, které cítí a myslí jen pro přítomný život. Sebeodsouzení je vždy cestou k nápravě plného obecenství s Pánem Ježíšem.

Avšak to nejkrásnější, co ve svatyni poznáme, je *Pán sám*. Ve verších 23–25 stojí vše, co Azaf vyjmenovává, ve vztahu k Pánu. Žalmista v Něm našel bohatství, která nemohou být srovnávána s ničím na světě.

Azaf se těžkou zkušeností naučil, jak je dobré blížít se Bohu a zůstat blízko u Něho. Také v 63. Žalmu stojí svatyně v popředí. Tam však vyhledal David svatyni na začátku své dráhy, aniž by nejprve ztrácel čas záviděním pyšným lidem. Komu se podobáme?

V tomto Žalmu je Azaf nástrojem v Boží ruce, aby přio-
děl slovy nářky věrného ostatku z Izraele v době konce.
Velkým trápením pro ně je zničený chrám. Nemají už
Boží příbytek ani místo shromažďování.

Tento strašný soud – zničení Jeruzaléma a zpuštění
chrámu – není jen budoucí věcí. V dějinách se to už opa-
kovalo vícekrát. K prvnímu zkažení došlo za Nabucho-
donozora (2. Paralipomenon 36,17–21). V roce 70 přišel
skrze Římany soud, který ohlásil Pán Ježíš (Lukáš
21,20–24). Časy národů, během kterých bude Jeruza-
lém pošlapáván, trvají ještě dnes. A v budoucnosti bude
„boj stálý všelijak až do vyplnění“ (Daniel 9,26).

Je tu nějaká naděje pro izraelský národ? Ano, buď za
to Bohu dík! I když tu už není žádný prorok, který by mo-
hl z Boží strany dát odpověď na palčivou otázku: Až do
kdy?, zůstává tu pro věrné přímá modlitba k Bohu. Pta-
jí se Ho: „I dokudž?“ a: „Proč?“. Když k Němu vzhlíží,
vzpomínají na to, čím byl dříve pro lid. To jim dává odva-
hu, aby znovu důvěřovali Tomu, který se nikdy nemění
(12. verš).

Možná že se nám v praktickém životě už také dařilo tak, jako izraelskému lidu. Okolo nás to vypadalo beznadějně. Tváří v tvář přibývajícimu úpadku Božího lidu, nevěrnosti v našem vlastním životě a Boží káznící ruce může naše odvaha klesat. Držme se potom pevně svého Boha, jenž je věčně neproměnný, a myslíme na to, jak veliké věci už v našem životě učinil. I dnes je ještě tentýž. Smíme k Němu volat i ve svém přítomném trápení, a pak čekat na Jeho odpověď.

Můžeme se učit od víry onoho ostatku Židů. Připomínají Bohu Jeho zaslíbení vůči Izraeli a celé zemi (srovnej verš 17 s 1. Mojžíšovou 8,22). Tím, že se zmiňují o smlouvě, činí své trápení Boží záležitostí (20. verš). Podobají se v tom svému dřívějšímu vůdci a prostředníku Mojžíšovi, který kdysi připomínal Bohu Jeho zaslíbení, která dal otcům, a čest Jeho jména (2. Mojžíšova 32,12.13).

Jak často čteme, že Bůh snášel lid pro Své jméno a nevyhladil ho (5. Mojžíšova 32,26.27; Ezechiel 20,9.14. 17.22.44). Pro nás je slovo jistoty ve 2. epištole Timoteovi: „On zůstává věrný; zapřítí sám sebe nemůže.“ (2,13)

Počáteční verš se podobá děkování těch, kteří k Bohu volali slovy předcházejícího Žalmu. – Bůh často odpovídal na naše úzkostné volání. Už jsme Mu také za Jeho konání děkovali?

Další verše tohoto Žalmu zaměřují naše zraky na Soudce země. Je to Bůh, jenž soudí (8. verš). V Novém zákoně nám je přesněji řečeno, že Otec dal všechen soud Synu. Jako Syn člověka má Pán Ježíš moc vykonávat soud nad světem (Jan 5,22.27; Skutky ap. 17,31).

Dokud však je soud jen oznámen, nechybí volání k pokání a obrácení se. Bůh nechce, „aby kteří zahynuli“ (2. Petra 3,9). Proto přikazuje „lidem všechněm všudy, aby pokání činili“ (Skutky ap. 17,30). Důraznější to volání už nemohlo být. Ve Svém slitování varuje Bůh až do posledního okamžiku (tak i v 5. verši našeho Žalmu): „Nebudte pyšní!“ a „Nevyzdvihujte rohy!“ Žádný člověk nebude moci Bohu nikdy vyčítat, že se k němu milost nedostala. Všichni, kteří kdy zahynou, nechtěli slyšet, nechtěli ani činit pokání, ani přijmout milost!

Z prorockého hlediska následuje tento Žalm po 75. Žalmu, kde se mluvilo o soudu nad národy. Nyní vidíme Pána Ježíše, jak zaujal Své místo vlády na Sionu. Jeruzalém už není více pošlapáván a pustošen. Nyní stojí v tomto městě Boží trůn a svatyně. Ještě v Žalmu 75,2 bylo napsáno: „Jest *blízke* jméno tvé.“ Nyní čteme, že Jeho jméno je *velké* v Izraeli.

8. verš nám připomíná Žalm 2,12. Pod spravedlivou vládou Pána Ježíše ostojí jen ten, kdo se Mu plně poddá. Bůh ve Svém království pokoje už nebude trpět žádnou vzpouru proti Pánu Ježíši. Každého jitra bude vyhlazovat všechny bezbožné ze Svého království (Žalm 101,8).

Jak vážně mluví 11. verš! I když je zlost a nenávisť lidí proti Bohu velmi veliká, nemohou tím Jeho radu zmařit. To, co má Bůh v plánu, se také svým časem stane. S tím žádný člověk nepohne. Dokonce i hněv člověka musí nakonec vyznít k Boží cti. To musel zakusit už farao, když nechtěl nechat lid vyjít z Egypta. Drze se zeptal: „Kdo jest Hospodin, abych poslechl hlasu jeho?“ Avšak Boží odpověď byla: „Ale však proto jsem tě zachoval, abych ukázal na tobě moc svou, a aby vypravovali jméno mé na vsí zemi.“ (2. Mojžíšova 5,2; 9,14.16.29)

V tomto Žalmu činí Azaf podobné zkušenosti jako v 73. Žalmu. Tam se díval na nevěřící a viděl, že se jim daří mnohem lépe než jemu. Zde je také v soužení, a tu myslí na dřívější dny, které byly lepší než přítomné. Chce sice myslet na Boha (verše 3,4), ale zůstává obrácen k sobě, a to ho vede k pochybujícím otázkám, které jej činí zcela nešťastným.

Možná že i v našem srdci vyvstávají občas takové otázky. Jak je potom dobré, když je můžeme zodpovědět Božím slovem.

- Zavrhne Pán na věky a nadále už nebude prokazovat žádnou přízeň? „Požehnaný Bůh, který neodstrčil modlitby mé, a milosrdenství svého ode mne neodjal.“ (Žalm 66,20)
- Je Jeho dobrotivost provždy u konce? Ne, „nebo jest věčné milosrdenství jeho“ (Žalm 136).
- Zdali přestalo slovo od pokolení do pokolení? Pán Ježíš odpovídá osobně: „Nebe a země pominou, ale slova má nikoli nepominou.“ (Matouš 24,35)
- Zapomněl Bůh být milostivý? Rozhojnilé bohatství Jeho milosti sahá až do budoucích věků (Efezským 2,7). Našimi potřebami se nikdy nevyčerpá.
- Zadržel v hněvu Svá milosrdenství? Prorok Jeremiáš se naučil, že „nepřestávají slitování jeho; ale nová jsou každého jitra“ (Pláč 3,22.23).

Jedenáctým veršem dochází v žalmistově myšlení k rozhodujícímu obratu. Setřásá pochybovačné otázky a dává svým myšlenkám nový směr. Jsou to obdivuhodné Boží skutky, ke kterým nyní vede své zraky. To může dát i našim srdcím útěchu. I když Jeho jednání *s námi* v mnoha směrech nerozumíme, pak chtějme více přemýšlet o Jeho činech, které *pro nás* vykonal. Co vidíme potom? Moře božské lásky! Otec neušetřil to nejmilejší a nejdražší, co měl, Svého jediného, milovaného Syna, nýbrž pro hříšníky Jej poslal na zem a na smrt. „Kterak by tedy nám s ním všech věcí nedal?“ (Římanům 8,42).

Ve svatyni – v přítomnosti svého Boha – se Azafovi otevírají oči ohledně Boha a Jeho cest. Jak snadno snižujeme Boha na lidskou úroveň. Otázky ve verších 8–10 to dokazují. Ale Bůh je nadmíru velký a předivný. Je všemohoucí, vševědoucí, ale také všudypřítomný. Pro Něho neexistují žádná omezení ani v prostoru ani v času ani v moci. Azaf ještě zdaleka nerozumí všemu, ale ví, že Bůh má pro něho cestu, i když ji ve vodách soužení nepoznává (verš 20). Jeho cesta je tu a On mne vede jako Pastýř, který nemůže ovci vysvětlovat vše, co činí. Dokud ale ovce následuje Pastýře, nemůže se jí nic stát. Je v bezpečí.

Tento Žalm sleduje historii Izraelského národa od Egypta až ke zřízení království za Davida. O čem chce Azaf vypravovat? O rozličných zjeveních Boží dobrotivosti a milosti bez ohledu na převrácené cesty lidu. Žalm tak končí naplněním rad Boží milosti: „*Vyvolil* pokolení Judovo, horu Sion, kterou *zamiloval*... A *vyvolil* Davida, služebníka svého.“ (verše 68–72)

Verše 3–7 obsahují zcela praktické poučení pro všechny, jimž Bůh svěřil děti. Je naším úkolem vyprávět jim o Bohu a o Pánu Ježíši. Starý i Nový zákon nám jsou dány do ruky, abychom dále vyprávěli „chvály Hospodiny“, Jeho „moc“, Jeho „divné skutky“, Jeho „svědectví“, Jeho „příkázání“. S jakým cílem? Nejen proto, abychom předávali vědomosti a u slyšících rozmnožovali známost, nýbrž aby i oni svou důvěru upřeli k Bohu a nezapomínali na Něho.

O Izraeli čteme, žel, že zapomněl na Boha a na Jeho skutky (11. verš; Žalm 106,13,21; Ezechiel 22,12; 23,35; Ozeáš 8,14). V protikladu k této nevěrnosti stojí Boží slova, která mohou i dnes potěšit každého věřícího: „I zda-liž se může zapomenouti žena nad nemluvnátkem svým...? A byť se pak ony zapomněly, já však nezapomenu se na tě.“ (Izaiáš 49,15)

Hospodinovy dobrotivosti vůči Jeho lidu byly na začátku putování pouští rozličné. Tím, že je provedl Rudým mořem, je oddělil s konečnou platností od Egypta. Od začátku přejal vedení, když šel před nimi ve dne v oblakovém sloupu a v noci v ohnivém sloupu (2. Mojžíšova 13,21.22). V poušti je napájel vodou ze skály. A přece v nich stále vznikala zatvrzelost proti Nejvyššímu. Vzpoura proti Bohu je však stejně zlý hřích jako věštění a modlářství (1. Samuelova 15,23). Jak často na to málo myslíme, když v tom či onom směru – mohou to často být malé, nenápadné, možná vnější věci – Pána neposloucháme a nechceme se sklonit pod Jeho Slovo.

Nevěra je charakteristická pro historii izraelského lidu. Jak se ukazovala? Nevěřící srdce nečerpá odvahu a důvěru z Božího milosrdenství a věrnosti, které zakusilo. Jakmile se vynoří nějaká nová těžkost, začne srdce opět o Bohu pochybovat. „Aj, udeřil jest v skálu, a tekly vody, a řeky se rozvodnily. Zdali také bude moci dáti chleba? Zdali nastrojí masa lidu svému?“

Když Bůh uspokojí žádost zlého lidského srdce, není to k dobrému. Tak tomu bylo u Izraele, když lid žádal potravu Egypta a volal po mase, avšak zároveň opovrhoval pokrmem, který mu dal Bůh (4. Mojžíšova 11). „Ale jati jsouce žádostí, pokoušeli Boha silného na pustínách. I dal jim, čehož se jim chtělo, avšak dopustil hubenost na život (duše) jejich.“ (Žalm 106,14.15)

Poslední verše našeho dnešního oddílu zjevují pravý stav srdce lidu. Kázeň od Boha způsobila vnější obrat k Němu. Opět více mysleli na Boha, svou Skálu a Vykupitele. Ale v srdci nikdy nedošlo k úplnému obrácení. A tak musel Bůh to, co přešlo přes jejich rty, označit za pokrytectví a nepravdu, neboť stav jejich srdce nikterak neodpovídal jejich slovům.

A to se opakovalo v průběhu historie častěji. Když došlo v národu k obratu a probuzení, pak pravé obrácení v srdci bylo většinou jen u krále a některých věrných. Zbýlý lid se od svých model odvrátil jen navenek, ale ne v srdcích. Proto musel prorok Amos vícekrát opakovat: „Avšak jste se (až) ke mně neobrátili, dí Hospodin.“ (kapitola 4, 6.8.9. 10.11) Viz též Izaiáš 9,13; Jeremiáš 5,3; 8,5.

Jak vážná jsou slova: „A kolikrát“. Historie izraelského lidu, zvláště v době soudců, je stálé stoupání a klesání. Když je Bůh trestal, vraceli se k Němu zpět a mysleli na Něho. Jakmile se jim však dařilo trochu lépe, opět na Něho zapomínali a šli podle své vlastní vůle. – I život křesťana může občas takto vypadat. Je to škoda. Bůh by chtěl, abychom z cest, kterými nás vede, lépe poznali své srdce i Jeho samého. Ne že by se naše přirozené srdce zlepšilo, ale chybné kroky by nám měly ukázat, kde máme svá slabá místa, abychom v budoucnosti byli bdělejší a více se zdržovali v ochraňující blízkosti Pána Ježíše.

Rány, které přišly na Egypt, byly demonstrací Boží moci, protože se Faraο proti Bohu vzepřel. Vůči Svému lidu se Bůh prokázal jako všemohoucí Bůh a starostlivý Pastýř. „Vedl je bezpečně, tak že se nestrašili.“ Tentýž obraz platí také o Pánu Ježíši, jenž je naším Pastýřem. Dal za nás Svůj život. Nyní vede bezpečně k cíli všechny ovce, které pro sebe získal za tak vysokou cenu. „Ovce mé hlas můj slyší, a já je znám, a následují mne... a žádný jich nemůže vytrhnouti z ruky mé.“ (Jan 10,27.28)

Dříve než Bůh učinil Davida, „muže podle svého srdce“, králem nad Svým lidem, prožil Izrael na konci doby soudců hluboký pád. Kněžství za Elí, a především pod jeho bezbožnými syny, selhalo natolik, že Bůh opustil příbytek v Sílo. Když se Izrael domníval, že truhla smlouvy ve vojsku může odvrátit osudnou porážku od Filistínských, Bůh dopustil, aby sláva upadla do ruky utlačovatelů – Filistínští se zmocnili truhly smlouvy Hospodinovy (1. Samuelova 4 a 5).

Když David co král pásal lid jako pastýř, směli Izraelští prožít částečné naplnění toho, co kdysi zpívali v písni vykoupení na břehu Rudého moře: „Uvedeš je, a štípíš je na hoře dědictví svého, na místě, které jsi k příbytku svému připravil, ó Hospodine.“ (Srovnej 2. Mojžíšovu 15,17 s verši 54.68.69.) Boží myšlenky s Jeho lidem dojdou však svého celého naplnění až za Kristovy vlády v tisíciletém království. Bůh dodrží, co slíbil, a i když se zdá, že Izrael zanikl v moři národů, tu jej přesto sebere a „štípí je na hoře dědictví svého“.

Tento prorocký Žalm došel svého prvního naplnění, když Nabuchodonozor, babylónský král, dobyl Jeruzalém, vypálil chrám, strhl městské zdi a způsobil mezi obyvateli hroznou krvavou lázeň (2. Paralipomenon 36,17–21). Tento Žalm vede naše myšlenky také k době konce, bezprostředně před zřízením tisíciletého království, kdy se všechny národy shromáždí proti Jeruzalému k velkému boji. Bůh pak bude bojovat proti nepřátelům Svého lidu (Zachariáš 12,3). Ti, kteří uniknou meči, pozdvihnou svůj hlas k Bohu.

Z veršů 2 a 3 poznáváme, že tu budou dvě části věrného ostatku. Jedna bude zachována a zakusí záchranu skrze Krista, jenž se zjeví ve slávě. Tuto část zde slyšíme před Bohem naříkat. Druhá část zahrnuje ty, kteří zemřou jako mučedníci. Toto rozlišení najdeme také na jiných místech Písma, např. v Matouši 24,9 a 13.

Krása posledního verše vynikne, když si uvědomíme, z jak soužených srdcí přichází tato důvěra v Boha. Lid hledí s vírou do budoucnosti, kdy bude slavit Boha a děkovat Mu za Jeho pomoc. Pro nás platí, že „toto nyní lehouché soužení naše převelmi veliké věčné slávy brímě nám působí, když nepatříme na ty věci, které se vidí, ale na ty, které se nevidí (věčné)“ (2. Korintským 4,17.18).

Zdá se, že tento Žalm je ve spojení s předchozím. Když se lid na sebe dívá jako na Boží stádo, pak k Bohu smí také směle volat o pomoc jako k Pastýři.

3. verš nám připomíná putování lidu pouští. Tam šly tři pokolení: Efraim, Manasses a Benjamin přímo za truhlou smlouvy (4. Mojžíšova 10,21–24). Při vyjití z tábora slyšíme z úst vůdce (Mojžíše) podobné volání k Pánu jako zde: „Povstaniž Hospodine, a rozptýleni buďte nepřátelé tvoji, ať utíkají před tváří tvou, kteříž tě v nenávisti mají.“ (4. Mojžíšova 10,35)

„Ó Bože, navrať nás, a dej, ať nám svítí obličej tvůj, a spasení budeme.“ (verše 4.8.20) V těchto slovech spočívá důležitá pravda vzhledem k našemu napravení, když jsme jako věřící padli. Pouhé trestání nás samo o sobě nepřivede zpět k Bohu. Staví se proti naší svévoli a chtělo by nás vést k zármutku podle Boha nad tím, co se stalo. Ale Boží dílo jde dále, a to pocítují Izraelité zde, když prosí: „Navrať nás (veď nás zpátky).“ Bůh nás chce přivést opět do plného požitku obecenství se sebou. Znovu si máme uvědomit, že jsme Jeho milované děti, i když nás musel ve Své výchově trestat.

Izrael je zde srovnáván s vinným kmenem. Pod vládou krále Šalomouna se jeho panství rozprostíralo od Středozemního moře až k Eufratu. Přinesl vinný kmen ovoce, které Bůh od něho očekával? Žel že nikoli (viz Izaiáš 5,1–7; Jeremiáš 2,21; Ozeáš 10,1). Proto nacházíme ve verši 16 poukázání na Pána Ježíše. On je ten vinný kmen, který Bůh zasadil. V Novém zákoně, v Jan 15, je nám o tom sděleno více. Tam mluví Pán Ježíš o sobě samém slovy: „Já jsem ten vinný kmen pravý, a Otec můj vinař jest. Každou ratolest, která ve mně nenese ovoce, odřezuje, a každou, která nese ovoce, čistí, aby hojnější ovoce nesla.“ (Jan 15,1.2) Protože Izrael selhal, zaujímá nyní Kristus a Jeho učedníci (ratolesti) místo Jeruzaléma a jeho dětí. Ovoce pro Boha, jako známka pravého učednictví, existuje dnes jen ve spojení s Kristem, tím pravým vinným kmenem.

V 18. verši nacházíme další poukaz na Pána. On je Syn člověka, který je nyní vyvýšen po Boží pravici – člověk ve slávě nebe – který se ale brzy zjeví ve slávě na této zemi, aby vládl a aby napravit izraelský národ (Matouš 26,64).

Obnovení vztahů Boha k Jeho izraelskému lidu je předobrazeno slavností troubení (3. Mojžíšova 23,23–25). Jaký slavný nový začátek to bude pro Izraele, když Bůh sám jej shromáždí ze všech národů a přivede do jeho země (Izaiáš 27,13; Matouš 24,31). Rozumíme pak plésání, které vzejde v jejich srdcích tohoto „novoměsíce“ (= první den měsíce; 3. Mojžíšova 23,24).

Avšak trvalý vztah mezi Bohem a Jeho lidem tu může být jen na základě pravého pokání a lítosti nad neposlušností, které se dopustili. Proto nalézáme v dalších verších, jak Bůh vyjmenovává své činy, ale také cesty lidu. Chtěl tehdy, a chce i dnes, Svému lidu jen žehnat (verš 10b). Jestliže tu požehnání není, pak příčina je u nás, v naší neposlušnosti a svévoli.

14. verš nám dává pohlédnout do srdce Pána. Nikterak Mu není lhostejné, zda Jej Jeho lid poslouchá nebo ne (5. Mojžíšova 5,29; Izaiáš 48,18). A tyto pocity se neomezují jen na Izraele. Ještě dnes je to pro Něho velká bolest, když vidí, jak ti, které pro Sebe vykoupil za cenu Svého života a krve, jdou po svých cestách a neptají se na Jeho vůli, kterou zjevil ve Svém Slově. Kéž bychom Jeho srdci činili radost poslušností!

Tento Žalm se obrací k soudcům. Jsou zde nazváni „bohové“, protože jsou od Boha ustanovenými autoritami. Jejich zvláštní postavení je spojeno s odpovědností, ze které vydají Bohu počet.

Těmito slovy jsou nejprve osloveni soudcové v Izraeli. Podle Římanům 13 ale víme, že každá vrchnost je zřízena od Boha. On ji dosadil (Daniel 2,21), aby se starala o řádné soužití lidí. „Boží zajisté služebník jest, mstitel zuřivý nad tím, kdo zle činí. A proto náleží poddánu býti.“ (Římanům 13,4.5)

U lidských soudců neexistuje absolutní spravedlnost. Ta přijde teprve pod spravedlivou vládou Pána Ježíše (Izaiáš 26,9). Proto vyjadřuje poslední verš prosbu o Boží osobní zásah.

Nechťjme ale přeslechnout Boží varování soudcům a nám všem, kteří tak často soudíme o druhých. „Dokud ... budete ... osoby nešlechetných přijímat?“ (2. verš) Jak snadno se může stát, že se necháme ovlivnit vážností osoby, a pak znevýhodníme malého, bídneho a chudého. Kéž bychom se učili od Boha „který bez přijímání osob soudí vedle skutků jednoho každého“ (1. Petra 1,17).

Tímto Žalmem jsme prorocky opět přeneseni do doby konce, kdy Izrael bude volat ke svému Bohu, aby přerušil mlčení (srovnej s Žalmem 28,1). Vyjmenovává Mu nepřátele, kteří se spojili proti Božímu lidu. Soužení Izraelité činí své trápení Boží věcí. „Smlouvou se proti *to-bě* zavázali.“ Prosí Jej, aby všem ukázal, že je tu Bůh, „soudce na zemi“ (Žalm 58,12). Ve Starém zákoně čteme na více místech o společném úsilí národů proti Izraeli (např. v Micheáš 4,11; Zachariáš 14,2.3). Pomoc nebude v nějakém spojení, nýbrž jen v důvěře v Boha (srovnej s Izaiáš 8,10.13). Pak zažene nepřátele „jako stéblo před větrem“.

Z 5. verše se zdá vyplývat, že tento nepřátelský spolek vystoupí teprve tehdy, když Izrael se zase stane národem pod vládou Krista. Poznáváme z toho, že Pán Ježíš při Svém zjevení ve slávě zbije nejen antikrista a západní mocnosti, nýbrž že bude postupně soudit *všechny* národy. Nakonec budou muset všichni uznat, že jen Hospodin je nejvyšší nad celou zemí (19. verš).

Každé věřící srdce touží, tak jako žalmista, po vnitřním obecenství s Pánem Ježíšem. Každý den však cítíme, jak slabost našeho těla, naše stará přirozenost a svět okolo nás nám chtějí bránit v plném požitku tohoto obecenství. Proto směřují naše tužby k nebi. Není to přáním nás všech, abychom byli uvedeni do domu našeho nebeského Otce, kam nás předešel Pán Ježíš? (Jan 14,2.3)

Ještě jsme na cestě, a cesta vede údolím slz. Ale v důvěře v Pána, který má s námi v úmyslu jen to nejlepší (12. verš), budeme i v tomto údolí činit požehnané zkušenosti. Dokud zůstáváme ve spojení s naší studnicí, smí jít náš život „od síly k síle“ (8. verš – Elb.).

9. verš mluví o modlitbě – o tomto dýchání věřící duše, jak byla modlitba nazvána. Žalmista se modlí k *Bohu zástupů*. Ví, že On všechno může, že je všemohoucí. Ale obrací se také k *Bohu Jákobovu*. Kolika oklikami, jež si sám zavinil, musel Jákob jít! Přesto ho Bůh nikdy nenechal. I když musíme ve svém životě naříkat nad mnohou nevěrností, přesto smíme vědět: Bůh nás nikdy nenechá, protože nás před sebou vidí ve všech výtečnostech Krista (10. verš; Efezským 1,6). A tak se smíme i my s plnou důvěrou modlit k „Bohu Jákobovu“.

Na začátku tohoto Žalmu je nám ukázána důležitá zásada, která se týká také každého obráceného člověka. Izrael ví o odpuštění svých hříchů (3. verš), a nyní by chtěl také bydlet v zemi a těšit se z Božího požehnání (verše 5.8.13). Podobně se daří člověku, když se obrátí. Pán Ježíš nám neodpustí jen množství našich hříchů, aby nás pak nechal jít dále tak, jak jsme. Ne, On nám daruje věčný život, novou přirozenost z Boha, abychom nadále mohli žít v obecenství s naším nebeským Otcem jako děti Boží rodiny. Jaké je to slavné postavení! Kéž bychom si ho více cenili a bděli nad tím, aby se vědomí o tomto poměru k Otci neztratilo kvůli hříchům v našem životě.

V 11. verši stojí před námi kříž. Tam se potkalo milosrdenství a pravda. Kdyby člověk měl co činit jen s Boží pravdou a spravedlností, znamenalo by to pro něho věčnou zkázu. Na druhé straně se k nám Bůh nemohl obrátit se Svou dobrotivostí a láskou, aniž by bylo učiněno zadost Jeho spravedlnosti. A tak dal Svého Syna, kterého potrestal na našem místě, abychom my už nemuseli být souzeni, nýbrž mohli zakoušet Jeho lásku. Bůh trestá jen jednou. Protože vykonal soud na Svém Synu, je spravedlivý, když nyní ospravedlňuje toho, kdo věří v Pána Ježíše (Římanům 3,26).

To, zač se David modlí k Bohu v tomto Žalmu, smí být také naší snažnou prosbou, když přijdeme do rozličných soužení. „Zdali ten, jenž učinil ucho, neslyší?“ (Žalm 94,9) Ten, kdo volá k Bohu s vědomím vlastní bezmocnosti (1. verš), smí věřit a důvěřovat, že Bůh jej slyší a podle Své moudrosti i vyslyší (7. verš).

Co všechno si tedy smíme směle vyprošovat od svého nebeského Otce?

- Aby nás *ostříhal* uprostřed světa plného nebezpečí a *zachránil* nás před léčkami Satana (2. verš);
 - aby nám denně ve všech okolnostech *dával potřebnou milost* (3. verš);
 - abychom se stále mohli *radovat v Pánu Ježíši* (4. verš).
- Žalmista nemyslí při svých prosbách jen na sebe a své potřeby. Ví také, ke komu se modlí. A tento obdivuhodný Bůh je také naším Bohem, ano, v Pánu Ježíši se stal naším Otcem;
- On je *dobrý*. Pro Svůj lid má na mysli jen to nejlepší.
 - On je *hotov odpustit*. Když jsme jako Boží děti zarmoutili Otce hříchem, smíme Mu vše vyznat a On odpustí (1. Jana 1,9).
 - On je *veliký v dobrotě*. Často činí více, než si vyprošujeme.
 - Nikdo není jako On, *velký a mocný činit divy*. Kéž bychom Mu všechno svěřili a ve všech věcech na Něho očekávali.

V tomto světě je před námi mnoho možností a mnoho cest. Ale pro každého věřícího je jen *jedna cesta*, která dojde Božího uznání. Je to stezka, kterou pro každého jednotlivce ze Svého lidu určil Pán sám, na které mu chce žehnat a učinit ho požehnáním. Je to *Jeho* cesta (11. verš). Tuto cestu si žalmista přeje poznat. A když prosí Boha o to, aby mu ukázal cestu, tu si je vědom toho, jak klamně je jeho vlastní srdce. Je nakloněno jít jednou na jednu stranu, a podruhé na druhou. Proto žalmista prosí: „*Ustav* srdce mé v bázni jména svého.“ Modlíme se také tak?

Popis Boha, jak je shrnut v 15. verši, je opakován na mnoha místech Starého zákona. Po prvé je ve 2. Mojžíšově 34,6, naposledy v Jonáši 4,2. Milosrdenství a milost jsou výrazy činné lásky (Efezským 2,4). Jen díky Jeho milosrdenství a milosti bezpečně dosáhneme cíle (Židům 4,16). On s námi nejedná podle toho, co jsme zasloužili, nýbrž nese nás podle Své milosti a lásky. Hněvá se, teprve když všechny snahy milosti u hříšníka nepřinesly žádné ovoce.

17. verš nám připomíná první dobu Církve, když soužení věřící v Jeruzalémě se modlili podobným způsobem (Skutky ap. 4,29.30).

Město Jeruzalém zaujímá v Božích myšlenkách s Jeho lidem ústřední místo. Už na začátku cesty Izraele pouští se mluví o „hoře dědictví jeho“ a o „příbytku“ a „svatyni“ Boží, kam chce přivést Svůj lid (2. Mojžíšova 15,17). Když se měl lid ujmout zaslíbené země Kanán, mluvil Bůh o „místu, které by vyvolil Hospodin Bůh váš, aby tam přebývalo jméno jeho“ (např. 5. Mojžíšova 12, 5.11.14.18. 21.26).

Žel že „Boží město“ nedostalo své odpovědnosti (Matouš 23,37). Byl v něm dokonce odsouzen k smrti Boží Syn (Skutky ap. 4,27.28). Proto na ně přivedl Bůh soud (Lukáš 21,24); ale ne provždy.

Bůh nakonec uskuteční všechna zaslíbení ohledně Jeruzaléma. V budoucnosti se stane hlavním městem země. „Sám pak Nejvyšší utvrdí jej.“ To se ale může stát jen na základě bezpodmínečné milosti. A o tom mluví jméno *Sion*. V Epištole Židům stojí *hora Sion* v protikladu k hoře Sinai a mluví o neomezené královské milosti v protikladu k zákonné odpovědnosti.

Poslední verš nachází ozvěnu i v nás: „Všechny mé zdroje jsou v tobě!“ (přel.) Všechna pozemská požehnání Židů i nebeská požehnání Církve mají stejný původ, stejný základ: Pána Ježíše Krista.

Zde slyšíme Pána Ježíše, jak vylévá hořkost Své duše před Tím, „který ho mohl zachovati od smrti“ (Židům 5,7). To, co nenalzáme v Evangelích nebo co tam je jen naznačeno, se nám odkrývá v Žalmech: pocity Jeho duše uprostřed hříšných lidí, kteří Jej chtějí usmrtit.

Víme něco o duševních utrpeních, která Pán Ježíš prodělal, když Jej pochopové v Getsemanské zahradě zajali a vydali římské okupační moci, která Jej potom ukřižovala? Tento Žalm nám zjevuje, co On cítil, když všichni, kteří stáli blízko Něho, Jej opustili, On sám byl zajat (verše 9 a 19) a před sebou viděl už jen smrt (4. verš). Ačkoli od mladosti věděl, že bude musit zemřít (16. verš), jeví se mu nyní rozsudek smrti zvlášť hrozným.

Během Svého života trpěl od lidí, neboť byl spravedlivý. Ale nakonec přišel pod bijící Boží ruku (verše 8 a 17), protože byl pro nás učiněn hříchem. Během tří hodin tmy k Němu nepronikl ani jeden paprsek božského povzbuzení. Bůh se musel odvrátit od Oběti, která nesla naše hříchy a za nás byla učiněna hříchem. A to viděl Pán Ježíš na sebe přicházet ještě během Své cesty z Getsemane na Golgotu. Rozumíme nyní Jeho slovům: „Jest naplněna trápeními duše má“?

Je dobré, když se zaměstnáváme vnitřním utrpením našeho Pána. To nás ostříhá od lhostejnosti a od nedostatku bdělosti vůči zlému, které chce vniknout do našeho života. Cožpak On nevzal na sebe všechnu tuto bídu a tato utrpení také za mne a za tebe? Byla to přece výheň Božího hněvu pro naše hříchy, která přes Něho přešla! „Pročež, ó Hospodine, zamítáš mne, a tvář svou skrýváš přede mnou?“ Nejsme my všichni, kteří jsme byli skrze víru v Něho vykoupeni, odpovědí na toto „Proč“?

Žalmista mluví v těchto verších mnoho o hrůzách smrti. Každý člověk se smrti bojí. Jak velmi musel Pán Ježíš trpět při myšlence na to, že i On má zemřít a být položen do hrobu! V zahradě Getsemane stála před Ním smrt ve svém celém dosahu; a my můžeme s jistotou dodat, že žádný člověk nikdy nezakusil a tolik necítil, co smrt ve skutečnosti je, jako náš Spasitel.

Pán Ježíš prošel všemi těmito utrpeními, a nyní je plný soucitu vůči každému věřícímu, jenž prochází podobnou tmou. Smíme nyní vzývat Toho, který ze zkušenosti ví, jak se zde cítíme. Jaká to je útěcha!

Tento Žalm vyjadřuje pocity, které mohl mít věřící Žid věrného ostatku v babylonském zajetí, anebo bude mít v době konce. Bůh zavrhl Svůj lid (verše 39–42), svrhl krále a jeho trůn (verše 40 a 45). Zdá se, že neodpovídá na volání věrných (47. verš), kteří namísto toho musí slyšet posměch svých nepřátel (52. verš).

V těchto ne právě dobrých vnějších okolnostech žalmista chválí a velebí Boha, opěvuje Jeho dobrotivost i vzpomíná na Jeho věrnost. Kde k tomu bere sílu? Jeho duše se zcela opírá o Boží zaslíbení. Když Bůh říká: „Až na věky utvrdím símě tvé“, pak Jej žalmista bere za slovo a ze své strany říká: „Na věky milosrdenství vzdělávati se bude ... O milosrdenstvích Hospodinových na věky zpívati budu.“ Je plně přesvědčen, že vše půjde dobře.

I my máme ujištění Božího slova, že „darů zajisté svých a povolání Bůh nelituje“ (Římanům 11,29). I my můžeme stavět na Boží dobrotě (1. Korinským 1,9; 10,13). Jeho věrnost stojí v protikladu k naší vlastní nespolehlivosti a k nespolehlivosti našich bližních. Na našeho Pána se můžeme spolehnout. On nás nikdy nezklame.

Tento mocný Bůh, jak je v našich verších popsán, přišel kdysi jako pravý člověk na tuto zem. Pán Ježíš Kristus je Hospodin (Jehova) Starého zákona. Je pravý člověk a pravý Bůh v jedné Osobě. To nám ilustruje událost v Marku 4,35–41. Jako člověk se unavil a, nehledě na bouři, spal v zadní části lodi. Ale jako Bůh „panoval nad dutím moře“. Vítr a moře Jej musejí na slovo poslechnout (srovnej 10. verš s Marek 4,39).

„Spravedlnost a soud jsou základem trůnu tvého.“ Když se u Boha jedná o vládu, pak je to pro lidi hrozné. Jeho spravedlnosti nemůže nikdo z vlastní síly vyhovět, a tak musí každý člověk očekávat soud. Když však Bůh vystoupí, předchází Jeho tvář milosrdenství a pravda. To se ukázalo pravdivým, když k nám přišel Pán Ježíš, Boží Syn, „plný milosti a pravdy“. V Něm poznáváme Boží dobrotu. On nechce, aby hříšníci zahynuli. Chtěl by je zachránit (Titovi 3,4.5).

„Blahoslavený lid, který zná zvuk tvůj!“ Plésat mohou ti, kteří zakusili Boží milost a dobrotu. Nyní se radují ve svém Spasiteli. Verši 17: „Ve jménu tvém plésati budou každého dne“, odpovídá apoštolova výzva Filipským: „Radujte se v Pánu vždycky; opět pravím, radujte se.“ (Filipským 4,4)

Když jde o království nad Izraelem, soustředily se Boží myšlenky jen na jednoho muže – Davida. O Něm mohl Bůh říci: „Nalezl jsem Davida, syna Jesse, muže podle srdce svého, který bude činiti všecku vůli mou.“ (Skutky ap. 13,22) Ale David byl jen člověk. Proto první ohlášení království nemluví jen o Davidovi. Boží myšlenky šly dále až ke Kristu, tomu pravému Davidovu Synu, neboť Bůh řekl: „Nebude odjato žezlo od Judy, ani hůl vládce od jeho nohou, dokud nepřijde Sílo (= ten, který přináší pokoj), a jeho budou poslouchat všechny národy.“ (1. Mojžíšova 49,10 – přel.) Na Krista a Jeho království ukazují také verše 37 a 38: „Trůn jeho jako slunce přede mnou, jako měsíc utvrzeno bude na věky.“

Verše 31 až 33 se vztahují na krále, kteří z Davidovy rodiny následovali na trůně. V dlouhém seznamu judských králů tu byli i mnozí, kteří pro svou nevěrnost byli „metlou navštívení“. Naštěstí nemohla tato selhání zrušit ani učinit neplatnými Boží zaslíbení vztahující se ke Kristu. „Símě jeho“ – zde stojí Davidovo símě v jednotném čísle, a je tím míněn Kristus – „na věky bude.“

Přímí Davidovi potomci se brzy odvrátili od cesty poslušnosti vůči Bohu a Jeho Slovu. Už Šalomoun začal ve svém stáří s modlářstvím (1. Královská 11,4). Nakonec to došlo tak daleko, že Bůh dal zkazit Jeruzalém a učinil tomu království konec.

Jak krásný je poslední verš! Žalm končí chválou Boha, ačkoli pisatel měl ve svém srdci ještě nezodpovězené otázky: „Až dokud? ... Kde jsou milosrdenství tvá první, ó Pane?“ Žalmista je přesvědčen, že Bůh zůstane věrný Svým zaslíbením, že pravý Davidův Syn přijde a bude mít věčné panství. Když Bůh provádí Svůj lid kázní, anebo když otálí se Svou pomocí, nikdy to neznamená, že by na Svůj lid zapomněl!

Tak je tomu také s naším očekáváním na příchod Pána ke vtržení věřících. Posměvači se mohou, podobně jako v tomto Žalmu, posmívat: „Kde jest to zaslíbení o příchodu jeho? Nebo jakž otcové zesnuli, všechno tak trvá od počátku stvoření.“ (2. Petra 3,4) Věřící však mají jasné zaslíbení: „Nemešká Pán s naplněním slibů, jakož někteří za to mají.“ (2. Petra 3,9) A: „Ještě velmi, velmi maličko, a aj, ten, kterýž přijíti má, přijde, a nebude meškati.“ (Židům 10,37)

Skutky apoštolů tvoří, abychom tak řekli, pokračování Lukášova Evangelia. Jsou psány tímtéž pisatelem a jsou určeny témuž adresátovi. – Všechno, co Pán Ježíš ve Svém životě na této zemi činil a učil, bylo počátkem velkého díla, v kterém je pokračováno v síle Ducha Svatého Jeho služebníky, dokud nebudou naplněny Boží rady pro nebe a zemi. Ve Skutcích vidíme podíl apoštolů na tomto díle, a přitom Pán sám „jim pomáhal, a slov jejich potvrzoval činěním divů“ (Marek 16,20).

Tato kniha začíná nadmíru důležitou skutečností, že Pán Ježíš vstal z mrtvých. Jako vzkříšený se ukazoval Svým učedníkům po dobu 40 dnů a mluvil s nimi. To bylo nutné, aby, jak později uvidíme, mohli jako zplnomocnění svědkové o Něm mluvit při zvěstování evangelia jako o Vzkříšeném. Bez Jeho vzkříšení by žádný věřící nemohl mít skutečnou jistotu spasení. Bůh vzkříšením ukázal, že Kristovu oběť přijal a že Boží spravedlivé nároky jsou uspokojeny.

V oznámení křtu Duchem Svatým je Duch nazván „zaslíbením Otcovým“. Příchod Božího Ducha na tuto zem byl oznámen už ve Starém zákoně (např. Izaiáš 32,15; Ezechiel 36,27; Joel 2,28). Nyní se určité naplnění tohoto zaslíbení mělo zakrátko uskutečnit.

Dříve než Pán Ježíš opustil zemi, aby se vrátil do nebe ke Svému Otci, prodléval u Svých učedníků a odpovídal jim na jejich nedočkavé otázky: „V tomto-li času napraviš království *Izraelské*?“ Pán neříká, že nedojde k národnímu obnovení Izraele. V první části Své odpovědi jen zdůrazňuje, že pouze Otec zná čas (Marek 13,32). Časy a příhodnosti časů se vztahují na zřízení Kristovy vlády na této zemi, ale ne na Církev, která měla právě povstat a která má svůj podíl v nebi, kde nejsou žádné časy.

Ve druhé části Své odpovědi ukazuje Pán učedníkům, jak mají mezitím jednat. Měli být ve světě, který Pána zavrhl a stále Jej ještě nenávidí, Jeho svědky a zvěstovat všem lidem, že On je Pán a Spasitel světa. To ale nemohli činit sami ze sebe. K tomu potřebovali sílu shůry. Skrze Ducha Svatého ji měli obdržet.

A potom Pán opustil Své učedníky. Byl vyzdvižen vzhůru, aby zaujal v nebi místo cti po Boží pravici (Židům 1,3). Oblak je znamením Boží přítomnosti, v níž náš Pán nyní dlí jako oslavený člověk, aby byl činný pro Svůj lid, který putuje zde na zemi (Židům 4,14–16). Ježíš jako člověk v nebi je zárukou toho, že i my, vykoupení, dosáhneme tohoto slavného cíle.

Můžeme si představit úžas učedníků. Až do poslední chvíle doufali, že Pán Ježíš jako Mesiáš obnoví pro Izrael království. Právem věřili, že se naplní prorocství o Jeho vládě, ale ještě nepochopili, že uskutečnění prorocství bylo Jeho zavržením odsunuto. Bůh jim ve Své dobrotivosti poslal dva anděly, aby je ujistili, že Pán Ježíš znovu přijde tímž způsobem. Jeho zavržením nebylo zrušeno naplnění zaslíbení. To povzbudilo víru učedníků, a místo aby dále hleděli k nebi, jako kdyby bylo vše ztraceno, „navrátili se do Jeruzaléma s radostí velikou“ (Lukáš 24,52). Věděli, že Ježíš se vrátí.

Když se učedníci vrátili do Jeruzaléma, zdržovali se s některými dalšími v horní síni. Tam, stranou světa a jeho neklidu a vlivu, se mohli směle modlit k Bohu. Dnes máme také takové místo, kde se smíme shromažďovat okolo Pána, oddělení od světa a všech náboženských forem. Tam, kde se věřící shromažďují k Jeho jménu, kde On má všechna práva a první místo, zaslíbil také Svoji přítomnost. Tam Mu smíme směle předkládat své prosby a vše od Něho očekávat.

To, co zde Petr představuje věřícím, se zcela zakládá na psaném Božím slovu. Pán Ježíš otevřel po Svém vzkříšení učedníkům mysl, aby rozuměli Písmům (Lukáš 24,45), takže už nepotřebovali žádný pokyn k tomu, aby nahradili Jidáše. Dnes se Bůh ve Svém Slovu dokonale zjevil. Bible obsahuje vše potřebné, aby věřícího vyučila ve všech směrech a vedla jej po správné cestě. Každé učení, které není v souladu s Písmem, musí být odmítnuto jako falešné. Duch Svatý nás vede pomocí psaného Božího slova.

Když dva muži vyhověli kladeným podmínkám – všimněme si přitom opět důležitosti vzkříšení ve svědectví pro Pána – obrátili se shromáždění v modlitbě na Pána. Prosili o Jeho vedení při volbě apoštola. Tak věřící od začátku vlastnili a používali *Boží slovo* a *modlitbu*, tyto vzácné zdroje pomoci, které jsou k dispozici až do příchodu Pána pro Jeho lid.

Dnes přebývá Duch Svatý v každém věřícím i v Církvi. Proto už nepotřebujeme židovský zvyk losování. Když nebráníme Duchu Svatému v nás a používáme Slovo a modlitbu, zůstaneme ostríhání před cestou svévole.

O letnicích došlo k té velké události, která byla oznámena Pánem a Písmy: Bůh, Duch Svatý, přišel na tuto zem, aby nadále přebýval v každém věřícím (1. Korintským 6,19). – V této kapitole je nám představen příchod Ducha Svatého z hlediska síly a uschopnění, které učedníci potřebovali pro svůj úkol Ježíšových svědků (kap. 1,8). Zjevily se jim „rozdělené jazyky“ – poukaz na to, že evangelium nemělo zůstat omezeno na židovský národ, nýbrž mělo se dostat i přes hranice Izraele ke všem národům.

„I naplněni jsou *všichni* Duchem svatým.“ Zde máme *křest Duchem Svatým*, kterým byli věřící spojeni v jedno tělo, jehož oslavenou hlavou je Kristus v nebi (1. Korintským 12,13). Sestoupením Ducha Svatého tvoří věřící také Boží dům, ve kterém On nyní může bydlet skrze Ducha (Efezským 2,22).

Duch Svatý přišel v den letnic na tuto zem, aby utvořil Církev (Shromáždění). Bude s námi „až na věky“. A proto zůstane na zemi tak dlouho, dokud nebudou věřící vzati (Jan 14,16.17; Zjevení 22,17). Nepotřebujeme tedy prosit o další křest Duchem Svatým. Příchod Ducha na tuto zemi je *skutečnost, ke které došlo jen jednou*. Každý člověk, který dnes činí pokání, obrátí se a uvěří v Pána Ježíše, obdrží Ducha Svatého a stává se údem Kristova těla.

V době letnic bylo v Jeruzalémě mnoho bohabojných Židů prakticky ze všech zemí tehdejšího civilizovaného světa. Bůh chtěl, aby všichni slyšeli „veliké věci Boží“ ve svém vlastním jazyku. Nevidíme zde protiklad ke zmateční jazyků při stavbě věže v Babel? Tehdy se lidé sami chtěli stát velkými, a Bůh musel zasáhnout soudem. A nyní, když Pán Ježíš vykonal dílo vykoupení a Bůh dává zvěstovat poselství Své milosti, která chce zachránit hříšníky, chce, aby je uslyšeli *všichni* lidé.

Učedníci byli povoláni, aby ve jménu Pána Ježíše kázali „pokání a odpuštění hříchů mezi všemi národy, počna od Jeruzaléma“ (Lukáš 24,47). Ale jak to oni, neučení galilejští, měli uskutečnit? Jen Bůh, který sám našel cestu, jak zachránit hříšníky, má také možnosti, aby lidi seznámil s tímto velikým spasením.

Tak jako při prvním zvěstování Boží milosti pro všechny lidi zde byla i zatvrzelá srdce, tak to žel zůstalo až dodnes. Všude, kde se v pravdě zvěstuje evangelium, jsou vedle srdcí, která se poselství otevrou a jsou jím zasažena, také taková, která jsou plná odmítání a zatvrzení. Člověk hledá rozumem vysvětlení toho, čemu nerozumí, anebo prostě odpovídá posměchem. Tak se nepřítel pokouší zadržet lidi ijetí evangelia.

Nyní povstává Petr a nejprve odmítá tvrzení posměvačů, že učedníci jsou opilí, poukazem na denní dobu. Pak pokračuje a vysvětluje z Písem Starého zákona velkou událost, která všechny zaměstnávala.

Poněvadž židovský národ, namísto aby činil pokání, zavrhl svědectví Ducha Svatého, mohlo se proroctví Joela v onen den letnic naplnit jen částečně. Velký den Páně byl odsunut na pozdější dobu. Avšak ostatek ze Židů, na který sestoupil Duch Svatý, tvořil nyní „Církev“ (Shromáždění). Tím začalo časové období milosti, ve kterém každý věřící, ať z Izraele nebo z jiného národu, je připojován k Církvi.

21. verš však platí pro všechny časy. Neexistuje sebevykoupení. Nikdo si nemůže své spasení sám zasloužit. Jen ten, kdo vzývá Pána s vědomím, že je ztracen, a s vědomím vlastní nemohoucnosti, bude skrze Něho spasen.

Hlavním tématem Petrovy řeči je Osoba Pána Ježíše. 22. verš ukazuje na Jeho život, který ve všem nalezl Boží uznání. 23. verš mluví o Jeho smrti. Byla to „uložená rada Boží“, že Jeho Syn musí zemřít, jestliže jsme my měli být zachráněni. Ve Svém předzvědění věděl Bůh předem, za jakých okolností Pán Ježíš zemře. Boží neomezenost a vševědoucnost však nezbavuje lidi odpovědnosti za jejich činy.

Bůh dopustil, aby lidé zabili Jeho Syna, avšak to nebyl konec. Smrt nad Ním neměla žádnou moc. Pán Ježíš vešel do smrti dobrovolně, aby otevřel pokání činícím hříšníků průchod tímto hrozným následkem hříchu. On sám neučinil nic, co by zasluhovalo smrt. Proto Jej smrt nemohla zadržet; Bůh Jej vzkřísil.

Pomocí Židům dobře známého místa ze Žalmů vysvětloval Petr svým posluchačům, že už David mluvil prorocky o vzkříšení Krista. A tímto Davidovým Synem byl Pán Ježíš. Učedníci mohli podat svědectví o Jeho vzkříšení. Ale tím nebylo jejich poselství ještě úplné. To, co Židé onoho pamětihodného dne letnic viděli a prožili, dokazovalo nejen vzkříšení Pána Ježíše, nýbrž také Jeho vyvýšení na Boží pravici. Tam zaujímá místo cti, dokud Bůh nepoloží všechny Jeho nepřátele pod Jeho nohy, a odtud vylil Ducha Svatého.

Závěr z této důrazné řeči k Židům je skličujícím důkazem o tíži jejich viny. Tento opovrhovaný a jimi ukřižovaný Ježíš je Boží Syn. Bůh Jej, když jako člověk tak trpěl a zemřel, učinil Pánem nade vším a Kristem. Tak Ho vidí Bůh. Jaký je to rozdíl k tomu, co na Něk vidí lidé!

Boží milost si použila kázání apoštola Petra, aby působila na svědomí velkého počtu posluchačů. „Zkormoucení jsou v srdci“, když porozuměli, jak ošklivým způsobem zhřešili proti Bohu, když ukřižovali Pána a Krista. Chápe-me jejich zoufalou otázku: „Co máme činit, muži bratři?“

Jak utěšující je Petrova odpověď: „Čiňte pokání...“ I pro největšího hříšníka existuje cesta zpátky k Bohu, ale jen přes pokání. Když v některém svědomí procitne pocit viny, má být nejbližším krokem pokání. Pokání není jen lítost, že jsme něco tak špatného učinili. K tomu patří také uznání zlého kořene, ze kterého čin přichází, a poznání, že jsme za to zasloužili jen spravedlivý soud. Tomu, kdo zaujme před Bohem takový postoj, může být zvěstováno evangelium. Smí slyšet, že Kristova krev jej očistí od každého hříchu.

K pravému pokání patří také obrat ve smýšlení. Je třeba opustit dřívější cestu. Skrze křest vydali tito Židé svědectví o tom, že Kristova smrt je tím jediným prostředkem, jak dosáhnout odpuštění hříchů. Tímto vyznáním se postavili také jasně na stranu Toho, který byl všemi zavržen. Jeho smrt jim byla připočtena k dobru a křest je postavil na novou, křesťanskou půdu. Směli nyní, spolu s těmi nemnohými, na které sestoupil Duch Svatý, tvořit nové Boží svědectví v tomto světě.

V těchto verších vidíme Církev ve svěžesti její počáteční doby. Proč tomu dnes už tak není? Proč to, co zde tak slavně začalo, leží v troskách, rozděleno do nesčetných církví, denominací a sekt? Vina je na nás lidech, kteří jsme *nevytrvali* v tom, co Bůh svěřil prvním křesťanům. Mnoho věcí se v předchozích stoletích změnilo, ale to, co je od Boha, zůstalo nezměněno. *Pán Ježíš* se nezměnil, stejně tak ne Jeho *Slovo*. A *Duch Svatý* v nás stále ještě přebývá i v Církvi. On je silou ke svědectví a chce nás vést a posilovat, abychom uskutečňovali to, co nám říká Boží slovo. Proto je možné i přes úpadek žít ještě dnes tak, jak je to popsáno ve 42. verši.

Setrvávat v *učení apoštolů* dnes znamená držet se pevně celého Božího slova. *Obecenství* znamená mít s někým společný díl. Jde o obecenství s těmi, kteří se chtějí poddat celé pravdě Božího slova (2. Timoteovi 2,22). *Lámání chleba* mluví o slavení památky našeho Pána a Jeho výkupného díla pro nás. Proč ji většina křesťanů už neslaví každého prvního dne týdne? Setrvávání na *modlitbách* vyžaduje duchovní energii, protože nás nepřítel chce zadržet od toho, abychom používali tohoto zdroje síly. Ale je to výsada, můžeme-li se společně sklánět na kolenou před naším Bohem a Otcem.

První křesťané uznávali na začátku ještě chrám za Boží dům a přidrželi se všech bohoslužebních nařízení Mojžíšova zákona (Lukáš 19,46; Skutky ap. 2,46); také apoštolé Petr a Jan tak činili. Teprve postupem doby pochopili, že Bůh postavil židovství zcela stranou a v Církvi zřídil zcela nové svědectví na zemi.

Když šli k obvyklé modlitbě, byli oba uředníci požádáni chromým žebrákem o almužnu. Stříbro ani zlato neměli, aby je dali tomuto ubohému muži. Ale měli více, a to mu darovali. Uzdravení tohoto politováníhodného člověka se stalo veřejným svědectvím ceny a moci jména Ježíše Krista Nazaretského před těmi, kteří Pánem opovrhli, zavrhli Ho a zabili. V době života Pána Ježíše měly Jeho divy přesvědčit Židy o tom, že On je ten zaslíbený Mesiáš. Nyní, když Jej Bůh vzkřísil, oslavil a učinil Pánem a Kristem, má Jeho jméno stále stejnou sílu. Budou tím jejich srdce dosažena?

Toto uzdravení vyvolává stejné účinky, jaké se ukazují při obrácení. Člověk v přirozeném stavu je před Bohem chudý a neschopný se Mu líbit. Ale v síle Ježíšova jména, která je přístupná víře, může žít k Boží cti se srdcem plným díků, chvály a velebení. Vypadá náš život jako vykoupených také tak?

Petr použil příležitost a lidu, jenž se shromáždil kvůli divu, který se stal, objasnil, jakým způsobem došlo k uzdravení, a všechny pozval k víře v Toho, jehož ukřižovali. Ani schopnosti, ani zásluhy apoštolů nezpůsobily toto uzdravení. Byl to Bůh, který odpověděl na jejich víru v Pána Ježíše. Oni byli prostě nástroji, skrze které působila moc Pána.

Petr předkládá Židům jejich hroznou vinu, že zavrhlí Ježíše, ve čtyřech bodech obžaloby:

1. Vydali Jej.
2. Odepřeli se Ho před Pilátem, když ten Ho chtěl propustit.
3. Dali přednost vrahovi před Tím svatým a spravedlivým.
4. Zabili Kníže života.

Bylo proto nyní vše ztraceno? Ne, Bůh naplní vše, co zaslíbil o Svém Synu, na němž spočívají všechny Jeho myšlenky. Proto Jej vzkřísil a oslavil a učedníci byli toho svědky.

Víra ve jméno Pána Ježíše stačila, aby ten chromý mohl mít užitek z Jeho moci. Jméno přitom znamená celé vyjádření osoby, zde tedy Pána samého, jehož Židé zabili, ale který byl Bohem vzkříšen. Přivedl tento jasný důkaz Židy k víře v Něho? Smutnou odpověď najdeme v kapitole 4,16.17.

Zavržením Ježíše se naplnilo to, co Bůh zvěstoval skrze proroky, že Jeho Pomazaný má trpět. Můžeme z toho soudit, že lidé, kteří usmrtili Pána jsou proto méně provinilí? Ne, v žádném případě. Lidé jsou plně odpovědní za své činy, neboť Jej nevydali proto, aby Bůh mohl skrze smrt Svého Syna naplnit Svůj úmysl milosti, nýbrž aby uspokojili svou nenávist proti Pánu Ježíši. Ale Bůh použil vrchol lidské špatnosti k tomu, aby zjevil Svou dokonalou lásku.

Ačkoli lid Pána Ježíše zavrhl a ukřižoval, chtěl Bůh ještě jednou dát průchod milosti. Pán Ježíš se na kříži modlil za Své nepřátele: „Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.“ (Lukáš 23,34; srovnej se 17. veršem) Proto mohl Petr nyní vyzývat k pokání. V protikladu ke kapitole 2,38, kde Petr odpovídá těm, kteří byli v srdci přesvědčeni o své vině, jde zde o poslední volání k Židům *jako národu* na základě přímluvné prosby Pána na kříži. Pán byl hotov přijít a zřídit Svou vládu. Avšak lid zde zavrhl také svědectví Ducha Svatého. Od té doby je kázáno pokání a evangelium *všem lidem*. Každý *jednotlivec*, který pozná svůj ztracený stav před Bohem a věří Jeho Slovu, je připojen k Božímu nebeskému lidu.

Došlo k tomu, co se dalo čekat. Uzdravení chromého a Petrova řeč přitáhly na sebe pozornost náboženských vůdců. Dvě věci rozčilily muže, kteří stáli proti Bohu: Předně skutečnost, že apoštolé učili lid, a za druhé, že v Ježíšovi zvěštovali vzkříšení. Tito nábožensky vzdělaní lidé si pro sebe osobovali právo učit. K tomu chtěli zabránit, aby někdo představoval lidu pravdu o Osobě Ježíše, jehož moc způsobila toto uzdravení (18. verš). Saduceové, kteří vystupovali jako silná skupina mezi náboženskými vůdci (kapitola 5,17), popírali vzkříšení (Matouš 22,23). Jim bylo svědectví o Ježíšově vzkříšení trnem v oku. Jeho vítězství nad smrtí bylo zároveň i vítězstvím nad satanem a světem. Tak se vzkříšení Pána stalo počátkem a základem vzkříšení z *mrtvých*, na kterém budou mít podíl všichni, kteří zemřeli ve víře (1. Tesalonickým 4,16; Zjevení 20,4–6).

Zatčení služebníků Pána nemůže nikdy zabránit účinku Božího slova. Ani tehdy se tak nestalo. Nepřátelé křesťanství nemají žádnou moc nad Slovem, které posluchači přijali do svého srdce. Důležité je, aby Boží slovo bylo vždy znovu zvěstováno. Neboť „víra je ze slyšení, slyšení pak skrze slovo Boží“ (Římanům 10,17; viz též Jan 5,24; Efezským 1,13).

Druhého dne se museli Jan a Petr odpovídat před shromážděním vysoce postavených židovských osobností. Báli se ti dva apoštolé těchto lidí? Ne, neboť stáli na Boží straně a tato celá společnost stála proti Němu. Nyní směli oba obžalovaní zakusit pravdu slov Pána: „Když pak vás vydají, nebudte pečliví, kterak aneb co byste mluvili... nebo ne vy jste, kteří mluvíte, ale Duch Otce vašeho, který mluví ve vás.“ (Matouš 10,19.20) Petr odpověděl tak, že pravda o Pánu Ježíši musela vniknout do svědomí posluchačů. Zároveň jim představil tu jedinou cestu spasení.

Pán Ježíš je pro Izrael jako úhelný kámen nosným prvkem celé budovy Božích požehnání. Ale odpovědní stavitelé Jej zavrhli. Stal se jim kamenem úrazu a skálou pohoršení (1. Petra 2,7.8). Přesto zůstává pro Izrael úhelným kamenem. Bůh v budoucnosti splní, zakládaje na Něm, Svá zaslíbení Svému pozemskému lidu. Až do té doby ale představuje pro každého, kdo v Něho věří, neotřesitelný základ spasení (Izaiáš 28,16). Když Petr ve 12. verši říká „my“, pak přede všemi vydává svědectví o tom, že i on patří k těm, kteří skrze víru našli spasení v Pánu Ježíši.

Takovou smělost a tak jasnou řeč ti vysocí páni v syne-driu od nevzdělaných učedníků neočekávali. Nebylo to nic jiného, než síla Ducha Svatého, která byla vyjádřena v jejich slovech a v jejich postoji. Pro něco takového našli tito muži, kteří už Pána Ježíše počítali k nevzdělaným (Jan 7,15), lidské vysvětlení.

„A poznali je, že s Ježíšem bývali.“ Něco v jejich řeči a v jejich chování jim připomínalo Pána Ježíše, když žil na této zemi. Ukazovat v životě charakterové rysy Mistra však není výsadou jen těch, kteří zvěstují Boží slovo. Všichni smíme nést charakterové rysy našeho Pána. K tomu je nutné, abychom se zaměstnávali Jím a Jeho Slovem a skutečně s Ním vírou žili.

Aby vůdci lidu zabránili dalšímu šíření evangelia, pohrozili oběma apoštolům a přikázali jim se vší vážností, aby už nemluvili o Pánu Ježíši. Ale působení síly Ducha Svatého nemůže být zadrženo od lidí, kteří se stavějí proti Bohu. Navíc se tito lidé stavějí svou pohrůžkou do rozporu s úkolem, který dal Pán Svým učedníkům (kapitola 1,8). Petr se nenechává zastrašit a prohlašuje, že chtějí poslouchat Boha více než je.

„Přišli ke svým.“ Je to dobrotivost našeho Boha, že nás nenechal samotné na této zemi. Nejsme už ze světa, ale ještě jsme ve světě. A tu nám Bůh po bok postavil takové, kteří mají stejné smýšlení, tentýž nový život z Boha, téhož Pána, stejnou naději a totéž Slovo. Děkujeme Bohu vždy znovu za spolukřesťany, s nimiž můžeme jít společně stezkou víry? Přitom je naší výsadou, že můžeme společně přednášet v modlitbě před Boha všechny těžkosti a trápení a vyprošovat si sílu a odvahu pro další cestu s Ním.

Modlící se nejprve uznávají Boží svrchovanost a moc. Vědí, že se Mu mohou svěřit. Dále se opírají o pravdu Božího slova. Ale pak neprosí, tak jak by to odpovídalo židovskému způsobu smýšlení, za spravedlivou odplatu pro ty, kteří jejich Pána zabili. Prosí o milost, aby i za ztížených okolností byli věrnými svědky.

Jestliže mají naše modlitby za cíl jen Boží oslavení, smíme si i my být jisti jejich vyslyšením. Možná že k němu nedojde vždy tak bezprostředně jako zde, kde Bohu nebylo ničím bráněno, aby ihned odpověděl. „Naplnění Duchem Svatým“ není nějakým novým vylitím nebo křtem Duchem Svatým, nýbrž jde o zvláštní sílu a radost ve spojení se službou pro Boha. Jak velmi to potřebovali pro svědectví vůči okolí, které bylo Kristu nepřátelské!

První křesťané uskutečňovali to, co si Pán od Otce vyprošoval ve Své modlitbě v Jan 17 pro ty, kteří v Něho uvěří skrze slovo Jeho učedníků. „Aby všichni jedno byli, jako ty, Otče, ve mně, a já v tobě, aby i oni v nás jedno byli, aby uvěřil svět, že jsi ty mne poslal.“ (21. verš) Všichni věřící vlastní tentýž život z Boha, který se také navenek zjevuje stejným způsobem. To vedlo u prvních křesťanů k jednotě v obecenství: *jedno srdce a jedna duše*.

Ještě jednou tu vidíme, jak velká pravda o vzkříšení Pána Ježíše tvoří základ každého zvěstování evangelia a celého křesťanství.

Nejsme sice vyzýváni, abychom všechno prodali a rozdělili to, co vlastníme; ale při pohledu na své pozemské statky a tváří v tvář těmto křesťanům a jejich štědrému smýšlení se jistě můžeme ptát, v čem je u nás vidět nový život. Směrnice Nového zákona ohledně dávání se obracejí nejen k „bohatým tohoto světa“ (1. Timoteovi 6,17–19), nýbrž k nám všem (Efezským 4,28).

Barnabáš se vlastně jmenoval Jozes, avšak apoštolé mu dali příjmení Barnabáš, což znamená „syn utěšení“. Později se s ním ve Skutcích apoštolů ještě několikrát setkáme a uvidíme, jak tomuto svému příjmení činil čest.

Vše, co Bůh svěřil odpovědnosti člověka, se působením těla, které i věřící ještě v sobě nese, zkazilo a znetvořilo. V těchto verších máme začátek zla, které vniklo do Církve. Ananiáš a jeho žena viděli mocné působení Ducha Svatého v životě mnoha věřících a nechtěli zaostávat. Avšak jejich „oběť“ přesahovala jejich duchovní stav. – Jak často se stává, že napodobujeme dobré skutky někoho druhého, aniž by popud vyšel ze srdce poddaného Pánu, kdy tělo chce mít určité uspokojení pro sebe z toho, co se před druhými zdá být obětí. Ale „všecky věci jsou nahé a odkryté očima toho, o kterém je řeč naše“ (Židům 4,13). Tuto zkušenost museli učinit i Ananiáš a Zafira.

V době, ve které se Boží přítomnost skrze Ducha Svatého zjevovala takovýmto způsobem, nebylo pod Boží vládou pro takový hřích odpuštění. Obelhali Boha a pokoušeli Ducha Svatého. – Kéž bychom byli před Bohem vždy pravdiví a nepokoušeli se vystavovat pravdivost Jeho Slova zkoušce. Pán Ježíš, když Jej satan chtěl k takovému jednání přimět, odpověděl: „Nebudeš pokoušeti Pána Boha svého.“ (Matouš 4,5–7). – Skutek Ananiáše a Zafíry byl „hříchem k smrti“ (1. Jana 5,16.17). Ale Boží kázeň se týkala jen jejich těla (tělesná smrt), nikoli spasení jejich duše.

Na začátku křesťanského svědectví působil Duch Svatý ve znameních a zázracích vůči těm, kteří ještě nevěřili v Pána Ježíše. Bůh tím podporoval a potvrzoval Slovo, které bylo zvěstováno apoštoly. Znamení sloužila zvláště Židům, kteří zavrhnuli Krista. Bůh jim těmito zázraky vydával svědectví o tom, že Kristus byl skutečně od Boha příšlý Mesiáš a že to nové, co stálo před jejich zraky, pochází od Boha. Tímto způsobem se Bůh v dějinách Izraele vždy znovu potvrzoval.

Divy nemohou způsobit nový život. Jen skrze víru v Pána Ježíše se člověk stává Božím dítětem. Duch Svatý činí v těchto verších jasné rozlišení mezi *věřícími* a *jinými*, kteří snad prožili tělesné uzdravení, ale jinak byli jen zainteresovanými diváky. O věřících čteme v kapitole 5,14, že byli připojováni k Pánu – nikoli k apoštolům. On byl jejich středem. On pro ně znamenal všechno. Žili pro Něho, radovali se z obecenství s Ním a On byl obsahem jejich naděje.

Toto působení Ducha vůči nevěřícím na začátku našeho časového období je něco zcela jiného než jeho působení v Církvi až do příchodu Pána ke vtržení věřících. Nyní je Jeho cílem vzdělávat nás, zaměstnávat nás prostřednictvím Slova Osobou Pána Ježíše a skrze nás zvěstovat světu evangelium.

Vliv apoštolů stále vzrůstal a pověst o nich se dostala i do měst sousedících s Jeruzalémem. Nejvyšší kněz a jeho sekta měli jasno v tom, že se musí něco stát, aby dále neztráceli svou vážnost u lidu. A tak jednoduše vsadili apoštoly do vězení. Ale tím narazila jejich žárlivost a zlost na Boží moc, která stála zcela na straně apoštolů.

Zázračné vysvobození z vězení bylo veřejnou výzvou údajné autoritě těchto náboženských vůdců. Kdyby měli otevřené oči, museli by poznat, že nemá smysl bojovat proti Bohu. Ale kníže tohoto věku zaslepil jejich mysl a vedl je k zesílenému odporu proti Tomu, který jej na kříži porazil.

Mezi tím kázali apoštolé lidu opět „všecka slova života tohoto“. Na základě smrti a vzkříšení Pána Ježíše mohli zvěstovat věčný život každému, kdo chtěl uvěřit.

Ačkoli byli v synedriu bezradní kvůli záhadnému zminění apoštolů, přece se shodli na tom, že je ihned dají znovu přivést. Jaká zatvrzelost srdce! Báli se sice lidu, ale jen tak dlouho, pokud se svým jednáním dostávali do nebezpečí života. Potom jednali s uvězněnými podle špatnosti svých srdcí (40. verš). Před jejich očima nebyla absolutně žádná „bázeň Boží“ (Římanům 3,18).

Byla sice pravda, že vůdcové lidu již předtím zakázali apoštolům, aby dále mluvili v Ježíšově jménu. Ale odkud vzali tito muži autoritu přikazovat takové věci? Používali právo, které vůbec neměli. Proto apoštolé opakovali to, co těmto lidem už dříve řekli: „Více sluší poslouchati Boha než lidi.“ (Srovnej s kap. 4,19.20.)

Dále si žalobci stěžovali, že apoštolé na ně svým učním chtějí přivést krev Krista, kterého nazývali „tímto člověkem“. Už zapomněli na to, že kdysi volali: „Krev jeho na nás i na naše dítky.“ (Matouš 27,25) Provinilec je vždy hotov svádět na druhé neštěstí, které si sám zavinil.

Ještě jednou byla Petrova slova určena k tomu, aby zasáhla svědomí těchto mužů, aby jim ukázala, že i pro ně je možné pokání a odpuštění hříchů, a sice skrze Toho, jehož ukřižovali. Pán Ježíš kdysi řekl učedníkům ve spojení s Duchem Svatým: „Duch pravdy,... ten svědectví vydávati bude o mně. Ano i vy svědectví vydávati budete, nebo od počátku se mnou jste.“ (Jan 15,26.27) Zde měli Židé toto dvojnásobné svědectví. Ale byli zaslepeni obavami o svou vlastní důležitost. Chtěli se před lidmi ospravedlnit za svůj čin proti Pánu Ježíši, a tak na ně svědectví zůstalo bez účinku.

Mocní v synedriu byli zaslepeni svou pýchou a chtěli obtížit svá svědomí dalšími zločiny. Avšak byl mezi nimi jeden, který asi na základě slov apoštolů přemýšlel o tom, zda za tímto dílem nestojí Bůh. Jeho moudrá rada měla jeho kolegy zadržet, aby nebyli nalezeni jako takoví, kteří bojují proti Bohu. Ještě lepší by bylo, kdyby Gamaliel a ostatní učení v zákoně upřímně zkoumali věc na základě Písem Starého zákona. Pak by jim Bůh mohl Pána Ježíše ukázat jako jejich Mesiáše. Bůh použil Gamaliele k tomu, aby osvobodil Své služebníky z ruky nepřátel.

Rány, pohružky a zákaz mluvit v Ježíšově jménu měly na apoštoly jediný účinek: radovali se, „že jsou hodni učinění trpěti protivenství pro jméno Pána Ježíše“. Nepřestali učit a zvěstovat Pána Ježíše ani na veřejnosti (v chrámě), ani po domech. Duch Svatý jim dával sílu a osvobodil je od bázně před lidmi. – My smíme o našem Pánu svědčit, aniž bychom byli pronásledováni. Ale stojí naše věrnost ve správném vztahu k našim výsadám? Svět stále ještě nenávidí našeho Pána. Ale u nás se chová vůči věřícím více či méně lhostejně. Tímto způsobem se nepřítel snaží vtáhnout vykoupené do běhu světa. Ten, kdo nespolupracuje, zakouší posměch. Proto je dnes zapotřebí duchovní energie k tomu, abychom Pána věrně následovali.

Když je zde řeč o Řecích (helenistech), jde o Židy, kteří žili po delší dobu mimo Izrael a mluvili řecky. Zřejmě nebyli od těch, kteří bydleli v zemi, od „hebreů“, považováni za rovnocenné Židy. Poněvadž všechny Boží děti mají stejnou nebeskou vlast, měly by vnější rozdíly této země mezi nimi ustupovat do pozadí (Koloským 3,11). Ale každý věřící má v sobě ještě tělo. Proto zde vyvstala závist, která vyvěrá ze sobectví přirozeného lidského srdce. Jak velmi musíme být na stráži proti takovým úkazům (Židům 13,5).

Moudrost apoštolů, kteří jednají v duchu milosti, zahání zlo, které se snaží vniknout do Církve. Nejednají povýšeným způsobem a neorganizují sami rozdělování darů. Předkládají shromážděným svůj úkol, který obdrželi od Pána, totiž modlitbu a službu Slovem, a dávají návrh, jak nešvar odstranit. Ze jmen sedmi diakonů můžeme soudit, že k této službě byli určeni právě „Řekové“. Vkládáním rukou ukázali všichni své obecenství s těmito služebníky. Důležitost opatrování a správy materiálních statků je zvýrazněna dalšími místy v Novém zákoně (2. Korintským 8,18–21).

7. verš popisuje, jak Boží slovo rostlo. V těch, kteří je slyšeli, působilo ovoce. „Rozmáhal se počet *učedníků*.“

Štěpán, plný víry a moci, ale také plný Ducha Svatého (5. verš), se velkou mírou podobal svému božskému Mistrovi. Směl Mu být podoben až do smrti. Po zajmutí a uvedení do rady byl ještě téhož dne zabit, protože i on pověděl Židům pravdu.

Židé, kteří přišli z ciziny, se dali se Štěpánem do diskuse. Ale „nemohli odolat moudrosti a Duchu, který mluvil“. Jak by se člověk se vším svým rozumem mohl postavit proti působení Ducha Božího? Neřekl snad Pán Ježíš učedníkům: „Já zajisté dám vám ústa a moudrost, které nebudou moci odolati, ani proti ní ostáti všichni protivníci vaši“ (Lukáš 21,15)?

Poněvadž ho nemohli přemoci na přímé cestě, nastrčili muže, kteří jej obžalovali falešně. Aby mohli před synedriem dotvrdit své žaloby, potřebovali svědky (5. Mojžíšova 19,15). Tak jako kdysi u Pána Ježíše, byli i u Štěpána postaveni *falešní* svědkové, aby bylo dosaženo právně platného rozsudku.

Štěpán stál vysoko nad všemi těmito zlými pletichami. Zdržoval se tak blízko u Pána, že jeho tvář vyzařovala něco z nebeských věcí, a to tak jasně, že to viděli i nevěřící.

Na otázku nejvyššího kněze promlouvá Štěpán před synedriem působivou řeč, ve které ukazuje Židům, že zavržením Krista korunovali svůj staletí trvající odpor proti Bohu. Na začátku nazývá Boha „Bohem slávy“; neboť sláva je celek všech božských dokonalostí, které byly zde na zemi zjeveny v Osobě Krista a které v Něm budou zářit po celou věčnost. V Novém zákoně jsou tímto jménem označeny všechny tři Osoby Božství (Efezským 1,17; 1. Korintským 2,8; 1. Petra 4,14). A tak tato památná řeč začíná i končí Boží slávou (55. verš).

Boží milost povolala Abrahama z prostřed modloslužby (Jozue 24,2) a dala mu bezpodmínečná zaslíbení a smlouvu. V tom všem se Abraham neměl čím chlubit. Ale věřil Bohu a Jeho slovům, a to mu bylo počteno za spravedlnost. Jaký je to protiklad k Židům, kteří se tolik chlubili chrámem a zákonem, ale v Pána Ježíše věřit nechtěli.

Závěr 7. verše udává cíl a účel, proč Bůh pro sebe oddělil z pohanů jeden národ. Měl *Mu sloužit* v zemi, kterou mu dal, v protikladu k druhým národům, které se klaněly modlám. Zcela podobně tomu je s věřícími od smrti Krista. Pavel píše Tesalonickým: „Obrátili jste se od model, abyste sloužili Bohu živému a pravému.“ (1. Tesalonickým 1,9.10)

Počínaje 9. veršem představuje Duch Svatý skrze Štěpána Židům, jak se od začátku svých dějin protivili Bohu. Josef je jeden z nejkrásnějších a nejúplnějších předobrazů Krista. Zvláštní láska otce k Josefovi vzbudila závist a nenávist jeho bratrů, která vyvrcholila tím, že jej prodali do Egypta.

Není těžké nalézt v Josefově příběhu obdobu k chování Štěpánových posluchačů vůči Pánu Ježíši. Tak jako bratři nenáviděli Josefa, nenáviděli tito lidé Krista. Jidáš Jej zradil za třicet stříbrných, za cenu otroka. A při pohledu na závist Josefových bratrů čteme o Pilátovi, že věděl, že Židé Pána „ze závisti vydali“ (Matouš 27,18).

Tak jako byl Bůh s Josefem a ustanovil jej „správcem nad Egyptem“, tak i Bůh Svého Syna, který byl lidmi zavržen, „učinil Pánem i Kristem“ (kapitola 2,36). Dnes sice ještě nevidíme, že by Mu bylo vše poddáno, vidíme ale Ježíše „slávou a ctí korunovaného“ (Židům 2,9), čekajícího, až jeho nepřátelé budou položeni za podnož Jeho noh (Židům 10,13).

16. verš jde dále než historická zpráva Starého zákona. Z Egypta do země Kanán nebyly tedy přeneseny a tam pohřbeny jen kosti Jákobovy, nýbrž i kosti jeho synů. Tím vyjádřili svou víru, že ta zem bude jednou patřit jejich potomkům.

Doba zaslíbení, o které mluvil Bůh k Abrahamovi (1. Mojžíšova 15,13.14), se přiblížila. Ale dříve, než byl lid z Egypta osvobozen, prožil období velmi těžkého útlaaku. Kdyby se Izrael mohl ještě dále těšit přízni Egyptských, asi by nebyl ochoten tuto zem opustit. Tvrdé otroctví vedlo lid, aby volal k svému Bohu. A Bůh jim poslal osvoboditele: „V tom času narodil se Mojžíš.“

Krátkými črty líčí Štěpán Mojžíšův život až k té chvíli, kdy se Mojžíš domníval, že jeho bratři porozumějí, že Bůh je chce skrze něho zachránit. Po všechna ta léta, v nichž byl Mojžíš vychováván a vzděláván v Egyptě, nezapomněl na svůj původ. Možná že si myslel, že Bůh jej přivedl do tohoto vysokého postavení, aby mohl uplatnit svůj vliv, a tak ulehčit úděl svých bratrů. Ale Bůh chtěl více. Měl před očima jejich úplné osvobození z moci Faraona. K osvobození nemělo dojít Faraonovou mocí, nýbrž její konečnou porážkou. Farao je obrazem satana, který od pádu člověka do hříchu má všechny lidi ve své moci. Ale na kříži nad ním Pán Ježíš dobyl konečné vítězství (Koloským 2,15; Židům 2,14.15).

V Epištole Židům 11,24–27 je celé Mojžíšovo chování v Egyptě připsáno jeho víře. Ale nestačí mít přání sloužit Pánu. K tomu musí být člověk také připraven v Boží škole.

Štěpán chce těmito slovy svým posluchačům jasně ukázat, že jejich praotcové v zavržení Mojžíše jednali obdobně jako oni sami vůči Pánu Ježíši. Mojžíšův zásah přijímali do té doby, dokud se obracel proti Egyptanovi. Když je ale napomínal jako bratry, nechtěli o tom nic vědět. Podobný postoj prožil Pán Ježíš. Kdyby Židům zaslíbil, že je osvobodí od římské okupační moci, jistě by Jej přijali. Ale když jim odkryl jejich vlastní chyby, zavrhli Ho.

Po 40 let byl Mojžíš cizincem v Madiánské zemi, kde pásal ovce svého tchána. Číslo 40 je v Bibli používáno pro dobu zkoušky. Pak se mu zjevil Boží anděl ve vidění hořícího keře, který neshořel, i když byl v ohni. Je to obraz Izraelského národa v jeho útlaku. Bůh bděl nad Svým lidem a nedal mu zahynout. Nyní přišla chvíle, kdy jej chtěl vysvobodit. K tomu potřeboval nástroj a našel jej v Mojžíšovi, kterého si k tomu sám připravil.

Bůh se Mojžíšovi představuje jménem „Já jsem“ jako Ten, jenž plní zaslíbení, učiněná patriarchům. Bůh vždy dodrží to, co zaslíbí. Žasnoucím Mojžíšovi ukazuje také Svou svatost. Toho bychom i my měli dbát. Boží milost, která nám přinesla spasení a osvobodila nás od moci knížete tohoto světa, nemůže být oddělována od Jeho svatosti.

Celý Mojžíšův příběh ukazuje tedy na Pána Ježíše, který byl od Židů také zavržen, ale od Boha byl určen za Zachránce. V budoucnosti se Ten, kterého zavrhli a ukřižovali, stane osvoboditelem utlačovaných věřících Židů.

Mezi Židy v době apoštolů byl Mojžíš a jeho slova velmi váženi. Při sporu se slepým od narození se odvolávali na Mojžíše, aby nemuseli věřit: „My víme, že Mojžíšovi mluvil Bůh, tento pak nevíme, odkud jest.“ (Jan 9,29) Nyní cituje Štěpán Mojžíšova slova, která stavěla Židy na zkoušku a měla je usvědčit z jejich hrozné viny: „Proroka vám vzbudí Pán Bůh váš z bratří vašich, jako mne: toho poslouchejte.“ Tímto prorokem je Kristus, jak nám je představen zvláště v Markově Evangeliu. Poslouchali Ho?

Předkové těchto Židů neměli důvěru ani v Boha ani v Mojžíše. Zavrhli Ho a chtěli mít viditelného Boha. Ačkoli byli vysvobozeni z Egypta, žili v jejich srdcích ještě egyptští bohové. Zřetelně se tu ukazuje, že nikdo, kdo není znovuzrozen, nemůže jít cestou víry. Kolik neobrácených lidí je dnes v křesťanstvu! Sice se přiznávají ke křesťanství, ale nenacházejí se na cestě víry. Proč? Protože nemají nový život ani živé spojení s Bohem.

Je to krajně vážné, když pravý Bůh přenechá lidi „bohu“, kterého si sami zvolí. Ten, kdo nechce poslouchat Boha a Jeho Slovo, nýbrž otevírá své ucho bludu, bude muset v Boží soudný den zjistit, jakou cenu mají věci vlastní volby. Tato zásada neplatí jen pro lidi v židovství. Vzhledem k lidem v křesťanstvu je ve 2. Tesalonickém 2,10–12 napsáno: „A proto pošle jim Bůh mocné dílo podvodů, aby věřili lži a aby odsouzeni byli, proto že lásky pravdy nepřijali, aby spaseni byli.“

Ačkoli Bůh je duch, chtěl vždy přebývat uprostřed Svého lidu. To se stalo nejprve ve stánku úmluvy, později v chrámu. Avšak na všech stranách se modloslužba rozmáhala takovým způsobem, že Bůh už mezi nimi nemohl přebývat. Šalomounův chrám byl zničen a lidé byli odvedeni do zajetí. – A jak tomu bylo v době, kdy Pán Ježíš žil na této zemi? Tehdy opět stál chrám v Jeruzalémě. Země byla osvobozena od zjevného modlářství; ale srdce lidí se nezměnila. Zavrhli Osobu Božího Syna, který mezi nimi žil v ponížení jako prostý člověk. V žádné době své dlouhé historie neměli ve skutečnosti potuchu o tom, jak je Bůh vznešený a velký. Jejich srdce byla od Něho daleko a trvale stála v odporu k Němu.

Štěpán musel být na konci své řeči zcela přímý – neboť stav srdce jeho posluchačů nebyl jiný a lepší než u jejich předků. Neměli pro Boha srdce, neměli pro Něho ucho, aby Jej slyšeli! Nikdy nesklonili šíji pod Boží vůli a nepoddali se. A tak Štěpánova řeč na jedné straně ukázala Boží milost, která povolala Abrahama z prostřed modloslužby a dala mu vzácná zaslíbení; na druhé straně také zjevila přirozené srdce každého člověka. Zkouška přinesla jen negativní výsledky, a tím nejohrovnějším bylo ukřižování Božího Syna. Ale právě tehdy na Něm jako na Zástupci vykonal Bůh soud, který měl postihnout nás lidi. Ten kdo uvěří, obdrží nejen odpuštění hříchů, nýbrž také novou přirozenost z Boha, ve které může a chce působit Duch Svatý.

Nic nerozlítí člověka tak, jako když o sobě samém uslyší pravdu, kterou nechce uznat. To, že obžalovaný na konec ještě mluvil o Synu člověka v nebi, o tom nenáviděném Ježíšovi, lidi rozzuřilo. Zacpali si uši, aby už nic nemuseli slyšet, a co nejrychleji nad ním vyslovili rozsudek smrti. Tak se stal Štěpán prvním svědkem, který musel pro svou víru v Pána Ježíše zemřít. Mnoho dalších jej v pozdějších staletích na této cestě následovalo a zůstali přitom věrní až do smrti (Zjevení 2,10).

Včera jsme četli, že Štěpán viděl Pána *stát* na Boží pravici (kapitola 7,55), připraveného vrátit se, aby přinesl „časy rozvlažení“, kdyby lid činil pokání a obrátil by se (kapitola 3,19). Ale oni zavrhli svědectví Ducha Svatého skrze Štěpána, a tím jako by za Pánem poslali poselství (Lukáš 19,14) a definitivně Jej tím odmítli. Vzhledem k dílu vykoupení čteme, že Pán *sedí* (Židům 1,3; 8,1; 10,12; 12,2), ale ve vztahu k židovskému národu ještě stál, dokud neodmítli Jeho poslední nabídku (kapitola 3,19.20). A na zemi začalo Štěpánovou smrtí těžké pronásledování Církve. Při tom se zvláště vyznamenal Saul z Tarsu.

Satan se pokusil zničit duchovní Boží dům, Církev. Ale vše, čeho svým pronásledováním dosáhl, bylo rozšíření evangelia a přírůstek učedníků. Ti rozptýlení nebyli nějací zvláště obdaření evangelisté. Mluvili prostě o Spasiteli, kterého vlastnili, a o milosti, kterou od Něho obdrželi.

Jeden z nich byl Filip. Šel do města Samaří a „*kázal jim Krista*“. Jeho poselství mělo za obsah Osobu, ne učení nebo příkázání. A lidé naslouchali. Jen Slovo může v srdcích způsobit pokání a obrácení. Divy daly mluveným slovům pouze potřebnou váhu. A tak i z doby pronásledování vzešla velká radost.

Ve městě Samaří žil kouzelník, který svými čarami uváděl obyvatele v úžas takovým způsobem, že tuto nadpřirozenou sílu připisovali Bohu. Tak svádí satan lidi. V budoucnosti povstane dokonce muž, který bude od satana vybaven mocí tak, že se posadí v Božím chrámu a nechá se uctívat jako Bůh (2. Tesalonickým 2,3.4). To bude antikrist.

Kázáním evangelia došlo ve městě k velké změně. Mnozí, kteří byli kdysi zaslepeni satanem a jeho mocí, uvěřili nyní evangeliu a byli pokřtěni. Tím se veřejně přiznali ke křesťanství. Křtem, obrazem smrti, ukázali, že jejich dřívější život skončil ve smrti Pána a že oni novým narozením přišli do nového okruhu života. Nacházeli se nyní na straně vzkříšeného Krista, jímž zatím tento svět stále ještě opovrhuje.

Také Šimon uvěřil a byl pokřtěn. Na první pohled bychom mohli myslet, že se skutečně obrátil. Ale existuje víra, která se opírá o učiněné zázraky a je jednoduše věcí rozumu. Něco takového se stává často (srovnej s Jan 2,23–25). Poněvadž my nevidíme do srdcí lidí, tak jako Pán Ježíš, musíme často čekat, až se ukáže ovoce víry, abychom se přesvědčili, že tato víra je skutečně věcí srdce. U Šimona toto ovoce chybělo.

Tyto verše nám ukazují, že se dílo šíření evangelia na začátku křesťanství nikterak nedělo v nezávislosti, nýbrž v obdivuhodné jednotě. Věřící v Samaří obdrželi nový život z Boha. Křtem se veřejně postavili na stranu Pána Ježíše. Ale Ducha Svatého ještě neobdrželi. Když v Jeruzalémě slyšeli o krásném díle v Samaří, vyslali tam apoštola Petra a Jana. Tím, že na ty, kteří přijali Slovo a byli pokřtěni, vložili ruce, učinili se s nimi zajedno. A Bůh zrušil rozdíl mezi věřícími ze Židů a věřícími ze Samaří. I oni obdrželi Ducha Svatého.

Nyní se zjevil stav Šimonova srdce. Chtěl si za peníze koupit od apoštolů moc, aby sám mohl vložím rukou dát Ducha kterémukoli člověku. Byl to hrozný hřích, když pomyslíme na to, co to Boha stálo, aby nám mohl darovat Ducha Svatého!

Šimon nebyl před Bohem upřímný. Neviděl se před Ním jako ztracený hříšník. Zaměstnával se jen tím, jak by mohl uniknout soudu, ale bez pokání a víry. To je dnes snahou mnoha lidí. Pokoušejí se ujít následkům hříchu na této zemi, aniž by viděli chyby, vyznali je a získali věčné odpuštění (viz Kain v 1. Mojžíšově 4,13.14).

Pán používá různé prostředky k tomu, aby vedl Své služebníky (srovnej s kapitolou 16,6–10). Důležité je, aby služebník Páně rozuměl pokynu svého Mistra a poslechl Ho. Filip je vyjmut z krásného pracovního pole a je poslán na pustou cestu. Poslechně, a netrvá dlouho a nalézá nový úkol. Nyní má zvěstovat evangelium ne zástupu, nýbrž jednotlivci.

Komorník přijel do Jeruzaléma, aby se klaněl pravému Bohu. Ale jeho srdce zůstalo neuspokojené, neboť chrám v Jeruzalémě byl „pustý“. Boha, kterému se chtěl klanět, lidé zavrhli v Osobě Jeho Syna, kterého zabili. „Aj, zanechává se vám dům váš pustý.“ (Matouš 23,38) Tak to Pán předem Židům řekl. Největší poklad, který komorník našel, bylo Boží slovo; neboť Písmo se nikdy nemění, ať už se lidé jakkoli stavějí proti Bohu a Jeho Slovu. Mluví o utrpeních Krista a o Jeho budoucí slávě (1. Petra 1,11).

Pomocí místa Písma, které komorník právě četl, mu mohl Filip zvěstovat *evangelium o Ježíšovi*. S upřímným a připraveným srdcem naslouchal výkladu a brzy pochopil, že místo v Izaiáš 53 mluví o Pánu Ježíši. Porozuměl, že Pán přišel na zem, aby zemřel jako oběť smíření za cizí vinu a jako zástupce za všechny, kteří uvěří. A vírou to pro sebe přijal.

Z toho, co mu Filip vysvětlil, poznal komorník cenu smrti Spasitele. Nyní se chtěl co možná nejdříve stát svědkem pro Pána Ježíše na této zemi. Jakmile přijeli k vodě, přál si být pokřtěn. Tím veřejně vyznal, že se stal křesťanem a učedníkem Pána, zatím co dosud byl jen velebitelům pravého Boha v protikladu k modloslužebníkům.

Po křtu uchopil Duch Páně Filipa. Ale toto tajemné zmizení komorníka nezmátlo. Měl Pána Ježíše a s Ním v sobě nesl zdroj věčné radosti. Znal Boha jako Otce, kterému se může klanět v Duchu a v pravdě všude, kdekoliv se nalézá. Už nepotřeboval cestovat do Jeruzaléma, aby se mohl klanět. Ten, kdo nosí takový poklad v srdci, může jít svou cestou vskutku s radostí.

Mezitím obdržel Filip od Pána nový úkol. Nyní zvěstoval evangelium ve filistínských městech. Tato kapitola tvoří úvod ke zvěstování evangelia za hranicemi Judstva a Samaří. Radostné poselství Boží milosti je určeno pro všechny lidi. Nebyli to apoštolé, nýbrž Filip a jiní prostí věřící, kteří začali uskutečňovat úkol daný Pánem (kapitola 1,8). V příští kapitole budeme potom číst o zvláštním nástroji, který si Bůh k této službě vyvolil: o Pavlovi, velkém apoštolu pohanů.

Saul nebyl spokojen se zpusťšením shromáždění v Jeruzalémě. Jeho nenávisť vůči věřícím jej hnala k tomu, aby je pronásledoval až do měst v jiných zemích. Nejvyšší kněz, který vlastně už neměl od Boha žádnou autoritu, mu dal potřebné dopisy. Ale ty se nikdy nedostaly na místo určení. Téměř u cíle vystoupil proti Saulovi sám Pán. Ze světla, které stálo v protikladu k mravní tmě, v níž se Saul nalézal, k němu s autoritou mluvil hlas. Saul se ihned ptal: „I kdo jsi, Pane?“ Neznal tuto autoritu, neboť slovům apoštola Petra až do této chvíle nevěnoval ani sluch ani víru (viz např. kap. 2,36). Ale nevěra lidí na pravdě Božího slova nic nemění!

Slova: „Já jsem Ježíš, kterého ty pronásleduješ,“ vyjadřují tu skutečnost, že všichni věřící jsou s Ním spojeni. Jsou údy Jeho duchovního těla. On je oslavená Hlava. Jako apoštol mluvil Pavel později často o této pravdě.

Pán Ježíš nazývá sám sebe *Ježíš*. Ačkoli oslaven, byl stále ještě Ježíš, člověk, který se kdysi narodil v Betlémě a o kterém anděl Hospodinův řekl Josefovi: „Nazveš jméno jeho Ježíš; on zajisté vysvobodí lid svůj od hříchů jejich.“ (Matouš 1,21)

Saul leží vnitřně potřen na zemi. Od nynějška je to muž, jehož svévole je zlomena a jenž je ve všech věcech závislý už jen na svém Pánu, jemuž náleží.

Ananiáš je jmenován jen ve spojení s obrácením Saule. Ale kolik se toho můžeme o něm dovědět z těch několika málo slov! Byl to *učedník*, to jest následovník Pána, který měl také od druhých dobré svědectví (kapitola 22,12). Nyní mu Pán svěřuje úkol vzhledem k Saulovi z Tarsu. Jak krásně je tu vyjádřena smělost tohoto muže, jenž žil vědomě v přítomnosti svého Pána. Nevzpěčuje se jít, ale přece předkládá Pánu své starosti a obavy, ano vše, co už o Saulovi slyšel. Je to výsada každého věřícího, aby Pánu Ježíši směle předkládal všechny těžkosti. Kéž bychom toho více využívali!

Jaké obdivuhodné dílo Pán v Saulovi vykonal! Z horlivého pronásledovatele Církve se stal muž, který se modlil. To byl výraz jeho závislosti na Pánu Ježíši, jemuž se nyní chtěl zcela poddávat.

Nejprve na něho Ananiáš vkládá ruce, aby vyjádřil své obecenství s ním. Pro něho byl Saul jen bratr, který má stejný život a stejného Pána jako on. Skloněnému Saulovi tu jakoby padají šupiny z očí. Nyní pro něho začala cesta, která probíhala opačným směrem než ta dosavadní. Křtem se postavil veřejně na stranu Pána Ježíše a v synagoze nyní svědčil, že Božím Synem je Ten, jehož následovníky on pronásledoval. Jistě chápeme, že takový obrat přivedl mnohé v úžas.

Pán Ježíš je Boží Syn, což je nebeský obsah víry každého křesťana. Ale On je také Kristus, Mesiáš, který byl zaslíben Židům.

Aby myšlenkové pochody jasněji vystoupily, nejsou nám na některých místech Písma dány úplné dějinné údaje. Tak je tomu také ve verších 23–25. Těch „drahně dnů“ zahrnuje dobu nejméně tří let (Galatským 1,16–19).

V Jeruzalémě se k Saulově obrácení stavěli s pochybami. Stal se skutečně učedníkem? Nyní to na sebe bere Barnabáš a doporučuje jej apoštolům. Vypráví jim prostě, jak tento muž měl rozhodující setkání s Pánem Ježíšem, a pak o Něm směle svědčil. K takovému představení skrze bratra, jenž o dotyčném může vydat dobré svědectví, by mělo docházet i dnes, když se nějaký neznámý věřící chce na některém místě připojit ke shromáždění. Může se to přirozeně dít i písemně (2. Korintským 3,1).

Saul ani v Jeruzalémě nezůstává nečinným. Všimněme si výrazu „svobodně“ ve spojení s jeho svědectvím. Saul měl před sebou jen svého Pána, a proto jej nemohly zadržet ani okolnosti ani lidé, aby o Něm nemluvil. Ale satan také nezůstal v pozadí. Tak jako v Damašku, pokusil se i v Jeruzalémě zabít jej rukou lidí.

Boží milost způsobila, že shromáždění měla přes odpor nepřitele (29. verš) pokoj a byla vzdělávána. Tento šťastný stav, který nalézáme popsán v 31. verši, může být ještě i dnes uprostřed úpadku křesťanstva podílem věřících, kteří se shromažďují jako církve. Podmínkou pro to je *chození v bázni Páně*. Na cestě poslušnosti vůči Božímu slovu dochází k duchovnímu i početnímu růstu a je tu poštěnění Ducha Svatého.

V první části Skutků apoštolů nalézáme především službu apoštola Petra, zatím co od 13. kapitoly je popsána služba apoštola Pavla. Zde přichází Petr do Lydy, kde se setkává s chromým člověkem, jenž už osm let nemohl opustit lůžko. Ale Eneáš neuzdravuje Petr, nýbrž síla Pána Ježíše, která skrze Petra působí. Zraky přihlížejících nejsou vedeny na Petra, nýbrž na Pána. Tento zázrak zapůsobil na mnoho obyvatel oné krajiny tak, že se obrátili *k Pánu*. Pobřežní krajina Sárón, která v budoucnosti rozkvetne pod vládou Krista, obdržela v duchovním směru už tehdy prvotiny požehnání, které bylo oznámeno skrze proroka Izaiáš (Izaiáš 35,2).

Jaké krásné svědectví vydává Duch Svatý o Tabitě! Byla „plná skutků dobrých a almužen“. Ne že by se tím nějak chlubila, ale Bůh ji tak viděl. To dobré, co dělala, ji vyznačovalo. Tak tomu bude jednou ve slávě, kdy v životě každého jednotlivého věřícího budou vidět výsledky Boží milosti. Ve Zjevení 19, kde je Církev viděna jako nevěsta Beránkova, čteme: „I dáno jest jí, aby se oblékla v kment čistý a skvoucí, a ten kment jsou spravedlivé skutky svatých.“ (8. verš – část přel.)

Tak jako u Tesalonických, byly i skutky Dorkas „prací lásky“. Láska v jejím srdci byla skrytou pohnutkou všeho. Stále nalézá prostředky a cesty, aby druhým posloužila. A tímto způsobem je ve věřícím viditelný nový život z Boha. Skutky potvrzují víru (Jakuba 2,14–26).

Smrt učinila jejímu životu konec. To bylo pro všechny zúčastněné krajně smutné. Ale Bůh způsobil, aby skrze Petra zvláštním způsobem zazářila moc Pána Ježíše. Podobně jako jeho Mistr, chtěl i Petr být u mrtvého sám s Bohem, aby se mohl nerušeně modlit (srovnej 40. verš s Lukáš 8,51). A Bůh na jeho snažnou prosbu odpověděl vzkříšením Tabity. Jaká radost to byla pro věřící a jaké ovoce pro Boha vzešlo z tohoto zázraku (42. verš).

10. a 11. kapitola obsahují přípravné události, které musely předcházet zvláštní službě Saule – zvěstování evangelia pohanským národům. V 9. kapitole jsme četli o *vyvolání a povolání* tohoto zvláštního služebníka. Ale teprve na konci 11. a na začátku 13. kapitoly slyšíme o jeho *vyslání*.

Dříve než mohl jít Pavel k národům, aby jim zvěstoval evangelium, musel jim Petr otevřít království nebes, tak jak mu to Pán řekl v Matouši 16,19. Už dříve použil klíče království nebes, aby nejprve otevřel přístup k výsadám křesťanství Židům, a potom Samaritánům.

Mužem, který měl od Petra jako první z pohanů slyšet poselství evangelia, byl Kornelius, setník v římském vojsku. Charakterizovaly jej tři věci:

1. jeho osobní zbožnost, která se přenášela nejen na jeho dům, nýbrž ovlivňovala i vojáky;
2. jeho štědrost vůči Židům. Tím byla vyjádřena jeho úcta k Božímu lidu, kterým jinak pohané opovrhovali;
3. jeho duch modlitby. Takový postoj srdce nenechal Bůh bez odpovědi. Chtěl Kornelia seznámit se Svou milostí, která tu je na základě díla Pána Ježíše pro všechny lidi. Proto mu skrze anděla dal pokyn, aby zavolal Petra.

V době, kdy Korneliovi vyslanci byli na cestě – museli překonat vzdálenost asi 50 kilometrů, připravil Bůh Svého služebníka pro ten zvláštní úkol. Snadno porozumíme, co Pán chtěl Petrovi říci; ale pro Žida bylo těžké přijmout tuto pravdu. Pod zákonem byly národy nečisté. Židé s nimi nesměli mít žádné spojení. Nyní na základě smrti Krista prokazuje Bůh Svou milost *všem*. Oběma třídám, Židům i pohanům, je *skrze víru* otevřena cesta ke spasení a k pokoji s Bohem. Proto ta Boží slova: „Co Bůh očistil, neměj ty toho za nečisté.“ Tímto způsobem poučen, byl Petr hotov jít s muži do Cesareje. – Je nápadné, že jak Kornelius, tak i Petr *se modlili*, když k nim Bůh mluvil. Byl tu někdo, kdo *s modlitbou* hledal, i *modlící se* služebník.

Vyslanci vystavili Korneliovi stejné svědectví jako Duch Svatý ve 2. verši. To dává těmto slovům zvláštní váhu. Jak často se stává, že svědectví o nějakém věřícím od těch, kteří se s ním setkávají jen tu a tam, nesouhlasí s tím, co říkají ti, kdo s ním žijí neustále. Jak je nám zapotřebí, a to už v mladých letech, abychom bděli nad tím, aby naše chování v skrytu, v kruhu rodiny, bylo charakterizováno stejnou Boží bází, jako náš život na veřejnosti, kde víme, že jsme pozorováni.

Kornelius při pozdravu myslel asi na nadřazenost toho, jehož k němu Pán poslal, a chtěl jej náležitě ctít. Petrova odpověď nejen říkála, že on není ani nebeská ani božská bytost, nýbrž že je *také* člověk jako Kornelius: hříšník před Bohem – ale z milosti vykoupen.

Petr nejprve shromážděným vysvětluje, jak byl veden k tomu, aby k nim přišel. Pak se ptá: „Pro kterou příčinu poslali jste pro mne?“ Nyní opět hovoří Kornelius. Ve svých modlitbách předkládal potřeby, jimž mohla vyjít vstříc jen *Boží milost*. V poznání *Boha Židů* na ně nenašel žádnou odpověď. A nyní mohl anděl říci: „Tvá modlitba je vyslyšena.“

Jaké krásné shromáždění nalézáme popsané ve 33. verši. Lidé tu byli shromážděni *před Bohem*, aby poslouchali toho, kterého k nim Bůh poslal s poselstvím. Kdybychom byli vždy shromážděni v tomto duchu, abychom slyšeli Boží slovo, jakého požehnání by se nám dostalo! Smíme se shromažďovat kolem většího než byl Petr. „Nebo kdežkoli shromáždí se dva neb tři ve jménu mém, tu jsem já u prostřed nich.“ (Matouš 18,20) Tak to říká Pán. A máme Boží slovo, jehož věčné požehnání je podílem každého, kdo se sklání pod jeho autoritu a poslouchá je.

Z Petrových slov cítíme, jak velmi se ho dotýkala skutečnost, že Bůh nyní chce odstranit rozdíl mezi Židy a národy a všechny omilostnit stejně na základě smrti a vzkříšení Ježíše Krista. Směle těmto lidem z pohanů zvěstuje evangelium o Ježíši Kristu. Aby Kornelius a jeho hosté mohli přijmout tato slova s plnou jistotou a věřit jim, představuje Petr sebe a druhé apoštoly jako svědky. Ano, Bůh se postaral o to, aby Kornelius přišel do spojení s člověkem, který byl jak svědkem života Pána Ježíše, tak také svědkem Jeho smrti a vzkříšení.

Přijetí Pána Ježíše je vždy věcí víry. Učedníci viděli v tom opovrhovaném Ježíši z Nazarétu svého Mesiáše a věřili v Něho. Jim se Pán ukázal po Svém vzkříšení. Lid, který Krista tehdy v nevěře odmítl, měl nyní při kázání apoštolů příležitost uvěřit v toho vzkříšeného a oslaveného, ale nyní neviditelného Krista.

U Osoby Pána Ježíše se rozhoduje věčný úděl lidí. Tak jako tomu bylo tehdy, tak tomu je i dnes. Ten, kdo v Něho uvěří, obdrží odpuštění svých hříchů. Kdo Jej odmítne, bude se s Ním muset jednou setkat jako se svým Soudcem.

Tito lidé již dříve naklonili svá srdce k pravému Bohu a otevřeli Mu je (2. verš). Když nyní slyšeli a do svého srdce přijali celou pravdu o Pánu Ježíši, sestoupil na ně Duch Svatý. Byla to Boží pečeť, jíž potvrdil, že tito lidé jsou také Jeho dětmi (Efezským 1,13; Římanům 8,15). Nyní vlastnili také tito lidé z pohanů nový život v hojnosti, jak to Pán zaslíbil Svým ovčím. „Já jsem přišel, aby život měly, a hojně měly.“ (Jan 10,10)

Nyní už nebylo rozdílu mezi věřícími ze Židů a věřícími z národů. Ve smrti Krista vše, co je rozdělovalo, skončilo. On „učinil oboje jedno, zbořiv hradbu dělící na různě“ (přečti si Efezským 2,11–20).

Křest, toto vnější znamení, bylo přesto ještě nutné. Tím veřejně vyznali, že stojí na křesťanské půdě, že patří Pánu Ježíši a uznávají, že má nad nimi všechna práva.

Nyní mohlo v Cesareji, kam už dříve přišel Filip (kapitola 8,40), vzniknout místní shromáždění. Na jiných místech nalézáme potvrzeno, že tam skutečně byli bratři, a proto jistě také sbor (kapitola 21,8.15.16).

Zpráva, že i pohané slyšeli a přijali Boží slovo, vyvolala u věřících v Jeruzalémě, kteří byli ještě silně zakořeněni v židovství, určitý neklid. Jakmile se Petr vrátil ze své cesty, napadli ho. Jak se mohl Petr těmto obhájcem Mojžíšova zákona postavit? Vyprávěl jim prostě to, co se událo, a jak on sám byl viděním od Boha poučen, aby nepovažoval za nečisté nic, co On sám očistil. Dále obdržel od Ducha Svatého jasnou směrnicí, aby šel s těmi muži do Cesareje. Šest bratrů jej doprovázelo. Mohli podat svědectví o tom, co se stalo.

Když Petr domluvil, nemohl nikdo namítat, že by jednal svévolně. Bůh věděl, že přijetí věřících z pohanů do Církve narazí na prudký odpor u věřících ze Židů. Proto On sám věci připravil tak, aby všichni poznali, že to je Jeho božská vůle. „To uslyšavše, spokojili se, a slavili Boha, řkouce: Tedy i pohanům Bůh pokání dal k životu.“ (18. verš) Shromáždění v Jeruzalémě bylo nyní ohledně věřících z národů v plném souladu s Božími myšlenkami. Vírou v Pána Ježíše, a ne na základě původu, jsou lidé spaseni a postaveni na novou, křesťanskou půdu.

Tyto verše stojí ve spojení s tím, co nám bylo řečeno v 8. kapitole. Tam vidíme, jak rozptýlení věřící šli do samářských měst a zvěštovali evangelium. Zde čteme o křesťanech, kteří šli se stejným poselstvím ještě dále. Mezi nimi byli také takoví, kteří nevyrostli v Jeruzalémě, v čistě židovském prostředí, nýbrž v řecké „cizině“. Ti to měli snazší, aby se poddali vedení lásky Pána Ježíše a zvěštovali poselství milosti také Řekům. A Pán se zjevně přiznal k jejich snaze.

Skrze Barnabáše, který přišel z Jeruzaléma, obdrželi ti lidé, kteří byli ještě mladí ve víře, potřebné povzbuzení a směrnice. Neplatí napomenutí tohoto věrného muže také nám? Kéž by se naše srdce pevně přidržela *jen* Pána, abychom nedávali část svých náklonností ještě světu.

Barnabáš viděl důležitost díla v tomto městě, a proto povolal do Antiochie Saule. Tím stál v souhlasu s Bohem, který nechtěl Pavla poslat k pohanům z Jeruzaléma, nýbrž z Antiochie (13. kapitola).

Život těchto nově obrácených se podobal životu jejich Pána. Už nebyli pohany a také se nestali Židy. Byli prostě následovníky Krista, a proto byli od svého okolí nazváni křesťany. Nese také náš život znaky našeho Pána a Spasitele?

Zatím co se dílo mezi Řeky mimo hranice Judstva šířilo, pokoušel se satan stále ještě škodit věřícím v Jeruzalémě. Použil si k tomu krále Herodesa, jenž byl vnukem toho, který kdysi dal zabít děti v Betlémě (Matouš 2,16). Aby se zalíbil Židům, dal do vězení také Petra, když předtím dal popravit Jakuba. Nenávist proti Kristu a Jeho lidu spojuje takové, kteří předtím nemuseli být bezpodmínečně přátelé (srovnej s Lukáš 23,12).

Časy soužení jsou většinou také časy modliteb. A Bůh používá doby, kterou král ještě nechává uplynout do chvíle Petrovy popravy, aby spojil bratry a sestry v Jeruzalémě ke zvláštní modlitbě, a také aby ukázal světu Svou neomezenou moc.

Bůh mohl v návaznosti na modlitbu zasáhnout ihned a mohl dokonce jednat i bez modlitby věřících. Ale On chce, aby naše myšlenky a naše víra byly před Ním v činnosti a my před Něho v modlitbě přednášeli trápení svého srdce (Jakub 5,16). Proto někdy čeká se Svým zásahem až do poslední minuty – tak jako zde.

Šestnáct vojáků ostříhalo Petra. Ale Jeho Pánu a Mistru stály hotovy k službě pro Jeho lid myriády andělů (Židům 1,14). Tak mohl vězeň v důvěře v Boha klidně spát ve své cele smrti.

Andělé jsou duchovní bytosti, které nejsou vázány na hmotu tak jako my. Proto mohl anděl bez problémů vstoupit k Petrovi do vězení. Nejprve přinesl světlo. Potom probudil Petra, jenž s Davidem mohl říci: „Já jsem lehl, a spal jsem i zas procítil; nebo mne zdržoval Hospodin. Nebudu se báti mnoha tisíců lidí, kteří se vůkol kladou proti mně“ (Žalm 3,6.7) – a vyvedl ho na svobodu.

Mezi tím se mnozí modlili v domě Marie, matky Markovy. Už ale ztráceli naději ve vyslyšení. Jak často se podobáme těmto věřícím. Modlíme se možná už po léta za spasení našich příbuzných; ale v hloubi srdce jsme se už naděje na vyslyšení vzdali. Kéž bychom Pána více ctili tím, že se budeme modlit *s vírou*. Jestliže prosíme o něco, co je podle Jeho vůle, jistě Svým časem odpoví, tak jako to učinil v případě Petra.

Petr si přál, aby o jeho zázračném osvobození byla dána zpráva i ostatním bratřím. A téže noci opustil Jeruzalém. Potom o něm čteme už jen jednou: u příležitosti důležitých rozhovorů v Jeruzalémě v 15. kapitole. Tím končí inspirovaná zpráva o službě a životě tohoto požehnaného apoštola. Obě své Epištoly napsal více než dvacet let po těchto událostech.

V době, kdy se učedníci radovali z Petrova osvobození, vládlo u vojáků ve vězení zděšení. Herodes se musel dovědět, že vězeň Petr má Pána, který je mocnější než on. Přivedla tato Boží výzva krále k zamyšlení? Žel nikoli. Jednoduše dal místo zmizelého vězně popraviti strážce, a pak odcestoval do Cesareje. Tam mu satan dal příležitost, aby pro sebe získal ještě více cti. Když mu lid lichotil, přijal dokonce božskou poctu. Zapomněl, že je jen člověk! V téže chvíli jej ranil anděl Hospodinův, „proto že nevzdal slávy Bohu“. Ponaučení, které mu dal Bůh v osvobození Petra, nepřijal, a nyní upadl pod Boží soud. Bůh nenechá bez trestu lidi, kteří se Mu posmívají.

V této kapitole vidíme anděly vykonávat dva druhy činnosti: Na jedné straně jsou vysíláni, aby pomáhali a sloužili věřícím, a na druhé straně, aby vykonávali Boží soudy.

Přes činnost nepřítele „slovo Páně rostlo a rozmáhalo se“. Tak jako v kapitole 6,7, je Slovo postaveno na roveň účinkům, které přináší. Obrácení a duchovní růst ve věřících jsou uskutečňovány jen skrze Slovo a působení Ducha Svatého.

13. kapitolou začíná v Knize Skutků apoštolů nový oddíl. Až dosud jsme viděli především službu apoštola Petra mezi Židy. Jeruzalém přitom byl středem díla. Charakter Církve je však nebeský a evangelium mělo skrze službu apoštola Pavla přijít také k pohanským národům. Proto nyní Bůh působí úplné uvolnění od židovství, jehož střed leží v Jeruzalémě. Vyslání Barnabáše a Saule (nebo Pavla, 9. verš) působí Pán z města, které neleželo mezi Židy. Přesto se to neděje v nezávislosti na bratřích v Jeruzalémě. To poznáváme z 15. kapitoly, kde je důležitá věc prohovořena společně, to znamená, že u toho byli bratři z Antiochie i z Jeruzaléma.

Ve shromáždění v Antiochii byly nejen krásné dary, ale vládla tu také touha sloužit Pánu a rozeznávat ve všem Jeho vůli. Půst jde dále než jen ke zdržování se pokrmů. Znamená vzdát se všeho, co uspokojuje přirozeného člověka, aby věřící obdržel jasno ohledně Boží vůle, jak je představena v Jeho Slově.

Když Duch bratřím ujasnil, koho povolal ke zvláštnímu dílu, postili se a modlili ještě jednou, aby pro sebe osobně obdrželi jasno. Pak vzkládáním rukou vyjádřili své plné obecenství se služebníky a jejich dílem.

V celé Knize Skutků apoštolů vystupuje do popředí působení Ducha Svatého. Zde odděluje Barnabáše a Saula, vysílá je a vede na cestě i při jejich činnosti.

Všude, kde Pavel našel synagogu, vešel nejprve tam, aby zvěstoval Židům Boží slovo a poselství o Ježíši Kristu (Římanům 1,16). Ačkoli Bůh postavil Židy jako národ na nějakou dobu stranou, zůstali přece jednotliví Židé předměty milosti, tak jako všichni lidé. Stále ještě byli „milí kvůli otcům“. Pavel si velmi přál dosáhnout srdcí svých krajanů, aby se otevřela Pánu Ježíši (Římanům 9,1–3).

Ale během celé své služby nezakusil apoštol Pavel od nikoho tolik odporu, odmítání, pronásledování a nenávisť, jako od příslušníků svého národa. Zde, na ostrově Kypru, to je falešný židovský prorok, čarodějník, který se snaží odvést prokonsula od víry, a Pavel na něho uvádí soud. Slepota je charakteristická pro duchovní stav židovského národa. Čteme, „že zatvrdilost z částky přihodila se Izraelovi, dokud by nevešla plnost pohanů“ (Římanům 11,25). Nevěra Židů vedla k obrácení národů, a sice na základě zvěstování Slova Páně.

Další zastávkou na cestě těch dvou služebníků Pána je Pergen v Pamfylii, město v Malé Asii. Tam je opouští jejich služebník Jan Marek a vrací se do Jeruzaléma. Jeho víra byla příliš slabá na odpor, který vznikal ze strany Židů proti křesťanství. Možná že i obtíže a námaha cesty způsobily, že klesl na mysli. Později o něm čteme, že se přece stal užitečným služebníkem (2. Timoteovi 4,11). A Bůh si použil tohoto muže, aby dal napsat *Markovo* Evangelium, ve kterém představuje Svého Syna zvláště v charakteru služebníka.

Barnabáš a Pavel pokračují dále do Antiochie Pisidické, kde v sobotu jdou do synagogy. Posadili se jako prostí posluchači a přenechávají další svému Pánu. Rádi přijímají výzvu představeného školy, neboť mají skutečně úmysl napomenout shromážděné, aby uvěřili v Krista, kterého jejich krajané v Judstvu ukřižovali.

Pavel nejprve krátce shrnuje jejich historii od patriarchů až ke království za Davida. První král Saul byl muž podle jejich volby. Jeho následovník, David, byl muž, kterého našel Bůh: „Nalezl jsem...muže podle srdce svého, kterýž bude činiti všecku vůli mou.“ A od Davida je snadné přejít k Ježíši Kristu, Davidovu Synu a Spasiteli Izraele.

Pavel krátkým souhrnem historie národa ukazuje, že Pán Ježíš musel přijít a že přišel. Jeho předchůdce, Jan Křtitel, zvěstoval lidu křest pokání. Jeho kázání mělo připravit srdce lidu pro přicházejícího Mesiáše.

V pokračování své řeči, v níž Pavel mluví o zavržení Pána Ježíše, činí nyní rozdíl mezi svými posluchači, zdejšími Židy, a Židy, kteří bydleli v Jeruzalémě a provinili se smrtí svého Mesiáše. I když tato knížata svým konáním naplnila slova starozákonních proroků, přece zůstala plně odpovědná za svůj čin. Ještě dnes nesou Židé hrozné následky Božího soudu. (Mysleme jen na jejich rozptýlení do celého světa.)

Ve 30. verši je však řečeno: „Bůh pak vzkřísil jej z mrtvých.“ Tato událost nezůstala skrytá. Mnozí z Jeho učedníků viděli Pána po Jeho vzkříšení po mnohé dny. Nyní byli Božími svědky před lidem. V tomto pověření stáli také Pavel a Barnabáš před Židy v Antiochii. „Vám slovo spasení tohoto posláno jest... vám zvěstuje se to zaslíbení, kteréž se stalo otcům...“ (26. a 32. verš)

Místa, která Pavel uvádí ze Starého zákona, objasňují, že Pán Ježíš je přes Své zavržení a nenávist ze strany Židů Boží Syn. Tak stojí také ty „svaté věci Davidovy věrné“, to jest království ve slávě, které bylo zaslíbeno Davidovu semeni, ve spojení s Osobou Pána Ježíše. On stojí na druhé straně smrti, už nezemře a bude moci zřídit tuto slavnou vládu na zemi.

A nyní začíná apoštol mluvit o důsledcích, které má tato pravda pro posluchače. Protože Kristus byl zavržen, nemohlo být království zřízeno. Než ke zřízení dojde, působí Bůh dílo pro ně i pro nás, které je mnohem obdivuhodnější: odpuštění hříchů. Skrze milost je všem lidem nabízeno odpuštění na základě víry v Pána Ježíše. To, co Žid nemohl získat na základě zákona, chce Bůh darovat každému věřícímu, totiž ospravedlnění. To znamená, že nyní můžeme před Bohem stát tak, že nám už není k tíži připočten ani jeden hřích. Jak je to možné? Bůh je smířcím dílem Svého Syna tak dokonale uspokojen, že úplně smazává hříchy těch, kdo věří v Pána Ježíše. Tyto hříchy před Jeho očima už neexistují. Jaké obdivuhodné dílo náš Pán vykonal! A jakou vinu na sebe uvaluje ten, kdo opovrhne touto milostí!

Ne všichni posluchači chtěli čekat až do příští soboty, aby mohli o této milosti uslyšet ještě více. Mnozí přímo po shromáždění v synagoze šli za Pavlem a Barnabášem a byli povzbuzováni, aby *trvali v milosti Boží*. Tato výzva byla potřebná, protože měli brzy narazit na odpor ze strany Židů a světa. Přirozené srdce nemá rádo milost, neboť ten, kdo přijímá milost, tím osvědčuje, že nemůže Bohu nic nabídnout a že sám nemá žádnou cenu. Milost je tu pro provinilého. Člověk, který je ve svých očích spravedlivý, ji nepotřebuje.

Příští sobota ukázala, že mnozí mezi Židy pro sebe milost odmítli a žárlivě chtěli zabránit tomu, aby evangelium bylo mluveno také Řekům. Odmítli proud Boží milosti, která přišla nejprve k nim.

Ale u těch, kteří až do té doby byli na světě bez Boha a bez naděje, vyvolalo velkou radost, když slyšeli, že Boží světlo a spasení je určeno také pro ně. Mnozí uvěřili a obdrželi věčný život.

Židé však, popuzeni Božím nepřítelem a odpůrcem, nedali pokoje, dokud nevyvolali pronásledování proti Pavlovi a Barnabášovi. Bylo vyhnání Božích služebníků skutečně vítězstvím pro nepřítele? Ne, neboť i v této Antiochii vzniklo svědectví Církve, o které Pán Ježíš sám řekl, že žádná moc nepřítele ji nemůže přemoci (Matouš 16,18).

Když Pavel a Barnabáš přišli do Ikonie, šli opět nejprve do synagogy, aby také těmto Židům zvěstovali poselství milosti. Následek tohoto kázání za působení Ducha Svatého byl, že mnozí *uvěřili*. „Tedy víra z slyšení, slyšení pak skrze slovo Boží.“ (Římanům 10,17) – Bůh nevyžaduje, abychom slovům, jimž máme věřit, nejprve rozuměli. Pak by ke spasení bylo nutné určité dílo z naší strany a cesta ke spasení by byla otevřena jen těm, kteří mají dostatek lidské inteligence. Bůh chce, abychom Jeho Slovu prostě věřili jako malé dítě, které důvěřuje mluvícímu, a proto jeho slova přijímá.

Boží dílo se nemůže rozvíjet uvnitř okruhu vlády sata-na (to jest v tomto světě, jehož knížetem satan je), aniž by narazilo na jeho odpor. Ale Bůh potvrzoval slova Svých služebníků divy a znameními. Tak působila Boží moc na jedné straně skrze Slovo na srdcích a na druhé straně skrze divy, které Židům podávaly svědectví o tom, že jde o Boží dílo.

Nepřátelé, kteří se pokoušeli bránit Božímu dílu, způsobili svým útokem jen to, že evangelium slyšeli ještě další. „Utekli do měst Lykaonitských, do Lystry a do Derben, a do toho okolí, a tu kázali evangelium.“

Uzdravení chromého muže v Lystře vyvolalo u pohanského obyvatelstva města velké nadšení. „Bohové připodobnivše se lidem, sestoupili k nám,“ volali a byli připraveni přinést Pavlovi a Barnabášovi oběti, které jinak obětovali svým bohům Hermovi (Merkur) a Diovi (Jupiter).

Aby tomu Pavel zabránil, vysvětlil těmto pohanům pravý stav věcí slovy, jimž mohli rozumět. Nejprve jim vysvětlil, že i oni jsou obyčejní lidé a ne bohové. Pak jim představil Boha jako Stvořitele, který nechával národy po dlouhou dobu chodit po vlastních cestách, protože se zcela obrátili k modloslužbě. Po tu dobu se nenechal bez osvědčení. Činil lidem dobře a dával jim z nebe déšť a úrodné časy. Prokázal se jako „Udržovatel všech lidí“ (1. Timoteovi 4,10). Nyní časy neznámosti přešly a Bůh přikázal skrze Své služebníky lidem, aby se obrátili od nicotných model k živému Bohu (srovnej s kapitolou 17,30.31). Přesně to učinili Tesaloničtí, když uslyšeli evangelium (1. Tesalonickým 1,9.10).

Zdá se, že zázrak měl na lidi větší vliv než Pavlova slova. Chtěli těmto Božím služebníkům bezpodmínečně obětovat. Jak povrchní je však takové nadšení, nám ukazuje 19. verš, kde se přízeň v krátké době obrátila v nenávist.

Jak klamající je lidské srdce! Dokáže v krátké chvíli upadnout z jednoho extrému do druhého. Židé z Antiochie a Ikonie navedli zástup, který oslavoval Pavla a Barnabáše jako bohy, k tomu, aby Pavla kamenoval. Ale Bůh bděl nad Svými služebníky. Pavel ještě neměl zemřít, neboť Pán pro něho měl další důležité úkoly. Jak velká byla pro apoštola zkouška takových pronásledování, poznáváme z jiných míst (2. Korintským 11,25; 2. Timoteovi 3,11).

O službě v Derben není řečeno mnoho. Asi tam narazili na méně intenzivní pronásledování. Pak se oba služebníci Páně vrátili stejnou cestou. Už ne proto, aby zvěstovali evangelium, nýbrž aby upevňovali mladá shromáždění. Vysvětlovali těmto věřícím, že místo, kde je uznávána autorita Pána a Jeho práva (= království Boží), není možné zaujímat bez protivenství, což znamená soužení.

Podle naučení Nového zákona může dojít k ustanovování starších jen skrze apoštoly a jejich zmocněnce (Timoteus, Titus). Nikdy si však nemůže shromáždění samo starší dávat nebo volit. Když apoštolé odešli, není tu už autorita, která by mohla ustanovovat starší do jejich úřadu. *Služba* starších dnes ještě existuje (= místní pastýřská služba). Pokud nám Pán dává staré bratry, kteří tuto službu konají, děláme dobře, když si jich vážíme a uznáváme je.

Satan si použil nevěřících Židů k pronásledování křesťanů. Viděli jsme to v předchozích kapitolách. Zde se pokouší skrze uvěřivší Židy působit neklid uvnitř shromáždění. To, co tito muži z Judstva učili a chtěli to ukládat věřícím z pohanů, stojí v přímém rozporu s evangeliem milosti. Spasení je volný Boží dar, který můžeme získat jen vírou v dílo Krista na kříži. Na základě skutků nemůže být spasen žádný člověk.

Dále se nepřítel snažil tímto způsobem docílit rozdělení uvnitř křesťanstva. Kdyby o této otázce jednali v Antiochii, snadno by to vedlo k rozdělení. Věřící ze Židů by si zachovali své centrum v Jeruzalémě a věřící z pohanů by si založili nové centrum v Antiochii.

Věřící z farizeů se s velkou horlivostí zasazovali o židovství a s těžkostmi se vzdávali tohoto vnějšího náboženství. Porozuměli sice, že jejich hříchy byly shlazeny Kristovou smrtí, ale ještě nepochopili, že starý člověk, na kterého se obrací zákon, zemřel s Kristem na kříži (Římanům 6,4–6). Nemělo tedy žádný smysl vnějšího člověka ještě obřezávat.

Důležitá rozmluva začala širokými diskusemi bez užitku, až povstal Petr a chopil se slova. Připomíná, že Bůh jej povolil, aby pohanům zvěstoval slovo evangelia, aby uvěřili. Přitom naráží na své povolání ke Korneliovi a jeho lidem. Pak mluvil o jasném Božím svědectví, že Bůh odstranil rozdíl mezi Židy a pohany a také věřícím z pohanů daroval Ducha Svatého. Na jakém základě? Ne že by se nejprve stali Židy, nýbrž jedině na základě víry v evangelium.

Ohnivým zastáncům vnějších forem židovství musel položit vážnou otázku: „Proč pokoušíte Boha?“ Tím, že chtěli křesťany postavit pod zákon, pokoušeli Boha, neboť On to nikdy nechtěl. V tomto případě jasně ukázal, že v dlouhé době zkoušky přirozeného člověka nebyl nalezen nikdo, kdo by mohl ve všem splnit Boží nároky – zákon. Proto pro Žida platí nyní totéž jako pro pohana. Je jen *jedna* cesta, jak je možné být spasen.

Barnabáš a Pavel podpořili tato slova zprávou o znameních a zázracích, kterými Bůh podporoval a potvrzoval slova Svých služebníků.

Nyní se chápe slova Jakub, tělesný bratr Pána a uznávaný sloup shromáždění v Jeruzalémě (Galatským 1,19; 2,9). Podporuje Petrova slova místem z proroka Amose. Toto místo se doslovně vztahuje na to, co Bůh učiní, aby obnovil Svůj izraelský národ po soudech v budoucnosti. To povede k požehnání národů. Dokud nenastane plné naplnění Amosových slov, uskuteční se proroctví v tom, že skrze evangelium přijde k národům požehnání a z těch, kteří uvěří, vytvoří nebeský lid. Později, po uplynutí doby milosti, Bůh opět naváže vztahy k Izraeli, Svému pozemskému lidu.

Opíraje se o svědectví Petra, Barnabáše, Pavla a proroků, soudí Jakub, „aby nebyli kormouceni ti, kteří se z pohanů obracejí k Bohu, ale aby jim napsáno bylo, ať se zdržují od poskvrn *model*, a *smilstva*, a toho, což jest *udáveného*, a od *krve*“. To nebyl nějaký zvláštní židovský zákon. Tyto věci platily už od počátku jako Boží přikázání pro všechny lidi (srovnej s 1. Mojžíšova 9,4). Později byly potvrzeny v Mojžíšově zákoně (např. 3. Mojžíšova 17,12–15; 19,4.26.29) a ještě dnes mají pro každého křesťana svůj plný význam.

Bylo rozhodnuto sdělit výsledek vyhledávání Boží vůle shromážděním, kde byli věřící z pohanů. Tento dopis je měl posilnit, aby odmítli to, co jim určití lidé říkali ohledně Mojžíšova zákona. Volba mužů, kteří měli jít s Barnabášem a Pavlem do Antiochie, ukazuje důležitost tohoto poselství, kterým se vyjadřovala úplná shoda mezi bratřími v Jeruzalémě a bratřími, kteří pracovali mezi pohany. Tímto způsobem bylo Boží milostí odvráceno rozdělení.

V tomto dopisu vysvětlili bratři v Jeruzalémě shromážděním, že mezi nimi a lidmi, kteří zneklidňovali věřící z pohanů, neexistuje žádná solidarita. To bylo krajně důležité pro případ, že přijdou jiní a budou se při ukládání Mojžíšových nařízení odvolávat na údajnou autoritu z Jeruzaléma.

Dále obsahoval dopis jasné doporučení těch, kteří byli posláni z Jeruzaléma a ústně mohou potvrdit rozhodnutí. A nakonec přišel příkaz, který má platnost pro všechny lidi, i pro křesťany: zdržovat se modlářství, smilstva a jedení krve a udáveného.

Věřícím v Antiochii udělal dopis radost a potěšil je. Návštěva bratrů z Jeruzaléma pro ně znamenala i pravé povzbuzení a posílnění víry. Tento dobrý vztah mezi bratry z Jeruzaléma a bratry z pohanů byl pro Pavla povzbuzením, aby přívržencům a obhájcům židovství mohl i později jasně říci, co rozhodli apoštolé a starší v Jeruzalémě.

Pavel byl nejen evangelista. Měl na srdci také vzdělání a utvrzení nově povstalých shromáždění. Vždyť tvořila svědectví Pána. Ve spojení s novou cestou povstal nyní rozpor mezi Barnabášem a Pavlem. Jak to bylo smutné! V čem tkvěla příčina? Nespočívala v nedostatečném tlumení vlastní vůle a osobních pohnutek? Abychom byli použitelným nástrojem v ruce Mistra, musíme se zcela poddat Jeho vůli. Barnabášovi činilo potíže odpoutat se od pojítek ke své rodině a ke své otčině (Kypr). To vedlo k ukončení jeho spolupráce s Pavlem.

Žel že o Barnabášovi nečteme, že by byl „poručen milosti Boží od bratrů“ pro svou cestu na Kypr. Vyšel na tuto cestu ve svévoli? Pán sám to ví.

V Derben a Lystře se v průběhu Pavlovy první misijní cesty utvořila shromáždění. Nyní zde našel apoštol učedníka jménem Timoteus. Jeho matka byla Židovka, otec byl Řek. Měl dobré svědectví od bratrů v Lystře a Ikonii. Bohabojná matka, stejně jako babička, vychovávaly Timotea podle duchovního světla, které měly, takže od dětství znal Svatá Písma Starého zákona (2. Timoteovi 1,5; 3,15). Tento mladý muž byl tedy dobře připraven k tomu, aby se mohl stát spolupracovníkem apoštola Pavla. Když byl Pavel ve vězení v Římě, mohl o Timoteovi říci: „Žádného tak jednomyslného nemám, který by tak vlastně o vaše věci pečoval. Všichni zajisté svých věcí hledají, a ne těch, které jsou Krista Ježíše. Ale jej zkušeného býti víte, že jako syn s otcem, se mnou přísluhoval v evangelium.“ (Filipským 2,20–22) Jaké je to krásné svědectví o trvalé oddanosti!

Pavel jej obřezal. Ne proto, aby dodržel židovský zákon, nýbrž aby Židům, kteří smýšleli vůči evangeliu nepřátelsky, odstranil z cesty každý důvod stavět se proti jeho službě. Na další cestě sděloval Pavel se Sílou a Timoteem shromážděním věrně rozhodnutí z Jeruzaléma. A Pán dával všude zdravý růst – prohloubení známosti Božích myšlenek a početní růst.

V 6. verši je zmínka jen o cestě Frygií a Galatskou krajinou. Z Epištoly Galatským smíme ale zjistit, že vyslanci Pána Ježíše zvěštovali evangelium i v oněch krajinách, takže skrze jejich službu tam povstala shromáždění. Bylo zřejmě apoštolovým úmyslem procestovat celé území Malé Asie (dnešního Turecka). Ale Pán měl pro Své služebníky jiný plán. Proto jim Duch Svatý musel dvakrát zabránit v cestě. – Výraz „Duch Ježíšův“ nám připomíná to, jak celý život Pána Ježíše stál pod výlučným vedením Ducha Svatého. – V nočním vidění Pán Pavlovi ukázal, že má jít do římské provincie Makedonie, tedy do Evropy.

Ve Filipi nebyla synagoga, jen místo, kde bylo zvykem se modlit. Pavel vyhledal toto modlitební místo a směl tam s požehnáním sloužit shromážděným ženám. Jedna z nich je zvláště jmenována: Lydia, která prodávala šarlaty. Byla upřímná a Pán jí otevřel srdce a daroval víru. Ihned je u ní vidět působení nového života. Nutí cizince, kteří jí přinesli tak slavné poselství milosti, aby vešli do jejího domu a zůstali tam. To byl slavný začátek díla Páně v Evropě!

Když napadneme nepřítele v jeho vlastním území, brání se. Pavel vstoupil ve Filipi, abychom tak řekli, do země nepřítele; neboť poselství evangelia o Ježíši Kristu ještě nikdy neproniklo tak daleko. Satan nejprve vystoupil jako „starý had“ a slovy posedlé ženy budí zdání, jako kdyby Pavla a jeho zvěstování schvaloval. Ale byl to klam. Svět a jeho kníže nikdy nepodpoří evangelium. Kéž bychom se nenechali jejich slovy zmást, jako se nenechal zmást Pavel. Pozoruhodné je, že nepřítel dbá na to, aby nemluvil o *Pánu Ježíši*. Naše spasení se však zakládá jen na díle Pána Ježíše na kříži, kde s konečnou platností nepřítele porazil.

Pavel nespěchá s tím, aby ukázal na zdroj tohoto klamného hlasu. Velmi hluboce jej ale zarmucuje stav této ubohé ženy. Proto v Ježíšově jménu přikazuje zlému duchu, aby vyšel, a žena je osvobozena.

Satan vidí, že jako had je poražen. Nyní vystupuje jako řvoucí lev s brutální mocí. Jen na základě žaloby těch, kteří viděli, jak vyschl zdroj jejich zisku – aniž by Pavel a Sílasy byli jen jedním slovem dotázáni – jsou zbiiti metlami a uvrženi do vězení. Ale tím bylo dílo nepřítele proti Pavlovi ve Filipi u konce. Pán mu nedovolil jít dále. Proč to však nechal přijít tak daleko, uvidíme v dalších verších.

Nyní začíná Bůh působit zcela otevřeně. Odkud, když ne od svého Boha, brali tito vězňové radost a sílu ke chválení Boha a k tomu, aby druhým vydali mocné svědectví své víry? Ale Bůh činí ještě více. Zemětřesením ukazuje nicotnost všeho toho, co člověk považuje za jisté: vězení s jeho základy, zavřené dveře vězení a pouta.

Správce věznice, který byl odpovědný za vězně, se chtěl při pohledu na otevřené dveře vyhnout trestu sebevraždou. Jen hlasité Pavlovo zvolání s ujištěním, že nikdo neutekl, jej zadržuje od tohoto hrozného skutku. A pak? Pak se zhroutil v lítosti a pokání jako usvědčený hříšník. Pro služebníky Pána nebylo těžké odpovědět na otázku: „Co já mám činiti, abych spasen byl?“ Pokání bylo u tohoto muže pravé, a proto mu mohli směle říci: „Věř v Pána Ježíše.“

Že uvěřil Bohu, se ihned ukázalo v působení nového života. Vzal oba nevinně uvězněné do svého domu, umyl jim rány a připravil jim stůl. Nyní vešla do srdce žalárníka a jeho rodiny stejná radost, která vedla Pavla a Sílu ve vězení k tomu, aby zpívali.

Obsah svazků I – IV

Svazek/Stránka		Svazek/Stránka	
1. Mojžíšova 1–6	1/356	Malachiáš	4/250
1. Mojžíšova 7–50	2/3	Marek	2/94
2. Mojžíšova 1–7	2/353	Lukáš	1/3
2. Mojžíšova 8–40	3/3	Jan	3/185
3. Mojžíšova 1–4	3/360	Skutky ap.	4/114
3. Mojžíšova 5–27	4/3	Římanům	2/192
Jozue	1/302	1. Korinským	1/121
Soudců	3/282	2. Korinským	1/165
Rut	3/338	Galatským	4/66
1. Samuelova	4/280	Filipským	3/350
2. Samuelova 1–2	4/364	1. Tesalonickým	1/288
Ezdráš	2/231	2. Tesalonickým	1/297
Žalmy 1–41	2/292	1. Timoteovi	2/262
Žalmy 42–72	3/139	2. Timoteovi	2/274
Žalmy 73–89	4/84	Titovi	2/283
Izaiáš	1/193	Filemonovi	2/289
Daniel	2/156	Židům	3/83
Ozeáš	3/117	1. Jana	4/258
Amos	1/102	2. Jana	4/276
Aggeus	2/257	3. Jana	4/278
Zachariáš	4/224		

Ráno odpovědní činitelé přikázali dozorcí vězení, aby Pavla a Sílu propustil.

Proč Pavel jen tak nepřijal své propuštění? Vrchnosti jsou od Boha dosazené authority, které jsou odpovědné jednat ve spravedlnosti. Pavel a Sílas se této vrchnosti poddali, i když s nimi jednala nespravedlivě. Protože jim však bylo *veřejně* učiněno bezpráví, mělo se jim opět také *veřejně* dostat spravedlnosti. A jistě to bylo nutné i vzhledem k blahu shromáždění, které ve Filipi povstalo.

Dílo, které chtěl Pán skrze Pavla a Sílu ve Filipi provést, bylo ukončeno. Mohli se vydat na cestu, aby evangelium nesli ještě na další místa.

Asi o deset let později napsal uvězněný apoštol z Říma dopis shromáždění ve Filipi. Jak je krásné, že při vzpomínce na ně mohl myslet i na činy Lydie a žalávníka a napsat: „Děkuji Bohu svému, když se koli na vás rozpome- nu, vždycky při každé modlitbě své, s radostí za všechny za vás prosbu čině, z vaší účasti na evangeliu *od prvního dne až posavad*.“ (Filipským 1,3–5 přel.)

Když byl zahnán z Filipi, šel Pavel a několik jeho průvodců dále do Tesaloniky. Přes špatné zkušenosti s Židy vyhledal Pavel nejprve jejich synagogu. Po tři soboty mohl zvěstovat evangelium. Ve svém kázání se opíral o jim známá Písma Starého zákona. Zdůrazňoval však, že Kristus *musel* trpět a vstát z mrtvých (viz mezi jiným Lukáš 24,7.26.46; Jan 3,14). Uznat to připadá zatěžko nejen Židům, nýbrž všem lidem; neboť je to podmíněno skutečností, že člověk pozná svůj ztracený stav.

Mezi těmi, kteří uvěřili, bylo velké množství nábožných Žeků, tedy lidí, kteří se odvrátili od pohanství, protože v něm nenašli uspokojení pro svá srdce. Obrátili se k židovství, neboť pochopili, že Židé se klanějí pravému Bohu. Poselství Boží lásky, zjevené v Pánu Ježíši, bylo nyní pro tato hledající srdce tou správnou odpovědí.

Nepřítel se také dal do práce, aby hrubým způsobem zabránil službě apoštola Pavla. Ale Bůh dává všemu vyznít k dobru Svého lidu. Protože Pavel mohl zůstat v Tesalonice pouze tak krátkou dobu, napsal mladým věřícím brzy poté dva Dopisy, aby je povzbudil a dále poučil. Oba tvoří část inspirovaného Božího slova a jsou tak až dodnes k užitku a požehnání věřících.

Nenávist Židů v Tesalonice nevyvolala u Pavla a Síly malomyslnost. Věrní svému Pánu, začali svou službu v Berii opět u Židů. Zde narazili na šlechetnější smýšlení než v Tesalonice. Židé naslouchali, srovnávali to, co slyšeli, s Písmy Starého zákona a mnozí uvěřili pravdě. Opět se mezi věřícími nacházelo mnoho řeckých žen a mužů. Byli to takoví, kteří na základě potřeb svých srdcí hledali pravdu.

Poněvadž satan v Berii nenašel pro svůj odpor proti evangeliu žádné nástroje, přivedl je z Tesaloniky. Novým pronásledováním se skupina služebníků Páně rozdělila. Pavel šel s některými průvodci do Atén, zatím co Sílás a Timoteus zůstali v Berii, aby tam byli užiteční nově vzniklému shromáždění.

Po dobu čekání na spolupracovníky nezůstal Pavel v Aténách v nečinnosti. Město, které bylo známé vědami a uměním, jež byly pýchou Řeků, vězelo v modloslužbě. Svět přes svou moudrost Boha nepoznal (1. Korintským 1,21). Člověk může Boha poznat jen vírou v Jeho Slovo.

Pavel rozmlouval s mnoha lidmi: Židy, filozofy různých směrů i se zvědavci. Měl poselství, které ještě nikdy neslyšeli; ale to, co kázal, nesloužilo k uspokojení zvědavosti, nýbrž mělo zasáhnout srdce a svědomí.

Zainteresovaní a zvědaví Aténští vedli Pavla na Areopag, aby mohli o těchto nových věcech slyšet více. Pavel se ve své řeči odvolává na oltář s nápisem: „Neznámému bohu“, aby posluchačům představil pravého Boha jako Stvořitele. Jeho slova se opírají o Izaiáše 66,1.2: „Takto praví Hospodin: Nebe jest mi stolice, a země podnože noh mých. Kde ten dům bude, který mi vzděláte? Aneb kde bude místo odpočívání mého? Nebo všechno to ruka má učinila a jí stojí všechno.“

Ačkoli se Bůh o Svá stvoření staral, lidé se od Něho odvrátili a propadli modlářství. Ale tyto časy duchovní slepoty a nevědomosti nyní pominuly: Bůh se zjevil v Ježíši Kristu, Svém Synu, jenž se stal člověkem. Nyní vyzývá všechny k pokání a k víře ve Vykupitele. Kdo odmítá uznat před Bohem svůj ztracený stav a svou vinu, musí počítat s Božím spravedlivým soudem. Soudcem není nikdo jiný než Pán Ježíš, kterého lidé přibili na kříž a zabili, kterého však Bůh vzkřísil.

Na tomto místě učenosti jen nemnozí otevřeli s vírou svá srdce Pánu Ježíši. Ale Bůh je zná. Dva z nich jmenuje dokonce jménem.

Z Atén šel Pavel do Korintu, hlavního města provincie Achaje. Toto město bylo známé bohatstvím, rozmachem věd, ale také svou nemravností. Pavel do tohoto města přišel ve vší prostotě a pracoval u Akvily a Priscilly jako zhotovitel stanů. Tomuto řemeslu se v mládí vyučil. Ve volném čase rozmlouval s lidmi: přesvědčoval Židy a Řekům zjevoval, že ten pravý Bůh dal Svého Syna na smrt, aby je zachránil.

Když se Sílás a Timoteus vrátili z Tesaloniky, kam byli z Atén posláni (1. Tesalonickým 3,1–5), cítil se Pavel puzen k tomu, aby osvědčoval Židům, že Ježíš jest Kristus. Touto pravdou jim mluvil do svědomí, a chtěl, aby se rozhodli. Ale většina Pána Ježíše a Jeho spasení odmítla. Jak velmi musel apoštol trpět tímto ustavičným odporem svých krajanů! Nyní dal Bůh zvěstovat evangelium těm, kteří neměli žádné vnější výsady, ba kteří vězeli hluboko v hříchu. Mnozí slyšeli, uvěřili a byli pokřtěni. Většina z těch, které zde Bůh vyvolil, aby Mu patřili, byli z neurozených ve světě (1. Korinským 1,26–29; 6.9–11).

Pán věděl o velkém odporu proti evangeliu a víře v tomto městě. Znal ale také množství lidu, který v něm měl. Proto Svého služebníka povzbuzoval: „Neboj se, ale mluv a nemlč. Neboť já s tebou jsem.“

Nevěřící Židé se nyní pokusili učinit ze služby apoštola Pavla soudní případ a přivést jej před zástupce Římské říše. Tímto způsobem chtěl nepřítel kazit a zastavit dílo Páně. Světský soudce však odmítl rozhodnout v náboženských věcech Židů. Nebyl ani ochoten vyslechnout Pavla, kterého přivedli. Měl snad strach, aby nebylo jeho svědomí zneklidněno? Kolik je dnes lidí, kteří ani nechtějí otevřít Bibli, aby neměli nic společného s Božími věcmi, které by je mohly zneklidnit.

Pavel strávil v Korintu osmnáct měsíců. Pak cestoval s Priscillou a Akvilou do Efezu. Jeho cílem ale byl svátek (pravděpodobně slavnost letnic) v Jeruzalémě. Proto zůstal v Efezu jen krátce, ale slíbil, že se vrátí.

Duch Svatý nám nepodává žádné podrobnosti o apoštolově návštěvě v Jeruzalémě. Ležel Jeruzalém skutečně v cestovním plánu, který Duch Svatý apoštolu Pavlovi předznačil? Pavel měl jistě dobré důvody pro to, aby šel do Jeruzaléma. Víme, jak velmi se cítil přitahován k příslušníkům svého národa. Ale to, co činil v Jeruzalémě, leželo mimo jeho úkol vůči národům.

Zatím co Pavel procházel Galácií a Frygií, přišel do Efezu výmluvný a ve Starém zákoně dobře obeznámený Žid: Apollo. Pocházel z egyptské Alexandrie, kde byla tehdy velká židovská kolonie, která vydržovala vlastní vzdělávací ústav. Ačkoli byl o Pánu Ježíši poučen jen nedostatečně, projevoval tento muž přece velkou misijní horlivost.

Když začal kázat v synagoze v Efezu, zpozorovali Aquila s Priscillou brzy, co tomuto muži chybí. Pozvali jej k sobě do domu a vyložili mu v tichosti Boží cestu přesněji. Ještě nevěděl nic o vzkříšeném a oslaveném Kristu a o slavných výsledcích Jeho smrti týkajících se Církve, které byly zjeveny Pavlovi.

Apollo je jasný příklad služebníka, kterého Duch Svatý obdařil tak, jak On chtěl, a který potom byl Pánem veden tam, kam On to považoval za dobré. Apollo měl co činit jen se Svým Pánem. Obdržel své směrnice od Pána a ne od lidí, ani ne od žádného apoštola (srovnej s 1. Korintským 16,12). Ani dnes nejsou služebníci Páně závislí na lidech nebo na shromážděních, nýbrž jen na Pánu. Kéž by toho bylo více dbáno! Jsa poslán Pánem, ale s doporučujícím dopisem bratří, cestoval Apollo z Efezu do Achaje, kde věřícím mnoho prospěl.

Když apoštol Pavel prošel Malou Asií, vedla jej jeho třetí misijní cesta do Efezu, hlavního města oné římské provincie. Tam se setkal s učedníky, kteří sice byli věřící, ale ještě neobdrželi Ducha Svatého. Důvod toho spočíval v nedostatečném poučení.

Byli pokřtěni Janovým křtem k pokání, který se vztahuje k *žijícímu* Kristu. Kázáním Jana Křtitele měla být připravena srdce pro přicházejícího Krále a Jeho slavné království. Měli činit pokání, opustit zlé cesty a vyjádřit toto smýšlení křtem.

Ale Kristus přišel, byl zavržen a nakonec ukřižován. Na kříži vykonal dílo vykoupení, takže nyní je hříšníkům evangeliem milosti kázáno nikoli království ve slávě, nýbrž spasení. Křesťanský křest je známka toho, že věříme v *zavrženého a zemřelého* Krista, jsme s Ním spojeni a stavíme se na Jeho stranu. „Zdali nevíte, že kteřížkoli pokřtěni jsme v Krista Ježíše, v smrt jeho pokřtěni jsme?“ (Římanům 6,3)

Zatvrzelost Židů přinutila Pavla, aby s těmi, kteří uvěřili, odešel ze synagogy a vyučoval učedníky na jiném místě. Ve škole jistého Tyranna k tomu našel vhodné místo.

V té dlouhé době, ve které Pavel poučoval učedníky ve škole Tyrannově, se dostalo Slovo Páně z hlavního města Efezu ke všem, kteří bydleli v provincii Asie. Pán podporoval Slovo mnoha divy. Tímto způsobem ukazoval lidem, že síla je u Něho, a nikoli v „marných uměních“, to jest v magii a podobných věcech, kterými se zabývali.

Byli zde židovští zaklínači, kteří si asi mysleli, že jim Pavel „konkuruje“. A tak to zkusili také s „jeho metodou“. Ale běda, nyní prožili skutečnost světa duchů a pravdu o Pánu Ježíši. Démoni jsou jako stvořené bytosti nadřazení lidem (16. verš). A ačkoli nemohou očekávat žádnou milost, znají Pána Ježíše lépe než lidé. Vědí, že On je Boží Syn a jejich Soudce a třesou se (Matouš 8,29; Jakuba 2,19).

To, co se těmto židovským zaklínačům stalo, se dověděli všichni v Efezu. A jméno Pána Ježíše, jenž v nízkosti a pohaně zemřel na kříži, bylo vyvýšeno. Vedlo to dokonce k tomu, že mnozí, kteří uvěřili, jasněji poznali svou temnou minulost, vše odkryli a zcela s tím skončili a těch věcí se zbavili. Nyní byla dána z cesty každá překážka pro růst Slova Páně, takže se mohlo volně rozvíjet.

Zdá se, že Pavel nemusel během svého pobytu v Efezu procházet žádnými většími pronásledováními. Odpor a nenávisť rostly teprve s rozšířením evangelia. Krátce před apoštolovým odjezdem dosáhly vrcholu a vybily se ve vřavě, která zachvátila celé město.

Slavný chrám s modlou Diany (Artemidy) přitahoval mnoho lidí. Stříbrotepci, kteří vyhotovovali a prodávali miniatury slavné budovy, měli dobré obchody. Ale lidé, kteří se otevřeli evangelium, už nic nekupovali. Demetrius v tom viděl zhroucení svého obchodu, a to jej a jeho kolegy vedlo k velké zlosti proti Pavlovi.

Ze slov městského písaře, který nakonec dokázal vzrušený zástup uklidnit, poznáváme, s jakou moudrostí Pavel a jeho spolupracovníci kázali evangelium mezi pohany v Efezu. Nebyli to chrámoví lupiči, to jest nemocnili se věcí, které pro obyvatele byly svaté. Nerouhali se jejich bohům. Jen předkládali Boží slovo, a to stačilo, aby byla ukázána nicotnost modloslužby. Nebylo třeba zneuctřovat jimi uctívané modly. Jak mnoha věcem se z toho můžeme učit! My máme světu představovat evangelium a nikoli napadat a zneuctřovat jeho náboženství. Zvěstované Slovo nalezne svou cestu do srdcí a bude tam šířit odpovídající světlo (2. Timoteovi 4,2).

Po vřavě v Efezu se Pavel rozloučil s bratřími a odešel do Macedonie, kde bylo několik shromáždění, mezi jinými ve Filipi, Tesalonice a Berii. Ze 2. Korintským 2,12.13 se dovídáme další podrobnosti o této části cesty. Aby přišli do Macedonie, šli přes Troadu, kde Pavel doufal, že nalezne Tita, jehož poslal z Efezu do Korintu, aby jim doručil jeho první Dopis. Velká starost o Korintské a jejich reakci na jeho Dopis hnala apoštola dále do Macedonie naproti Titovi, a tam se s ním také setkal (2. Korintským 7,5–13).

Po tříměsíčním pobytu v Řecku, během kterého jistě mohl opět spatřit shromáždění v Korintu, neprobíhala zpáteční cesta tak, jak si Pavel myslel. Bůh vede Svě služebníky tak, aby byla vykonána Jeho vůle. Použil úkladů Židů v Achaji a vedl Pavla oklikou. Ale jak důležité jsou pro nás naučení, která stojí ve spojení s touto cestou! Mysleme jen na apoštolovu řeč na rozloučenou ke starším ze shromáždění v Efezu (verše 17–35)!

Je krásné vidět, že tu vždy byli bratři, kteří apoštola doprovázeli na jeho dlouhých a jistě také namáhavých cestách. Z nejrůznějších míst a shromáždění byli ochotni konat tuto službu.

7. verš ukazuje, že pro věřící v křesťanstvu bylo zvykem shromažďovat se prvního dne v týdnu k lámání chleba. V křesťanství se neslaví sobota, nýbrž den vzkříšení Pána. Ve spojení s večeří Páně smíme potom zvláštním způsobem vzpomínat na utrpení a smrt našeho Pána a Spasitele. Ale proč se dnes mnoho křesťanů vzdalo zvyku slavit tuto večeří každou neděli? Není pro ně to, co Pán učinil a co chtěl, aby činili, už tak důležité?

Shromáždění k lámání chleba má za cíl vzpomínku na smrt Pána Ježíše (1. Korintským 11,23–26). Pavel chtěl druhého dne odcestovat a tušil asi, že věřící v Troadě už neuvidí. A tak protáhl svá slova až do půlnoci. První křesťané ještě nevlastnili, tak jako my, Písma Nového zákona. Byli zcela odkázáni na ústní vyučování od služebníků Pána.

Jeden z posluchačů usnul, vypadl z okna ve třetím poschodí. Chápeme duchovní význam tohoto neštěstí? Ten, kdo se v obecenství věřících zdržuje u Pána Ježíše jen okrajově, nalézá se v nebezpečí, že se ve vztahu k Božímu slovu stane lenivým a ospalým. A ten, kdo není bdělý, snadno upadne do hříchu. Kde se zdržuješ ty?

Aby neztrácel čas, rozhodl se Pavel pominout Efez. Povolal však starší ze shromáždění do Milétu, aby jim tam sdělil, co mu leželo na srdci. Měl velikou starost o Církev, o které věděl, jakou nekonečnou cenu má v očích Pána Ježíše.

21. verš obsahuje dvě velké pravdy, které evangelium předkládá neobráceným lidem. *Pokání k Bohu* není prostě lítost kvůli zlému činu, nýbrž zdravé sebeodsouzení podle Boží svatosti, uznání vlastní viny a ztracenosti. *Víra v Pána našeho Ježíše Krista* tu je pro každého, kdo tímto způsobem přijde v lítosti a pokání k Bohu. Takový člověk smí věřit, že Pán Ježíš na kříži vykonal dílo vykoupení k záchraně hříšníka.

Pro apoštola Pavla existoval v životě jen jeden cíl; a nic, ani ohrožení života jej nemohlo zadržet od toho, aby za tímto cílem šel. Chtěl za každou cenu dokončit cestu a službu, kterou mu Bůh předznačil (24. verš; srovnej s 2. Timoteovi 4,7.8).

Zdalipak i my vidíme Boží Církev a její znázornění v místních svědectvích, kde se ve jménu Pána Ježíše shromažďuje jen několik věřících, tak jako Bůh? On je získal za vysokou cenu krve Svého vlastního Syna. Je to *Jeho Církev*.

Oznámená zkáza přišla. Z vnějšku pronikli do shromáždění škodící vlci a uvnitř shromáždění povstali falešní učitelé. Učili převrácené věci a vyvolali rozštěpení a rozdělení. Není žádná ochrana proti těmto ničivým vlivům? Je. Jsou to stejné zdroje pomoci jako tehdy: Bůh a Jeho Slovo. Pán sice dal Církvi dary k jejímu vzdělávání, ale evangelisté, pastýři a učitelé mohou plnit svou službu jen skrze Boží slovo.

Jaké svědectví obsahují verše 33–35! Pavel byl muž, který žil vše, čemu učil. V jeho životě bylo možné vidět působení Slova, které zvěstoval. Filipským napsal: „O těch věcech přemýšľujte, kterýmž jste se i naučili, je i přijali, a slyšeli i viděli na mně. Ty věci činite, a Bůh po-koje bude s vámi.“ (Filipským 4,8.9)

Slova Pána, která tu jsou citována, nenajdeme v žádném Evangeliu, neboť nám nikdy nebyla zapsána jako Jeho slova (srovnej s Jan 21,25). Ale Lukáš 14,13.14 obsahuje zásadu, že „blahoslaveněji je dáti nežli bráti“.

Chápeme zármutek přítomných kvůli slovům milovaného apoštola. Vedle Boha to byl on, kdo jim ukázal cestu z pohanství ke slavnému postavení Božích dětí a kdo je vedl k Pánu Ježíši.

Jak vzácná jsou pouta bratrské lásky mezi věřícími! I když na této zemi stále dochází k bolestným rozdělením, tu přece je nový život ve věřícím uzpůsoben k tomu, aby spolu se všemi svatými trávil věčnost hleděním na Pána slávy.

Cestou po moři se Pavel a jeho průvodci dostali do Týru, kde našli učedníky, u nichž zůstali sedm dní. Při rozloučení byli přítomni nejen dospělí, nýbrž i děti. Děti věřících mají své místo se svými rodiči ve všech činnostech křesťanského života. Podobné zásady nacházíme už u Izraelského lidu ve Starém zákoně (Jozue 8,35; 2. Paralipomenon 20,13; Ezdráš 10,1). Jak důležité je vzít si k srdci to, čemu Boží slovo učí o životě křesťanské rodiny, zvláště v době, kdy svět tyto zásady stále více opouští a zavrhuje.

Na celé cestě, po které šel Pavel do Jeruzaléma, byl varován před tím, co se mu tam stane. Mnozí se pokoušeli odvrátit jej od této cesty. Prorok Agabus, jenž skrze Ducha Svatého Pavlovi jasně sdělil, co na něho čeká, však neřekl ani slovo proti jeho cestovním úmyslům. Pavel byl hotov pro svého Pána zemřít. Bylo to Slovo Pána nebo láska k jeho krajanům, co jej přimělo, aby šel do Jeruzaléma? Odpověď chceme přenechat Pánu.

Pavel byl od shromáždění v Jeruzalémě radostně přijat. Když věřící slyšeli zprávu o Božím působení mezi pohany, oslavovali Boha. Až do té doby bylo vše dobré. Problémy nastaly teprve tehdy, když věřící ze Židů, kteří se se vši horlivostí přidrželi zákona, chtěli také apoštola Pavla stáhnout na svou stranu. Stále ještě nepochopili, že nemůže existovat směs židovství a křesťanství. Jedno nahrazuje druhé. Zákon nikdy není pravidlem pro život křesťana. Jeho měřítkem a vzorem je sám Pán Ježíš a Jeho život na této zemi.

Žel že apoštol Pavel poslechl rady starších v Jeruzalémě. Téměř by se byl opět zevně postavil pod zákon (24. verš). Takové jednání stálo však v přímém rozporu k tomu, čemu všude učil. Zdá se, jako kdyby neměl sílu postavit se proti tomuto návrhu. Proč? Protože se asi v této době neměl zdržovat v Jeruzalémě. Sílu k věrnému svědectví dostaneme jen tehdy, když se zdržujeme na tom místě, kde nás chce Bůh mít. – Pán naštěstí vzbouřením Židů zabránil tomu, aby Pavel přinesl židovskou oběť – což by bylo v rozporu s plnou platností Kristovy oběti.

„A když se vyplniti *mělo* dní sedm...“, Bůh zasáhl, aby Pavel v zevním dodržování zákona nemohl jít ještě dále. Židé z Asie apoštola poznali jako toho muže, který jim na svých cestách zvěštoval evangelium. Oni je však odmítli, a pak plni závisti viděli, jak kázal poselství milosti pohanům. Nepřítel nyní použil těchto lidí, aby svým křikem proti Pavlovi vzbouřili celé město. Tím byl učiněn konec osobní svobodě apoštola ve službě pro jeho Pána. Ale služba neustala, neboť „slovo Boží není u vězení“ (2. Timoteovi 2,9). Právě jako vězeň směl jméno Pána nést před krále (kapitola 9,15; viz kapitolu 26,2; 2. Timoteovi 4,16.17). A ve vězení v Římě napsal několik Epištol, které nám jsou až dodnes zachovány jako části Božího slova.

Nyní se služebníkově dařilo zcela podobně jako jeho Pánu a Mistru. Nevolali snad lidé před Pilátem: „Zahlad tohoto!“, a potom připojili: „Ukřižuj ho! Ukřižuj!“? Tak jako Pán Ježíš, byl i apoštol Pavel vydán do rukou pohanů. Pán věděl předem, že tímto způsobem budou jednat s Jeho učedníky. „A to učiní vám proto, že nepoznali Otce ani mne.“ (Jan 16,3)

Dříve než byl Pavel odveden do tábora, dovolil mu velitel ještě jednou promluvit k židovskému zástupu. Pomocí prokazatelných skutečností jim vypráví o své minulosti a o svém obrácení. Jestliže se člověk, který byl takovým nepřítelem Kristových učedníků, tak zvláštním způsobem obrátí, pak se to nemohlo stát činem jeho vlastní vůle. Něco takového může být uskutečněno jen Boží mocí – mocí toho Boha, jemuž oni všichni chtěli sloužit. Kdo kromě Boha mohl zazářit z nebe tak velkým světlem? A kdo kromě Něho mohl z nebe mluvit s takovou autoritou?

Saul, přemožený Pánem Ježíšem, ležel na zemi a ptal se: „Kdo jsi, Pane?“ Byl to Ježíš Nazaretský, jehož Saul pronásledoval. Nazývá se *Ježíš*. Je to jméno, pod kterým byl známý na zemi jako člověk, pod kterým Jím lidé opovrhovali a nenáviděli Ho. Ale tento Ježíš, kterého oni ukřižovali je Pán a Kristus (kapitola 2,36). Saul neměl tušení, že pronásleduje Toho, který jako Pán sedí na pravici majestátu na výsosti (Židům 1,3.13). Odpověď Pána Ježíše však také zjevuje postavení křesťanů, které Saul nenáviděl, pronásledoval a dával do vězení. Na základě smrti a vzkříšení Pána jsou všichni, kteří v Něho uvěří, za které na kříži nesl soud, viděni jako spojeni s Ním ve slávě. Tvoří Jeho tělo.

Je zajímavé vidět, jak se Pavel ihned poddal autoritě, která se proti němu postavila. Jako slepý muž byl Saul doveden do Damašku. Světlo ze slávy vyvýšeného Pána jej na nějaký čas oslepilo. Když opět mohl vidět, viděl vše v novém světle. V jeho životě došlo k naprosté změně směru: bylo to pravé obrácení. Jak rád by byl dosáhl srdce Židů, aby i oni odložili odpor proti Pánu Ježíši a byli uzdraveni od své duchovní slepoty.

Příběh Saulova obrácení se ve Skutcích apoštolů vyskytuje třikrát. V 9. kapitole jsou nám sdělena *Slova Pána k Ananiášovi*. Zde vypráví apoštol, co *mu Ananiáš* měl sdělit od Pána ohledně jeho budoucí služby. A když Pavel vypráví svůj příběh před králem Agrippou, mluví o tom, co *mu Pán* zjevil vzhledem k jeho službě. Tak zdůrazňuje Duch Svatý vždy to, co je vhodné pro okolnosti nebo pro posluchače. Jak obdivuhodné je Boží inspirované slovo!

Abyste mohli být apoštolem, musel *vidět* Pána (14. verš; kap. 1,21.22; 1. Korinským 9,1). – Křtem veřejně vyznal, že nyní stojí na straně opovrženého Ježíše. – Bylo bezpochyby Pavlovým přáním, aby mohl pracovat mezi Židy. Chtěl se sám postavit jako příklad milosti. Avšak Pán jej poslal k pohanům, neboť Židé měli svědectví Duha Svatého skrze apoštola Petra – a zavrhl je.

Zjevení Božích myšlenek vyvedlo na světlo všechn odpor lidí proti Bohu. Že jejich myšlenky stály proti Božím myšlenkám, se ukázalo, když Pán Ježíš žil na zemi. Bůh o Něm řekl: „Tento jest ten můj milý Syn, v němž mi se dobře zalíbilo.“ A lidé byli toho názoru, že nemá „podo- by ani krásy. Viděli jsme jej, ale nic nebylo viděti toho, proč bychom ho žádostivi byli“ (Izaiáš 53,2). Bůh oddělil Pavla od narození pro zvláštní službu (Galatským 1,15), a zde lidé volají: „Zahlad z země takového, neboť nesluší jemu živu býti.“ Nepatřili jsme my všichni kdysi k těm, kteří se stále Bohu protivili? Nemůžeme dosti děkovat za milost, které se nám dostalo.

Aby byla blíže zjištěna příčina křiku Židů, měl být Pavel pod ranami biče přinucen k doznání. Tím, že Pavel měl římské občanství, ušetřil Pán Svého služebníka nespravedlivého mučení. Vrchnost je ustanovena od Boha, aby jednala spravedlivě. Když to vůči křesťanu nečiní, smí na to křesťan upozornit, avšak nemá trvat na svém právu. Vrchnost je odpovědná Bohu a křesťan smí vše předávat Tomu, „který spravedlivě soudí“ (1. Petra 2,23).

Svědomy je schopnost rozeznávat mezi dobrým a zlým a napomíná nás k tomu, abychom činili dobré. Od té doby, co člověk ztratil pádem do hříchu stav nevinnosti, ví, co je dobré a zlé. Ale bez nového, věčného života z Boha je neschopný odporovat zlému. Navíc je svědomí hříchem tak ujařmeno, že už není absolutním měřítkem. Když Pavel mohl mluvit o dobrém svědomí, pak jen proto, že své svědomí stále ostřil na Božím slově. Toto Slovo řídilo jeho život.

V synedriu byly dvě strany:

1. farizeové, kteří věřili celému Starému zákonu a přidrželi se vnější zbožnosti;
2. saduceové, kteří uznávali jen pět Mojžíšových knih a nevěřili ani ve vzkříšení ani v anděly.

Pavel to věděl a sáhl k lidskému pomocnému prostředku, aby oslabil jejich svědectví proti sobě. Podařilo se mu sice dostat ty dvě strany proti sobě, ale odpovídalo to skutečnosti, když k nim zvolal: „Jsem farizeus!“? Kdysi jím byl, ale v oné chvíli už nikoli.

Boží slovo je pravda. Nezamlčuje slabosti a chyby Božích mužů. Duch Svatý to dal zapsat k našemu užitku. Ne proto, abychom si méně vážili těchto mužů, nýbrž abychom my, kteří jsme méně věrní než oni, byli na stráž.

Tento oddíl nám ukazuje, jak za vším stojí Pán a vede okolnosti tak, aby byly prováděny Jeho plány. Jaká to je útěcha pro nás, Boží děti, kteří musíme také naříkat kvůli mnohé slabosti a mnohemu chybnému kroku.

Pán nejprve povzbuzuje Svého služebníka. On zná „slepení naše, v paměti má, že prach jsme“ (Žalm 103, 14). Ale On zná také naše srdce. Jestliže jsme byli slabí a jednali jsme bez rozmyslu, pak smíme vědět: Máme co činit s Tím, jenž nás dokonale zná, a přesto nás miluje nekonečnou láskou. Jaká je to vzácná milost, že smíme patřit takovému Pánu. On viděl v Pavlově srdci velkou lásku k sobě, k vykoupeným i ke ztraceným lidem. A tak jako Pavel svědčil o Pánu Ježíši v Jeruzalémě, měl o Něm svědčit také v Římě. Tak Pán povzbuzuje Svého sklíčeného služebníka.

Muži, kteří se zapřísáhli prokletím, že zabijí Pavla, nevěděli nic o této noční „návštěvě“ u Pavla. Neměli potuchy o tom, že život tohoto muže je v ruce jeho Mistra a ne v rukou jeho nepřátel. Pán použil jednoho mladíka, aby zmařil jejich úklady. Byl to také Pán, jenž naklonil srdce římského hejtmana k tomuto vězni v jeho těžkém postavení. Skrze něho se Pán staral o to, aby se s Pavlem jednalo jako s nějakým velkým tohoto světa, aby byl doprovázen vojenským oddílem a uveden do bezpečí (viz Přísloví 21,1).

Velitel římské posádky napsal svému představenému, vladaři Felixovi, dopis, ve kterém mu vysvětlil, proč k němu posílá tohoto vězně. Bůh nám zachoval tento dopis v jeho plném znění. Je to vzor jasnosti a krátkosti. Jak krásné je v něm osvědčení nevinoty tohoto vězně. Nebylo tu žádné obvinění, pro které by byl hoden smrti nebo vězení. – Jiný Říman, místodržící Pilát, třikrát opakoval, když před Ním stál Ježíš: „Já na něm žádné viny nenalézám.“ (Jan 18,38; 19,4.6) A přece Jej nakonec vydal Židům, aby byl ukřižován.

Vojáci doprovázeli vězně Pavla více než polovinu cesty do Cesareje. Pak se pěší vrátili, neboť nyní jej vyvedli z nebezpečné zóny Jeruzaléma. Jen jezdci jeli dále a předáním zajatce a průvodního dopisu splnili svůj úkol.

První zájem místodržícího ohledně tohoto zvláštního vězně se týkal jeho římského občanství. Další rozmluvu odsunul na pozdější dobu. K takovým rozmluvám později skutečně došlo (kapitola 24,24–26). Staly se rozmluvami o víře. Žel že místodržící nebyl hotov přijmout evangelium.

O pět dní později dorazili do Cezareje Pavlovi žalobci. Přivedli s sebou nadaného řečníka, aby podporoval jejich žaloby před Felixem. Že bylo k obžalobě tohoto muže zapotřebí řečnického talentu, asi znamenalo, že předkládané skutečnosti nestačily k přesvědčení soudce.

Tertullus začíná lichotivou chvalořečí, která ze strany pyšných Židů, kteří se vzpírali římské vládě, zněla málo upřímně. Ale ani žaloba ani lichotky neučinily na místo-držícího dojem, neboť Felix znal židovský charakter.

Žaloba zahrnovala dva hlavní body. Nejprve se Tertullus pokusil představit apoštola Pavla jako revolucionáře uvnitř Římské říše. Ale něco takového bylo Pavlovým myšlenkám naprosto cizí, vždyť později sám napsal Římanům: „Každá duše vrchnostem poddána buď,“ neboť jsou přece ustanoveny od Boha (Římanům 13,1). Druhá obžaloba směřovala proti křesťanům, „sektě Nazaret-ské“, jak je Židé nazývali. Chtěli to učinit spornou otázkou svého zákona, a soudit sami. Ve skutečnosti ale chtěli Pavla zabít. To věděl Felix přímo od Lyziáše (kapi-tola 23,30), kterého zde Židé chtěli před jeho předsta-veným uvést do špatného světa.

Pavel nepotřeboval advokáta ani žádného zvláštního řečníka. Mohl se opřít o slova Pána Ježíše: „Když pak vás vydají, nebudte pečliví, kterak aneb co byste mluvili; dáno bude zajisté vám v tu hodinu, co budete mítí mluvit.“ (Matouš 10,19) Docela klidně vypráví, kdy a proč přišel do Jeruzaléma, a odmítá všechna nepravdivá obvinění.

Ale chápe se také příležitosti, aby vydal jasné svědectví o své víře. Věřil celému Starému zákonu, doufal v Boha a věřil ve vzkříšení spravedlivých, to jest věřících, i nespravedlivých neboli nevěřících lidí. I Židé vyznávali, že tomu všemu věří. Ale právě tyto pravdy v sobě zahrnovaly křesťanství, proti kterému se stavěli. Velkým tématem Starého zákona je Pán Ježíš (srovnej s Lukáš 24,25–27). Když přišel, zavrhli Ho a ukřižovali. Ale On nezůstal v hrobě a Jeho vzkříšení se stalo základem zvěstování evangelia všem národům.

Jako muž, který žil svůj život vědomě před očima Boha i lidí, nezamlčel Pavel ani účel své cesty do Jeruzaléma. Přinesl dary shromáždění z Macedonie a Achaje pro potřebné věřící ze Židů. Ještě jednou osvědčil svou nevinu a Židé se museli s nepořízenou vrátit.

Felix věděl o křesťanském vyznání (tj. „o té cestě“ v 22. verši, srovnej s kapitolou 9,2), a protože jeho žena byla Židovka, vyznal se také v židovství. Porozuměl tedy, že proti Pavlovi nemohla být vznesena žádná závažná žaloba, a dovolil mu jako vězni různá ulehčení.

Po několika dnech chtěl Felix osobně slyšet něco bližšího o víře v Krista, která oddělila křesťanství od židovství. Ježíš Kristus je ten ve Starém zákoně zaslíbený Vykupitel. Zemřel pro smíření našich hříchů, třetího dne vstal z mrtvých a přebývá nyní jako ten Vyvýšený ve slávě nebe, odkud Jej očekáváme ke svému spasení. Ale ke křesťanství nepatří jen víra v tuto Osobu, nýbrž také odpovídající praktický život. – Z tohoto důvodu mluvil Pavel o praktické *spravedlnosti*, to jest o životě, ve kterém se člověk vystříhá všeho, co se Bohu nelíbí. *Zdrženlivost* je schopnost ovládat sám sebe namísto povolování všem svým sklonům. U *budoucího soudu* se budou muset před Bohem objevit všichni lidé (2. Korintským 5,10), aby vydali počet. – Felix, postaven do Božího světla, nebyl hotov přijmout tyto podmínky a vzdát se dosavadního života. Je možné, že tímto odložením zmeškal svůj příhodný čas.

Přešly dva roky, aniž by se postavení uvězněného apoštola změnilo. Zato se změnil místodržící. Felix dostal za nástupce Porcia Festa. Oba se svým způsobem pokoušeli získat přízeň Židů (kapitola 24,27; 25,9). Proto byl Pavlův případ ještě jednou rozvinut.

Židé, jejichž smrtelná nenávisť se na žádný způsob nezmenšila, se znovu pokusili Pavla zákeřným způsobem zabít. Ale Pán to nedopustil. Pavel se směl dokonce sám vyjádřit k cestě do Jeruzaléma. Protože však nemohl nic pozitivního očekávat ani od Židů ani od Festa, odvolal se k císaři do Říma. Pán, jenž ho ujistil, že o Něm bude svědčit také v Římě, vedl všechny okolnosti tak, aby Jeho vůle byla vykonána. V Jeho plánu bylo, aby apoštol přišel do Říma jako vězeň, aby odtud napsal vzácné Epištoly Efezským, Koloským, Filipským, Filemonovi a s největší pravděpodobností také Židům. Z jeho druhého uvěznění, krátce před jeho mučednickou smrtí, pochází 2. epištola Timoteovi. Z lidského pohledu se zdálo, že zvěstování evangelia je velmi ohroženo. Avšak Pavel mohl Filipským napsat: „Chci pak, bratří, abyste věděli, že to, co mne obklíčilo, k většímu prospěchu evangelium přišlo.“ (Filipským 1,12)

U příležitosti nástupu vlády vykonali u nového místodržícího zdvořilostní návštěvu král Agrippa a Bernice. Při této příležitosti předložil Festus své návštěvě Pavlův případ. Měl jasno v tom, že v tomto vězni nemá před sebou žádného zlého nebo špatného člověka. Jestliže tu bylo nějaké skutečné obvinění, pak spočívalo jen na náboženském poli, o které se Festus vůbec nezajímal. A tak se místodržící nacházel skutečně na rozpacích. Nevěděl správně, jak by měl případ předat vyšší instanci – císaři. A tak uvítal přání krále Agrippy, aby mohl tohoto člověka sám slyšet.

Místodržitelova slova jasně ukazují, jak svět a židovský národ smýšlejí o Pánu Ježíši. Pro ně je On prostě „jakýsi Ježíš“, který zemřel. Židé nasadili vše, aby smazali nebo popřeli vzkříšení Pána Ježíše. Ale věřící smějí s radostí svědčit o tom, že tento opovrhovaný Ježíš vstal z mrtvých a že žije. To převrací všechny názory světa a židovství. Vzkříšený Kristus je základem křesťanství a konec bohoslužby podle zákona. Vzhledem ke světu bude tento Vzkříšený jednou Soudcem *všech* lidí (kapitola 17,31).

Pavel je šťastný, že se tentokrát nenachází před nepřátelsky smýšlejícími posluchači, jako byli Židé. S radostí se chápe příležitosti, aby králi a jeho průvodu představil pravdu.

Krátkými slovy líčí své mládí, aby pak přišel k centrálnímu tématu: k naději v zaslíbení dané Bohem Izraeli. Co pod tím máme rozumět? Je to Kristus, ohlášený proroky, jenž uvede lid do slávy království. Přitom má Pavel před očima celý národ o dvanácti pokoleních, i když tu v oné době byly jen potomci dvou pokolení Judského království. Ale víra uznává věci vždy takové, jak je Bůh vidí. To platí také pro nás křesťany. Ačkoli křesťanstvo je skrze naši nevěru v naprostém zmatku, smíme mít pevně za to, že v Božích očích je jen *jedna* Církev, *jedno* Shromáždění, a k němu patří *všichni* vykoupení. – Nuže, zaslíbený Kristus přišel, ale oni Jej zavrhlí a zabili. Avšak On nezůstal v hrobě, nýbrž vstal z mrtvých. Žije a na tom je založeno vše, co chce Pavel dále sdělit.

Nejprve vypráví o svém vlastním setkání s tím Vzkříšeným. Přitom nijak nezkrášluje své chování vůči křesťanům. Ve své slepé nenávisti proti přívržencům Ježíše Nazaretského pronásledoval svaté i do měst v cizině.

Na cestě do Damašku vstoupil oslavený Pán tomuto pronásledovateli Církve do cesty světlem „jasnějším nad blesk slunečný“. Položil mu vážné otázky a ukázal mu, že je tvrdé vzpěčovat se proti ostnu. Co bylo tím ostnem? Znejistovalo jej snad v jeho jednání chování těch, které pronásledoval? (Srovnej s kap. 6,15; 7,55–60.) Cílem Pána Ježíše bylo postavit velkou horlivost tohoto muže, jeho energii a schopnosti do Své služby lásky.

V 18. verši jmenuje Pán pět cílů služby apoštola:

1. Měl otevírat oči národům tím, že jim představoval Boží Slovo;
 2. aby se obrátili od tmy ke světlu;
 3. aby byli vytrženi z moci satana a přivedeni k Bohu;
 4. aby obdrželi odpuštění hříchů a
 5. aby obdrželi dědictví mezi těmi, kteří jsou posvěceni.
- To všechno může být však získáno jen vírou v Pána Ježíše, který je od světa nenáviděn. Podobný souhrn těchto věcí nacházíme v Koloským 1, 12–14.

Pavel byl vyjmut z národa Židů a z národů, aby se stal Kristovým vyslancem. Vyslanec nepatří zemi, v níž vykonává své poslání. Zastupuje tam svou zemi a svou vládu. Pavel byl občanem nebe a byl zvláštním způsobem vyslán od nebeského Pána k pohanům. Není to postavení každého věřícího? Jako vyslanci nebe jsme sice ve světě, ale už nejsme z tohoto světa.

Festus nedokázal sledovat s porozuměním to, co Pavel říkal. Jemu připadala Pavlova řeč velmi přehnaná. Ale král Agrippa, jenž znal židovské náboženství i Starý zákon a prožil šíření křesťanství, stál u rozhodného bodu. „Téměř bys mne k tomu naklonil, abych se stal křesťanem,“ byla jeho reakce na to, co slyšel. A Pavel ještě jednou vydal se vší smělostí svědectví o tom, jaká je to slavná věc patřit Pánu Ježíši, když přál všem posluchačům týž slavný díl Božího dítěte, který on sám vlastnil.

„A... vstal král.“ Téměř se stal křesťanem, ale jen téměř! Báł se učinit před všemi shromážděnými rozhodnutí pro Krista? Možná. Jsou mnozí, kteří se domnívají, že se mohl docela jednoduše obrátit v srdci, aniž by nadělal velké pozdvižení. Ano, obrácení je věcí srdce; ale to není všechno. „Srdcem se zajisté věří k spravedlnosti, ale ústy vyznání se děje k spasení.“ (Římanům 10,10) Obrácení, při kterém chybí skutky hodné pokání, jež mohou všichni vidět, je krajně pochybnou věcí (20. verš).

Pavlova nevina byla uznána od všech přítomných. Protože se však odvolal k císaři, zůstal uvězněn. Bůh měl pro něho v Římě ještě velký úkol.

Po tomto posledním Pavlově výslechu bylo rozhodnuto poslat jej do Říma k císaři. Setník jménem Julius měl za úkol střežit vězně, ke kterým patřil i Pavel, a odvézt je po moři do Říma.

Bezpochyby doprovázelo apoštola více bratří. Dva z nich jsou nám známi jménem: *Aristarchus*, který jej už dříve doprovázel (kapitola 20,4). Později čteme o tomto bratrovi, že i on byl vězněm Ježíše Krista (Koloským 4,10). A dále *Lukáš*, pisatel Skutků apoštolů. (Všimni si užívání 1. osoby množného čísla v této a další kapitole.)

Setník byl asi brzy přesvědčen o Pavlově nevině, takže s ním jednal velmi blahosklonně. V Sidonu ho pustil k jeho přátelům, bratrům v Kristu, aby byl u nich opatřen. Tento verš nám dovoluje pohled do milujícího srdce našeho Pána, jenž vše vede tak, aby Jeho služebníci zakoušeli potřebné povzbuzení i za těžkých vnějších okolností a nezmalomyslněli.

Už v průběhu první části cesty byla plavba namáhavá a pomalá, takže jen s tíží dosáhli místa Pěkný břeh. Ale Pavel si nemusel dělat starosti. On se prostě nenalézal v ruce římského setníka, nýbrž v ruce svého Pána a Boha.

Ačkoli Pavel námořníky varoval, opustili přece Pěkný břeh s plánem přezimovat ve Fenicen, jiném přístavu na Krétě. Tito lidé neznali význam tohoto vězně. Nevěděli, že necestuje do Říma jako zločinec, nýbrž jako služebník živého Boha. Proto nemysleli na to, že co říkal, jsou slova, která pocházejí od Boha. Teprve po trpkých zkušenostech poznali, že Pavel vše předvídal.

Bouře ukázala celou nemohoucnost lidí. Všechny ochranné prostředky a opatření nic nepomohly. Lukáš popisuje ve 20. verši situaci takto: „Již byla všecka naděje o vysvobození našem odjata.“ Když je člověk na konci svých možností, může zasáhnout Bůh. Když „umění jejich zmizelo“ (Žalm 107,27), museli lidé na lodi naslouchat Božímu služebníkovi. Z těch, kteří se nalézali na palubě, si asi málokdo uvědomil, že jejich osud závisí na jednom muži, jenž má živé spojení s nebem. To nám připomíná Jonášův příběh, kdy lidé přišli do těžkostí na moři pro neposlušnost Božího služebníka.

Tyto dvě události nám ukazují se vsí jasností, že není lhostejné, jak se Boží děti, a zvláště služebníci Páně, na této zemi chovají. Jejich poslušnost přináší bližním pozhledání, ale neposlušnost může být jejich bližním na škodu.

Bouře zuřila čtrnáct dní a zmítala lodí. Ale rukou Toho, jenž může poručit větrům a moři, nebyla loď hnána proti africkému pobřeží, nýbrž západním směrem. Pak námořníci zpozorovali, že se blíží k nějaké zemi.

Situace na lodi se od odjezdu z Kréty naprosto změnila. Zdá se, že nedůležitější slovo neměl ani kormidelník, ani vlastník lodi, ani římský setník, nýbrž vězeň Pavel. Staral se o to, aby námořníci nemohli uprchnout, a napomínal všechny, aby se před záchranou, která stála před nimi, posilnili pokrmem.

Rozumíme naučení, které spočívá v obou těchto napomenutích? Bůh nepůsobí divy, dokud tu jsou prostředky k přežití a k záchraně. Námořníci byli odpovědní za loď a za cestující. Museli zůstat a plnit svůj úkol až do konce. Potravu měli dostatečné množství. Jen si během bouře nikdo neudělal čas na to, aby se správně najedl. To měli nyní napravit. – Bůh ví, co všechno potřebujeme, chce nám to také dát (Matouš 6,24–34), a normálně to činí tím způsobem, že nám dá práci, za kterou jsme zaplacení, takže se můžeme uživit. Nemůžeme prostě počítat s Bohem a nic nedělat.

Po svých napomenutích jde Pavel sám příkladem. Bere chléb, děkuje veřejně za tento dar Bohu a začíná jíst. Přes bouři a vlny Pavel nezapomíná Pánu za jídlo poděkovat. Kéž bychom ani my – naprosto nezávisle na tom, kde se na veřejnosti nacházíme – nikdy nezapomněli na děkovnou modlitbu před jídlem nebo ji ze strachu před lidmi nevynechali.

Slova tohoto vězně a jeho příklad působí povzbudivě na ostatní, takže všichni jedí a jsou posilněni. Jakmile se rozednilo, poznali lépe své postavení a nechávají loď hnát k zemi.

Nyní povstává ještě jedna těžkost. Vojáci chtějí odříznout svým vězňům každou cestu k útěku tím, že je prostě zabijí. Setník však chce zachránit toho, jemuž vděčí za své přežití (24. verš), a zabraňuje svým vojákům v jejich krutém úmyslu. Poroučí, aby se každý dostal na pevninu na vlastní pěst, to jest plaváním nebo na prkně. „A tak se stalo, že všichni zdraví vyšli na zemi,“ jak jim to Pavel předem řekl (22. verš).

Na ostrově Malta, kam byli ztroskotanci zanešeni, se k nim domorodci zachovali přátelsky. Zanítili oheň, aby se mohli ohřát a osušit své šaty. Nebyl to Bůh, kdo pohnul srdce pohanských obyvatel ostrova, aby ztroskotancům prokázali pohostinnost kvůli Jeho služebníkovi?

Krásné je praktické zapojení apoštolovo při udržování hřejícího ohně! Účinně pomáhal sbírat dřevo. Každý služebník Pána se může učit od Pavla i ohledně svého chování v praktickém životě!

Událostí s hadem, který Pavla uštkl, se obyvatelé ostrova dověděli, že nemají co činit s vrahem, nýbrž s učedníkem Pána. To, že se Pavlovi po hadím uštknutí nestalo nic zlého, bylo jistě naplněním zaslíbení v Evangeliu Marka 16,18: „Hady bráti budou, a jestliže by co jedovateho pili, nikoli jim neuškodí.“ – Další útok satana, toho starého hada, namířený proti životu apoštola Pavla, byl Božím zásahem zmařen.

Římský vládce ostrova přijal přívětivě Pavla a ty, kteří byli s ním. Pavel mu směl prokázat dobrodiní, když Boží mocí uzdravil Publioova otce. Tento zázrak nezůstal skryt, takže ostatní nemocní na ostrově rovněž přišli a byli uzdraveni.

Byl to Bůh, jenž zjevil mezi pohanskými obyvateli ostrova Svoji moc, aby připravil jejich srdce pro radostné poselství evangelia, jež znamenalo *spasení pro jejich duše*. Je zajímavé sledovat, jak Bůh působí, aby osvobodil člověka od následků hříchu. Nejprve je poražen satan – v obrazu hada, jenž byl uvržen do ohně – a potom jsou uzdravováni nemocní (srovnej s Matouš 10,1).

Aniž bychom to zde výslovně četli, smíme mít s jistotou za to, že Pavel v těch třech měsících zvěstoval evangelium a že je lidé s vírou přijali. 10. verš nepopisuje přirozenou přívětivost, spíše jde o ovoce nového života.

Jistě to nebyly jen radostné myšlenky, které Pavla zaměstnávaly, když se blížil svému cíli. Avšak Pán uměl Svého skleslého služebníka vzpřímit. V Puteoli směl zůstat sedm dní u bratří, a když se blížil k Římu, přišli mu bratři velký kus cesty naproti. Od té doby byl mnohý osamělý služebník Pána posílněn ve víře, když se setkal s věřícími.

Jak obdivuhodně bděl Pán i v Římě nad Svým služebníkem! Bylo mu dovoleno, aby „sám bydlil“ pod stráží vojáka. Tímto způsobem mu bylo umožněno konat ústní službu, jak jej to zde vidíme dělat vůči Židům.

Ačkoli Židé a jejich nenávisť byli příčinou jeho vězení, zůstali pro něho jeho krajané i nadále upřímnou záležitostí srdce. Cožpak nepsal právě svatým v Římě, že evangelium je ke spasení každému věřícímu, „Židu *předně*, potom i Řeku“ (Římanům 1,16)?

Se vší otevřeností a přímostí uvedl Židy v Římě do událostí, které se staly poté, co přišel do Jeruzaléma. Na nikoho nežaloval, ale řekl shromážděným jasně, že je v řetězech „pro naději lidu Izraelského“. Jak jsme to viděli dříve, je Kristus nadějí Izraele. Byl by lidu přinesl zaslíbená požehnání, kdyby Jej byli přijali.

Židé v Římě nebyli o Pavlovi nijak informováni. Avšak křesťané, které nazývali sektou, jim byli známi. Věděli, „že se jí všudy odpírá“. Ale právě to byl důkaz toho, že věc je od Boha; neboť Boží pravda je většinou u lidí neoblíbená. Proč? Protože přirozené srdce stojí v odporu k Bohu a Jeho myšlenkám.

Apoštol si ještě jednou dává všelikou námahu, aby Židy přesvědčil na základě Písma. „Někteří byli přesvědčeni...“ Ten, kdo je bez předsudků a věří Božímu slovu, bude o tom, co Písmo říká o Osobě Pána Ježíše, přesvědčen; neboť On je velkým tématem celé Bible.

„Někteří pak neuvěřili.“ Jim cituje apoštol slova z proroka Izaiáše. Jak dlouho měl Bůh trpělivost, než uvedl ve skutečnost tato vážná slova! Už dvakrát byly Židům tyto verše připomenuty Pánem samým (Matouš 13,14.15; Jan 12,39.40). – Podobný soud brzy postihne ty, kteří jsou křesťany jen podle jména, to znamená takové, kteří opovrhli milostí a Boží trpělivostí. Po staletí bylo zvěstováno evangelium. Avšak lidé raději naslouchají lichotkám sata-na. Raději věří lži než pravdě. Proto přijde čas, kdy lidé budou *mušet* věřit lži (2. Tesalonickým 2,10–12).

O činnosti apoštola Pavla ve dvou letech jeho vězení v Římě Bible jinak mlčí. Víme jen o různých Epištolách, které v této době napsal. Z 2. epištoly Timoteovi vidíme, že byl ještě jednou propuštěn. O druhém uvěznění nám Boží slovo nepodává žádné podrobnosti. Ale z 2. Timoteovi 4,6.16–18 poznáváme, že ono vězení končilo mučednickou smrtí.

Zachariáš byl současníkem Aggea. Patří tedy k těm třem prorokům, kteří přinášeli Boží slova ostatku lidu *po návratu* z babylonského zajetí. Podstatný rozdíl mezi Zachariášem a Aggeem je ten, že Aggeus neměl vidění a říká vše jasně a přímo, bez obrazné řeči. Naopak Zachariáš vidí vidění a mluví v obrazech a symbolech. Nejsou i dnes velké rozdíly mezi služebníky Páně a ve způsobu jejich služby? (1. Korintským 12) Přesto z těchto *různých údů* utvořil Bůh obdivuhodnou *jednotu, tělo Krista* – Církev.

První poselství, jež Bůh sděluje skrze Svého proroka, leží časově mezi povzbuzujícími slovy Aggea na začátku jeho druhé kapitoly a jeho varováním ve druhé polovině téže kapitoly (Aggeus 2,1.10). Proč bylo Zachariášovo napomenutí potřebné? Lid se sice navenek obrátil k Bohu a dokázal to činem (Aggeus 1,12.14). Ale jak to bylo s vnitřním obrácením? Obrátila se k Bohu jejich srdce? Další historie, jak je ukázána prorokem Malachiášem, zjevuje, jak málo u nich došlo k vnitřnímu obrácení srdce k Bohu. A kde stojíme my? Jsme spokojeni s tím, že navenek jsme v souladu s Božími směrnicemi, aniž by naše srdce měla vnitřní náklonnost k Pánu Ježíši?

Od kapitoly 1,7 až do kapitoly 6,8 nalézáme řadu vidění, která Bůh dává Svému prorokovi. Vždy znovu čteme slova: „Tedy pozdvihl jsem oči svých, a užírl jsem.“ Při bližším zvážení poznáme určitou posloupnost.

Nejprve vidí Zachariáš jezdce (je to sám Pán v podobě anděla Hospodinova; 11. verš) na červeném koni a za ním další koně různých barev. Představují ty, které Pán vyslal, aby prošli zemi (10. verš). Symbolicky ukazuje kůň obvykle na sílu a moc. V tomto prvním vidění však není řečeno, jaká forma síly je míněna. V 6. kapitole je také řeč o koních, a tam jsou nazváni „čtyři větrové nebeští“ a ukazují na andělské bytosti. Věříme, že i zde se jedná o anděly, kteří stojí v Boží službě.

Pokoj na zemi ukazuje na pokojnou dobu, kterou prožíval židovský lid na konci svého zajetí v perské světové říši. Nyní se však chtěl Bůh opět obrátit k Jeruzalému a kananejské zemi, a přitom navštívit národy, které sice byly nástroji kázně vůči Židům, ale potom svémocně šly dále, než měly. Verše 16 a 17 se tehdy z největší části naplnily. K plnému a konečnému naplnění ale dojde, až se Pán Ježíš zjeví ve slávě (kapitola 14,3–5).

Nyní vidí prorok nové vidění. Čtyři rohy představují čtyři pozemské moci (světové říše), jimž bylo dovoleno úplně rozptýlit židovský národ a zkazit město. Pak vidí prorok čtyři kováře, kteří, jsouce posláni Bohem, přijdou, aby ty čtyři moci, které to učinily, zmátli a zkazili. Proroctví zde vidí celou věc souhrnně, způsobem, jak ji Bůh vidí, aniž by bralo ohled na časové pořadí. Pro Boha neexistuje čas. Pro Něho je to, co se ještě nestalo, stejně tak skutečné, jako to, co se už stalo. V Zachariášově době byl první z těchto rohů, babylónská říše, už „sražen“; druhý byl u moci a třetí a čtvrtý byly ještě budoucí. Bůh ale jasně ukazuje, že všechny budou vládnout jen omezeně a jeden po druhém budou sráženy.

Až do dnešního dne nejsou ještě časy pohanů (Lukáš 21,24) ukončeny, a tím moci, které se pozvedají proti Izraeli, nejsou ještě učiněny neškodnými. Ale navrátivšímu se ostatku jsou slova, že Bůh Svým časem bude jednat také s jejich utlačovateli, dána k povzbuzení. Toto povzbuzení platí také pro nás. Bůh bere na vědomí vše, co zlí lidé podnikají proti Jeho dětem. Nic Mu neujde a Svým časem povede za to každého k odpovědnosti.

Vidění v této kapitole jde o krok dále. Když jsou odpůrci odstraněni, ukazuje Bůh, že stále ještě má o město Jeruzalém zájem a dbá na ně. Bůh dává Židům, kteří v Zachariášově době měli vystavět chrám, město a zdi s bránami, vědět, že On má před Svými zraky ještě mnohem slavnější věci.

Přijde doba, kdy Jeruzalém už nebude potřebovat žádnou lidmi vystavěnou ochranu; neboť Bůh sám mu bude ohnivou zdí a ke slávě uprostřed něho. V tomto městě bude bydlet velké množství lidí. Verše 6–9 ukazují, že to budou navrátilí se Židé ze všech zemí, kam byli po tak dlouhou dobu rozptýleni. Výraz „po slávě“ ukazuje snad na to, že největší část Izraelitů se vrátí do své země a do Jeruzaléma teprve po zjevení Pána ve slávě.

Jaký slavný den to bude, až Hospodin bude bydlet na Sionu, bude mít Judu za dědictví a mnoho národů se k Němu připojí! Dnes Bůh netáhne k sobě národy, nýbrž v poselství evangelia o Ježíši Kristu přichází k nim, aby z nich „přijal lid jménu svému“ (Skutky ap. 15,14).

Jak můžeme poznat z 8. verše, stojí v tomto čtvrtém vidění před námi Jozue jako znamení a předobraz. Je to muž zázraku. Bůh nás tím učí, že lid musí být nejprve osvobozen od své nečistoty, než se bude moci těšit z požehnání ve spojení s Boží přítomností na Sionu. Nikdo nemůže přijít do Boží blízkosti, aniž by byl osvobozen od špíny hříchu. Tato zásada platí pro všechna časová období.

Zachariáš tedy neviděl ve špinavých šatech nějakého vykřičeného muže, nýbrž muže, kterého Bůh postavil na místo zvláštních výsad. Duch Boží nám chce ukázat, že každý člověk, i vysoce postavený, je pouhá marnost (Žalm 39,6). Když Jozue potřebuje očistění od špíny a jiné šaty, pak to potřebují také všichni ostatní. Bůh se však stará nejen o odstranění špíny, nýbrž obléká jej kněžskými šaty, aby jej znovu ustanovil do jeho postavení. Bůh nejen odebírá zlo, On také korunuje dobrotivostí.

Toto vše se uskuteční, až Bůh způsobí, aby přišel Jeho Služebník, nazvaný Výstřelek. Poznáváme v něm Pána Ježíše. Už dříve – v Izaiáši 4,2 a Jeremiáši 23,5.6 – se o Něm mluví jako o výstřelku; a první poukaz na Něho jako kámen nalézáme v 1. Mojžíšově 49,24. Pán Ježíš nejen uvede a zřídí spravedlnost, On je také základním kamenem, na kterém vše spočívá. On, jenž odjímá vinu tohoto národa, se bude také každý den starat o to, aby všichni bydleli v pokoji a bezpečí.

Ve 4. kapitole následuje páté vidění, které ukazuje, co je dále zapotřebí, aby bylo zabezpečeno plné požehnání. Je to síla Božího Ducha.

Prorok vidí olejem opatřený zlatý svícen takového způsobu, jako byl ve stánku a v chrámu. Zachariáš neví, co to znamená, ale je poučen o přítomném použití tohoto symbolu.

Vidění se tentokrát netýká Jozue, nejvyššího kněze a náboženského vůdce, nýbrž místodržícího Zorobábele. Jako vůdce ve státních a občanských věcech mohl být v nebezpečí, že se bude opírat o čistě lidské pomocné prostředky, aby provedl to, co považuje za správné. Od Boha je poučen, že jeho zdroje pomoci nejsou v „moci“ ozbrojené armády, ani v „síle“ lidské autority, nýbrž v Duchu Hospodina zástupů.

A když se před ním nahromadí překážky jako vysoké hory – budou všechny srovnány. A závěrečný nebo nejvyšší kámen bude doložen za radostného volání: „Milost, milost.“ Všechny Boží cesty s lidmi, kteří Mu patří – ať je to Jeho pozemský nebo nebeský lid – jsou možné jen na základě Jeho milosti v Kristu.

Ve verších 8–10 vidíme použití veršů, které jsme četli včera. Zvláštním úkolem Zorobábele bylo znovupostavení Hospodinova chrámu. Přitom se neměl opírat o lidskou sílu nebo moc, nýbrž jen o Boha. Jen to jej uschopní k tomu, aby práci dovedl do konce. Ve srovnání s Šalomounovou dobou žili ve dnech malých věcí. Proto však neměli klesat na mysli.

V těchto Božích slovech spočívalo tedy pro lid povzbuzení, aby se očistil od zlého a opíral se jen o Boha. Zároveň tyto verše ukazují, jakým způsobem Bůh na konci časů přivede na Svůj lid konečné požehnání.

Nyní se prorok ptá po významu těch dvou oliv, které dodávají svícnu olej (= zlato; 12. verš). Anděl odpovídá, že tyto dvě olivy představují dva „syny oleje“ neboli dva „pomazané“, kteří stojí u Panovníka vší země. V Izraeli byl pomazán *nejvyšší kněz* a *král*. Zde představuje Jozue kněžskou linii a Zorobábel královskou linii, ačkoli sám není král. Tehdy plynula Boží milost a síla k lidu určitou mírou skrze ně. V dokonalosti se obraz ale naplní, až bude Kristus jako Nejvyšší kněz sedět na Svém královském trůnu.

V dalším vidění prorok vidí letící svitek knihy, která symbolicky představuje zákon. Kamkoli přijde, přinese s sebou zlořečení, poněvadž nikdo není v stavu jej plně dodržet. Dva jmenované hříchy – krást a falešně přísahat – představují hřích proti lidem a hřích proti Bohu. To, že Bůh jedná v milosti, neznamená, že hřích, na kterém spočívá zlořečení, nějak trpí. „Kteríž pak koli z skutků zákona jsou, pod zlořečenstvím jsou.“ (Galatským 3,10) Kdo se tedy domnívá, že se s Bohem může setkat na základě vlastních skutků, stojí pod zlořečením zákona.

Druhá část tohoto vidění ukazuje, co se musí stát, aby bylo zlořečení odvráceno. Efi byla míra, používaná v obchodu, a „žena“ je v Písmu častěji používána jako symbol pro nějaký systém. Zde jde o plánovitou modloslužbu ve spojení s obchodem přinášejícím zisk. To byl kořen zla, jež vedlo k babylónskému zajetí lidu. Země Sinear (Babylón) byla hnízdem vší modloslužby. Nyní měla být celá modloslužba z Judy vzdálena a vrácena tam, odkud pocházela.

Zde jde tedy o *národní* očištění od modlářství, ke kterému historicky skutečně došlo. Pán Ježíš se o tom zmiňuje v Matouši 12,43–45. V době, kdy žil zde na zemi, nebyla mezi Židy žádná modloslužba. Žel, musí však ukázat, že na konci své historie budou opět tímto hříchem zachvázeni (Zjevení 13,13–15).

Nyní přicházíme k poslednímu vidění v této řadě. Opět se jedná o koně, tak jako v prvním vidění. Tentokrát ale Zachariáš nevidí žádné jezdce, nýbrž vozy, které jsou taženy koni. Počet čtyři se zdá být ve spojení se čtyřmi velkými světovými říšemi, které v době, kdy Izrael bude postaven stranou, budou po sobě následovat.

Nyní jsou však koně označeni jako „čtyři větrové (nebo duchové) nebeští“, „kteří vycházejí, když se postavili před Panovníka vší země“ (5. verš – přel.). Jestliže to tedy jsou andělé, v jakém vztahu stojí pak k těm čtyřem světovým říším? Z Daniele 12 se učíme, že andělé mají určité úkoly a plné moci nad určitými národy; například Michal ve spojení s Izraelem. Bůh nám touto symbolickou řečí ukazuje, že stojí za vším a že řídí osudy země a jejích národů. K tomu na jedné straně používá anděly, Své nebeské služebníky, a na druhé straně používá Své cesty vlády skrze prozřetelnost. To je zde znázorněno horami z mědi které nechávají otevřenou jen jednu cestu, totiž mezi sebou.

Byla to Boží ruka, která Židy nechala po nějakou dobu klidně a v pokoji jít jejich cestou (klid v zemi severní). Kéž bychom nikdy nezapomněli Bohu děkovat, že Jeho ruka ještě dnes stojí za všemi národy a řídí je. Je to Jeho milost, která nás dnes nechává žít za tak výjimečně dobrých vnějších okolností.

Když skončila řada vidění, je Zachariáš vyzván, aby v přítomnosti různých svědků vykonal důležitý symbolický úkon. Má na hlavu Jozue, nejvyššího kněze, vstavit korunu. Pro tu chvíli je Jozue předobrazem Výstřelku.

Tak máme před sebou nejvyššího kněze korunovaného za krále. Jednou to bude Pán Ježíš. A takto představený Přicházející „vystaví chrám Hospodinův“. Ale nezaměstnávali se stavbou chrámu Židé tehdy? Ano, zaměstnávali, ale bylo jim ukázáno, že stavějí jen „provisorium“, nikoli konečnou verzi Božího domu (srovnej též s Aggeus 2,9). Výstřelek z Davidovy linie vystaví jako Král a Kněz trvalé dílo.

Podle Hospodinovy přísahy ve 110. Žalmu bude Kristus „kněz na věky podle řádu Melchisedechova“. Když na Si-onu konečně spočine na Jeho hlavě královská koruna, nevzdá se proto kněžství, nýbrž bude „knězem na trůnu svém“. Mezi lidmi stály tyto dvě věci často ve vzájemném rozporu. Tam budou spojeny v plné harmonii v jedné Osobě. Jak často na sebe mezi hříšnými lidmi tvrdě narazila královská autorita a kněžská milost. Až se toto proroctví naplní, „rada pokoje bude mezi nimi oběma“. On, jenž vyhověl všem Božím nárokům, bude hoden „nést slávu“.

Dva roky po prvním inspirovaném proroctví mluví Hospodin k Zachariášovi po druhé. Tato slova stojí v souvislosti s otázkou ohledně půstu, kterou položili někteří muži z Bethel (viz Elb. překl.). Všimněme si, že Bůh už nemluví symbolickou řečí, nýbrž jasnými, přímými slovy. Nyní tu už nenalézáme výraz: „Tedy pozdvihl jsem očí svých, a užřel jsem“, nýbrž: „I stalo se slovo Hospodina zástupů ke mně.“

Otázka těchto mužů se týkala půstu, který Židé dodržovali při vzpomínce na nejdůležitější události při dobytí Jeruzaléma a odvedení lidu (5. měsíc = zničení chrámu a města, Jeremiáš 52, 12–14; 7. měsíc = zabití Goliáše, 2. Královská 25,25). Byl nyní, když chrám byl opět vybudován a kráčel vstříc svému dokončení, půst v pátém měsíci na místě? Velmi přirozená otázka!

Bůh nedává přímou odpověď. Spíše klade protiotázku. Měli při držení takových dnů před sebou Boha nebo jen sebe samé? Zde spočívá důležité naučení pro nás: Bůh při všem našem konání hledí na pohnutky našich srdcí; a na nich záleží. Můžeme každou neděli slavit večeři Páně, horlivě zvěstovat evangelium a sloužit věřícím. Ale stojí přitom skutečně před námi Pán, anebo to činíme, abychom vyhověli nějaké formě, z pouhého zvyku nebo dokonce abychom uchovali svou pověst a svoji čest? Kéž bychom se této srdce zpytující otázce nevyhýbali!

Boží slovo skrze Zachariáše se nelišilo od toho, co Bůh mluvil skrze dřívější proroky. První kapitola proroka Izaiáše je toho příkladem. (Srovnej zvláště verše 10–17 s naší kapitolou.) Bůh lidu vyčítal mravní zkázu v době, kdy dodržovali vnější formy (oběti, časy svátků, dny půstu). V Zachariášově době tomu nebylo jinak. Jen musel nyní Bůh připojit: „Ale nechtěli pozorovat... a uši své obtížili.“ Byl zde také důvod, proč nedbali na Boží slovo: „A srdce své učinili kámen přetvrdý.“ Jestliže někdo zatvrzuje své srdce vůči Boží snaze, pak slova už nic nezmohou.

Mužům, kteří přicházejí k Bohu s otázkami ohledně půstu, představuje jejich předky. Kdyby lid měl před sebou Hospodina, svého Boha, a kdyby věnoval sluch slovům dřívějších proroků, pak by se věci měly docela jinak. Verše 8–10 však zjevují, že stav srdce těch, kteří se navrátili, se nelišil od stavu srdce jejich otců. – A jestliže při nás dojde k návratu k věcem začátku, k čisté pravdě Božího slova, pak nezapomínejme, že v každém z nás je kořen, který, když nejsme bdělí, znovu může vyvolat staré zlo.

V tomto novém slovu zjevuje Hospodin zástupů to, co si ve Svém milosrdenství předsevzal. Přitom je zvláště osloven ostatek, který se tehdy vrátil do země. Ale hlavní myšlenka se táhne daleko za historii Židů z doby od znovupostavení chrámu za perské vlády do zkažení jejich města Římany. Mnohé se naplní teprve na konci času při druhém příchodu Krista na tuto zem.

Pak se Jeruzalém skutečně stane Božím příbytkem a bude nazván „městem věrným (městem pravdy)“. Kdysi se v něm pohyboval Ten, jenž je nejen *pravda*, nýbrž také *cesta* a *život*. Avšak byl zavržen a ukřižován, přičemž se Pilát, který tento skutek schválil, posměšně zeptal: „Co jest pravda?“ – Ne, Jeruzalém až dodnes není hoden takového označení; ale bude tomu tak v budoucnosti. Pak bude lidský život obdivuhodně prodloužen a mladý život bude rozhojněn a bude svobodný. Naše moderní ulice se svým rychlým provozem by skutečně nebyly místem pro hry dětí! Ale pro Boha není nic příliš velké a příliš zázračné, aby nemohl Svá zaslíbení uskutečnit (verše 6–8).

Tento oddíl se zvláštním způsobem obrací k ostatku lidu, který byl tehdy v zemi. Jsou jim připomínána slova, která k nim byla mluvena dříve, než byl položen základ chrámu. Tehdy se list obrátil. Dřívější bída a soužení, které dostatečně znali, se obrátily v dobu blahobytu. Bůh jim prokázal Svou přízeň a daroval jim úrodu země, odstranil jejich zlořečení mezi národy a dal jim být požehnáním pro druhé.

Jestliže však jim Bůh chtěl učinit tolik dobrého, připomněl jim také to, že od nich očekává jednání, které tomu odpovídá. Verše 16 a 17 obsahují různé věci: Mluvte pravdu každý s bližním svým, pravý soud vynášejte, mějte na mysli blaho druhých a nikoli jejich neštěstí. Je nápadné, jak Bůh ještě jednou zdůrazňuje mravní vlastnosti – mohli bychom také říci: dobrý postoj srdce. Nežádá dodržování vnějších forem a ceremonií, nýbrž upřímné srdce, které je k Němu obráceno a jedná podle Jeho myšlenek a zásad. Pán Ježíš cituje více než jednou místo z Ozeáše 6,6: „Milosrdenství chci a ne oběti.“ Pochopti jsme, že Pán vidí a posuzuje především naše srdce? Nestačí Mu, když se jen navenek poddáváme Božímu slovu. Chtěl by vlastnit naše srdce.

V 7. kapitole jsme četli o půstu v pátém a sedmém měsíci. Zde k tomu přicházejí ještě další dva časy půstu: ve čtvrtém a v desátém měsíci. Čtvrtý měsíc připomínal dobu, kdy v obleženém Jeruzalémě vyvrcholil hlad a město bylo násilně vzato. A v desátém měsíci obklíčil Nabuchodonozor se svým chaldejským vojskem Jeruzalém (Jeremiáš 52,6.4). Nyní zjevuje Hospodin Svým proroctvím, že přijde chvíle, kdy se tyto dny půstu promění v radost a časy slavnosti. Výhled na budoucí požehnání by měl mít v přítomnosti na lid praktický účinek: „Pravdu a pokoj milujte.“

Tak i při nás by vědomost o budoucích událostech měla vykonávat dobrý vliv na náš nynější život. Je důležité poznamenat, že pravda předchází pokoj, abychom tak řekli, jako příčina; neboť jako klam a blud plodí spor, tak pravda působí pokoj.

Poslední verše kapitoly popisují slavný stav, kdy konečně v Jeruzalémě bude panovat pravda a scénu bude naplňovat pokoj. Pak bude Hospodinův dům skutečně „domem modlitby u všech národů“ (Izaiáš 56,7). Mnozí budou v modlitbě hledat Boha tam, kde v oněch dnech bude k nalezení. A jméno „Žid“ už nebude výrazem opovržení, nýbrž bude přitažlivé.

Tato kapitola je uvedena výrazem: „Břímě slova Hospodina“. Když v prorockých knihách čteme o takových výrocích, jsou to vždy závažná, důležitá sdělení, která mluví o hněvivém Božím soudu. Zde se soud týká národů, které obklopují izraelskou zemi.

Část těchto soudů nastala o krátkou dobu později. Alexandr Veliký si v bitvě u Issu v roce 333 př. n. l. vynutil vstup do země Chadrak (= Sýrie). Prorocké slovo se naplnilo i u Emat. Toto bohaté obchodní město na Orontes padlo rovněž. Tentýž osud postihl i Týrus, mocnou a za nedobytnou považovanou mořskou pevnost, stejně jako kulturní, chytrý Sidon. Jak obdivuhodný, přesný historický dokument je Svaté Písmo!

V 8. verši máme výslovné prohlášení Božího slova, že nyní už žádný utlačovatel nepůjde přes jmenovaná města. Bůh se nebude na věky hněvat. Ve dnech, kdy Izrael bude od svého Boha chráněn, zůstane zachován i zbytek Filistínských (6. a 7. verš). Nade vším bdí Boží oči, jimž neujde nic, co se děje na této zemi (8. verš; kapitola 4,10). Není to také naše útěcha (2. Paralipomenon 16,9)?

Verše 9 a 10 představují oba příchody Pána. Když Král přijde, bude vše řídit, rozhlásí pokoj a bude neomezeně vládnout až do končin země. Aby však mohl osvobodit Svůj lid od moci hříchu, musel přijít nejprve jako „Spasitel“ a podle Boha vyřídit otázku hříchu. Pro Něho to znamenalo smrt na kříži, kde vytrpěl trest za cizí vinu a zemřel. Nevidíme totéž pořadí ve 2. Mojžíšově 12 a 14? Izraelité museli nejprve najít ochranu za krví elikonočního beránka, než mohli být osvobozeni z Egypta. V době, kdy Pán Ježíš žil v ponížení zde na zemi, mysleli lidé jen na druhý příchod a očekávali demonstraci moci Krále. Nepochopili, že nejprve musel zemřít za jejich hříchy.

11. verš se dívá na Židy rozptýlené do celého světa a na zmizelých deset pokolení jako na vězně v jámě bez vody. Čekají a doufají ve vysvobození. Až Mesiáš přijde v moci a slávě, budou osvobozeni, ale jen na základě „krve smlouvy“ (11. verš). Tím je činěna narážka na smlouvu milosti, kterou Bůh zřídí se Svým lidem (Jeremiáš 31,31–34). Při ustanovení večeře Páně v Matouši 26,28 Pán jasně ukazuje, že Jeho krev je základem nové smlouvy. Celé požehnání budoucího království pokoje bude založeno na díle Golgoty.

10. kapitola začíná vážnými slovy vzhledem ke zlu, které stále ještě bylo mezi lidem. „Déšť“ požehnání přichází od Boha a ne od model (terafim). Z tohoto zdroje pochází jen lež a ničemnost. Pastýři, vůdcové lidu, kteří se těmito věcmi zaměstnávali, musejí očekávat Hospodinův hněv.

Zároveň se Bůh chce opět ujmout Svého lidu. 4. verš se nevztahuje přímo na Mesiáše, nýbrž na to, co Bůh chce uskutečnit mezi Svým lidem a se Svým lidem v posledních dnech. Podobnou myšlenku najdeme v Jeremiáš 51,20. Určité národy bude Pán soudit osobně; u jiných vykoná soud prostřednictvím napraveného Izraele.

O tom mluví naše kapitola od 5. verše až do konce. Izrael prožije duchovní obnovení a na Boží volání se vrátí do země. Bůh je přivede zpět, jako to činí pastýř. Shromáždí je z Egypta na jihu a z Asýrie na severu do jejich země. Pak je posilní, aby mohli konečně být opravdovým svědectvím jménu svého Boha na zemi. – Všechno to „praví Hospodin“, jenž to uskuteční Svým časem, možná už brzy.

Touto kapitolou končí prorocký výhled a máme před sebou opět poměry, které vládly mezi lidem v Zachariášově době. Knihy Ezdráše a Nehemiáše podávají zprávu o smutném odklonu většiny lidu a o otevřeném přestoupení zákona, ačkoli navenek byly chrám a město opět vybudovány (Ezdráš 9; Nehemiáš 13). Prorok viděl předem dobu soužení, která přijde na lid jako kázeň ze strany národů, jež jej ovládaly. Proto ten výraz „ovce k zabití oddané“ (nebo: „stádo zabíjení“). Bohabojní mezi lidem jsou nazváni „chudí stáda“. Bůh se stará o to, aby byli paseni.

Prorok sám musí jednat jako pastýř, a přitom představuje přicházejícího Mesiáše. Aniž bychom zacházeli do podrobností, je sled myšlenek jasný: Zatím co chudí stáda jsou obstaráni, ztrácí nevěřící většina své světské vůdce, kteří by je měli ostříhat.

Jako pastýř, který představuje Mesiáše, láme prorok nejprve hůl „utěšení (přízně)“ na znamení, že Boží smlouva se všemi národy byla zrušena. Proto přišel Pán Ježíš nejen pro Izraele, nýbrž pro všechny národy. To nalézáme prorocky naznačeno už v 1. Mojžíšově 49,10. Zlámání první hole, jejíž jméno může být přeloženo také jako *krása*, dostalo pro nevěřící generaci v době Pána ještě další význam. Pro ně Ten, jenž přišel v ponížení a bez vnějšího lesku, neměl „podoby ani krásy“, aby Ho byli žádostivi.

Verše 12 a 13 jsou prorockým pohledem na hrozný čin Jidáše Iškarjotského, jenž zradil svého Mistra. Matouš 27,3–8 ukazuje, jak přesně se tato předpověď naplnila. – Marie z Betánie pomazáním drahým nardem vyjádřila, jak mnoho pro ni Pán Ježíš znamenal. Cena masti odpovídala přibližně jednorocní mzdě! Naproti tomu neměl Pán pro Své nepřátele cenu větší než třicet stříbrných! – Když Jidáš poznal dosah svého činu, chtěl to, co udělal, vzít zpět. Už to nešlo. Tu uvrhl svou mzdu *do chrámu* a násilně ukončil svůj život. Přední kněží však za to koupili *hrnčířovo pole*.

Zlomení druhé hole představuje rozbití jednoty Božího lidu, což následovalo po zavržení Pána, jenž je přece střed této jednoty. Tak se také rozpadla jednota křesťanů, protože Pán Ježíš u většiny už nestojí ve středu jejich myšlenek a jednání.

V 16. verši musí prorok představit i falešného pastýře. Je jím antikrist, o němž Pán Ježíš kdysi řekl: „Kdyby jiný přišel ve jménu mém, toho přijmete.“ (Jan 5,43) Falešnému pastýři chybějí všechny charakterové znaky dobrého pastýře. Stádo bude pod jeho vládou těžce trpět. Ale na konci této *doby soužení* bude i on spravedlivě odsouzen.

Předpovědi o Judovi a Jeruzalému ve 12. kapitole jsou opět označeny jako „břímě“ (nebo: „výrok“), a tím je míněno zvláště závažné sdělení. Přitom je nápadné, jak důrazně se Bůh v prvním verši představuje. Nebe, země a lidé, vše bylo stvořeno skrze Něho, i duch člověka. Duch je nejvyšší částí naší bytosti, která se skládá z ducha, duše a těla. Skrze ducha jsme v stavu vstupovat do spojení s Bohem, nebo se proti Bohu bouřit – jak jsme to činili jako hříšníci.

„V ten den“ – to jest v *den Páně*, ve kterém Pán nastoupí Svoji vládu a uplatní celou Svou autoritu a moc. V ten den se opět obrátí k Židům a k Jeruzalému a přivede soud na všechny národy, které se na Jeho lidu prohřešily. Přes chyby a přes všechnu nevěrnost lidu uskuteční Bůh na konci skrze osvobození a požehnání Svá zaslíbení. Zároveň ale uskuteční v srdcích těch, jimž přijde na pomoc, dílo hlubokého pokoření a pravého pokání. To smí být útěchou i nám. Všechno zlo, které vyznačuje vyznávající církev, a všechny chybné kroky a všechna selhání, které, žel, vyznačovaly i náš život jako věřících, Bohu nezabrání, aby nevykonal to, co si předsevzal. Jak to vypadá ale s pokořením se našich srdcí?

„Tvůj lid bude plný ochoty v den tvé moci.“ (Žalm 110,3 – přel.) Tato slova se zde uskuteční. Když Pán Ježíš přišel na tuto zem a žil zde v chudobě a pokoře, lidé Ho nechtěli a zavrhli Ho. Zde ale, „v den Jeho moci“, když Jej uvidí ve slávě a poznají, že to je Ten, jehož kdy si probodli, bude jejich srdce a svědomí zasaženo. To povede k hlubokému pokání.

Pokání je vždy velmi osobní věc. Zde je to Bůh sám, jenž vede srdce Svým Duchem k pokání. Ačkoli nařikání se rozprostírá nad celou zemí, přece vidíme každé pokolení zvlášť v sebeodsuzování před Bohem.

Pokání je nutné, aby Bůh mohl žehnat. To platí také dnes, když je zvěstováno evangelium. Naším úkolem od Pána je, „aby bylo kázáno ve jménu jeho pokání a odpuštění hříchů mezi všemi národy“ (Lukáš 24,47). Dnes tu je nebezpečí, že lehce přeskochíme pokání, protože bychom lidem raději říkali: „Věř v Pána Ježíše, a budeš spasen.“ (Skutky ap. 16,31) Měli bychom si však být vždy vědomi toho, že apoštol Pavel řekl tato stručná slova sklíčenému, pokání činícímu muži, a nikoli bezstarostnému hříšníkově.

V den hlubokého pokání a nářku bude otevřena studnice k očištění od hříchu a nečistoty. To není poukaz na Kristovu krev, jíž je hřích soudcovským způsobem odstraněn, nýbrž na čistou vodu, kterou bude Bůh kropit na lid (Ezechiel 36,25). Na tuto kapitolu v proroku Ezechielovi myslí Pán Ježíš, když mluvil s Nikodémem o znovuzrození z vody a z Ducha. Ale tento učitel z Izraele toto starozákonní místo naprosto přehlédli (Jan 3,10). – Až Izrael prožije znovuzrození, odejde nečistý duch a modly budou odstraněny.

Zdá se, že od 5. verše se mluví o nějaké nové osobě. Věříme, že to je pravý Pastýř, o němž je jasná zmínka v 7. verši. Pravý Pastýř zaujal místo hebrejského služebníka (2. Mojžíšova 21,2–6). Nebyl Pán Ježíš proboden za ty, které miloval? Avšak utrpení, o kterých mluví 7. verš, jdou dále než tělesná utrpení. Pána Ježíše vidíme pod Božím soudem. Meč procitl kvůli tvrdošíjným hříchům nevěrných ovcí; ale nestihl tyto ovce, nýbrž svatého Pastýře.

Když Bůh zbil toho Muže, jenž byl Jeho bližní, v pravdě Jeho Syn (Římanům 1,2), rozptýlilo se stádo Izraele. Ale Bůh obrátil Svou ruku k maličkým. To nalézáme zvláště na konci Evangelíí a na začátku Skutků apoštolů (Skutky ap. 4,13).

Když přijde den Páně, dostoupí soužení Jeruzaléma vrcholu. Bůh to povede tak, že nepřátelé budou mít na krátkou dobu nadvládu, potom On sám zasáhne, a na konec vše obrátí k dobrému. (Srovnej podobné jednání ve Skutcích ap. 4,26–28.)

Poslední obležení Jeruzaléma, jak je popsáno ve 2. verši, bude podle Daniele 11,40–45 vyvoláno především „králem Severu“, mocí, která s Palestinou sousedí na severu. V oné době konce bude v Jeruzalémě vládnout antikrist, jenž bude jednat podle své vlastní vůle a pozdvihovat se nad každého boha (Daniel 11,36–39).

Za těchto okolností dosáhne soužení a úzkost Židů, kteří zůstanou Bohu věrni a nepoddají se antikristu, vrcholu. A to je okamžik, kdy se Pán Ježíš osobně zjeví. Jako opovržený opustil kdysi zemi z Olivetské hory a vrátil se zpět do slávy nebe. Když opět přijde v moci a velké slávě k soudu nad Svými nepřáteli, budou Jeho nohy stát na témže místě. „A všichni svatí s ním“ – to zahrnuje všechny, kteří nyní, v době milosti, v Něho uvěřili a obdrželi odpuštění svých hříchů a věčné spasení.

Jeho příchod bude doprovázen zemětřesením, které rozpoltí Olivetskou horu a otevře souženému ostatku Židů cestu k útěku.

S příchodem Pána ve slávě a moci budou spojeny mocné přírodní události. Už jsme četli o rozpolcení Olivetské hory. Verše 8 a 10 ukazují, že zemětřesení vyvolá další velké změny v Palestině. Vody odtékající z Jeruzaléma budou vedeny určitými směry a celá země se stane rovinou, ve které zaujme Jeruzalém vyvýšené místo. Tyto výroky souhlasí s posledními kapitolami proroka Ezechiele. Vše bude připraveno pro slavnou dobu, kdy „bude Hospodin králem nade vší zemí“. Jeruzalém a Boží chrám v něm budou tvořit pozemské centrum slávy tisíciletého království.

Aby se mohlo požehnání rozprostřít na celou zemi, musí Pán nejprve soudit všechno zlé. Soud zvláštní tíže postihne všechny národy, které vedly proti Jeruzalému válku. Vedle rány, která postihne jejich těla, je Bůh zmate tak, že se lidé budou ničit navzájem. Jaký to bude hrozný konec všech těch, kteří odporovali Bohu a bouřili se proti Němu! „Nemylte se, Bůh nebude oklamán (posmíván); nebo cožkoli rozsíval by člověk, to bude i žít.“ (Galatským 6,7)

Do útoku proti Jeruzalému budou vedle krále Severu jako vůdce zapleteny všechny národy (2. verš). Ve všech směrech budou tedy pociťovány mocné, válkám podobné soudy. A proto nalézáme v 16. verši výraz „kdožkoli pozůstane ze všech národů“. Věříme, že tento výraz ukazuje, že jen velmi malá část lidstva přežije dobu soudů. Kdo z žijících nakonec přijde do království pokoje Pána Ježíše, bude rozhodnuto při soudu živých, který vykoná Pán (Matouš 25,31–46).

Ti, kteří přežijí, budou chodit rok co rok nahoru do Jeruzaléma, aby slavili slavnost stánků. Pod zákonem byla tato slavnost poukazem na budoucí odpočinek Božího lidu v tisíciletém království. Během doby království bude slavena jako památka na to, že všechno, na co kdysi předobrazy ukazovaly, se skutečně naplnilo. Nedbání tohoto svátku bude potrestáno.

Oba poslední verše zdůrazňují svatost, která se sluší pro všechny lidi a všechny věci, které jsou přivedeny do spojení s Bohem. A poslední věta ukazuje, že osídlo – nesvaté spojení s nevěřícími, které bylo Izraeli vždycky osudné, bude provždy odstraněno. Kéž Bůh dá, abychom již dnes chodili v oddělení od všeho zlého, ale v obecenství s Pánem Ježíšem.

V protikladu k Aggeovi a Zachariášovi nevíme u Malachiáše přesně, kdy mluvil k lidu. Zdá se však být jistým, že vystoupil asi sto let po obou zmíněných prorocích. Jeho slova zjevují, jak malý účinek měla služba obou dřívější proroků mezi lidem. Dále nám je při četbě této krátké Knihy nápadné, že každá výpověď, kterou musel prorok vyřknout, byla odmítnuta. Lid a jeho vůdci nebyli ochotni nic připustit.

Byli spokojeni sami se sebou; ale s Bohem se hádali. Už první výrok: „Miluji vás,“ napadli. Různé těžké okolnosti, které Bůh tehdy musel dopustit k jejich kázni, považovali za tvrdost. Neviděli lásku, která za tím stála. Nepoznáváme v tomto postoji obraz našeho vlastního srdce? Jak rychle pochybujeme o Boží lásce, když nás Bůh provádí kázní (Židům 12, 5.6).

Namítají: „V čem nás miluješ?“ – a Bůh odpovídá tím, že jim představuje Svě jednání od počátku. Jako příklad bere Jáкова a Ezau. Boží láska se neřídí vnějšími přednostmi, jinak by musel být Ezau ten, koho Bůh miloval. Pro Boha je rozhodující postoj člověka k Božím věcem. Ezau opovrhl právem provorozenství, Jáko b si ho však vysoce cenil. A co je dnes rozhodující v Božích očích? Je to naše odpověď na Jeho otázku: „Co se vám zdá o Kristu?“ (Matouš 22,42).

Kněží ve dnech Malachiášových nebyli ochotni přijmout obvinění, které bylo proti nim předneseno. Ihned se ohražovali: „V čem zlehčujeme jméno tvé?“ Bůh odpovídá tím, že mluví o podrobnostech.

Skutečností bylo, že obětovali Bohu zvířata, která by světskému místodržícímu nikdy nepřinesli. Stavěli své vlastní zájmy na první místo a považovali službu pro Boha za něco podřadného. – Není to pro nás varováním? Když v nás má tělo opět nadvládu, pak snadno postavíme své pozemské zájmy na první místo a s „Božím královstvím a spravedlností jeho“ jednáme jako s něčím, co je dobré k tomu, aby vyplnilo mezery existující v našem životě. Ale co říká Pán v Matouši 6,33?

Když Izrael znesvěcoval Boží jméno, pak Bůh je učiní velikým, a sice mezi pohanskými národy, kterými Židé tak velmi opovrhovali. Když moudrý a mocný selže, bere Bůh slabé a opovržené, aby přišel ke Svému cíli (1. Korintským 1,26–29).

Když je srdce Božím věcem vzdáleno, pak se každá služba pro Boha – dokonce i návštěva shromáždění – stává námahou (13. verš). Ale nezapomínejme, že milost, kterou nám Bůh prokázal, neruší Jeho Majestát. Bohu není lhostejné, jak si naše srdce k Němu stojí.

Opět musejí být kněží – namísto aby byli příkladem pro celé pokolení Lévi – kárání a varování kvůli svému hříšnému jednání. Bůh jim připomíná původní smlouvu, kterou učinil s Lévi a kterou na počátku dodržovali. Nyní se vše smutným způsobem změnilo. Bůh viděl jejich odklon ve světle původního povolání a chování na počátku. – Kde stojíme my? Takto se jistě můžeme ptát, když myslíme na původní povolání Církve a jednání prvních křesťanů. Je to otázka, která zpytuje srdce!

Jiný úkol kněží spočíval v tom, že měli být znalí zákona, aby jej mohli jako poslové Pána předávat dále lidu. Jestliže na začátku byl v ústech Lévi „zákon pravdy“, tu v Malachiášových dnech ze srdcí a ze rtů kněží odešel. Svou odchylkou se mnozí stali kamenem úrazu a svůdci.

Bůh se vždy vrací k tomu, co na začátku některého časového období zřídil. Kéž bychom si to v našich dnech vzali k srdci. Jakmile se v křesťanském majetku víry zjevila nějaká odchylka, začal Duch Svatý vyzvedávat to, „co bylo od počátku“ (1. Jana 1,1). Uprostřed zmatení křesťanstva stojíme jen tehdy na správné půdě, když se ve vši prostotě víry a v praxi vracíme k tomu, co Bůh zřídil na počátku křesťanství.

Odklon od Božích zásad a od Jeho plánů a předsevzetí způsobil zmatek v celém chování lidu. Kněží už nebyli ctěni, vkrádala se modloslužba, Boží svatyně byla znesvěcena. Nyní na ně přišla od Boha kázeň. Ale ta způsobila jen slzy, sebelítost a vzpouru proti osudu bez skutečného pokání. Proto Bůh tohoto vzdychání nedbal. Oni se však cítili uraženi, a proto se podrážděně ptali: „Proč?“

Nyní Bůh odkrývá další hřích. Bylo u nich mnoho manželské nevěrnosti. Docházelo k rozvodům, které jsou na prostém nedbáním na Boží myšlenky. Bůh stvořil muže a ženu, aby v manželství tvořili jednotu, která nemá být rozlučována. I v této věci zůstává původní Boží úmysl neotřesitelně stát, ať se časy mění jakkoli. Na jedné straně se učíme z těchto veršů, jak vše – i věci našeho osobního života – začínají kolísat, když je Bůh zavržen a Jeho směrnic už není dbáno, ba jsou zapomenuty.

Ty dvě myšlenky z druhé poloviny 17. verše až dodnes nevymřely. Jsou *nábožní* lidé, kteří chtějí vnější zbožností učinit Boha svým partnerem ve svém svévolném, zlém životě. Vedle toho tu jsou *posměvači*, kteří popírají Boží soud, k němuž ještě nedošlo, jako nepravdivý (Kazatel 8,11; 2. Petra 3,3–10).

Nyní přichází odpověď na poslední otázku v předchozí kapitole: „Kde jest Bůh soudu?“ Bůh mluví o obou příchodech Pána Ježíše, a přitom jasně ukazuje, že přicházející Mesiáš – zde nazvaný anděl smlouvy – je Bůh sám! Pán Ježíš je Hospodin (Jehova) Starého zákona.

O Jeho prvním příchodu v ponížení je v prvním verši jen krátká zmínka, a přitom je učiněna narážka na Jana Křtitele (Jan 1,23), jenž přišel v duchu a moci Eliášově, aby připravil Pánu cestu. Lidé byli *náhlym* příchodem Mesiáše překvapeni a nebyli připraveni přijmout Jej v této prosté podobě (Izaiáš 53,2).

2. verš bezprostředně přechází k Jeho druhému příchodu – ve slávě a moci a se soudem. Pak už Pán Ježíš nebude stát jako vězeň před Pilátem, nýbrž bude v majestátu sedět na Svém trůnu. Oheň a louh mluví o očistných prostředcích, které použije na Svůj lid a zvláště na pokolení Lévi. Jeho cílem je napravený národ, který Mu bude přinášet čisté oběti, jež bude moci přijmout – tak jako dříve. Záruku pro to nalézáme v 6. verši. Bůh se nemění. Má moc přivést Svá uložení k cíli a Jeho milost vůči bohabojnému ostatku Jeho lidu je obdivuhodná (Římanům 11,1). O tyto skutečnosti se můžeme opírat i my.

Židé stále zpochybňují Boží obvinění, která jim prorok předkládá. Dovolili si velmi vyzývat slova vůči Bohu, takže je Bůh nucen ukázat jim jejich jednání do podrobností.

Zde tkvěl jejich odklon od Jeho ustanovení v tom, že Mu nedávali to, co podle zákona bylo Jeho dílem. Nazývá to loupeží. Proto na ně přišlo zlořečení. Podobně se dělo jejich předkům v době Aggea, když zastavili stavbu Božího domu a začali si sami stavět krásné domy (Aggeus 1,2–6). V obou případech se starali nejprve o vlastní zájmy a to, co zbylo, dávali Bohu.

Nemohl by Bůh i u nás odkrýt stejné smýšlení? Nedáváme Mu často už jen zbytek, který můžeme lehce postrádat? Nemusíme se pak divit, když výsledky naší snahy ve věci Páně se ukáží být slabé.

Nyní však dává Bůh tomu, jenž Mu dá všechno, co Mu patří, nádherné zaslíbení. Chce otevřít okna nebe a vylít požehnání až k hojnosti. Zde jde především o hmotné věci. Ale apoštol Pavel ukazuje, že to smíme na sebe použít v duchovním směru (Efezským 3,20).

Teprve v době Kristovy vlády, když bude Bůh plně ctěn a Jeho nároky budou uspokojeny, bude Palestina „zemí rozkošnou“ (12. verš). V Malachiášově době vypadaly věci docela jinak a srdce bylo daleko vzdáleno od Boha (13. a 14. verš). Odmlouvali každému kárání a nebyli ochotni doznat a připustit žádné přestoupení.

V 16. verši je temný obraz rozjasněn těmi, kteří uprostřed tohoto pyšného, domýšlivého okolí „se bojí Hospodina“. Co charakterizovalo tyto zbožné Židy? *Boží bázeň* byla to základní, co vedlo k bázni a k *dbání na Jeho jméno*. Ve svém životě řídili vše podle Boha a k Jeho cti, takže jsou nazváni „*spravedlivými*“ a těmi, „*kteří slouží Bohu*“.

Jejich bohabojný život vedl také ke krásnému poměru mezi stejně smýšlejícími. Nezůstali jen nějakým počtem jednotlivců, nýbrž mluvili mezi sebou ke vzájemnému posilnění a povzbuzení. Toto shromažďování, které asi ve světě nebylo vidět, bylo v nebi pozorováno a zaznamenáno. Jaká to je čest!

V počátečních kapitolách Lukášova Evangelia se setkáváme s některými, kteří patřili k tomuto bohabojnému ostatku: Zachariáš, Alžběta, Simeon a stará Anna, která „mluvila o Něm všem, kteří čekali vykoupení v Jeruzalémě“ (Lukáš 2,38).

Den, kdy se Pán Ježíš zjeví ve slávě, bude jak dnem soudu, tak i dnem požehnání. Pro bezbožné se stane hořící pecí, která je plně a s konečnou platností přivede do soudu; spravedlivým však vyjde jako Slunce spravedlnosti, které těm, kdo se bojí Jeho jména, přinese plné požehnání.

Na konci Nového zákona nacházíme Pána Ježíše představeného jako Jitřní hvězdu, která je vidět před východem slunce (Zjevení 22,16). Tak Pán vzejde věřícím nynější doby jako Jitřní hvězda k jejich vtržení *před* touto dobou popsanou v Malachiáši. V protikladu k Jeho zjevení jako Slunce spravedlnosti je vtržení aktem Jeho milosti a nemá nic společného se soudem.

Jak vážně mluví 4. verš také k nám! Tisíc let poté, co byl skrze Mojžíše dán zákon, platily pro Židy, kteří tehdy bydleli v zemi, ještě všechny jeho podrobnosti. Dnes, 1900 let od doby, kdy byla dokončena Bible, se učení Nového zákona pro nás křesťany nikterak nezměnilo. To, co tehdy apoštol Pavel a druzí pisatelé napsali prvním křesťanům, platí ještě, nezměněno, až do poslední podrobnosti pro všechny věřící (srovnej se Zjevení 22,18.19).

Ve Zjevení 11,3–6 čteme o dvou svědcích, kteří vystoupí před zjevením se Pána. Jedním z nich je zde zmíněný Eliáš, který připraví srdce pro příchod Krále. Jan Křtitel byl částečným naplněním tohoto proroctví.

První epištola Jana se v mnohém podobá Evangelium Jana. Převládající témata jsou stejná. V Evangelium jsou vyjádřena ve slovech Pána a v Jeho životě. První epištola Jana ukazuje, že tyto věci by měly být vidět také v životě Božích dětí. „To, co je pravda v *Něm* i *ve vás*.“ (kapitola 2,8)

Počátek, o kterém se zde mluví, se vztahuje na zjevení Boha a věčného života v Božím Synu, který se stal člověkem. Pán Ježíš přitom není jmenován Svým jménem, neboť těžiště zde spočívá na tom, co v Něm bylo zjeveno. On je to „slovo života“.

Protože se stal člověkem, mohli Jej učedníci chápat svými lidskými smysly. *Slyšeli* Jej. Během let měli čas Jej *spatřovat*. Mohli se Jej také *dotýkat*, a to je zárukou toho, že nebyl jen nějakým duchovním zjevením, nýbrž že mezi nimi přebýval jako Boží Syn ve skutečném lidském těle. Také po Svém vzkříšení měl Pán tělo (Lukáš 24,39).

Nám byly tyto skutečnosti předány písemně, abychom je mohli *číst* a aby naše víra měla stejný základ jako víra apoštolů. To, že nám takové věci byly předány, může v každém věřícím vyvolávat jen pravou, hlubokou radost.

V 5. verši začíná Jan své poselství velkou skutečností, že Bůh je světlo, a nikoli, jak bychom my očekávali, skutečností, že Bůh je láska. Protože se Bůh zjevuje ve světě plném hříchu a tmy, musí být položen důraz nejprve na světlo.

Dříve Bůh přebýval v mráкотě (v temnu – 2. Paralipomenon 6,1). Příchodem Pána Ježíše jako člověka do tohoto světa vstoupil Bůh do světla. On, jenž je světlo, je nyní *ve světle*. Tato skutečnost je v 6. verši použita jako test. – Vystoupení falešných učitelů učinilo tyto testy, které se v průběhu Epištoly vyskytují častěji (např. verše 8 a 10 v 1. kapitole), nutnými, aby byla jasně ukázána pravda. – Zde je zřejmé, že mezi světlem a tmou nemůže být žádné obecenství (2. Korintským 6,14).

7. verš neznamena, že na věřícího musí vždy znovu být používána krev. Tvar přítomného času „očisťuje“ ukazuje na povahu nebo charakter krve. 9. verš může být v zásadě použit na hříšníky; ale zde se vztahuje na *Boží děti*. U nás nejde o *věčné* odpuštění našich hříchů – to jsme obdrželi při obrácení – nýbrž o *otcovské* odpuštění. Hříchy v životě věřícího ruší jeho obecenství s Bohem. To zůstává tak dlouho přerušeno, dokud před Ním hříchy nevyznáme. Vyznat znamená, že to zlé nejen odkryjeme, nýbrž v srdci a ve smýšlení je jasně odsoudíme, a to nás očisťuje.

Na základě posledních veršů první kapitoly tu je nebezpečí, že učiníme chybný závěr, že věřící nemůže za to, když zhřeší. Proti tomu apoštol jasně vystupuje. Píše nám tyto věci, *abychom nehřešili*. Zůstávání ve svatém obecenství s Otcem a s Jeho Synem Ježíšem Kristem nás ochrání. Jako věřící už nemusíme hřešit. Když se to ale přesto stane, nemusíme si zoufat. Pán Ježíš, náš Přímlovce u Otce, se ujme našeho případu, a to jako ten Spravedlivý, abychom to zlé jasně poznali, vyznali hříchy a mohlo nám být odpuštěno. Základem této služby Pána pro nás je Jeho smíření pro naše hříchy. Tím vyhověl všem Božím nárokům a pro nás, kteří jsme k Němu přišli jako hříšníci, je otázka hříchu na věky vyřízena.

Bez známosti Boha nemůže existovat žádné opravdové obecenství s Otcem a s Pánem Ježíšem. Ale známost je neoddělitelná od poslušnosti vůči Bohu a Jeho Slovu. *Příkázáním* je každé jednoznačné vyjádření Boží vůle, zatímco Jeho *Slovo* zahrnuje všechny myšlenky, které nám zjevil. Jako Boží děti bychom se měli nechat vést nejen výslovnými projevy Jeho vůle, nýbrž bychom měli pamatovat i na to, abychom stále lépe poznávali všechny Boží myšlenky obsažené v Jeho Slově a podle nich zařizovali svůj život. Pak se naše chození bude svým charakterem podobat chození Pána Ježíše (6. verš).

Starým přikázáním, které měli adresáti Epištoly „od počátku“, tedy od doby, kdy se Pán Ježíš stal člověkem, má apoštol na mysli přikázání lásky, které nalézáme v Jan 13,34: „Přikázání nové dávám vám, abyste se milovali ve spolek; jako já miloval jsem vás, abyste i vy milovali jeden druhého.“ Jestliže nyní mluví v 8. verši o „novém“ přikázání, pak co do obsahu v něm není nic nového. Staré přikázání bylo pravdivé v Kristu, poněvadž všechny Svě učenáky miloval tak, jak jen Bůh může milovat. Nyní se to stalo novým přikázáním, protože to je pravda i v Jeho vykoupených, kteří vlastní tentýž život jako On.

Apoštol mluví zde a na mnoha jiných místech ve své Epištole zásadním způsobem. Vidí věřícího v jeho postavení před Bohem a při svých výpovědích nebere v úvahu současný stav věřícího, který často neodpovídá jeho postavení.

V těchto verších jsou tři věci spolu úzce spojeny: život, světlo a láska. Jestliže má v nás a skrze nás svítit světlo, pak se musíme sami nalézat ve světle. Zda tomu tak při nás skutečně je, si můžeme ověřit pomocí 9. a 10. verše. Člověk může říkat mnoho, ale jednat podle toho je už těžší. Láska ke *všem*, kteří vlastní týž život z Boha jako my, ať jsou lidsky přitažliví nebo ne, má svůj kořen jen v novém životě, nikdy v našich přirozených srdcích.

12. veršem začíná nový oddíl. V kapitole 1,4 jmenoval apoštol cíl Epištoly; zde říká, proč vůbec mohl adresátům psát. Oni všichni patřili jako děti k Boží rodině a radovali se z obdivuhodné milosti, že jim byly odpuštěny jejich hříchy.

Ačkoli všichni věřící jsou Boží děti, existují přece v Boží rodině rozdíly vzhledem k duchovnímu růstu. Zde jsou rozlišováni otcové, mládenci a děti.

Otcové se vyznačují známostí Krista. V Něm, jenž se stal člověkem, byl zjeven věčný život a vše, co o Bohu může být poznáno (Koloským 2,9). Otcové v Kristu jsou takoví, kteří našli v Bohu lásky, jak jim byl zjeven v Kristu, pravý domov pro své duše. – *Mládenci* nejsou ještě ve svém růstu tak daleko. Jejich charakteristikou je, že přemohli toho zlého. Tajemství jejich síly spočívá v Božím slově. „Mládenci“ jsou ti, kteří dobře znají svou Bibli a vedou život, který je zcela řízen Božím slovem. Bez intenzivního zaměstnávání se Božím slovem se člověk nikdy nestane „mláďencem“. – Této kategorii hrozí zvláštní nebezpečí: svět a láska k němu. Pravý charakter světa nalézáme v 16. verši: přání *mít*, touhu *vidět* a *užívat* a žádost, něčím *být*. To nás má varovat, abychom nemilovali to, co tak jako tak pomine.

„*Děti*“ jsou takoví, kteří jsou ještě mladí ve víře. Pro ně je Bible z velké části neznámou knihou. Musejí se ještě mnohému učit. Ale protože obdrželi stejnou přirozenost, jako má Bůh, cítí svou náležitost k Boží rodině a poznávají svého nebeského Otce, jako děcko poznává své rodiče.

Od 18. do 27. verše se apoštol bez dalšího úvodu obrací k dětem a varuje je před antikristovskými učiteli. Mluví o poslední hodině, protože vystoupení těchto mužů a jejich zlých učení uvedlo poslední časové období, které předchází vystoupení pravého antikrista, za něhož dosáhne zlo svého vrcholu. Tehdy se ukazovaly první známky, dnes žijeme v této „poslední hodině“.

To, co u těchto mužů svádí, je, že kdysi zaujímali své místo uprostřed věřících. Ale svým odchodem dokazují, že nemají život z Boha.

Pomazání ukazuje na Ducha Svatého, kterého vlastní už děti ve víře. Tím mají v sobě zdroj, ze kterého přichází každé duchovní porozumění a schopnost rozsuzování.

Útoky ďábla se obracely v základu vždy proti Osobě Pána. Satan popírá pravdu Starého zákona, že Ježíš je Kristus, a pravdu Nového zákona, kde je zjeven vztah mezi Bohem Otcem a Bohem Synem.

V našich dnech se rozmnožily hlasy, které přinášejí nové věci a propagují další rozvíjení pravdy Bible. Ale vše, co je přidáváno k Božímu zjevení v Kristu, je klam. Proto napomíná apoštol děti, aby zůstávaly v tom, co slyšely od počátku. Jde o slova, která jim předali apoštolé, kteří byli od počátku s Pánem. Pro nás to znamená, abychom se rozhodně drželi Krista, jak nám Jež Boží slovo zjevuje. To nás ostríhá před všemi antikristovskými našeptávaními.

Jaká je to útěcha, když smíme vědět, že pomazání, to jest Duch Svatý, v nás zůstává a poučuje nás o všech věcech. Poučení k nám může přijít zvenku, ale jen skrze Ducha Svatého jsme schopni je posoudit a také přijmout. Ani nejnadanější učitelé nepomohou nic, když člověk nemá Ducha Svatého.

28. verš se opět obrací k celé Boží rodině. Nejen děti, my všichni potřebujeme napomenutí: „Zůstávejte v něm.“ Jestliže Kristus už není jediným přitažlivým bodem pro naše srdce, stává se náš duchovní život slabým a bez ovoce. Apoštol přitom připomíná zjevení Pána, při kterém by náš nedostatek mohl vyústit v zahanbení služebníků Pána, kteří se o nás starali (srovnej s 1. Tesalonickým 2,19.20; Filipským 4,1).

Boží milost k nám je mocná. Bůh nás spasil a přivedl nás do velmi úzkého vztahu k sobě. Smíme být Jeho dětmi, které On miluje. Jsme nejen *spaseni*, jsme *milovaní*. Jako Jeho děti jsme zcela úzce spojeni s Bohem, naším Otcem. Ale tento vztah nás zároveň odděluje od světa. Lidé kdysi nepoznali a neporozuměli ani Pánu Ježíši, ani Jeho Otci, protože Jeho původ a Jeho charakter byly zcela opačné než jejich vlastní (Jan 8,23.42). Protože my nyní máme stejný život jako Pán Ježíš, nerozumí svět ani nám.

Nyní jsme Boží děti a těšíme se lásce Otce. To, co je ještě *budoucí*, je zjevení Pána Ježíše. Abychom Jej pak mohli vidět ve všech Jeho slávách – oficiálních i osobních – musíme Mu být podobni, to znamená, že poneseme „obraz toho Nebeského“. Neměla by tato naděje, že Mu jednou budeme podobni, působit očišťujícím účinkem na nás a na náš život?

4. verš ukazuje pravý charakter hříchu. Bezbožnost (bezzákonnost, svévole) znamená, že člověk se nechce poddat žádnému předpisu, který je mu uložen z vnějšku, nýbrž uznává jen sebe a svá vlastní životní pravidla. Vše, co činíme ve *svévůli*, kdy se neptáme na Boží vůli, je v Božích očích hříchem. Aby mohly být „odňaty“ naše hříchy, musel přijít Někdo, v kom není žádný hřích.

7. verš stojí ve spojení s 29. veršem předchozí kapitoly. Výraz „*činit* spravedlnost“ ukazuje, že jde o *praktickou* spravedlnost. Tím je míněno chození, charakterizované tím, co odpovídá Boží vůli. Můžeme tedy z ovoce, které je vidět v praktickém životě, usuzovat na druh stromu. Praktická spravedlnost dovoluje usuzovat, že v dotyčném člověku existuje nová přirozenost z Boha. – Život ve svévoli nebo praktické bezbožnosti zjevuje naprostou nepřítomnost vztahu k Bohu (10. verš).

V 9. verši je uvažována *jen* nová přirozenost věřícího, to, co se skutečně narodilo z Boha, a tělo je ponecháno mimo zřetel. Proto je zde napsáno: „Aniž může hřešiti.“

Boží děti se vyznačují nejen praktickou spravedlností, nýbrž i láskou. Láska je Boží přirozenost, kterou jsme také my obdrželi, a spravedlnost vyznačuje Jeho vztahy ke všemu, co je mimo Něho. Máme tedy jednat podobně jako On. Bratrská láska a praktická spravedlnost nás zjevují jako Boží děti. Ale opak je také pravdou: Nenávisť a praktická bezbožnost (svévole) zjevují děti ďábla. Kain je toho výrazným příkladem.

Stojí snad něco více proti sobě než Boží rodina a ti, „kteří jsou z toho zlého“? Nemusí nás proto udivovat, když svět, to jest nevěřící lidé, nenávidí Boží děti.

Ze souvislosti je jasné, jak „jsme přeneseni ze smrti do života“: tím, že jsme se narodili z Boha. Zde máme Boží stránku. V Jan 5,24 Pán říká: „Kdo slovo mé slyší, a věří tomu, který mne poslal, má život věčný, a na soud nepřijde, ale přešel jest ze smrti do života.“ To je naše stránka věci.

Láska k bratřím je docela jednoduše to, co plyne z nového života, který vlastníme. Ale zdroj této lásky neleží v nás. Abychom poznali, co je to láska, musíme stále přemýšlet o velikosti, slávě a výtečnostech, které se v *Něm* nalézají, a vedle toho musíme vidět ubohost, hřích a bídu, které charakterizovaly nás, za které On položil Svůj život. Jen zahloubáním se do nejvyššího vyjádření božské lásky nám bude možné porozumět výzvě v 16. verši. V Epištole Římanům 16,3.4 čteme o manželském páru, který to ve svém životě prakticky uskutečnil.

Láska není jen pocit. Nevyjadřuje se pouze něžnými slovy, nýbrž je věcí skutku a skutečnosti. Láska, kterou jsme poznali podle 16. verše, nebyla tvořena pouhými slovy. Ukázala se obdivuhodným činem.

Petr je poučnou ilustrací 19. a 20. verše. Pána Ježíše miloval. Když však chtěl tuto lásku uvést v skutek z vlastní síly, utrpěl porážku. Boží láska a Boží pravda v oné době v jeho životě nepřinesly ovoce. Naopak – jeho srdce jej odsuzovalo. Vyšel ven, hořce plakal a myslel si, že nyní je vše ztraceno. Ale Pán viděl v hloubi srdce Svého učedníka lásku k sobě a opět jej plně napravil (Jan 21,17).

22. verš nám vystavuje prázdný šek. Kdo ho smí vyplnit? Slovem „my“ jsou míněni ti, jejichž srdce je neodsuzuje, kteří zachovávají Boží přikázání a činí to, co se Bohu líbí. Jde o křesťany, kteří se vyznačují činnou láskou a poslušností. Jejich myšlenky a přání jsou uvedeny do souladu s Bohem, takže prosí podle Jeho vůle a On je může vyslyšet.

Víra a bratrská láska jsou důkazem opravdového obřacení. V Novém zákoně jsou spolu často jmenovány společně (Koloským 1,4). Jan zde představuje tyto dvě věci jako *přikázání*, protože žil v době, kdy se už ukazovaly odchylky od základních pravd.

Apoštol zde přerušuje své téma o lásce a varuje před falešnými proroky a duchem bludu. Apoštolé mluvili skrze Ducha Svatého a inspirovaná slova zapsali. Nyní povstali lidé, kteří tvrdili, že jsou také vedeni Duchem Svatým. Ale jejich slova byla velmi rozdílná od toho, čemu učili apoštolé. Jan nyní věřícím ukazuje, jak mohou rozzeznávat ducha antikristova od Ducha pravdy.

První test se týká Krista samého. Je vyznáván Ježíš Kristus, který přišel v těle, nebo ne? Toto vyznání zahrnuje více než jen „ano“ k tomu, že se Pán Ježíš stal člověkem. Znamená to také uznání Jeho věčného Synovství; neboť „*přišel*“ znamená, že tu už dříve byl, tzn. jako Bůh Syn.

Další kritérium nalezneme ve verších 5 a 6. Je třeba zkoumat původ toho, co slyšíme. Falešné učení je „ze světa“. Je proto vítáno, chápáno a přijímáno nevěřícími lidmi. To, čemu učili apoštolé, přišlo od Boha a jednalo o Bohu. – A zde přicházíme ke třetímu zkušebnímu kameni. Uznávají ti, kteří vystupují jako učitelé, autoritu apoštolů nebo ne? Apoštolé byli „z Boha“, a i když už mezi námi nejsou, tu stále ještě mají jejich spisy v Novém zákoně tutéž autoritu. Skláníme se před ní?

Sedmým veršem se vracíme opět k hlavní linii apoštolských myšlenek. Varování před zlem jsou nutná; ale hlavním cílem našeho života jako věřících je zaměstnávání se tím, co je dobré a co přichází od Boha. A tak naším prvním úkolem je nechat působit lásku. Skrze ni je vyjadřována božská přirozenost v nás a je zjevné, že jsme se narodili z Boha.

Na začátku naší Epištoly jsme našli Boží podstatu: Bůh je světlo. Zde je nám představena Jeho přirozenost: Bůh je láska. Ďábel uvedl hřích, aby vyvolal srážku mezi světlem a Boží láskou. Ale dopadlo to jinak. Celé Boží slovo je, abychom tak řekli, odpovědí na tuto výzvu. Nacházíme v ní historii obdivuhodné cesty, na které světlo a láska společně působí k udržení Jeho svatosti, a přece i k našemu požehnání.

Boží láska nám chtěla dát *život* z Boha, věčný život. To bylo však podmíněno *smířením* našich hříchů. To, co nás od Něho oddělovalo a stálo v rozporu s Jeho světlem, muselo být vyřízeno a odstraněno Božím způsobem. Hned po svém obrácení vidíme většinou jen smíření; neboť jsme šťastni, že Bůh našel cestu k odpuštění našich hříchů. Později zjišťujeme, že smíření nám otevřelo dveře k pravému životu, a tím k obecenství s Otcem a se Synem.

Boží obdivuhodná láska k nám, jak jsme ji našli ve verších 9 a 10, nás zavazuje, abychom se vzájemně milovali. Jestliže se Boží děti navzájem milují, mohou v nich druhí poznat něco z Boha, který přebývá ve Svých dětech. „Boha žádný nikdy neviděl.“ Ale byl dokonale zjeven ve Svém Synu, který se stal člověkem (Jan 1,18), a měl by být viděn také ve věřících. To je možné, protože jsme obdrželi z *Jeho Ducha*. Duch Svatý je zdrojem božských náklonností v nás.

Duch Svatý je také silou ke svědectví; a jakou slavnou skutečnost smíme lidem zvěstovat! „Tak *Bůh* miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal.“ (Jan 3,16) Zde to je *Otec*, který vysílá Syna. Apoštol tím chce zdůraznit, *jak* se láska zjevila. – Skutečnost, že Ježíš Kristus žil, uznává i svět. Jan však ukazuje, *kdo* On skutečně je, a *proč* přišel na tento svět. Pro srdce Boha Otce není nic dražšího a vzácnějšího než Syn Jeho lásky, střed všech Jeho náklonností. A nyní Otec poslal právě Jeho, aby byl Spasitelem světa. Boží milost, která přináší spasení, tu je pro všechny lidi, nejen pro Židy, k nimž Pán nejprve přišel. Má z ní užitek každý, kdo se jí vírou uchopí.

17. verš začíná slovy „v tomto“ a ukazuje zpět na závěr 16. verše, kde máme, abychom tak řekli, „dokonání“ Boží lásky s námi: „Bůh láska jest, a kdo v lásce přebývá, v Bohu přebývá, a Bůh v něm.“ Je-li tomu tak, není možné, abychom se báli dne soudu. Jak by mohl nás, kteří jsme byli přivedeni do tak úzkého vztahu k Bohu, ještě postihnout nějaký soud! Spíše se podobáme Jemu, tomu dokonalému člověku Ježíši Kristu, který zůstával v Bohu a v němž Bůh přebýval: To, „co jest pravé (pravdivé) i v něm i v vás“!

Spočívání v Boží lásce, která pro nás všechno vykonala a všechno přivede obdivuhodně k cíli, zahání každou bázeň a vede k lásce z naší strany. Ale jakmile začne naše důvěra v Boha a v Jeho lásku kolísat, zmocňuje se se našeho srdce strach.

20. verš nás staví na zcela praktickou půdu. Všechno mluvení o naší lásce k Bohu se nejprve musí prokázat jako pravé. Testem je naše chování vůči spoluvěřícímu „kterého vidíme“. Na tomto místě se po třetí mluví o našem postoji k bratrovi (kapitola 2, 9–11; 3, 10–23). To, že se máme navzájem milovat, není jen poselství (kapitola 3,11), nýbrž *příkázání*. Smutná historie církve ukazuje, jak málo toho bylo dbáno. Různost názorů a rozepře mezi křesťany zneuctily Boha a způsobily více neštěstí mezi věřícími než odpor ze strany světa.

Je možné, že bratr, kterého máme milovat, je nám nesympatický, má zcela jiné zvyklosti než my, dělá nám všelijaké potíže a my se o něho nijak nedovedeme zajímat. Jak rychle se pak tělo pokouší vyhnout se tomuto jasnému přikázání otázkou: „A kdo jest můj bratr?“ (Srovnej s Lukáš 10,29.) První verš naší kapitoly na to dává jasnou odpověď: „Každý, kdo věří, že Ježíš jest Kristus, z Boha se narodil“, a tím je členem Boží rodiny.

2. a 3. verš opět spolu nerozlučně spojují lásku a poslušnost (srovnej s kapitolou 2,5). Ale na rozdíl k zákonu, který pro přirozeného člověka znamenal těžké jho, nejsou Boží přikázání těžká pro toho, kdo obdržel nový život z Boha. Pro novou přirozenost je radostí poslouchat Boha a konat Jeho vůli.

Boží rodina prochází světem, ale nepatří k němu a stojí nad ním. Tajemství pro překonávání světa je dvojí. První část je Boží dílo v nás, skrze které jsme obdrželi nový život. Druhá je naše víra, že Pán Ježíš je Boží Syn. Tato ústřední pravda činí z evangelia poselství, které nepřichází ze světa, nýbrž z nebe. Pán Ježíš nám jako Boží Syn sděluje nebeské věci, které můžeme vírou přijímat, a tím pro nás svět stále více ztrácí svou přitažlivost.

6. verš se vztahuje k tomu, co apoštol viděl jako očité svědek u kříže (Jan 19,33–35). Toto svědectví nalézáme jen v Janově Evangeliu, které bylo napsáno, „abyste věřili, že Ježíš jest Kristus, Syn Boží“. Zde, kde také jde o svědectví o Božím Synu, nalézáme opět vodu a krev. Obě ty věci, které tekly z Jeho probodeného boku, svědčí nejprve o Jeho pravém člověčenství. Boží Syn přijal tělo a krev, aby žil mezi námi. Dále mluví voda o *očistění* a krev o *smíření*. Obě věci byly nutné pro náš případ, abychom mohli být přivedeni k Bohu. Museli jsme být *očistěni* od špíny hříchu, ve kterém jsme leželi, a naše hříchy musely být *smířeny*. Něco takového nemohl uskutečnit žádný padlý člověk. To mohl učinit jen Boží Syn, který je Slovo života.

K vodě a krvi přichází ještě jeden živý svědek: Duch Svatý. On je silou v nás, abychom mohli poznat a uchopit pravdu o svém spasení a o daru věčného života. – Jak potěšující je 13. verš pro každé pochybující srdce, které sice upřímně věří, že Pán Ježíš je Boží Syn, ale je znepokojeno našeptáváním nepřitele nebo falešných učitelů. Bůh nám daroval Své psané Slovo, abychom mohli mít plnou jistotu, abychom „věděli“.

Šťastné vědomí o vlastnictví věčného života nám dává smělou důvěru, abychom přednášeli své prosby před Boha. Pohnutky přirozenosti z Boha, kterou jsme obdrželi, odpovídají Jeho vůli. Tím jsme ujištěni o tom, že když u nás nemá navrch tělo, odpovídají naše myšlenky Bohu a On je může vyslyšet, možná ne hned, ale jistě Svým časem.

Modlitba není věc jen k našemu užitku. Smíme prosit také za druhé. Jestliže se ale ukáže, že hřích v životě dotčného vede k *tělesné* smrti, není k užitku dále prosit za jeho pozemský život. Případy hříchu k smrti nacházíme ve Skutcích apoštolů 5,1–11 a 1. Korintským 11,29.30.

20. verš nás jakoby vrací na začátek Epištoly, kde čteme o Tom, který přišel a zjevil věčný život. Nejprve se mluví jen o tom, co bylo přivedeno na světlo Jeho příchodem. Ale v průběhu Epištoly je odhalováno, že nám je jako ovoce Jeho příchodu darováno také porozumění, abychom mohli poznat a ocenit Toho, jenž přišel. Tento Člověk Ježíš Kristus je pravý Bůh. On je také věčný život, a jak jsme viděli, je pro nás zdrojem tohoto života. Kéž by naše srdce nenaplnovalo nic jiného než tato slavná Osoba!

Druhá a Třetí epištola Jana tvoří určitý dodatek k První epištole. Obě jsou určeny jednotlivým osobám, které patří k „dětem“ Boží rodiny, na niž se obrací První epištola. V tomto „dodatku“ jde o praktické uskutečňování věcí, které jsme našli v První epištole, tedy o zviditelnění věčného života. Druhá epištola je jediná, která je určena ženě.

Ve verších 1 a 2 leží důraz na *pravdě*. Shledáváme, že všechny vztahy a náklonnosti se zakládají na pravdě a musí jí být ovládnuty. Tak se ukazuje láska v této Epištole „pro pravdu“ neochvějně proti zlému; neboť pravda a blud nemohou nikdy jít spolu.

Ty dva výrazy, že pravda *zůstává v nás a s námi bude*, vedou naše myšlenky k „Duchu pravdy“, který v nás přebývá, a k Pánu, jenž řekl: „Já jsem pravda.“ On je zosobněná pravda, od které už nikdy nebudeme odděleni. Ale právě On je bodem, na který nepřítel útočí. Proto je před nás ve 3. verši postaven ve zvláštní slávě: „Syn Otce.“ – Život dětí této ženy byl charakterizován pravdou. Z toho se apoštol radoval. A když pak onu ženu přímo oslovuje, nacházíme ještě jednou potvrzeno, že láska v našem srdci musí přinášet praktickou poslušnost vůči Boží vůli.

Svůdcové, před nimiž je vyvolená paní varována, popírají jak Božství, tak i člověčenství Pána Ježíše. „V těle“ se vztahuje na to, že Pán Ježíš byl člověk, a výraz „příšlého“ zdůrazňuje Jeho věčnou existenci jako Boha, dříve než přišel, aby se stal člověkem. Dnes je tak mnoho lidí, kteří chtějí božské skutečnosti dále rozvíjet. Považují náboženství nebo teologii za lidskou vědu, která postupem času činí pokroky. Boží slovo ale objasňuje, že existuje jen *růst v chápání* toho, co bylo na začátku zjeveno. Vše, co přichází od Boha, nemůže být ani zlepšeno, ani dále rozvinuto.

Tito verbující kazatelé přicházejí často i k našim dveřím. Všichni věřící, i sestry a děti, mají osobní odpovědnost, aby tyto falešné učitele důsledně odmítali. Verše 10 a 11 nám ukazují, že učení Krista je úhelný kámen naší víry, který musíme střežit za každou cenu.

Apoštol by měl těmto věřícím ještě mnoho co říci. Doufal, že to brzy učiní ústně. Avšak varování k obraně pravdy nestrpělo odkladu. A tak jako starší, jako pastýř svých svěřených ovcí, napsal tento Dopis.

I tato Epištola má osobní povahu. Gáius je adresát; ale obsah je tak důležitý, že Bůh tento Dopis dal jako součást Svého věčně zůstávajícího Slova. Gáius se vyznačoval tím, že se mu po duchovní stránce dobře dařilo, takže mu Jan mohl přát stejné zdraví pro tělo. Jak často je tomu u nás opačně! Našemu tělu se daří často lépe než naší duši!

Dobrý vnitřní Gáiov stav se ukazoval v praktickém chování v *pravdě*. Bratři to viděli a vydali o tom svědectví. Jaké povzbuzení znamenala tato zpráva pro apoštola!

Gáiov příklad v jeho chování vůči služebníkům Páně je obsažen ve věčném Božím slově ne proto, abychom Gáia obdivovali, nýbrž abychom sami tak v praxi jednali. Přijímal bratry, kteří vyšli pro jméno Ježíše Krista a byli zcela závislí na svém Mistru, způsobem, který *ctil Boha*. Jednal s nimi tak, jak by jednal vůči Pánu Ježíši, *Božímu Synu*. Prokazoval jim pohostinství a provázel je, když šli dále. Pro něho byli tito bratři Kristovými služebníky. Stáli ve spojení se jménem, které je nad každé jméno, a jako takové je Gáius přijal. Viděl v nich obdivuhodného Pána, jemuž sloužili.

Jistě se můžeme ptát, proč Diotrefes vystupoval tak tvrdě proti služebníkům Pána, ba dokonce i proti apoštolům. Chtěl zaujímat v místním shromáždění první, vedoucí místo a asi se bál, že druzí by svou službou a vlivem mohli jeho postavení ohrozit. Cožpak zapomněl na naučení Pána, který označil za největšího toho, jenž chce být v pokorném sloužení služebníkem všech? (Matouš 20,27; Lukáš 22,26.27)

Zlými slovy proti apoštolovi mohl u druhých podkopávat apoštolovu autoritu. S tímto zlem se můžeme setkat i dnes. Lidé se pokoušejí očernit charakter nějakého muže, protože nemohou vyvrátit jeho slova. Kéž bychom takové lidi neposlouchali.

Ve 12. verši nalézáme důležitou zásadu: Pravda (= Boží slovo) je v každé situaci – zde jde o svědectví – neklamným měřítkem pro to, co je dobré. Svědectví člověka není vždy povzneseno nad každou pochybnost, pravda však ano. V budoucnosti, možná už brzy, budeme všichni stát před soudnou stolicí Krista. Pak bude náš život posouzen ve světle pravdy. Jaké bude svědectví? Dobré jako zde u Demetria, nebo špatné?

V této historické Knize Starého zákona nalézáme velký obrat v Božích vztazích k Jeho pozemskému lidu Izraeli. Náznak se ukazuje už v předchozí Knize Rut, jejíž děj se odehrává v *době soudců*, ale končí rodopisem *krále*. V kapitole 2,10 naší Knihy čteme po prvé o pomazaném králi. Až do té doby tu byl *bezprostřední* vztah mezi Bohem a Jeho lidem. S nastolením krále jako autority nad lidem začal záviset osud lidu na chování krále; neboť na něm ležela odpovědnost a Bůh od něho vyžadoval věrnost. Asi každému vážnému čtenáři Bible je jasné, že Bůh otevřel královstvím cestu pro Krista, jenž bude dokonalejším ukázáním všech Božích myšlenek – i myšlenek o králi. První náznak o Něm jako o Vládcí nalézáme už v 1. Mojžíšově 49,10.

Existence kněžství však pokračovala i za království. Proto začíná 1. Samuelova kniha historií Levíty (Elkána byl potomek Kahat; 1. Paralipomenon 6,25.28). Ale kněžství přestalo zaujímat první místo. Kněží byli podřízeni pomazanému králi (kapitola 2,35).

Bůh nám však ve Starém zákoně ukazuje nejen základní linie Svých myšlenek, nýbrž také jednotlivé věřící a jiné lidi, aby nás poučil skrze jejich život a jednání. Nechtějme to přehlížet.

Hlavní osobou našeho oddílu je Anna, první žena Elká-ny. Ačkoli ji její muž něžně miloval, byla hluboce nešťastná. Pro zbožnou ženu v Izraeli bylo jednou z nejhorších věcí, když zůstala bez dětí. Žádný člověk nemohl její trápení zmírnit. Její bolest se stala ustavičnými urážkami od Penenny téměř nesnesitelnou. Avšak Anna znala útočiště, kde je možné nalézt v každém případě pomoc: u Pána. A tak vylila celé své srdce před Bohem. Dlouho se modlila. Modlila se ve svém srdci; ale Bůh rozuměl každému slovu. Učinila Bohu dokonce slib. Chtěla Mu toho syna, kterého si od Něho vyprosila, vrátit jako Bohu zasvěceného (nazarejský; 4. Mojžíšova 6).

Reakce Elí, nejvyššího kněze, ukazuje něco z úpadku kněžství, který byl u jeho synů úplný. Elí měl sice ještě srdce pro Pána, ale selhal jako otec ve své rodině (kapitola 2,22–25.29) a jako zástupce lidu před Bohem. Jeho duchovní cítění bylo tak otupělé, že považoval modlící se Annu za opilou. Ale stále ještě byl Božím služebníkem. Proto mohl, když slyšel o pravém stavu věcí, potěšit zarmoucenou ženu zaslíbením, že Bůh její modlitbu vyslyší. Pevnou důvěru Anny v Boží milost bylo možné vyčíst z její tváře. – Když přineseme všechny prosby před Boha, zakusíme podobnou věc: Boží pokoj přijde do našeho srdce (Filipským 4,6.7).

Bůh slíbil Anně skrze kněze Elího vyslyšení její prosby, a to, co On slíbí, také vždy dodrží. Jaké to bylo pro Annu štěstí, že mohla v náruči sevřít syna a dát mu jméno *Samuel* (= od Boha vyslyšený)! Přes velkou radost kvůli synu obdržel Pán první místo v životě této Anny. Chtěla své dítě, jakmile je odchová, přivést do Sílo, „aby ukáže se před Hospodinem, zůstalo tam na věky“. Tušila snad, že v Božích úmyslech s izraelským lidem měl Samuel zvláštní místo? Snad směla zakusit pravdivost Žalmu 25,14: „Tajemství Hospodinovo zjevné jest těm, kteří se jeho bojí.“ V žádném případě nebyla Božím cestám svými přehnanými mateřskými city překážkou. Kdo zaujímá v našich srdcích první místo? Naše manželka či náš manžel, děti – nebo Pán?

Pak už nečteme nic o zármutku jako na začátku kapitoly. Anna přivádí svého syna a k tomu ještě velkou obět do Sílo, to jest na místo, kde mohla být Bohu nejbližší. Tam jej chce vrátit Bohu. Činí to s velebícím srdcem. Kam my přivádíme své děti? K Pánu do Jeho přítomnosti? Anebo je bez zamyšlení přenecháváme vlivům světa tím, že je necháváme vyhledávat všechna místa, která si přejí?

Modlitba Anny je plná důvěry a plésání vůči Hospodinu, jejímu Bohu. Cítíme, že se v ní uplatňují její osobní zkušenosti. Ale Duch Svatý, jenž inspiroval tato slova, nikdy nezůstává stát u naší zkušenosti. Ať je ovoce víry v našem životě jakkoli důležité, nesmíme se nikdy o ně opírat a v něm spočívat. To jediné, co duši skutečně upevní a co ji může ostříhat, je Kristus a jen Kristus.

A tak se Duch Svatý v obdivuhodné božské lásce sklání, aby spojil zkušenosti prosté ženy v Izraeli ohledně dítěte, které jí je darováno, se slavnými Božími radami o Kristu vzhledem k Izraeli a k celé zemi. Požehnání těchto veršů jdou mnohem dále, než bylo to, co Anna zakusila, a 10. verš mluví o někom, kdo je větší než Samuel.

Tato modlitba dále obsahuje zcela praktická naučení pro náš život. Nikdo není takový, jako náš Bůh! Neměli bychom Mu ve všem důvěřovat? On je Bůh, který všechno ví. Nic v našem životě Mu nezůstane skryté. On zná dokonce pohnutky našeho jednání. Nepřehlídí ani chudého ani nepatrného, který leží v prachu. Nevylil pro sebe právě nás, „neurozené“ a „opovržené“ u světa, abychom se stali Jeho dětmi, předměty Jeho péče? (1. Korintským 1,26–29)

Tyto verše nám vykreslují temný obraz kněžství oněch dnů. U Elí je sice ještě Boží bázeň, avšak chybí mu schopnost jasného rozeznávání, kterou lze získat jen vědomým přebýváním v Boží přítomnosti. Jeho synové byli bezbožní. „Neznali Hospodina“, a přece byli kněžími! Tak špatné to bylo s Izraelem, Božím vyvoleným lidem! Ti, kteří byli určeni k tomu, aby lidu představovali Boha a vedli lid k Bohu, byli sami bezbožní.

Hřích těchto mužů byl dvojího druhu: Opovrhovali právy obětujících, když si neprávem přivlastňovali jejich díl (verše 13 a 14); a opovrhovali Božími právy, když se dotýkali Jeho dílu nesvatýma rukama a brali si svůj díl předem, a tak stavěli sami sebe *před* Boha (verše 15 a 16).

Nenacházíme podobné věci u kněžstva všech národů, ať jsou to národy pohanské, židovský nebo křesťanské? Stále tu jsou lidé, kteří uchvacují vládu a výsady nad druhými lidmi. Osobují si práva nad prostými věřícími, nechávají se na jejich náklad obsluhovat, přivlastňují si neprávem do určité míry Boží výsady a působí, že je Bohem pohrdáno a oni jsou ctěni na Jeho místě.

Duch Svatý prosvětluje temný obraz zmínkou o Samuelovi a jeho službě. Čtyřikrát je v této kapitole o něm řečeno, že byl ještě *mládeneček* (verše 11,18,21,26). Přes své mládí mohl už před Hospodinem *sloužit, prospívat a růst a být milý* jak před Hospodinem, tak i před lidmi. A to vše uprostřed tak zlých okolností, jaké si jen lze představit! To je povzbuzení pro každé dítě, které zná Pána Ježíše jako osobního Spasitele. I když jsou tvoji nevěřící kamarádi jakkoli bezbožní, když budeš Pána Ježíše věrně následovat a budeš Mu chtít dělat radost, pak ti On přitom pomůže.

I když Anna zasvětila svého prvorozeného Bohu, nikterak nepřišla zkrátka. Bůh jí daroval ještě tři syny a dvě dcery. Bůh nikomu nezůstane nic dlužen.

Chování Elí, jak nám o tom Bible podává zprávu, varuje všechny věřící otce. Proč reagoval, teprve když slyšel o nemravném jednání svých synů? Považoval snad hříchy, které činili ve své kněžské službě, za méně špatné? V žádném případě neslyšíme nic o nějakém pokárání. A nyní, když hříšný život jeho synů dosáhl takové míry, mohlo stačit několik slov pokárání (verše 23,24)? Jako otec, jako nejvyšší kněz a jako soudce v Izraeli by měl provést vážnou kázeň vůči svým synům.

V 25. verši jsme četli Boží rozsudek nad oběma bezbožnými kněžími. Ale Bůh nikdy nevykonává soud, aniž by předem nevaroval. A tak nyní přichází k Elí Boží muž, aby mu oznámil vážný Boží trest. Žel že tato slova zůstala bez hlubšího účinku na Elí. V každém případě o tom Boží slovo mlčí.

Jak vážná je Boží výčitka Elí: „Více jsi ctil syny své, nežli mne.“ Asi nevyvinul žádnou snahu, aby zabránil jednání svých synů jako kněží, jímž byl Bůh velmi zneuctěn. Ačkoli byl „hřích mládenců těch před Hospodinem velmi veliký“ (17. verš), nečteme o žádném zásahu otce a nejvyššího kněze.

Bůh nezůstává stát u zlého chování Elí a jeho synů, nýbrž mluví o ustavičném kněžství, které zřídí. Elí byl potomek Itamara, čtvrtého Aronova syna. Ale Bůh zaslíbil kněžství na věky Fínesovi, synu Eleazarovu (4. Mojžíšova 25,13). Věrný kněz, na kterého Duch Boží poukazuje, je Sádok, který byl nejvyšším knězem za Davida a Šalomouna. Jako kněz bude stát *před králem*, to znamená, že bude podřízen království. Dříve, za Jozue, zaujímalo kněžství první místo. Tam stál Jozue *před Eleazarem knězem* (4. Mojžíšova 27,21). Nyní ale kněžství velmi smutným způsobem selhalo, takže Bůh mohl už jen oznámit soud.

Ačkoli kněžství tak zle selhalo, nepřenechává Bůh ve Své milosti lid prostě sobě samému. V Samuelovi uvádí *proroky*, aby nenechal lid bez pomoci a aby s ním mohl udržovat vztahy. Samuel je první v dlouhé řadě Božích mužů, kteří jako proroci slyšeli Boží slovo a dále je sdělovali lidu (Skutky ap. 3,24). Zároveň formuje Bůh v Samuelovi předchůdce budoucího krále. Podobně byl Jan Křtitel, poslední prorok Staré smlouvy, předchůdcem Pána Ježíše.

Ale Samuel byl ještě mladý. Pro úkol, který pro něho Bůh měl připravený, mu chyběly důležité zkušenosti. Byl sice věřící, ale ještě neznal důvěrné, osobní obecenství s Bohem, a „ještě mu nebyla zjevena řeč Hospodinova“ (7. verš).

Je pozoruhodné, jakým způsobem Bůh po prvé mluví. Přichází v noci, když je vše klidné, a mluví lidským hlasem, takže se Samuel domnívá, že jej volal Elí. – Bůh mluví také k nám: skrze Bibli, Své slovo. Používá k tomu srozumitelnou, lidskou řeč. Často Mu nerozumíme ani my, protože se domníváme, že On je od nás příliš daleko, než aby k nám mohl takto zřetelně mluvit. Naštěstí má s námi Bůh trpělivost. Volá znovu a znovu. Kéž bychom se i my při čtení Bible modlili tak jako Samuel: „Mluv, Pane, neboť slyší služebník Tvůj.“

Jak asi Samuel ležel s tlukoucím srdcem a naslouchal, zda hlas zazní ještě po čtvrté. A Bůh zavolal Samuele ještě jednou. Poselství, které slyší ucho mladého služebníka, je potvrzením oznámeného soudu nad domem Elí. Bůh čekal na poznání, na pravou lítost a na pokání, ale nadarmo. Nyní začne už soud. Jak je to vážné, když Bůh s nějakým člověkem musí přijít tak daleko!

Elí se sice sklání pod Boží ruku. Ale není vidět opravdový obrat k Němu. Tomuto muži chybělo nejen duchovní porozumění, nýbrž i duchovní energie.

O Samuelovi naproti tomu čteme, tak jako kdysi o Josefovi, že Bůh byl s ním (srovnej 1. Mojžíšova 39,2.3. 21.23). Toto obecenství s Bohem nezůstalo lidem skryto. Všechni lidé poznali a uznávali Samuele jako Božího proroka. Pán sám se staral o to, aby Samuelova slova nezůstala bez povšimnutí. Samuel se stal prostředníkem, skrze kterého se Bůh lidu zjevoval a mluvil k němu.

Co vidí naši bližní u nás? Poznávají, že patříme Pánu Ježíši a že On je s námi?

Boží slovo, které nyní k lidu přicházelo skrze Samuele, nemohlo už neštěstí odvrátit. Ale jistě udržovalo víru věrných a přivádělo srdce jednotlivců k živému Bohu. Tak tomu je také dnes. Úpadek křesťanstva už není možné zadržet. Ale smíme být stále ještě svědky Boží lásky a milosti pro jednotlivé lidi. Nechceme si tohoto mladého Samuele vzít za příklad?

Izrael je v boji s Filistinskými poražen. To jej vede k otázce: „Proč nás dnes Hospodin porazil před Filistinskými?“ Ale aniž by se před Ním pokořili a čekali na Jeho odpověď, mají už své řešení problému. Truhla smlouvy ze svatyně svatých stánku úmluvy je má zachránit z ruky nepřítele! Jak hluboko to lid klesl! Truhla smlouvy pro ně už není vyjádřením Boží přítomnosti, nýbrž amuletem, který je má zachránit. Víra v Boha z Izraele zmizela. Zůstala už jen pověřivá naděje týkající se truhly smlouvy. Odlišuje tento lid ještě něco od okolních pohan-ských národů? Bůh dává na toto jednání odpověď těžkou porážkou a úplným zhroucením kněžství. – Ale zkoušejme svá srdce! Nalezneme v nich stejné kořeny. Nechtěli jsme už Pána sobeckým způsobem nutit, aby nás osvobodil z nějaké těžkosti? Bez cvičení srdce a bez víry jsme se modlili a domnívali jsme se, že musí ihned pomoci.

Elí, který nepodnikl nic konkrétního proti vyzývané kněžské službě svých synů, nemohl zabránit, aby lid neodnesl truhlu na bitevní pole. Ale s chvějícím se srdcem čekal na výsledek boje. Tu přiběhl posel. Už z dálky bylo vidět, že přináší zlou zprávu. Prst na hlavě a roztržené šaty byly tehdy veřejným znamením smutku.

Pro Elí nebyla tím nejhorším porážka lidu nebo smrt jeho synů. Byla to zpráva o ztrátě Boží truhly, která jej hluboce zasáhla, takže spadl ze židle a zemřel. Srdce Elí skutečně tlouklo pro Boží věc. V jeho nitru byla pravda, ale během jeho života byla téměř úplně přikryta tím, co pocházelo z těla.

Zde končí biblická zpráva o kněžství v Sílo, které kdy si zřídil Jozue (Jozue 18,1). Sláva upadla do ruky nepřátel. Žalm 78,58–61 nám ukazuje, že Bůh opustil Svůj příbytek kvůli přibývajícimu modlářství. Jednání bezbožných kněží a lidu znamenalo přímé zřeknutí se Boha. Nemusel totéž zakusit Pán Ježíš? Jeho, jenž dokonale zjevil Boha, nechtěli (Lukáš 19,14). Změnilo se od té doby lidské srdce? Není i dnes slyšet řeč z Joba 21,14?

Abychom porozuměli chování pohanských Filistinců, musíme si vzpomenout na Římanům 1,21–25. Všechny představy pohanů o jejich bozích leží na lidské úrovni, protože snížili slávu živého Boha na úroveň Jeho stvoření. Tak si lidé uměli také představit boj mezi bohy. Tentokrát – tak si to mysleli – byl Dágon vítězný. Proto postavili svou nejcennější kořist – truhlu smlouvy – do domu své modly Dágonu.

Ale Bůh nedá Svou čest nikomu jinému. Když Jeho lid selže a už tu není nikdo, aby tu pro Něho stál, pak zůstane On sám sobě věrným. Pak se On sám stará o to, aby lidé poznali, že přes své mylné představy, přes popírání toho jednoho pravého Boha a přes selhání těch, kteří se k Němu přiznávají, tu je Bůh, který nedopustí, aby se Mu lidé posmívali.

Druhého jitra leží modla Dágon na zemi, jako kdyby se klaněla před truhlou smlouvy! Lidé ještě stále věří v náhodné neštěstí a modlu opět vzpřimují. A co je nejdůležitější: Práh modlářského chrámu se stává stálým památníkem vítězství Boha Izraele nad modlou Dágonem.

Bůh ukázal Filistinským nicotnost jejich modly Dágon a nyní těžce vložil Svou ruku na lidi. (Všimni si, jak často se tento výraz vyskytuje v přečteném oddílu.) Všude, kam truhla přišla, jsou lidé stíženi neduhy, takže mezi Filistinskými nastalo velké zděšení. Ačkoli byla Boží truhla ztracena a do ruky nepřítele se dostala nevěrností izraelského lidu, musela knížata nevěřících Filistinských pocítit svou úplnou bezmocnost v přítomnosti Boha Izraele. „Křik města vstupoval až k nebi.“

Tento mocný Bůh je Bohem každého vykoupeného člověka, a tak tento vážný oddíl slouží k našemu povzbuzení. Tato slova nás znovu ujišťují o tom, že náš Pán a Spasitel může vše a je silnější než všichni. Tomuto mocnému Příteli smějící důvěřovat všichni, kteří jsou Jeho vlastnictvím. Jeho moc není otřesena, ani když my jsme, žel, často nevěrní, tak jako izraelský lid zde. On zůstává neotřesitelně tentýž. U Něho není žádné změny „ani stín po proměně“ (Jakuba 1,17 – přel.). To naplňuje naše srdce klidem, pokojem a radostí.

„Kdo jest silný, veliký, jako Bůh? Ty jsi ten Bůh silný, jenž činíš divné věci; uvedl jsi v známost mezi národy sílu svou.“ (Žalm 77,14.15)

Po sedmi měsících byli Filistinští naprosto přesyceni truhlou smlouvy. Kdysi ji postavili vedle své modly Dágon jako znamení vítězství nad Izraelem. Nyní ji už nikdo z nich nechtěl vidět. Každý myslel: „Jen pryč s touto truhlou Izraelského Boha, a to co nejrychleji.“ Ale jakým způsobem se to mělo stát? Dotázali se svých modlářských kněží a hadačů.

Odpověď je pozoruhodná v dvojím ohledu. Předně vidíme u těchto pohanů činnost svědomí. Každý člověk má do určité míry ukazatel pro to, co je před Bohem dobré a zlé. Filistinští právem pociťovali rány, které zakusili, jako Boží trest. Cítili, že je tu nutná oběť za vinu. Za druhé je jasné, že tito lidé neměli žádnou známost Starého zákona. Učinili tedy rozumný *lidský* návrh, a Bůh jim vyšel na této rovině vstříc, jak to uvidíme v dalším oddílu. Ale s těmi, kteří vlastní Jeho Slovo, odmítá Bůh jednat na jiném základě než na základě Svého Slova. To je důležité pro nás, kteří vlastníme celou Bibli. Pro božské posouzení všeho našeho jednání je tu jen jedno měřítko: Boží slovo!

Bůh není lhostejný vůči trpícím a zkoušeným lidem. Neopovrhne nikým, kdo k Němu přichází. Tak prokázal těmto nevědomým pohanským Filistinským Své soucitné milosrdenství. Ale vůči lidem, kteří mohou znát Jeho Slovo, nejedná jen na půdě svědomí. Když Izraelité, kteří znali Boží nařízení, naložili truhlu smlouvy na vůz, zasáhl Bůh kázní (2. Samuelova 6,3–7). Měli vědět, jak se má s truhlou zacházet. Bůh je za to činil odpovědnými. Tato zásada platí také pro křesťanské národy, ke kterým patříme.

Návrh modlářských kněží byl proveden. Přitom se Bůh Izraele prokázal jako Bůh-Stvořitel, který je nadřazený všem přirozeným instinktům, jež vložil On sám do světa zvířat Svého stvoření. Tyto otelené krávy nešly zpět ke svým telatům, nýbrž přímo k hranicím Izraele. Rány, které tak zle zasáhly Filistinské, tedy nebyly žádnou náhodou.

Můžeme si představit radost obyvatel Betsemes, když viděli, jak se vrací truhla smlouvy. Svou vděčnost vůči Bohu vyjádřili tím, že na místě obětovali zápalnou oběť. A Filistínští? Ti to vše viděli a vrátili se, aby se dále klaněli svému bohu Dágonovi.

Co bylo důvodem, že Bůh v tento den, který by měl být pro Izraele dnem radosti, musel způsobit „v lidu porážku velikou“? Zde už nejde o Filistinské, nýbrž o muže z *Božího lidu*. Jejich konání – otevření truhly – znamenalo neuctivost vůči Bohu a nedbání Jeho práv, což Bůh potrestal smrtí. Boží milost vyvolává vždy jeden ze dvou účinků – buď se ukazuje velebení tam, kde se srdce před Bohem sklání, nebo vzniká nedostatek uctivosti tam, kde se s milostí nakládá lehkomyšlně. Důvěrná známost Boží lásky nás činí buď pokorně malými před Ním, anebo povzbuzuje přirozené srdce k určité lehkomyšlnosti a sebedůvěře. Kéž bychom se nechali varovat smutnými událostmi na poli Betsemes a bděli nad svými lstivými srdci.

Namísto aby se ptali po příčině Božího soudu, jednají lidé z Betsemes jako Filistinští: Dávají Boží truhlu dále. Nejraději by se svatým Bohem neměli nic do činění. Tak smýšlí a jedná i dnes mnoho lidí. Nechtějí ani otevřít Bibli, aby nepřišli ke svatému Bohu příliš blízko. A přece On miluje lidi a tak rád by je učinil Svými dětmi, které se těší Jeho lásce a poslouchají Ho.

Muži z Kariatjeharim jednali s truhlou smlouvy s Bohu přiměřenou uctivostí. Určili dokonce jednoho muže, Eleazara, a oddělili jej pro službu ostříhání truhly Hospodiny. Po 20 let zůstala v Abinadabově domě. Teprve David, král podle Božích myšlenek, hledal „příbytek Nejvyššímu Jákobovu“ a přinesl truhlu do Jeruzaléma (132. Žalm).

Návratem truhly smlouvy na území Izraele se automaticky neobnovilo přerušené spojení mezi Hospodinem a Jeho lidem. K tomu byl zapotřebí návrat srdcí lidí k jejich Bohu. Vnější trápení (útlak od Filistinských; 3. verš) vedlo lidi zpět k Bohu. A Samuel, který zde vystupoval jako prorok, a potom jako pravý prostředník, jim ukázal na kořen zla. Je jím modloslužba, odvrácení se od Boha. Samuel je volal k pokání a sám se dal k dispozici jako přímluvce u Boha. Vylévání vody před Hospodinem znamenalo vyznání krajní slabosti před Bohem. Šlo ruku v ruce s půstem a vyznáním lidu: „Zhřešili jsme proti Hospodinu!“ Takový postoj nenechá Bůh nikdy bez odpovědi. „Oběti Boží duch zkroušený; srdcem zkoušeným a potřeným Bože, nepohrdneš.“ (Žalm 51,19)

Satan nemůže snést, když slyší o takových – a mohou to být jednotlivci nebo celý národ – kteří se před Bohem shromáždí, aby vyznávali své hříchy. Zde jsou Filistini nástrojem v jeho ruce, aby proti Izraeli zasáhl. Filistini si mohli myslet, že se Izrael shromažďuje z politických důvodů; ale ten velký Boží nepřítel, který za tím stál, to věděl lépe. Není nic, co by tak rychle přivedlo satana v činnost, než když se Boží lid s vyznáním koří před Bohem v modlitbě a s vírou chce žít podle Jeho Slova. Avšak nemusíme se bát. Ať jsou těžkosti nebo trápení jakékoli, není nikdy důvod k tomu, abychom nedůvěřovali Bohu. Tuto čest, nepochybovat o Něm, Mu jsme vždy povinni, nezávisle na tom, co musíme vyznat sami o sobě.

Pokořením se lidu a Samuelovou přímluvou se spor s Filistinskými stal věcí mezi Bohem a nepřáteli. Bůh bojoval za lid. Muži z Izraele měli prchající nepřátele už jen pronásledovat a osvobodit zemi od utlačovatelů. „Kámen pomoci“ (Eben-Ezer) jim vždy připomínal zázračný zásah jejich Boha poté, co se před Ním pokořili.

Nečteme nic o tom, že by se Samuel tázal Boha, když ustanovil své syny za soudce. Toto *tělesné* opatření vedlo k nedostatečné spravedlnosti těchto soudců a k nespokojenosti v lidu. Vyvrcholilo touhou mít krále „jakož jest u všech národů“.

Tento příběh nás opět učí, že Bůh sám povolává každého ze Svých služebníků. Dává jim úkoly a určuje začátek a konec služby. S výjimkou nejvyšších kněží a králů ve Starém zákoně neexistuje u Něho žádné přenášení darů, úřadů nebo služeb dědičným následnictvím, příbuzností nebo na základě nějakého lidského zřízení.

Už dříve jsme viděli, že myšlenka krále pro izraelský národ přišla od Boha (kapitola 2,10.35). Byl to Boží úmysl, bohatě žehnat Svému lidu pod vládou krále. To, co se částečně uskutečnilo za Davida a Šalomouna, se zcela do všech podrobností naplní v budoucnosti za vlády Krista, Božího Pomazaného. Nyní si však lidé nepřáli krále *podle Božích myšlenek*, nýbrž takového, jakého měly pohanské národy. To znamenalo otevřenou vzpuru proti Bohu. Bezděčně myslíme na výjev před Pilátem, kde Židé zavrhli Ježíše Krista, svého právoplatného Krále, a žádali lupiče Barabáše.

Co činí Samuel v tomto zarmucujícím postavení? To, co měli učinit starší tváří v tvář zlému jednání Samuelových synů: Utíká se k Bohu a v modlitbě Mu předkládá své trápení.

Samuel poslušně líčí lidu, který touží po králi, způsoby takového panovníka. Požadavky krále, kterého si lidé přejí, budou četné. Bude od nich žádat všechno, dokonce i desátek, který vlastně patřil Bohu.

V historii lidu se už dříve vyskytovala podobná událost (viz 2. Mojžíšova 32,1–6). Když Mojžíš prodléval sestoupit s hory, prosili Arona, aby jim udělal viditelného Boha. K tomu ale bylo potřeba zlato, které Aron vyžadoval od nich. A oni byli hotovi dát své bohatství, jen když dostanou viditelného Boha! A zde čteme: „Nechtěl však lid uposlechnouti řeči Samuelovy.“ Pak jim Bůh dal podle jejich vůle.

Jaká bolest to byla pro Boha, když musel slyšet, že Jeho lid chce být jako pohané národy, které se klaněly modlám a neptaly se po živém Bohu! Ale jak tomu je s námi? Nezáviděli jsme také už světským lidem a nepřáli jsme si být jako oni? Ach, když se nezdržujeme blízko Pána Ježíše, když náš zrak už není upřen vzhůru k nebi, pak v srdci vyvstávají taková pošetilá přání. Kéž bychom si znovu uvědomili, že jde o svět, který ukřižoval a zabil našeho Pána a Spasitele. Chceme se skutečně podobat světu a sledovat jeho cíle?

Když se lid rozhodně drží své touhy mít krále i po tom, co jim Samuel řekl, dává jim Bůh krále podle jejich vůle. Vede okolnosti tak, že dochází ke zkoušce člověka. Lid si přál krále podle vlastních představ. Tak se prvním králem nad Izraelem stal *muž jejich volby*. Kam to vede, se měli brzy dovědět.

Navenek vypadá vše velmi pěkně. Muž, který je popsán ve 2. verši, se přesně hodí k představám lidí: zámožný, mladý, výjimečně krásný a „převyšoval všechen lid“. K tomu je poddán svému otci a miluje ho. Je hotov přijmout radu svých poddaných. Později zjevuje i vůči Samuelovi pokorné smýšlení (21. verš). Bylo možné, aby se s takovým králem věci vyvinuly špatně?

A přece se už v prvních verších Saulova příběhu ukazují závažné nedostatky: chybějící spojení s Bohem. Ne Saul, nýbrž jeho služebník má nápad, aby se zeptali Boha na další cestu a aby za tím účelem vyhledali vidoucího. Saul nebyl proti tomu, aby tento návrh uskutečnili; ale myšlenka, aby šel s těžkostmi života k Bohu a aby Jej prosil o vedení, mu byla, jak se zdá, cizí.

Saul a jeho služebník trefili správný čas. Samuel právě přišel do města. Na cestě k výšině, kde má být přinesena oběť, se s ním setkávají. Ale jaký je rozdíl mezi Saulem a Samuelem! U Saule vede Bůh okolnosti tak, že tento přichází do Ráma k Samuelovi. Samuel naproti tomu stojí v důvěrném spojení s Bohem. S ním mluví Pán zcela přímo a říká mu jasně, co se stane. U něho Bůh uskutečňuje to, co nalézáme v Žalmu 32,8: „Já tobě k srozumění posloužím, a vyučím tě cestě, po níž bys choditi měl; dám radu, oči své na tě obrátě.“ Vedeni očima můžeme být jen tehdy, když vědomě hledíme nahoru a upřímně se ptáme na Boží vůli. U Samuele tomu tak bylo, a proto čteme: „Hospodin pak zjevil Samuelovi o jeden den dříve, nežli přišel Saul, řka...“ Jak probíhá naše životní cesta? Necháváme se prostě vést okolnostmi, anebo se ptáme a hledáme v Božím slově Jeho vůli pro náš život?

Samuel zaujal rozhodný postoj vůči králi, kterého si lid přál. A nyní stojí před ním ten, jehož měl podle přání lidu učinit králem. Má se protivit tomuto nevděčnému úkolu? Nečiní to, neboť poznává, že Bůh chce povolit vůli lidu, aby sami učinili vlastní zkušenosti. Jako pravý služebník se nijak nestaví proti úkolu, který mu dal jeho Pán.

V bráně se setkává Saul se Samuelem. Saul neví, koho má před sebou, ale Samuel mu vlastními slovy dokazuje, že je vidoucí, ten Saulem hledaný muž. Nejprve prohlašuje tazateli, že mu oznámí myšlenky jeho vlastního srdce. Který člověk může vidět do srdce druhého? Jen prorok, jemuž to sdělí Pán sám. Dále věděl vidoucí o zaběhlých oslicích a mohl ohledně nich Saule upokojit.

Z dalších Samuelových slov není Saul vůbec moudrý. Skromně se Samuele ptá, proč mluví taková slova jemu, jenž pochází z nejmenšího pokolení Izraele (srovnej se Soudců 21,3) a z nízké rodiny. Ale přímou odpověď dostává až druhého jitra.

Jaká to byla pro Saule chvíle, když mu Samuel na cestě z města říká: „Ty pak pozastav se málo, až oznámím řeč Boží.“ Nedovedu si představit, že by Saul šel ještě o krok dále. Když však Bůh dnes na lidi volá: „Aj, nyní dnové spasení.“ a: „Dnes, uslyšeli-li byste hlas jeho, nezatvrzujte srdcí svých,“ pak jdou lidé většinou lhostejně dále. Boží poselství je nezajímá. Nechtějí se na své životní cestě nechat zdržovat takovými napomenutími – až je provždy příliš pozdě na to, aby mohli slyšet Boží řeč.

Samuel bere Saule stranou a pomaže ho za krále nad Izraelem. Bible mluví výslovně o nádobce oleje, v protikladu k rohu při jiných příležitostech (kapitola 16,13; 1. Královská 1,39). Nádobka se snadno rozbije. Nechtěl tím Bůh naznačit, jak křehká a nestálá je každá věc, kterou člověk buduje ve svévoli a vlastní síle?

Nyní jsou Saulovi dána některá důležitá znamení, jichž měl dbát na cestě domů a která si měl vírou přisvojit. Nejprve se u *hrobu Ráchel* setká se dvěma muži se sdělením o jeho otci. Ráchel zemřela při porodu Benjamina. Smrt byla výchozím bodem pokolení, k němuž Saul náležel. Aby mohl být opravdovým králem před Bohem, patřila by stará Saulova přirozenost do smrti. V *Bethel* se setká se třemi muži. Bethel bylo místo, na kterém Bůh Jáкова ujistil, že ho neopustí a že uskuteční všechna otcům daná zaslíbení (1. Mojžíšova 28,13–19). Bethel je místo božské milosti. Třetí znamení ukazuje tehdejší stav lidu: U Božího pahrbku byla *stráž Filistinských*, to znamená, že ne Bůh, nýbrž nepřátelé vládli v zemi. Ale zástup proroků měl Saulovi připomenout Boží zdroje pomoci (především sílu Jeho Ducha), které mu jako králi stály k dispozici.

Bůh nedává přicházejícímu králi jen znamení: žádá od něho také poslušnost. Zdalipak král obstojí v této zkoušce – sedm dní čekat?

Všechna oznámená znamení se dostavila. Duch Boží dokonce sestupuje na Saule, takže prorokoval jako proroci. A přece – všichni, kteří jej znali od dřívějška, byli zaražení a nevěřícně se ptali: „Co se stalo synu Cis? Zdali také Saul mezi proroky?“ Nevěřili této změně. Další otázka ukazovala, co mají na mysli. „A kdo jest otec jejich?“ Duchovním otcem proroků byl Bůh. Že by i Saul měl nějaký osobní vztah k Bohu, jsme dosud nenašli potvrzeno na žádném místě. Ten tu žel nebyl.

Otázka: „Zdali také Saul mezi proroky?“ se stala příslovím, které se vztahuje na takové, kteří náhle zaujmají zbožný postoj, který se vůbec nehodí k tomu, co se o nich jinak ví a za co jsou považováni. Saul sám se později postaral o potvrzení tohoto přísloví (kapitola 19,24).

Když se Saul dostal domů, chce jeho strýc přesně vědět, co mu Samuel řekl. Ale Saul pokorně zamlčuje to nejdůležitější. Až do této chvíle se Saul jeví ve slibném světle. Ano, tělo, to jest přirozený člověk, může jít velmi daleko, když jde o napodobování toho, co je z Boha. Avšak brzy nastoupí okolnosti, které ukážou, že všechno byla jen povrchní věc.

Samuel opět shromažďuje lid do Masfa. Ale Bůh jedná už jen v pozadí, už ne tak přímo jako v 7. kapitole; neboť tím, že si lid žádal krále, zavrhl svého Boha. Aby nikdo nemohl tvrdit, že volba krále byla dohodnuta mezi Samuelem a Saulem, je vrhán los. Bůh se stará o to, aby los padl na muže podle přání lidí.

Ačkoli Samuel *před losováním* ještě jednou varuje lid před tímto svévolným krokem – aby toužili po králi podle vlastních představ – *po „volbě“* uznává krále i jeho autoritu. Zástup lidí – jsou to ti, jejichž srdcí se Bůh dotkl – jedná stejně. Ale někteří „synové Beliálovi“ (Elb. překl.) opovrhují novým králem. V tomto konání spočívá pro nás vážné varování. Touha lidu byla sice hříchem. Ale když Bůh na to přistoupil a ustanovil krále, měl se lid této autoritě poddat. Tak i dnes platí, že vrchnosti jsou zřízeny od Boha (Římanům 13,1.2). Nám je řečeno, abychom jejich autoritu uznávali a poddávali se jejich předpisům a zákonům, i když se nám to vždycky nelíbí. Skutečnost, že většina vládnoucích lidí jsou nevěřící a bez Boží bázně, nám nedává oprávnění protivit se jim nebo nedbat jejich nařízení. Jen když od nás žádají něco, co je v rozporu s Božím slovem, musíme Boha poslouchat více než lidi (Skutky ap. 5,29).

Ačkoli Saul už byl králem nad Izraelem, žil ještě doma ve svém městě Gabaa. – Ale nyní přišla pro něho první příležitost, aby prokázal své schopnosti jako král. Jábés v Galád, které leželo na území dvou a půl pokolení, jež bydlela na východní straně Jordánu, bylo Ammonitskými tvrdě souženo. Jejich volání o pomoc se dostalo až k Saulovi, jenž se nenechal všeobecným smutkem strhnout, nýbrž přistoupil k činu. Ačkoli v těchto verších opět čteme, že „sestoupil Duch Boží na Saule“, chybějí známky, které patří pravému věřícímu. Musíme mít za to, že to byl jeho tělesný hněv; neboť jeho rozkaz nevzbuzoval důvěru a víru v Boha. Jeho masivní pohružka šířila spíše hrůzu a vynucenou poslušnost. K tomu vyžadoval poslušnost lidu pro sebe a pro Samuele, nikoli pro Boha.

Boží slovo nám ukazuje ještě jiné osoby, které, jako Saul, sice přišly do spojení s Bohem, ale v srdci zůstaly nevěřící. U všech se ukázal náhle pravý stav srdce. Nevěra se otevřeně projevila. Mysleme jen na Baláma, Jidáše Iškariotského a na neužitečného služebníka v podobenství o hřivnách (Matouš 25,30).

Výhružný Saulův rozkaz shromáždil velké vojsko, takže se poslové z Jábés mohli vrátit ke svým krajanům s pevnou nadějí na záchranu. Saul dobývá s Boží pomocí (13. verš) naprosté vítězství nad nepřáteli.

Ale když čteme 5. Mojžíšovu 2,19, musíme se přece ptát: Bylo správné a nutné tak ničivě bít Ammonitské, že ani dva nezůstali pospolu? Jistě si za útok na město Božího lidu zasloužili náležitý trest. Ale nebylo podle Božích myšlenek hlavním úkolem Saule zahnání Filistinských, kteří se pevně usadili v Izraeli (viz kapitola 9,16)? Bůh žehná mnohé službě, kterou pro Něho konáme. Ale důležitější než požehnání službě je poslušnost a závislost na Pánu. Stojíme na místě, kde On nás chce mít, a činíme to, čím nás On osobně pověřil?

Lid chce potrestat nešlechetníky, „syny Beliálovy“, kteří králem předtím opovrhovali. Avšak Saul zjevuje velkorysé smýšlení. Mohli bychom říci: opět jedna Saulova dobrá stránka. Ale pravý stav srdce se většinou neukazuje v den radosti, ne tehdy, když se člověku dobře daří. Většinou teprve den Boží zkoušky ukáže, co skutečně je v srdci člověka.

Když Samuel v Galgala obnovil a potvrdil království, končí jeho úkol jako soudce. V této 12. kapitole pronáší k lidu, abychom tak řekli, řeč na rozloučenou. Poněvadž ale Samuel zůstává stále ještě Božím služebníkem jako prorok, uvádí také zkoušku krále a lidu v nové vládní formě. Vážná slova jsou však jen tehdy účinná, když mluvící za nimi stojí mravní váhou svého Bohu se líbícího praktického života.

Ani Boží muž jako Samuel nebyl bez chyb. V kapitole 8,1 čteme, že ustanovil své syny za soudce *nad* Izraelem. Byl to svévolný čin. Jeho synové se prokázali jako nespravedliví soudci. Zdá se, že Samuel tuto chybu uznal a staví své syny opět na jejich správné místo. Nyní říká: „Synové moji, aj, mezi vámi jsou,“ nikoli *nad* vámi. Kéž bychom ani my neváhali ve svém životě uvést na správné místo věci, které jsme podle Božího slova poznali jako chybné, a to před Bohem i před lidmi.

Jaké krásné svědectví potom Samuel slyší od lidu. Nikdo mu nechtěl a nemohl žádným způsobem něco vyčítat. Tak byl schopen k tomu, aby se vši vážností ukázal lidu jeho postavení.

V krátké řeči předkládá Samuel lidu jeho historii. Zahrnuje vlastně jen dva hlavní body: Boha, který vždy znovu zachraňoval Izraele; a lid, který na Boha stále zapomínal, opouštěl Ho a obracel se k viditelným modlám. A pak Samuel odkrývá hlubokou příčinu toho, proč si lid přál krále. Samuelovi nespravedliví synové byli jen povrchní záminkou. V podstatě měl Izrael strach z krále Ammon a chyběla mu víra a důvěra v Boha.

Ze Samuelových slov pozorujeme, že tento hřích lidu – touhu po vlastním králi – nikdy neschvaloval. Uznával sice, že Bůh ustoupil naléhání lidu, ale přání mít krále zůstalo pro Samuele zlým znevážením Hospodina, jejich Boha.

V dalších verších Samuel jako prorok činí lid a krále odpovědnými za to, aby i v nové situaci Boha poslouchali a následovali Ho. Každá neposlušnost a odvrácení se od Božích cest bude mít velmi vážné následky. Prosí dokonce Boha, aby událostí v přírodě promluvil k jejich srdcím a odkryl jejich hřích. Chtěl jim tím dokázat, že to není myšlenka starého člověka, který není nakloněn ničemu modernímu, nýbrž že i v Hospodinových očích to je něco zlého, když pro sebe žádali krále.

Samuelova slova, stejně i hřmění a déšť jako znamení z nebe, se neminula účinkem. Všechen lid se bál Hospodina a Samuele. Jejich svědomí se začalo probouzet a obžalovávalo je. Pozorovali, že touhou po králi podle svých představ připojili ke všem svým hříchům ještě další. Bůh uznává jejich poznání, ale není možné, aby se věc vzala zpět. Tato zásada může být pravdou i v našem životě. Následky převrácené cesty nebo hříšného činu zůstávají ve většině případů i tehdy, když jsme zlo poznali a odsoudili.

Ale Samuel má přece pro lid povzbuzení. Volá k nim: „Nebojte se!“ a ukazuje jim, že i v nové situaci existuje cesta, která je podle Boha. Vyzývá je, aby v poslušnosti následovali Boha, a ujišťuje je, že se nepřestane za ně modlit. Jako Boží prorok je chtěl i nadále učit dobré a správné cestě.

Stejně zdroje pomoci jsou k dispozici i nám. I když se snad nemusíme sklánět pod následky osobních chybných cest, tu jsme přece všichni zasaženi následky odvrácení se křesťanstva od myšlenek Božího slova. Ale nemusíme klesat na mysli. V nebi máme Pána Ježíše jako Nejvyššího kněze, který je tam pro nás a stará se, aby všichni, kdo Mu patří, jistě dosáhli cíle.

V této kapitole čteme o první krizi v Saulově historii. Byla vyvolána Jonatou, jeho synem. Tento muž měl víru. Uvidíme to ještě jasněji ve 14. kapitole. Směle napadl nepřátele, kteří se usadili v Izraeli. A jak na to reagoval jeho otec?

Dává v celé zemi troubit troubou a volat: „Ať to slyší *Hebrejští*.“ Za Hebrejské označovaly pohanské národy potomky Abrahama, Izáka a Jákoba. Zapomněl snad Saul, co Bůh s nimi učinil, že se s nimi spojil smlouvou a nyní nazývá Svůj lid *Izraelem*? Zdá se, že v Saulových myšlenkových pochodech naprosto chyběl Bůh a Jeho zaslíbení. Neviděl v Izraeli nic více než to, co v tomto národu viděl svět. Byl to jeho lid, nad kterým vládl. Nic více.

Tuto řeč nevěry slyšíme i dnes. Jak obvyklé je mluvit o *našem* shromáždění, o *našem* sboru a zapomíná se, že věřící tvoří *Boží* shromáždění. Když přivádíme věci do vztahu se sebou, namísto do vztahu s Bohem, děláme to špatně. Vůči křesťanovi se můžeme chovat správně jen tehdy, když myslíme na to, že je *Boží dítě*.

Srdce lidu je vzdáleno od Boha tak, jako srdce jejich krále. Bez důvěry v Boha se chvějí, když jdou za Saulem, nebo dokonce jako „Hebrejští“ prchají ze své vlastní země.

„Trpělivost pak ať má dokonalý skutek.“ (Jakuba 1,4) Těmito slovy bychom mohli nadepsat přečtené verše. Božím cílem bylo postavit vytrvání nového krále na zkoušku. Ale ten selhal. Proč? Protože to byl tělesný muž bez pravé víry v Boha. Viděl jen lid, který od něho odcházel pryč. Bezpochyby považoval za nutné, když těch sedm dní bylo téměř u konce, zabránit dalšímu oslabení svého vojska. Ale je nějaká potřebnější věc, než uposlechnout Boží vůle? Cožpak nemohl Bůh všechny rozuteklé opět přivést zpět?

Sotva přinesl Saul oběť, ukázal se Samuel. Jako kdyby se nic nestalo, jde mu Saul vstříc a zdraví jej. Ale Samuel se nenechá zmást. Vážně se ptá: „Co jsi to učinil?“ Saulova odpověď vůbec není neobyčejná. Kolik lidí i dnes uvádí dobré důvody pro zlou věc. A to nejsmutnější na všem je, že je Bůh naprosto dán stranou. To nezůstane bez vážných následků.

Když Saul prokázal svou neschopnost jako král, prohlašuje Bůh, že jeho dny co krále jsou sečteny. Jeho následovníkem bude muž „podle srdce Hospodinova“ – už ne muž *podle lidské volby*, nýbrž muž, kterého si *Bůh vyhledal*.

V jakém politování hodném stavu byl izraelský lid! Dvouletá doba vlády nového krále nepřinesla osvobození od Filistinských. Naopak, okupační moc měla zem tak pevně v rukou, že mezi Izraelity už nebylo ani meče ani kopí. K tomu se houf těch, kteří byli věrni králi, zmenšil na 600.

Ale potřebuje Bůh zbraně a vojáky, aby mohl Svému lidu pomoci? Ach, On má k dispozici zcela jiné prostředky (viz kapitolu 7,10; Jozue 10,10.11). Má je připravené pro toho, kdo Mu plně důvěřuje a kdo očekává vše od Něho. Zdá se, že tato víra byla v Izraeli už jen na jednom místě, a to v Gabaa Benjaminově v osobě Jonaty. Tam se odebral králem zklamaný prorok Samuel (15. verš).

Tehdejší situaci Izraele můžeme použít na sebe. Když se stáváme závislími na světě, nemáme žádnou sílu k tomu, abychom jej přemohli. Zvláště špatné to je, když si od něho necháme uloupit Boží slovo, svoji zbraň. Jak dlouho zadržoval náboženský svět věřícím Bibli. Po staletí zůstávala skryta v kláštorech. A ještě dnes zná mnoho křesťanů svoji Bibli málo, protože se domnívají, že studium Bible je vyhrazeno teologům a že není pro „obyčejné“ lidi.

Nyní vstupuje do akce Jonata, muž víry v Izraeli, ale aniž by o tom vyprávěl svému otci; neboť „jaký díl má věřící s nevěřícím“? (2. Korintským 6,15) Ačkoli byl Saulův vlastní syn, nemohl mít se svým nevěřícím otcem obcenství. Saul měl sice u sebe kněze, ale spojení srdce s Bohem tu nebylo.

Duch Svatý nejprve popisuje velké těžkosti, které musel Jonata překonat, když chtěl provést svůj úmysl. Nenechal se jimi odradit. Pro něho byly důležité dvě věci. Předně viděl nepřátele tak, jak je vidí Bůh. Nazývá je „neobřezanci“. Pro něho nebyla rozhodující jejich síla ani jejich výzbroj, nýbrž jejich nepřátelství proti Bohu a Jeho lidu. Za druhé se jeho odvaha víry opírala zcela o Boha (verš 6b).

Když Jonata a jeho zbrojnoš usoudili ze slov nepřítelů, že Hospodin je dá do jejich rukou, začínají po *rukou* a po *nohou* výstup. – To nás upomíná na to, čeho je dnes třeba, abychom mohli *duchovně* vystupovat výše a dobývat pro Pána Ježíše vítězství: v poslušnosti prakticky uskutečňovat Boží slovo a pravidelně sklánět svá kolena v modlitbě před Bohem. – A co následovalo po tomto skutku víry? Na jedné straně dává Bůh Svým služebníkům potřebnou sílu a na druhé straně zasahuje přímo sám. Nastalá panika se stává *strachem Božím*.

Nyní si Saulovi strážníci všímají neklidu a zmatku v nepřátelském táboře. Saul chce vědět, kdo to vyvolal. Jediní, kteří chybějí, jsou Jonatáš a jeho zbrojnoš. Pak přivolává král kněze s úmyslem dotázat se Boha, co se má dále dělat. Avšak hřmotu v táboře Filistinských stále přibývá a nutí k vyražení. Tu se Saul vzdává dotázání se Boha na to, co se má dále činit, a činí rozhodnutí sám. Jak je to smutné! Opět se ukazuje, že v Saulově srdci není ani víra ani důvěra v Boha. Je tu jen zdání zbožnosti, které pod tlakem vnějších okolností mizí. Králi nevadí, že táhne do boje bez Boha. Jaký je to rozdíl proti Jonatovi, který činí vše v důvěře v Boha a Jemu také připisuje celé vítězství (10. a 12. verš).

V tomto oddílu se opět vynořuje výraz *Hebrejští*. Kterí Izraelité jsou takto jmenováni? Jsou to ti, kteří se vzdali svého povolání být Božím lidem a připojili se k Filistinským. Co tam měli co hledat? Pro nevěrnost lidu dovolil Bůh nepříteli vniknout do Izraele a utlačovat lidi. Že však Izraelité přešli k nepřátelům, byla zrada a trestuhodná slabost. Ti si nezasloužili žádné lepší jméno než „Hebrejští“. Kéž bychom ani my v našich dnech úpadku neměli nic společného s nevěřícími křesťany dle jména. Rovnálo by se to zapření našeho povolání.

Svým nerozumným a sobeckým rozkazem kazí král tento den požehnání a vítězství. Tak tomu je vždy, jakmile se začne vměšovat nevěra tam, kde víra sklízí od Boha dobré věci. Králův rozkaz zarmucuje i dráždí a brání lidu v jeho konání. K tomu se zdá, že všechna dřívější skromnost Saule zmizela. Neříká ani slovo o Bohu a o Jeho milosti, ale mluví jen o sobě: „Než se (*já*) pomstím!“

Jonata je jediný, který nic neví o přísaze svého otce. Teprve když okusil medu divokých včel, se o ní dovídá. Muž víry nemůže jinak, než se postavit proti svému otci, neboť svým nerozumným nařízením zmařil úplné vítězství pro Hospodina a ve prospěch Jeho lidu.

Mnohem horší než přestoupení příkazu krále byl hřích, kterým se nyní provinil lid. Jako divocí se vrhli na kořist a jedli maso s krví. Bůh však lidem od počátku zakázal jíst krev (1. Mojžíšova 9,4; 3. Mojžíšova 7,27; 5. Mojžíšova 12,16). Platí to také pro časové období, ve kterém žijeme nyní (Skutky ap. 15,19.20). Saul věděl, že se tím lid prohřešil. Chtěl proti tomu něco podniknout. Ale neslyšíme žádné vyznání jeho viny, kterou lid svedl k hřešení. Spíše chtěl oltářem opět uspokojit tam, kde sám zhřešil. Ale tak to nejde.

Saul má v úmyslu ještě dále pronásledovat Filistinské. Lid je s tím srozuměn, ale kněz se před tím chce zeptat na Boží vůli. Avšak Bůh neodpovídá. Jak by také mohl, když tu je hřích a přestoupení! V takovém případě odpovídá Bůh jen na upřímné vyznání. Neznáme to ze zkušenosti?

Namísto aby si uvědomil své protismyslné nařízení a vyznal to, dává Saul hledat provinilce. A opět vyhlašuje zcela nerozmyšlená slova. Aby ukázal, jak to myslí vážně, dává v sázku život svého syna. Cožpak ještě neví, že Bůh bere taková slova vážně? Jonata to ví. Když na něho padl los kvůli tomu, že jedl med, říká: „Musím umřít!“ Avšak lid se rozhodně zastal toho, jenž způsobil tak velké vysvobození v Izraeli.

Zde je zřejmé, že za vším stojí Bůh. Chce na jedné straně udělit Saulovi lekci a ukazuje mu, že jeho bezbožná přísaha má zlé následky. Na druhé straně Pán nedopouští, aby ten, který Mu důvěřuje, zahynul cizí vinou. Jak obdivuhodně zasahuje Bůh vždy znovu ve prospěch Svého lidu! Onen den ukázal jasně, že král podle volby lidí je nejen špatný vládce, nýbrž že je trápením pro lid a zneuctěním pro Boha.

Boží trpělivost se Saulem se ještě nevyčerpala. Ve Svě milosti dává králi ještě jednou příležitost, aby poslechl Jeho božské vůle, a tím Jej poctil. Skrze Samuele mu dává jasný úkol. Poslechne Saul tentokrát Božího příkazu?

Amalech kdysi napadl izraelský lid na poušti, když šli z Egypta. Tento lupičský národ je v duchovním smyslu obrazem moci satana, jak působí skrze tělo, to jest skrze starou přirozenost. Bůh chce, aby byl Amalech úplně zničen. Nemůže vůbec nic upotřebit z toho, co je působeno naší starou přirozeností. Jak snadno na to zapomenáme a pokoušíme se v těle – v našem Já – objevit přece nějakou dobrou stránku.

Saul a lid poslechli Božího přikázání jen z části. Ale poloviční poslušnost je pro Boha neposlušností. Tak tomu je i dnes. Jestliže Boží slovo čteme a známe je, ale jsme ho poslušni jen povrchně a nepřesně, hřešíme proti Bohu. Bůh není jako my. U Něho neexistuje žádné zbytečné slovo. Bible je Jím doslovně inspirovaná Kniha, od které nesmíme žádné slovo ani odejmout, ani je považovat za méně důležité. „Cožkoli já přikazuji vám, ostříhati budete, činíce to; nepřidáte k tomu, aniž co z toho ujmete.“ (5. Mojžíšova 12,32)

Jak smutně musel Samuelovi znít v uších Boží hlas, když mu říkal: „Žel mi,...“ Tato slova přinesla i Samuelovi velký zármutek. A co učinil? Celou noc setrval ve vážné modlitbě před Bohem. To bylo jeho útočiště. Modlitba k Bohu je i dnes místem, kam Boží děti smějí utíkat se svým srdcem naplněným trápením.

Druhého dne se prorok a král setkávají v Galgala. Jeden přichází po noci ustavičné modlitby a druhý od stavby pomníku ke své poctě. Protiklad by nemohl být větší! – Když je Saul vyzván, aby se zodpovídal, reaguje jako Adam, který se kdysi pokusil přesunout vinu na Evu. „Zachoval lid, což nejlepšího bylo... Lid vzal z loupeží.“ (verše 15 a 21) Ale Bůh nechce materiální oběti, nýbrž poslušné srdce. Jsme si vědomi, jak těžkým hříchem v Božích očích je naše svévole?

Ve 23. verši je Bůh zcela osobní. Dává mu říci: „Poněvadž jsi *(ty)*...“ Saul byl král, a jako takový měl zabránit každému přestoupení Božího přikázání od lidu. K čemu měl královskou autoritu? Snad proto, aby si nechával od lidu poroučet? Závěr jeho vylhané výmluvy mohl být jen jeden: Jeho království bylo zmařeno. Bůh jej jako krále zavrhl.

Jakmile je král usvědčen, slyšíme jej říci: „Zhřešil jsem.“ Ale rychlé vyznání hříchu není vždy dobrým znamením. Neznáme tuto zkušenost od svých dětí? Dítě, které je vždy ihned hotovo doznat svou chybu, zřídka kdy cítí svou vinu hluboce.

Saul nám zde připomíná Ezau, o kterém čteme, že hledal požehnání horlivě se slzami, ale nenalezl místa ku pokání (Židům 12,16.17). Saul se na jedné straně snaží vzbudit soucit: „Bál jsem se lidu.“ A na druhé straně se snaží neztratit vážnost před staršími lidu: „Ale vždy mne cti, prosím, před staršími lidu mého.“ I když po dvakrát říká: „Zhřešil jsem,“ není to pravé pokání podle Boha. Jeho srdce není upřímné. Vážná Boží slova působí u něho jen povrchní poznání, nikoli opravdovou, do hloubky jdoucí lítost. Boží rozsudek (23. verš) trvá. Odtržený cíp Samuelova pláště zůstává pro Saule zřetelným znamením toho, co se nyní stalo.

Samuel vykonává Boží soud na Agagovi, kterého Saul zachoval. Pak se oba muži oddělují – provždy. Muselo to tak přijít. Když někdo chce konat Boží vůli a druhý následuje svou vlastní, musejí se cesty rozejít. Tady už není nic společného. Osobně Samuel nese pro Saule zármutek, protože Bůh musí tohoto muže s konečnou platností zavrhnout.

Bůh musí Samuele z jeho smutku vyburcovat. Má pro něho nový úkol. Prorok měl naplnit svůj *roh* (ne křehkou nádobku!) olejem a pomazat za krále muže „podle srdce Božího“. Roh ukazuje na to, že nové království bude trvat (srovnej s Lukáš 1,30–33).

Tak jako u Saule, i zde je ve spojení s pomazáním přinesena oběť. Oběť mluví o obecenství mezi Bohem a lidmi. U Saule se ukázalo, že úplně chybělo. Nový král však mohl ve 23. Žalmu říci: „Hospodin jest můj pastýř... ty se mnou jsi... přebývatí budu v domě Hospodinově za dlouhé časy.“

Tentokrát neřekl Bůh Svému služebníkovvi předem, kterého ze synů Izai vyvolil za knížete nad Svým lidem. A tu propadá Samuel téže chybě jako kdysi lid u Saule: Posuzuje podle vnějšího zjevu. Bůh však hledí k srdci. A tak byl uprostřed svých bratří pomazán nejmladší, na kterého, jak se zdá, zapomněli. Jméno *David* znamená milovaný. Bůh jej miloval, neboť v něm našel člověka, který Ho chtěl poslouchat. To, že Bůh neposuzuje lidi podle jejich vnějších předností, nalézáme v Jeho Slovu vícekrát potvrzeno. Tak řekl Petr Římanovi Korneliovi: „V pravdě jsem shledal, že Bůh není přijímač osob. Ale v každém národu, kdož se ho bojí, a činí spravedlnost, příjemný jest jemu.“ (Skutky ap. 10,34.35)

Jakmile byl pomazán nový král, slyšíme, že Duch Boží odešel od Saule. Ale došlo k ještě horší věci. Namísto Ducha Božího přišel nyní zlý duch, který jej nepokojil. To jsou tragické následky neposlušnosti vůči Bohu. Nejprve zavržen od Boha (kapitola 15,26), pak nepokojen zlým duchem, kterého na něho přivedl Hospodin. – Velkou obdobu k tomuto příběhu nalézáme v Novém zákoně. Když Pán Ježíš, ten pravý David, přišel na zem, zjevila se moc ďáblova zvláštním způsobem. Nikdy předtím není satan nazván „kníže tohoto světa“ anebo „bůh tohoto světa“. Dokázal uskutečnit, že lidé, především Židé, Boží lid, ukřižovali Božího Syna. Jeho špatnost dosáhne vrcholu, když se na scéně zjeví protiklad Pána Ježíše, antikrist, vybavený satanovou mocí.

Na královském dvoře nikdo neví, že Bůh už pomazal nového krále. Avšak Pán sám se stará o to, aby byl David povolán ke králi. Dochází k prvnímu setkání Saule s pomazaným Páně.

Dříve však, než se bude moci David sám ujmout trůnu, musí projít ještě dlouhou, těžkou dobou zkoušky. Budeme o ní číst v následujících kapitolách. V této chvíli smí jako ten, na kterého přišel Duch Páně, zmírňovat trápení toho, který je nepokojen zlým duchem.

Když Bůh začne působit, nezůstává nepřítel nečinný. Filistiňtí se znovu shromažďují k válce. Tentokrát mají s sebou obra, který vyzývá izraelské muže k souboji. Výsledek souboje mezi ním a jedním Izraelitou má rozhodnout celou válku. Goliáš viděl jen „vojska Izraelská“. Lidí, kteří byli navenek tak slabí a bázlivi, se nemusel bát. Jistě by zůstal vítězem. Ale své úvahy prováděl bez Boha, a to byla jeho záhuba. Co nevěra nemůže vidět, to poznává víra (26. verš). Tito bázliví vojáci patřili přes svou nedostatečnou důvěru v Boha a přes svou zapomnětlivost (zdá se, že zapomněli na dříve darované vítězství skrze Jonatu) k Božímu lidu.

Tato skutečnost smí povzbudit i nás. I když jako Boží děti působíme svému nebeskému Otci nevěrou a neposlušností často zármutek, nemusíme malomyslnět. Jeho věrnost není založena na našem jednání, které je tak často nedostatečné, nýbrž na Jeho nekonečné lásce k nám, Jeho lidu. Po návratu z babylonského zajetí řekl prorok o ostatku židovského národa: „Kdo se dotýká vás, dotýká se zřítelnice oka mého.“ (Zachariáš 2,8) Všem, kteří patří Bohu, platí povzbuzení: „Nebojte se útržky lidí bídných, a hanění jejich neděste se.“ (Izaiáš 52,7)

Při vypuknutí války se David opět vrátil do Betléma ke svým ovcím. Z tohoto místa, kde denně skromně plnil svou povinnost, jej Bůh už dvakrát povolal: nejprve aby jej pomazal pro trůn; potom, aby přišel na Saulův dvůr. Nyní jej volal po třetí, a sice aby rozhodl otázku mezi Filistinskými a živým Bohem.

David se z pověření svého otce dává na cestu. Neodbíhá prostě od své práce. Jako věrný pastýř, který má na srdci blaho svého stáda, je pro dobu své nepřítomnosti svěřuje jednomu služebníkovvi. Vstupuje do tábora právě ve chvíli, kdy Goliáš opět vystupuje, aby se posmíval Izraeli. David se stává svědkem strachu izraelských mužů. Vidí, jak se před tímto obrem chvějí a prchají. Všimá si, že posměch Filistinského platí především Bohu. Tento Bůh, kterému se zde děje pohana, je ale Davidův osobní Bůh. To jej zasahuje v hloubi nitra. To nesmí být. V jeho srdci dozrává rozhodnutí. Ale jakmile o tom mluví, už je tu ten, kdo tomu chce zabránit.

Když bez bázně uvalíme celou svou důvěru na Boha, učiníme často stejné zkušenosti jako David. Ti, kteří mají menší důvěru v Boha, mluví rychle o povyšování se, když u někoho druhého vidí více odvahy víry. Nenechme se tím zmást!

Zpráva o neohroženém mladíkovi proniká až k Saulovi. Chce vědět, co je na tom pravdy, a dává Davida povolát. Davidova slova vůči Saulovi jsou pozoruhodná. Chtěl by osvobodit ty druhé od malomyslnosti a přeje jim za to něco z jistoty, která je následkem plné důvěry v Boha. Jako odpověď na Saulovy námitky začíná David pokorně vyprávět o svých dřívějších zkušenostech, o kterých zřejmě dosud nikomu nic neřekl. Přitom nejde o jeho vítězství, spíše o Boží věrnost, která jej zachránila ze všech těžkých situací. David byl plně přesvědčen, že Bůh jej zachrání i z ruky Goliášovy.

Když byl Saul srozuměn s Davidovým úmyslem, chce mu alespoň dát svou vlastní zbroj. Ale člověk, který počítá s Boží pomocí, nepotřebuje zbraně nevěřícího krále. Pro Davida je toto válečné odění tak nezvyklé, že se v něm nedokáže pohybovat. Odkládá všechny tyto pom
jde do souboje jen se svou holí a svým prakem. To jsou nástroje, se kterými umí zacházet. V tom je pocvičen. Jako munici volí pět hladkých kamenů. Pak jde v důvěře v Boha vstříc Filistinskému. – Naší zbraní je Boží slovo. Ale Bible je nám v boji užitečná jen tehdy, když ji dobře známe. Proto je tak důležité, abychom ji pravidelně četli a studovali.

Napětí v údolí Elah vrcholí. Už nečteme nic o dvou nepřátelských vojscích. V zorném poli stojí jen dva mužové, kteří jdou proti sobě: mladík, zdánlivě neozbrojený, a až po zuby ozbrojený obr – válečník.

Ten velký se posmívá a haní mládence a zlořečí mu skrze své bohy. Nebojácný David nezůstává dlužen odpověď. Mluví jako ten, který zná Boha a ví, čím je Hospodin pro Svůj lid. Jeho víra nevidí v tomto těžce oděném obru pro Boha vůbec žádnou těžkost. Je i v hodině nebezpečí přesvědčen, že s Boží pomocí zvítězí.

K jeho víře se druží nezištnost. David viděl spojení mezi Bohem a Jeho lidem Izraelem. Hospodin byl sice jeho osobním Bohem, ale v této chvíli nešlo o něho osobně, nýbrž o *Boha jeho lidu*, kterému se dostalo takového utržení. Celý svět měl tohoto dne poznat, „že jest Bůh v Izraeli“.

I my někdy přicházíme do situací, kdy musíme dokázat svou víru a svou důvěru v Boha. Kéž bychom pak nebyli zbabělí, nýbrž zastali se jako David cti našeho Boha. „Požehnaný ten muž, který doufá v Hospodina, a jeho naděje jest Hospodin.“ (Jeremiáš 17,7)

Filistinský už nic neříká. Hledá boj. Nyní nastala pro Davida chvíle k jednání. Bez pancíře, který by mu jen bránil, spěchá vstříc nepříteli. Sáhne do mošny, výstřel z praku, obr se kymácí a padá, aby už nikdy nepovstal. 50. veršem končí, abychom tak řekli, Boží komentář z nebe k výsledku boje.

Nyní je sebejistota Filistinských otřesena: Utíkají. A Izrael je osvobozen od ochromující bázně: Povstávají s vítězným křikem a pronásledují prchající nepřátele.

Divíme se nevědomosti krále. Cožpak už neznal svého zbrojnoše a hráče na harfu (kapitola 16,21.23)? Možná že byly jeho smysly od zlého ducha vždy tak zmateny, že tomu, jenž mu hrou na harfu přinášel úlevu, vůbec nevěnoval pozornost. Že ani velitel vojska Davida neznal, asi ukazuje, že David až do té doby nevzbudil u dvora žádnou pozornost. Nyní se staral Bůh sám o to, aby jeho pomazaný vešel ve známost (kapitola 18,2.5).

Nevidíme v těchto posledních verších poukaz na Pána Ježíše? Prokázal zástupům hojnost božské milosti, když zde chodil. Činil jim dobře a uzdravoval je. Ale ti lidé Ho nepoznali, poněvadž byli ze světa. On byl ve světě, který stvořil, avšak *svět*, který upadl do hříchu, *Jej nepoznal* (Jan 1,10.11).

Ačkoli Saul vzal statečného mladého muže nyní do svých služeb, nikdy neexistovalo mezi králem a Davidem užší spojení. Chyběl společný základ; neboť „jaký díl má nevěřící s věřícím“?

Ale kdosi jiný se cítí být přitahován k vítězi z údolí Elah. Je to Jonata, Saulův syn, který předtím také vybojoval vítězství pro Boží věc. Jemu jde tohoto dne méně o vítězství nad Filistinskými, o jejich pronásledování a plenění jejich tábora, ale tím více o vítěze samého. Miluje jej a rád by jej měl za svého přítele. Opravdovost svého přátelství podtrhuje darem: Svléká svůj plášť a odění a dává svůj vzácný oděv spolu se svými zbraněmi tomuto prostému pastýři.

A jak je tomu s námi? Myslíme jen na své spasení, na odpuštění svých hříchů a na místo, které máme v nebi, anebo u nás stojí v popředí Osoba, která nám toto vše dobyla, náš Pán a Vykupitel, Ježíš Kristus? On je hoden, aby Mu každý z nás dal *celé* srdce. Pavel napsal kdysi Filipským: „Ale to, co mi bylo ziskem, položil jsem sobě pro Krista za škodu,... pro nějž jsem to všechno ztratil, a mám to jako za smetí, abych Krista získal.“ (Filipským 3,7.8) Jak je tomu s námi?

Verše, které jsme si včera přečetli, ukazují, jak to so-beckého krále mrzelo, že zpívající ženy daly jinému více cti než jemu. On mu tuto poctu nepřál, i když David svou smělostí víry dopomohl lidu k takovému vítězství. Možná že si v té chvíli uvědomil, komu chce Bůh dát království, jež od něho odtrhl!

Když zlý duch znovu přišel na nešťastného krále, už nepomohl dřívější prostředek, hra na harfu. Zlo v Saulově srdci pokročilo. Cíleným vrhem kopí chtěl svého tušeného následníka odklidit z cesty. Ale dvakrát se mu to nepodařilo. Proč? Protože s Davidem byl Hospodin (verše 12 a 14). Když ho Bůh určil k tomu, aby byl později králem nad Jeho lidem, pak byl také hotov ochránit ho před jeho nepřáteli.

Saul vzdaluje Davida ze své přítomnosti a pokouší se zahubit jej lstí. Ale Bůh se stará o to, aby každý krok, který Saul činí k pokoření Davida, sloužil k tomu, aby ho učinil vhodnějším pro království.

Jak pokorným zůstává David, když mu král navrhuje, aby se stal jeho zetěm! „Kdo jsem já, a jaký jest rod můj a čeleď otce mého?“ A tento pokorný postoj ukazoval také tehdy, když se stal králem. Dvakrát jej slyšíme, jak se později modlí k Bohu: „Kdo jsem já...?“ (2. Samuelova 7,18; 1. Paralipomenon 29,14).

Zpráva, že jeho dcera Míkol miluje Davida, přichází Saulovi právě vhod, aby se další Istí pokusil dát Davida stranou. Skrze své služebníky jej ještě jednou vyzývá, aby se stal jeho zetěm. A co činí David?

Ani jedním slovem si nepostěžoval na nespravedlnost, kterou v poslední době od Saule zakoušel. Tak může jednat jen víra. A dokud Saul žil, ctil ho David jako „pomazaného Hospodinova“ a jednal s ním s uctivostí. Tak odpovídá také nyní ve vsí pokoře: „Zdaliž se vám malá věc zdá, býti zetěm královým? A já jsem člověk chudý a opovržený.“ David je muž, který se bojí Boha i krále. Jestliže mu král skutečně chce dát svou dceru za ženu, pak to považuje za čest. Jde a přináší králi před uplynutím lhůty dvojnásobek toho, co požadoval. Nyní musí král dodržet své slovo.

Jak smutně to vypadalo v Saulově srdci! Satan uchvátil jeho srdce. Dokonce i věci, kterých si nevěřící člověk cení, nepřítel překroutil, aby tím živil neopodstatněnou nenávist v Saulově srdci. Saul se bál Davida, protože Bůh byl s ním, a nenáviděl ho, protože viděl, jak se Davidovi na cestě poslušnosti vůči Bohu vše daří a on sám je od Boha zavržen. A přece není ochoten uznat a vyznat svou cestu neposlušnosti.

Saul nyní zachází ve zlém stále dál. Nejprve se pokoušel Davida zabít osobním činem (vrh kopí). Když se to nepodařilo, sáhl ke lstivým oklikám, které však také neměly úspěch. Nyní předkládá svůj úmysl zabít Davida otevřeně svému synu a všem svým služebníkům. Smutný obraz, který nám musí Duch Svatý vykreslit, je prosvětlen Jonatou, jenž má v Davidovi velké zalíbení a zasazuje se za něho. Bůh nám nejen odhaluje celou skrytou podlost v Saulově srdci, ale ukazuje nám také Jonatovu oddanost.

Jonatovo zasazení se o Davida má úspěch. Avšak Saulova slova, ač podpořená přísahou, klamou. Mění si své vražedné myšlenky, ale nečiní pokání. – Když neobrácený člověk chce jen odstoupit od toho či onoho hříchu, ale nečiní opravdu pokání, není spasen. V základu se nic nemění. Dříve nebo později opět upadne do tohoto hříchu. Saulův příběh to potvrzuje. Zbožným mluvením, dobrými předsevzetími a vzdáním se zlých věcí není spasen žádný člověk. Je jen jedna cesta k víře v Pána Ježíše, a ta se nazývá: činit pokání. Bez pravé lítosti není pravého obrácení (Skutky ap. 17,30; 20,21; 26,20; 2. Petra 3,9).

Bez poznání svých převrácených cest a bez opravdového pokání nedojde k hluboko jdoucím změnám v životě lidí. Tak zůstal také Saul přes své sliby tím starým Saulem. Jakmile ho znovu napadl zlý duch, propukla opět nenávist proti Davidovi.

Místností opět letí kopí. Nyní je Davidovi jasné: Má smrt je pevně rozhodnutou věcí. Zbývá už jen útěk. Jeho žena, která jej miluje, mu v tom pomáhá. Prostředky, které používá, ukazují, že sice měla přirozenou lásku k Davidovi, ale chyběla jí Boží bázeň. Při jedné pozdější příležitosti se ukázalo, že jí chybí duchovní porozumění Božím věcem (2. Samuelova 6,16.20–23).

Ve spojení s událostmi v našem oddílu musíme učinit smutné zjištění, že v Davidově domě byla domácí modla. Jistě ji neuctíval, ale pravděpodobně ji trpěl. Jak je to vážné! Nejsou i v naší rodině nějaké zlé věci, které sice nenecháváme ve svém životě působit, ale které jsou ke škodě druhým? Nechtějme se této otázce vyhýbat a seberme nutnou duchovní energii, abychom tyto věci z našich rodin dostali pryč.

Míkol používá lži, aby ušla hněvu svého otce. Jaký rozdíl je mezi ní a jejím bratrem, který hájí svého přítele na vlastní nebezpečí.

David utíká k Samuelovi, jenž byl Božím nástrojem k tomu, aby ho pomazal za krále. U něho smí od srdce mluvit o všem svém trápení a soužení. V Žalmech, které David složil, vyjadřuje na mnoha místech hořké zkušenosti srdce, které prožil během doby, kdy musel utíkat. „Ty je skrýváš v skrýši obličeje svého před vysokomyslností člověka, skrýváš je jako v stanu před jazyky svárlivými.“ (Žalm 31,21) Ale pravé útočiště našel jen u svého Boha: „Ty jsi skrýše má.“ (Žalm 32,7) Viz též 59. Žalm, zvláště nadpis.

O mnoho let později přišel ten pravý Boží Pomazaný na tuto zem: Kristus. Vedlo se Pánu Ježíši jinak? I On byl pronásledován: Jan 1,11; Lukáš 19,14; Matouš 12,14; 21,38. Jak to muselo bolet srdce Jeho Otce v nebi!

Abychom přečteným veršům 20–24 správně rozuměli, musíme jasně rozlišovat mezi *oživující* činností Ducha Svatého a mezi různými působeními *Jeho moci*. Moc může udělovat velkou známost Slova, která může být pro druhé k užitku. Moc může působit také zázraky; ale nikdy nás nevede k tomu, abychom sami sebe odsoudili. Aby bylo zasaženo svědomí a vyvoláno pokání, je nutné dílo Ducha *v srdcích*. Zde, stejně jako např. v Židům 6,4–6, jde o moc Božího Ducha a ne o dílo *v* srdcích.

Na svém útěku se David ještě jednou setkává se svým přítelem Jonatou. Předkládá mu palčivé otázky svého srdce: „Co jsem učinil?“ nebo: Proč se mi toto všechno děje? Není si vědom žádného hříchu. A tak i v našem životě, když vůbec nedokážeme porozumět situaci, ve které se nalézáme, vyvstávají takováto „Proč?“. Jak je dobré, když se pak prakticky naučíme pravdě místa v Izaiáši 55,8.9: „Nejsou zajisté myšlení má jako myšlení vaše, ani cesty vaše jako cesty mé, praví Hospodin. Ale jako vyšší jsou nebesa než země, tak převyšují cesty mé cesty vaše, a myšlení má myšlení vaše.“

David nepřistupuje na Jonatova tvrzení. Už je nedůvěřivý. Pátý verš ukazuje, jak zoufale to vypadá v Davidově srdci. Na Jonatovu nabídku pomoci činí David návrh, jak situaci na králově dvoře vyjasnit. Bylo však nutné, aby si přitom pomáhal nepravdou? Jak málo se v této věci podobal Pánu Ježíši, tomu pravému Davidovi, který vždy mluvil jen pravdu. O Něm, jenž o sobě mohl říci: „Já jsem pravda“, čteme v Žalmech: „Zkusils srdce mého,... aniž jsi co shledal; to, což myslím, nepředstihá úst mých.“ (Žalm 17,3) – Jak přesně to bereme s pravdou ve svém praktickém životě?

Jonata chce nejen přesně prozkoumat poměr svého otce k Davidovi, chce říci ještě více. V myšlenkách na to, že se David jednou stane králem, prosí pro sebe a své potomky o milost a uzavírá kvůli tomu s Davidem smlouvu. Později, když David byl na trůnu, dodržel zde daný slib a obdivuhodným způsobem se staral o Mifibozeta, chromého Jonatova syna. Dal mu místo u královského stolu, mezi královými syny (2. Samuelova 9,5–8.11).

Jak úchvatný je obraz, který je nám zde představen: Princ prosí o dobrotivost utečence, zavrženého člověka! Ale neupřeli jsme také my svou důvěru a naději k Tomu, jenž je od světa zavržen a jímž je opovrhováno? Kéž bychom ale šli dále než Jonata a zcela se postavili na stranu Pána Ježíše a sdíleli s Ním Jeho pohanění!

Oba přátelé smluvili dvojí znamení, pomocí kterých mohl Jonata co možná nenápadně sdělit dobrou nebo zlou zprávu svému příteli. Věřil Jonata stále ještě v obrat k dobrému u svého otce? Byl hořce zklamán. Nám se daří stejně, když od svého těla očekáváme ještě něco dobrého. Ach, kéž bychom nikdy nezapomínali na verš Římanům 7,18: „Vím zajisté, že nepřebývá ve mně, to jest v těle mém, dobré.“ To by nám ušetřilo mnohá zklamání.

V první den svátku novměsíce se neděje nic. Saul přemýšlí, ale nic neříká. Druhého dne svátku se doptává svého syna, proč David není přítomen. Přitom jej nejmenuje jeho jménem, nýbrž mluví jen opovržlivě o „synu Izai“.

Jonata si mohl ušetřit nepravdivou výmluvu a jasně říci pravdu. Na hněvu jeho otce by se nic nezměnilo. Hubuje svého syna a tituluje ho: „Synu převrácený a urputný...“ Ach, kdyby si jen uvědomil, že Jonata je synem převráceného a urputného muže! Ale to bylo to poslední, na co Saul myslel. Raději odpovídá na poslední Jonatův pokus, promluvit ve prospěch svého přítele dobré slovo, hodem kopí. Rozzloben a zarmoucen – ale ne kvůli sobě, nýbrž kvůli Davidovi – opouští Jonata slavnostní sál. Nyní mu je zcela jasné, že jedinou možností, jak přežít, je pro Davida útěk.

Jak krásný je Jonatův charakterový rys v těchto verzích! Nezasáhla ho nejvíce otcova urážlivá slova, která patřila jemu a jeho matce, nýbrž urážky, které platily jeho příteli. Jeho vlastní osoba zde ustupuje zcela do pozadí. Jak často nám chybí toto smýšlení a jak málo je často zapotřebí, abychom se cítili uraženi!

Nyní měl Jonata přinést Davidovi zprávu o zlém postoji svého otce. Jak těžké to pro něho asi bylo, když musel vystřelit šíp za chlapce! Podle domluveného znamení věděl nyní i David, jak věci na královském dvoře vypadají. Hrozivá mračna, která se stahovala nad Davidovým životem a činila jeho útěk nutným, naplňovala jejich srdce hlubokým zármutkem, takže nemohli zadržet své slzy.

Ale ještě smutnější je 43. verš. Oba přátelé se rozdělují. Jeden vychází, aby nadále bloudil zemí jako uprchlík. Druhý se vrací do města, zpět na dvůr krále, tam, kde mu navenek nic nechybí, ale kde už nikdy nebude moci nalézt přítele svého srdce. Ó Jonato, proč jsi nešel se svým přítelem, s pomazaným Hospodinovým? Byl ten krok, krok oddělení se od nejbližšího příbuzenstva, příliš těžký a oběť příliš velká? Jonata jednal tak jako věřící dnes, kteří se kvůli příbuzným nebo přátelům přidrží nějakého církevního systému, ačkoli vědí, že už dávno neuznává Pána Ježíše za věčného Božího Syna, jenž se stal pravým člověkem a jenž je nejvyšší autoritou každého věřícího. Jonata připomíná také Lota, který za cenu pokoje svého srdce volil vnější výhodu, kterou mu nabízel svět (2. Petra 2,7.8).

Od této chvíle nacházíme Davida na útěku před Saulem jako cizince, ba jako vyvržence. Jeho příběh se nyní stává jasným poukazem na život Pána Ježíše, kterým lidé opovrhovali. V této době složil David mnoho svých Žalmů. Duch Svatý nám v nich prorocky sděluje city a pocity našeho Pána v době Jeho života na zemi.

Při podrobnějším zvažování Davidova příběhu je nápadné, jak vždy stojí daleko za Kristem. A tak to je jen milost, která Davida učinila předobrazem – ale právě jen předobrazem – Toho jedině dokonalého.

David přichází na svém útěku nejdříve do Nobe, kde byl nejvyšší kněz Abimelech. Knězi, který se úzkostně dotazuje, odpovídá Iží! To Pán Ježíš nikdy neučinil. V každé situaci, ať už byla jakkoli těžká, důvěřoval cele a neotřesitelně Bohu. Zahanbil Bůh někdy Svého Syna? A nemohl by býval také Davidovi pomoci a zachránit ho?

Tato událost je v Evangelích zmíněna třikrát (Matouš 12,3.4; Marek 2,25.26; Lukáš 6,3.4). Pán Ježíš tím chtěl farizeům vysvětlit, že zevní dodržování zákona a Božích přikázání není k ničemu, když přitom zároveň zavrhuje Jeho Krále.

Ubohý David! Ačkoli nyní už není úplně bez prostředků, nýbrž má v tu chvíli dost co jíst a není zcela neozbrojen, utíká přece z izraelské země a jde k Filistinským. Proč to? Chybí mu to nejdůležitější: pevná důvěra v Boha. Dokud se opírá o vnější věci a přemýšlí po způsobu člověka, nezbaví se svých obav a úzkostí. To musí nyní zakusit ve filistinské cizině.

Filistiňtí ještě nezapomněli na potupnou porážku v údolí Elah. Dokonce správně interpretovali popěvek, který tehdy ženy zpívaly. Nyní se podezřívavě ptají: „Zda-liž tento není David, *král země*?“ – Když se my věřící opět obrátíme ke světu, daří se nám často jako Davidovi. Svět nám neporozumí a bude nás považovat za zrádce. Naštěstí! – chceme říci. Mnohý skrze to opět našel cestu zpět k Pánu Ježíši.

Ve své úzkosti sahá David ke Isti. Přetvařuje se tak, že druzí ho považují za blázna. Jak nešťastný však přitom byl, nám ukazují Žalmy, které v oné době složil (Žalm 34 a pravděpodobně i Žalm 56). Ale ukazují nám také, že David se v oné smutné době utíkal ke svému Bohu a On mu odpovídal a zachránil ho.

David se vrací do izraelské země a nalézá prozatímní útočiště v jeskyni Adulam. Ze 142. Žalmu, který David složil, když se musel skrývat v jeskyních, poznáváme, jak bylo skleslé jeho srdce a jak volal k Bohu.

V jeskyni Adulam nezůstal sám. Nejprve jej tam vyhledala jeho rodina. Pak se k němu shromáždili takoví, kteří byli souženi a bez prostředků nebo ve vnitřním trápení – skupina lidí, kteří se nemohli vykásat ničím pozitivním. David se stal jejich vůdcem. Následující roky pronásledování, útěku a strádání utvářely tyto muže k podobnosti s jejich vůdcem. Vyvinuli se v hrdiny, kteří později – když se David stal právoplatným králem – s ním sdíleli slávu (1. Paralipomenon 11,10–47). Stejně tomu je i s námi. Kdo jsme byli, když jsme přišli k Pánu Ježíši, tomu opovrženému Nazarétskému? Nízcí, nečistí, ztracení hříšníci, kteří žili bez Boha. A On nás přijal, daroval nám nový život a chtěl by nyní, abychom se Mu stávali stále podobnějšími, abychom vždy více zjevovali Jeho charakterové rysy. A co říká Boží slovo vzhledem k naší budoucnosti? „A trpíme-li, budeme také spolu s ním kralovati.“ Jsme „dědicové zajisté Boží, spolu pak dědicové Kristovi, však jestliže spolu trpíme, abychom spolu i oslaveni byli.“ (2. Timoteovi 2,12; Římanům 8,17)

Zatím hledá Saul u svých lidí podporu proti Davidovi – a nalézá ji u Doega, u cizince! (verše 9 a 10; srovnej s kap. 21,7)

Na základě Doegovy výpovědi jsou všichni kněží, kteří bydleli v Nobe, povoláni před krále. Saul jim krátký kontakt s Davidem přičítá k tíži jako nejtěžší zločin. Ale ještě horší je jeho postoj jako soudce. Nenávist proti Davidovi jej tak zaslepuje, ano, tak je naplněn zlem, že žádným způsobem není ochoten naslouchat Achimelechovu vysvětlení. Rozsudek je ihned hotov: „Smrtí umřeš..., ty i všechn dům otce tvého!“ Jak hrozný! Ten muž, který ušetřil Amalechitské, chce bez milosti zabít kněze Hospodinovy!

Chápeme reakci těch, kteří se sice přidrželi Saule, ale v tomto případě postup svého krále odsuzovali. Slepý nenávistí a zlostí, nebere král svůj hrozný rozkaz zpět, nýbrž hledá ochotného služebníka k vykonání ohavného skutku. Doeg, který se nedávno „pozdržel před Hospodinem“ (kapitola 21,7), zabíjí všechny kněze. Jak zkažené je lidské srdce!

Abiatar utíká k Davidovi a zvěstuje mu, co se stalo. David byl jistě otřesen a snad si i vyčítal, že nebyl opatrnější. A přece za vším stál Bůh. On všechno vedl tak, že jeho ohlášený soud nad domem Elí přišel (kapitola 2,31.32). – Od nynějška stojí prorok a kněz na straně opovrženého a pronásledovaného krále (verše 5 a 23).

V této kapitole jsou ukázány nové věci, které charakterizují strastiplné a těžké doby, jimiž musel David procházet. Zároveň rozeznáváme také Boží jednání v těchto nebezpečných situacích.

Filistiňští znovu válčili a loupili. Zcela normální by nyní bylo, že napadení obyvatelé budou volat o pomoc ke svému králi. Ten byl odpovědný za jejich ochranu, byl jejich vůdcem v boji proti Filistinským. Ale srdce a svědomí říkaly Izraelitům, že od Saule už nemohou nic čekat. Jejich srdce a myšlenky přitahoval k sobě ten vyvržený. Když šlo o pomoc, kterou doufali obdržet od Boha, pak lidé hleděli k tomu, jemuž bylo usilováno o život.

Ale Bůh nejen připravil lid pro krále podle Svých myšlenek. Vedl také Davida k hlubší závislosti na sobě. Jak vhodné jsou časy nejistoty k tomu, abychom se více ptali po Bohu a po Jeho vůli! Kdyby David nyní poslouchal lidi, sešel by z Boží cesty. Jak je krásné, že Bůh nekárá nejistotu svého služebníka, nýbrž po druhé odpovídá na jeho dotazy. Tato milost tu je pro nás i dnes!

Saul je naprosto zaslepen a bez Božího vedení. Považuje Davidovo postavení v Cejle za tak bezvýchodné, že věří, že ho Bůh dal do jeho ruky. Bůh stojí za těmito pro Saule zdánlivě výhodnými okolnostmi, aby dal další důkaz o tom, jak velmi je taková pomstychtivá zahořkllost proti Jeho vůli.

Davidova plná závislost na Bohu je krásná. Jeho dotazování se na Boží vůli jej ochránilo před léčkou, z níž by sotva vyvázl. „Působí to, aby tiší chodili v soudu, a vyučuje tiché cestě své.“ (Žalm 25,9)

David a jeho muži opouštějí Cejlu dříve, než přichází Saul, a utíkají do pouště Zif. Tam dochází k poslednímu setkání obou přátel: Davida a Jonaty. Přitom nás Jonatova slova vedou k zamyšlení. „Ty kralovati budeš.“ To bylo správné. A o sobě se domníval: „A já budu druhý po tobě.“ V tom se naprosto mýlil. Jonata je příkladem pravých věřících, kteří se domnívají, že mohou jít cestou kompromisů, aby měli co možná nejvíce z Pána Ježíše a zároveň co možná nejvíce ze světa. Nikdy ve svém životě nebudou mít plný a trvalý požitek obecenství s Pánem Ježíšem a vzhledem k budoucnosti utrpí velkou škodu, ačkoli nebudou zatraceni (viz Jonatův konec; kapitola 31,2).

Zifejští však ještě nevidí v Davidovi pravého krále. Ještě se drží Saule a jsou hotovi vysлідit Davida v jeho úkrytu a zradit jej králi. Saul se raduje z této nabídky a žehná zrádcům ve jménu Hospodinovu. On, jehož vztah k Bohu je naprosto přerušen, bere toto Jméno do úst, aby vyjádřil své zadostiučinění. Jaké zneuctění Hospodina! A tak i dnes jsou lidé, kteří ustavičně mají v ústech jméno Páně. Jsou přitom vždy upřímní? Nechybí jim přitom někdy náležitá uctivost? To jsou jistě oprávněné otázky, ale úplnou odpověď na ně mohou dát jen dotyční a Pán.

Pro Davida byla situace nebezpečná, lidsky řečeno, bezvýchodná. Saulovi vojáci *obklíčují* Davida a jeho muže, *aby je zajali*. Tady zůstává otevřené už jen východiště směrem nahoru. Ano, útočiště k Bohu je věřícím v každé situaci otevřené. Tomu nemůže zabránit žádný člověk. Aniž bychom četli o nějaké Davidově modlitbě, přichází pomoc z Boží strany: Saul je naléhavě volán k boji proti Filistinským, kteří vtrhli do země. Bůh stojí vždy nad okolnostmi. Těžkost nemůže být nikdy větší než Bůh, který nám pomáhá.

Nešťastný král nedbá na lekci, kterou mu Bůh udělil osvobozením Davida. Jakmile to je možné, dává se opět do pronásledování svého zetě. Pronásledování Davida se od té chvíle stává obsahem jeho života. Čím zřetelněji Bůh zasahuje, aby Svého služebníka ochránil a osvobodil, tím větší je Saulova touha chytit a zabít toho, jehož bez důvodu považoval za svého nepřítele.

Znovu táhne 3000 mužů, aby hledali Davida. Ale nyní Bůh obrací list. Náhle a zcela nechtěně se Saul nalézá v Davidově moci. Co se nyní odehrává, je vážnou zkouškou pro Davida. Jako výsledek se ukazuje smýšlení, které může mít jen ten, kdo žije v úzkém obecenství s Bohem a v plné důvěře se o Něho opírá.

Muži okolo Davida zdaleka nesmýšlejí tak vznešeně jako jejich vůdce. Jejich slova by se mohla stát léčkou pro neupevněné srdce. David se však neopírá o lidi a o to, co říkají, nýbrž jedině o Boha. Pro něho je Saul stále ještě od Boha danou královskou autoritou a chce se jí poddávat. 6. verš nám ukazuje, jak jemně reaguje jeho srdce a svědomí v pokušení. Jak tomu je s námi?

Sotvaže Saul opustil jeskyni, volá za ním David. S cípem Saulova pláště v ruce se mu pokouší vysvětlit, že proti němu nemá v úmyslu nic zlého. Dnes měl příležitost svého pronásledovatele zabít a neučinil to. Neměla tato slova mluvit k srdci krále?

Ale David jde ještě dále. Když celou záležitost svěřil Pánu, mluví o sobě samém: „Na koho to jen vytáhl král Izraelský? Koho to honíš? Psa mrtvého, blechu jednu.“ Jaká to pokora ve chvíli, kdy měl příčinu vystoupit proti králi zcela jinak!

David je obrazem Toho, kterému se snažili v době Jeho života klást léčky a pokoušeli se Jej zabít. Je obrazem Pána Ježíše Krista. Davidova pokora nám připomíná slovo Páně: „Jsem tichý a pokorný srdcem.“ (Matouš 11,29) Ale to je jen polovina verše. Jeho pokora a tichost stojí ve spojení s výzvou k nám: „Vezměte jho mé na se, a uče se ode mne,“ od Toho tichého a pokorného srdcem. David se už mnoho naučil v Boží škole. A my?

Davidova pokorná slova se hluboce dotýkají Saulových citů. Hrouť se a pláče. Konečně se zdá, že vidí svůj zlý postoj vůči Davidovi. Uznává milosrdenství, které ušetřilo jeho život. Prohlašuje dokonce, že ví, že David se stane králem, a prosí ho, aby ho přísahou ujistil, že nevyhladí jeho rodinu. I v tom vychází David svému odpůrci vstříc. Saul se bojí soudu; ale soud nepřijde od nenáviděného Davida, jenž je vůči němu milosrdný, nýbrž skrze cesty Boží vlády, v nichž On jedná s lidmi.

Žel že král za krátkou dobu opět zapomněl na všechna tato slova. Brzy nato opět táhne, jako kdyby k této rozmluvě mezi ním a Davidem vůbec nikdy nedošlo (26. kapitola). Jak hrozné je pokračující zatvrzení v srdci člověka! Jistě můžeme říci: Všechny věci spolupůsobí u toho, kdo nechce věřit, k úpadku a k záhubě, tak jako u těch, kteří milují Boha, k dobrému (Římanům 8,28).

David už nevěnuje Saulovu vyznání důvěru. Král by ani neměl právo vyžadovat jeho důvěru. A tak se jejich cesty opět rozdělují. Saul se vrací a David zůstává v pustině.

Poté, co jsme už delší dobu nečetli nic o Samuelovi, je nám v prvním verši krátce podána zpráva o jeho smrti. Odchod věrného svědka ukazuje na to, že se blíží konec Saulova kralování. Ale král podle Božích myšlenek se stále nalézá v Boží škole. Musí se ještě naučit jednu důležitou lekci o sobě samém. To je nám představeno v naší kapitole.

Obstarávání živobytí pro 600 mužů, kteří byli u Davida (13. verš), nebyla jednoduchá záležitost. Proto rozumíme Davidovu jednání, když skrze své lidi zaklepal u Nábale a prosil o nějaké potraviny. Bezpochyby to byla pro Davida velká zkouška. Jestliže jsme už sami museli někoho prosit o přízeň, chápeme, kolik milosti bylo zapotřebí k přednesení takové prosby, a což teprve žádal-li u muže jako byl Nabal. Jistě to bylo hluboké pokoření pro pomazaného Páně, když musel, abychom tak řekli, zaklepat jako žebrák.

Nabal, jehož jméno znamená „blázen“ (25. verš), si necenil toho, co přicházelo od Boha, a nenáviděl každou myšlenku na milost. Tak vyzněla také jeho odpověď Davidovi krajně hrubě. „Říká blázen v srdci svém: Není Boha.“ (Žalm 14,1) Ve skutečnosti není větší bláznovství než myslet si, že nejsme nikomu odpovědni za to, co děláme, že nepotřebujeme milosrdenství a že od nás se nemůže vyžadovat milosrdenství vůči druhým.

Když David obdržel od Nábale na svůj zdvořilý dotaz tak prudké odmítnutí, chce si pomoci zbraněmi. „Připaš každý meč svůj!“ zní jeho rozkaz. Ale je takový impulzivní zásah podle Boží vůle? Ne, nikdy! Skrze ženu musí Bůh Svému služebníkovvi ukázat správnou cestu, a tou je: milost. Vykonání spravedlivého soudu není naší věcí. To smíme přenechat někomu vyššímu, našemu Pánu, o němž je v Žalmu 45,4 napsáno: „Připaš meč svůj na bedra, ó reku udatný, prokaž důstojnost a slávu svou!“

Jakmile Abigail uslyšela o tom, co se stalo, jednala ve spěchu. Ale nebylo to nějaké nepromyšlené zkratové jednání, nýbrž čin víry. Viděla, že David je v nebezpečí, že zneuctí Boha, když bude chtít vykonat soud. Tu se pokusila apelovat na Davidovu milost. A Bůh vzal tuto ženu do ochrany a soudil jejího muže, jak ještě uvidíme.

Je to tentýž David, který v předcházející kapitole ušetřil svého nepřítele krále a ukázal mu milosrdenství, a nyní chce spravedlivě odplatit za všechno zlé, které mu bylo učiněno? Jak jinak reagoval Ten, jemuž lidé odepírali nebeský původ a říkali: „Tento pak nevíme, odkud jest.“ (Jan 9,29) Pán Ježíš ani jednou nevzal v době Svého zavržení zpět milost, ve které přišel (Jan 1,14.16).

Abigail *spěchá* nejen s přípravou daru pro Davida. Jakmile se s ním setkává, *rychle* sestupuje z osla, sklání se před Davidem a uznává všechna jeho práva, stejně jako svou vlastní nehodnost.

Při povrchní četbě tohoto oddílu vzniká nebezpečí, že bychom mohli vyčítat této ženě nevěrnost vůči vlastnímu muži a chybějící uznání vládnoucímu králi (Saulovi). Ale ona byla bez viny, neboť uznala v Davidovi *pravého pomazaného Božího*. Saul i její muž se jasně postavili proti Davidovi, a tím proti Bohu. Tak dospěla Abigail až k bodu, kde se musela rozhodnout pro Boha nebo proti Němu. Aniž by okamžik váhala, řekla: „Bude však duše pána mého svázána v svazku živých u Hospodina Boha tvého.“ Viděla Davida v úzkém obecenství s Bohem, a to jediné vysvětluje a ospravedlňuje její chování.

David stojí před námi jako chybnější muž, ale jako takový, který je otevřený pro Boží poučení a cesty. Vidí, že jej Bůh ostříhal před proviněním se krví. Nyní může on – opět jako Boží služebník – žehnat této ženě, přát jí pokoj, který její muž nechtěl (6. verš), a dát jí ujištění o své přízni.

Popis Nábalova konce je krajně vážný. Krále podle Božích myšlenek zavrhl a poslal jej prázdného pryč, sobě samému však činí hody „*jako hody královské*“. Ten bláznivý člověk (Nábal = blázen), který tvrdí: „Není Boha!“, musí zakusit, že živý Bůh je a že je hrozné upadnout do Jeho rukou (Židům 10,31). Deset dnů před jeho skutečnou smrtí ztvdlo jeho srdce, a tím zmizela i každá naděje na záchranu. „Nemylte se, Bůh nebude posmíván.“ (Galatským 6,7)

David slyší o Nábalově smrti a děkuje Bohu ještě jednou, že ho ostříhal od zlého, nerozmyšleného činu. Pak se uchází o Abigail, vdovu po tomto zlém muži. A tu čteme po třetí v této kapitole, že jednala *rychle*. Nečekala, až se David stane oficiálně králem, aby uposlechla jeho volání. Bez váhání byla hotova *ihned* jít s jeho služebníky. Nepřemýšlela o tom, čeho se musí jako bohatá žena vzdát a jaký život strádání na ni nyní čeká. Viděla toho, v jehož přízni stála, a to jí stačilo. – Stačí nám Pán Ježíš a Jeho láska k nám, abychom Jej cele následovali a dali Mu svůj život zcela k dispozici? Jemu činí radost, když u nás nalezneme podobnou oddanost a pokoru jako u Abigail, která řekla: „Aj, služebnice tvá za služku bude, aby umývala nohy služebníkům pána svého.“

Zifejští opět přicházejí k Saulovi, aby mu zradili Davida. Neměli tito lidé v Saulovi vzbudit vzpomínky na určité zkušenosti, které by jej musely odvrátit od pronásledování Davida? (Viz kapitolu 23,19–28). Nepoučitelný a nekající Saul je stále ještě rozhodnut provést, pokud to bude možné, své krvavé úmysly.

Ale David je na stráži. Vysílá své vyzvědače, a dříve než se Saul dozví něco jistějšího o Davidovi a o místě, kde se zdržuje, má David už jasno ohledně svého postavení. Bez váhání jedná ještě téže noci. S Abizai se ukrádá do tábora a proniká až k Saulovi. Abizai by nejraději krále na místě zabil. Ale David vyrostl v pocitu Boží milosti. Nejenže on sám nevztáhne svou ruku na „pomazaného Hospodinova“, ale zbraňuje v tomto krutém činu také tomu, který je s ním. Jako důkaz pro to, že králův život skutečně byl v jeho ruce a že jej ušetřil, bere s sebou kopí a džbán na vodu.

Pán sám se staral o to, aby se tato nebezpečná akce zdařila; „nebo sen tvrdý Hospodinův připadl byl na ně“. Saule tím chtěl naposledy vyzvat, aby se vzdal nenávisti proti Davidovi a přestal jej pronásledovat. Žel, i tentokrát zůstalo jen při povrchním poznání. Saul se vzdal pronásledování teprve tehdy, když David utekl do ciziny (kapitola 27,4).

Následujícího jitra se David ukazuje svým pronásledovatelům. Nechává si ale dostatečně velký odstup mezi sebou a Saulovými vojáky. Nejprve volá na Abnera, neboť ten byl odpovědný za blaho a ochranu krále. Ukazuje mu, že král byl v nebezpečí života a on a jeho vojáci si vlastně svým přestupkem ve stráži zasluhují trest smrti.

Saul poznává Davidův hlas. Nyní klade pronásledovaný královi ještě jednu otázku, proč jej tak tvrdě pronásleduje a co vlastně udělal. V Davidových slovech cítíme určitou zoufalost. Tímto trvalým pronásledováním je prakticky zahnán ze svého dědictví. Jako jediná možnost přežití mu zbývá už jen útěk do ciziny k *pohanským* národům. Jako by řekli: „Jdi, služ bohům cizím!“ Jak je to smutné!

Saulovy city jsou opět velmi dotčeny. Slyšíme dokonce jeho vyznání: „Zhřešil jsem.“ Ale nepozorujeme nic z poznání a lítosti vůči Bohu, proti kterému především zhřešil. A David? Věnuje Saulovým slovům málo důvěry. Namísto aby se s ním „navrátil“, dává kopí odnést. Znovu předkládá věc Pánu: „Hospodin pak navrať jednomu každému za spravedlnost jeho.“ A dále: „Aby mne vysvobodil ze vší úzkosti!“ Tuto jedinou důvěru v Boha vyjadřuje také v 62. Žalmu.

Člověk – i David – „zač má jmín býti“? (Izaiáš 2,22) „Všeliké tělo jest jako tráva, a všeliká sláva člověka jako květ trávy.“ (1. Petra 1,24) Po tomto triumfu nezištnosti, po tomto vítězství milosti následuje jedna z nejbolestnějších kapitol v Davidově životě. Zemdlen ustavičným pronásledováním, říká David ve svém srdci: „Tedy sejdu od ruky Saulovy.“ Tato duchovní porážka nastupuje ve chvíli, kdy se zdálo, že nebezpečí pominulo. Ano, takoví jsme i my. Jakmile své zraky odvrátíme od Pána Ježíše, chybí nám potřebná moudrost shůry a duchovní síla.

Jsou to skutečně slova Davidova, která zde čteme? Muž víry opouští Boží půdu a vědomě hledá ochranu v zemi nepřítelů. Jde k těm, které tak často porazil. Většinou nezůstává u jednoho zlého kroku. První krok vede k dalším, a tak je tomu i zde. Davidův život u Achisa vede ke klamání a podvodům nejbídnějšího druhu, a to od služebníka Páně, který byl kdysi tak věrný, prostý, otevřený a čestný! Není to zřetelné varování pro nás všechny? Když už nehledíme na Pána Ježíše, nýbrž důvěřujeme svému tělu, bude se nám dařit stejně (viz Jeremiáš 17,5 a 7,8).

„Za dnů těch“ sbírají Filistínští opět svá vojska k válce proti Izraeli. A co je s Davidem? Už přes rok přebývá u Filistinských a Achis věří, že u něho zůstane. Pro krále Gát je jasné, že David bude bojovat po jeho boku proti Izraeli. Jak se asi Davidovo srdce chvělo při této myšlence. Zde je mu podán účet za jeho vlastní cesty. Lidsky řečeno, situace je bezvýchodná. Naštěstí tu je ještě Bůh! Když ti Jeho jsou nevěrní, On zůstává sám sobě věrný. Ve Svém milosrdenství zabraňuje nejhoršímu, i přes převrácené cesty Svého služebníka.

Poměry v Izraeli dosáhly nejnižšího bodu. David, právoplatný pomazaný Hospodinův, se strojí s Filistinskými k boji proti Božímu lidu. Saul se od Boha odvrátil. Nyní se zcela odvrátil Bůh od něho. Neodpovídá mu ani skrze sny, ani skrze urim, ani skrze proroky. A nyní dělá Saul krok, který až do té doby s rozhodností odsuzoval: On, jenž všechny hadače a věštce ze země vyhladil, vyhledává věstkyni (7. verš)! – V těle, v naší staré přirozenosti, skutečně nepřebývá *nic* dobrého. V tom jediném, co u Saule ještě vypadalo jako dobré, nyní selhává. Neznovuzrozený člověk zklame *na každém* místě, kde ho Bůh postaví na zkoušku.

Strach před Filistinskými a nejistota ohledně budoucnosti pohly Saule k osudnému kroku, že vyhledal věštkyni. Aby dosáhl svého cíle, převléká se a přísahá této ženě při Hospodinu, že ji neprozradí. U Saule zmizela každá stopa čestnosti a pravdy.

To, co nyní tato věštkyně a Saul prožívají, je něco naprosto neobvyklého. Až dosud to byl zlý duch, démon, se kterým měla tato žena spojení a skrze kterého věštila. Tentokrát se zjevuje Samuel sám, to jest jeho duch, poslaný od Boha. Oslovuje Saule přímo a zvěstuje mu jeho konec. Zítra bude se svými syny v říši mrtvých, ale, kromě Jonaty, nebudou na tom blaženém místě, kde jsou věřící po svém zesnutí až do vzkříšení, nýbrž daleko od Boha v místě muk (Lukáš 16,19–31).

Při této příležitosti je jistě užitečné připomenout to, co Boží slovo říká ohledně duchů zemřelých. Ať je ďáblová moc jakkoli veliká, nemá moc nad zemřelými. Tato moc je jedině v Boží ruce. V 1. Petra 3,19 čteme o duchách nevěřících zemřelých, že jsou ve vězení. V tomto stavu očekávají den soudu. Žádná satanová moc je nemůže z tohoto vězení vyvést. Všichni duchové, kteří dnes jsou ve hře při věštění, zaklínání duchů a jiných věcech, jsou tedy démoni a nikoli duchové zemřelých lidí.

Saul musel zjevivšímu se Samuelovi učinit hrozné, ale pravé vyznání ohledně své situace: „Úzkostmi sevřím jsem velmi... Bůh odstoupil ode mne a neodpovídá mi více.“ Pak slyší od Samuele ještě jednou důvod pro své zavržení od Boha a předpověď své smrti v boji s Filistinskými. Nemůžeme se divit, že potom čteme o úplném zhroucení krále. Nyní stojí bezprostředně před nevyhnutelným údělem a chápe celou hrůzu své budoucnosti, a to bez nejmenšího záblesku naděje.

V Saulovi staví Bůh před naše zraky vážný obraz konce člověka podle těla, tedy člověka, jenž nemá nový život z Boha. Vše, co jej při jeho činnosti vedlo, je mu připomenuto, zváženo na váze svatyně a ukazuje se to být jen neposlušností. Nezávislost a nepřátelství proti Bohu a Kristu. Nic, ale vůbec nic z toho, co Saul vykonal, nemůže před Bohem obstát. Všechny jeho pohnutky, všechny jeho cesty se stávají předměty soudu. Přesně tak se to má s každým, kdo se nechce sklonit a pokořit před Pánem Ježíšem.

V 29. kapitole máme pokračování popisu válečných příprav Filistinských. Po sebrání vojska uspořádali vojenskou přehlídku, při které šel na závěr kolony i David a jeho muži. „K čemu jsou Židé tito?“ ptají se knížata filistinská. Přes Achisova dobrá slova, kterými se zasazoval za Davida, působil Bůh, aby vyřešil těžkost, do které Davida uvrhla jeho nevěra. Jeho hřích by byl hrozný, kdyby Bůh nezasáhl! Zde už Bůh nemohl Svého služebníka vést Svými očima, zde musel použít uzdu a udidla (srovnej s Žalmem 32,8.9). Bůh jej poslal pryč, abychom tak řekli, kopími Filistinských. Zvláště smutný je přitom Davidův postoj a jeho slova. Zapřel svou víru a svůj charakter (8. verš).

Tato událost jasně ukazuje propast, která stojí mezi Božím dítětem a světem. I k nevěrnému věřícímu má svět nedůvěru. To je jen spravedlivé. Bůh nám dává cítit – a je to velká milost z Jeho strany – že nám v takovém postavení nevěrnosti chybí vše; jak Boží uznání, tak i přízeň světa. Ale Bůh ty své v takové situaci neopouští. Nenechá je zahynout, ale podniká vše, aby opět hledali přerušené obecenství s Ním. Tak je tomu i s Davidem.

V této kapitole dochází k šťastnému obratu v Božím jednání s Davidovou duší. Bohu nestačilo ostříhat Svého služebníka před zlou cestou, před bojem proti vlastnímu lidu. Miloval ho tolik, že jej chtěl přivést zpět do plného obecenství se sebou. Amalechitští přitom sloužili jako nástroje kázně v Boží ruce.

Při návratu našel David a jeho mužové Sicelech vypálený a všechny jejich rodiny a jmění byly nepřítelem vzaty. Zdrucující zjištění! Silní mužové pláčící tak, že už v nikom z nich není síla! Tak hluboce je zasahuje tento úder. A tu – v největší nouzi, kdy jeho srdce je hluboce otřeseno a muži ve svém rozhořčení mluví o tom, že jej ukamenují – David opět nalézá svého Boha. Muž víry se vrací k Tomu, kterého tolik zneuctil. Vnitřní trápení a vnější soužení vedou k nápravě. Nyní se opět může posílit v Hospodinu, svém Bohu.

Už nechce jít po vlastních cestách a prosí Pána o světlo pro další krok. A On mu odpovídá. Povzbuzuje ho k tomu, aby se dal do pronásledování lupičů. Jistě je dohoní a své mocně vysvobodí. – Tak velká je milost Pána k Jeho lidu, i když ten klopýtá a na nějakou dobu se od Něho odvrací!

S pomocí egyptského muže, kterého nalézají na cestě, se Davidovi a jeho lidem podaří Amalechitské dohonit. Zcela neočekávaně na ně vpadá, zasazuje jim ničující porážku a zachraňuje vše, co ukradli. Jak krásná je věta: „A nezhyňulo jim *nic*.“ Bůh nás někdy musí provádět kázní, ale nikdy nechce, abychom přitom utrpěli ztrátu. Nebeský Otec trestá „ve věcech přežitečných, totiž k tomu, abychom došli účasti svatosti jeho“ (Židům 12,10). A když něco považujeme za ztrátu, pak smíme být ujištěni o tom, že kdyby nám to Bůh nechal, nebylo by to k našemu užitku, nýbrž ke škodě.

Davidovo jednání s tímto egyptským mužem vede naše myšlenky k Pánu Ježíši, když se snaží získat hříšníka. Neptal se také nás: „Čí jsi? A odkud jsi?“ I my jsme museli doznat, že jsme byli otroky satana a hříchu. Náš starý pán byl a je krutý a tvrdý. Ponechává lidi v jejich pochybnostech a trápeních sobě samým. Ale Pán Ježíš přišel, aby se o nás staral. Chtěl by, aby všichni byli spaseni. Každý jednotlivý osud Mu leží na srdci. Když Egypťan všechno vyznal, přednesl jen dvě prosby: Nech mne žít a nepřiváděj mne zpátky k mému pánu! Nedopřál nám Pán Ježíš také toto všechno? Daroval nám věčný život. Na věky nezahyneme. Když nás osvobodil od starého pána, učinil nás Svým vlastnictvím.

Rozhojnilá Boží milost, projevená Davidovi a jeho mužům, ukázala dvě sobě opačné věci. Nejprve se ukázalo zlé, nenávidění hodné sobectví u těch, kteří si neceňili milosti Páně. Přítomnost a činnost milosti zjevuje vždy špatnost srdcí, v nichž není víra. Zároveň nacházíme v dobrotivém zprostředkování a nařízení Davidově, který už nehledal vlastní výhodu, že byl plně napraven. Milost docílila nejen velkého vítězství *pro* Davida, nýbrž i velkého vítězství *v* něm.

Ustanovení vydané Davidem má také duchovní použití pro nás. Bůh rozděluje mezi Svým lidem různé úkoly. Posuzuje naši činnost a příslušně ji odměňuje. Ale mzda není přiměřená ceně daru a schopnostem, nýbrž věrnosti při plnění nám svěřeného úkolu. Proto je díl toho, kdo zůstává u břemen, stejný jako díl toho, kdo táhne k boji.

Kapitola končí v duchu lásky. David navazuje přerušené vztahy ke svému lidu a posílá dar z kořisti všem, kteří mu pomáhali ve dnech jeho soužení.

V téže době, kdy se David obrátil svým srdcem k Bohu, dosáhl Saul konečné stanice svého pozemského života, který už dlouho probíhal bez Boha. To, co mu prorok řekl předtím v noci, se naplnilo. Na hoře Gelboe padl jak Saul, tak i jeho tři synové. Aby nebyl zasažen střelami z luků, vložil Saul dokonce vlastní ruku na svůj život. Existuje smutnější ukončení života, než tímto způsobem? Ten, kdo se obrací k Bohu zády, kdo žije ve svévoli a neposlušnosti vůči Bohu a obrací se proti Pánu Ježíši, pravému Pomazanému Hospodinovu, se nesmí divit, když jeho život skončí v zoufalství.

Král Saul a učedník Jidáš Iškariotský jsou varující příklady, které pro nás Bůh zapsal ve Svém neklamném Slovu. Kéž by lidé dbali na to, aby opustili své zlé cesty a obrátili se k Bohu! On by jim ukázal východisko. Každý člověk, jenž přijde k Pánu Ježíši v pokání a víře a chce Jej následovat, se smí stát šťastným křesťanem, jenž jde radostně vstříc nebi. „A tak umřel Saul pro přestoupení své, jímž byl přestoupil proti Hospodinu, totiž proti slovu Hospodinovu, jehož neostříhal, a že se také radil s duchem věštím, doptáváje se ho. A nedoptával se Hospodina. Proto zabil jej, a přenesl království na Davida syna Izai.“ (1. Paralipomenon 10,13.14)

Na začátku a na konci této Knihy triumfují Filistiňtí jako vítězové v boji proti Izraeli (kapitola 4,10; 31,1). Avšak vítězství má jen krátké trvání. Pravý král Izraele, muž podle Božích myšlenek, je připraven, aby nastoupil vládu a porazil nepřátele svého lidu.

A když se zdá, že v našem životě má nadvládu nepřítel – možná dokonce pro naši nevěrnost nebo naše chybné kroky – pak nezapomínejme, že jako věřící patříme Tomu, jenž je silnější než všechna moc světa a nepřítel. Možná že jeho všemohoucnost není vždy viditelná; ale jedno je jisté: Žádný z Jeho lidu se nikdy nemůže stát kořistí nepřítel. Za to ručí Jeho Slovo (Jan 10,28.29).

Město Jábés Galád nezapomnělo, že mu Saul kdysi pomohl. Nyní prokazují stateční muži tohoto místa poslední poctu Saulovi a jeho synům. Snímají zavěšené mrtvoly z městské zdi Betsan a nakonec je pochovali pod stromem v Jábés.

Jonata, který se jako věřící nikdy jasně neoddělil od svého nevěřícího příbuzenstva, zahynul se svým bezbožným otcem. Jeho duše byla sice spasena, ale jak smutně probíhal jeho život, když se na něj díváme z Božího hlediska, a jak hrozně skončil. A to všechno z nedostatku rozhodnosti pro Boha a pro Jeho pomazaného!

Situace na konci První Samuelovy knihy nemohla být smutnější a zmatenější. David se zdržoval u Filistinských a měl bojovat proti svému vlastnímu národu. Saul a Jonata padli v boji proti Filistinským. A jak to bylo s lidem? Saulovi muži uprchli před svými nepřáteli a Davidovi muži byli tak rozhořčení, že chtěli svého vůdce kamenovat. Přes všechno selhání lidí není Boží rada otřesena. A tak ve Druhé Samuelově knize nalézáme, jak Bůh toho muže, kterého vzal od stáda ovcí, aby se z milosti stal knížetem Jeho lidu (kapitola 7,8), pozvedá z tohoto ubohého stavu na trůn. Ačkoli je David hříšný člověk, smí přece být stínem Krista, který měl přijít, toho pravého Milovaného Božího.

Zpráva o Saulově smrti vůbec nevzbuzuje v Davidovi pocity lidského uspokojení nebo určitého lidského zadosťučinění, nýbrž pocity opravdového zármutku. A muži, kteří jsou s ním, sdílejí pocity svého vůdce. I oni roztrhávají svůj oděv, pláčící a postí se. – Tak by Bůh chtěl, abychom my, kteří následujeme Pána Ježíše, Mu byli stále podobnější. Chtěl by, abychom došli k tomu, že budeme smýšlet a cítit jako náš Pán.

Posel, který si asi myslel, že přináší Davidovi dobrou zprávu, musel nést mzdu své lži a byl potrestán smrtí.

Píseň naříkání, kterou David zpíval o Saulovi a Jonatovi, patří k tomu nejúchvatnějšímu, co nalézáme v Božím slově. I když víme, že tato slova byla inspirována Božím Duchem, přece se nás hluboce dotýkají jako opravdový výlev Davidových citů. Je to víra, která přes všechny těžkosti, které David pod Saulovou rukou prožil, může být velkorysá tímto způsobem. Něco takového nedokážou ani ty nejemnější city nevěřícího člověka.

Tuto píseň se měli učit příslušníci pokolení Juda. Sloužila k jejich naučení. Byli svědky neštěstí Izraele a měli proto vědět, jak se toho mohou sami pro budoucnost vystříhat. Je nazvána *písní luku*. Luk je symbolem *síly*. Jím se bojuje proti nepříteli z dále. Ale právě tato zbraň a tato síla chyběly Saulovi a jeho synům (1. Paralipomenon 12,1.2; 10,3). Proto padli v boji.

Pokud se týká nás křesťanů, můžeme zůstat nedotčeni jen tehdy, když svou důvěru upřeme k Bohu, jenž nám udělí Svoji sílu. Nikdo není slabší než křesťan, který opustil Krista jako svoji sílu a chce to zkoušet sám.

Smrtí Saule a Jonaty nebyla otázka Davidova následnictví na trůnu ještě zdaleka vyřešena. Ale David není kvůli tomu znepokojen. Jde po stezce víry prostě dále. Místo aby ohledně vlády použil politických opatření nebo násilí, prosí Pána o moudrost. To je obdivuhodné. David věděl, že je pomazaným králem, a přece nechce dělat ani krok v nezávislosti na Pánu. Umí čekat. Ví, že Boží úmysl se vždy uskuteční, a proto se kvůli tomu nezneklidňuje. – Kolik zaslíbení Páně obsahuje Boží slovo také pro nás křesťany! A přece se tak často rychle zneklidňujeme a myslíme si potom, že vlastními nápady a skutky musíme nebo můžeme Bohu pomáhat. Kéž bychom měli více trpělivosti a vytrvání při čekání na Pána. On nás jistě nezahanbí.

Cesta, po které David dojde teprve později ke kralování nad celým Izraelem, má svou prorockou stránku. Až Pán Ježíš se Svým lidem přijde opět na tuto zem, pomůže nejprve souženým Židům a zcela porazí a odsoudí antikrista a hlavu opět povstalé Římské říše (Zjevení 19,19–21). Než se však ujme vlády nad celým Izraelem a všemi národy, uběhne přechodné období. Vše se nestane v jednom okamžiku.

David nepodnikl nic proti neprávoplatnému králi z domu Saulova. Důvěřoval Bohu. Ale dva nepřátelští vojevůdci: Abner, který velel vojsku věrnému Izbozetovi, a Joáb, jenž vedl Davidovy vojáky, vyvolali v Izraeli občanskou válku.

Nejprve měří své síly jakýmsi druhem souboje: dvanáct mužů jedné strany bojuje proti dvanácti mužům druhé strany. Kde je Bůh při této věci? Nikdo se na Něho neptá. Kde je David? Jeho jméno není ani jednou jmenováno. A výsledek? Ani jeden z bojujících neujde smrti. A nyní následuje pravá bitva, v níž padne Joábův bratr Azael.

V těchto verších je po prvé zmínka o Joábovi. Jako Davidův synovec má jistě rodinné důvody k podpoře svého vzestupu. Ale v první řadě mu jde o jeho vlastní ctižádostivé zájmy. Jako rafinovaného, nesvědomitého politika a smělého muže ho nalézáme všude tam, kde se děje něco zlého nebo kde je možné získat něco velkého. Joábovo smýšlení je naprosto cizí Davidově víře a my asi musíme označit jako jednu z největších slabostí Davidova království to, že tento muž zastával takové vlivné postavení – byl vrchním velitelem vojska. Joáb je obrazem těla. Když tělo, naše stará přirozenost, podporuje křesťanství, pak není výsledek jiný než zde: trosky a nic než trosky!

Když jsme včera trochu blíže uvažovali o osobě Joába, bude možná dobré, když osvětlíme také charakter a postoj Abnera.

Abner je podle světských měřítek čestný muž, statečný a vznešeně smýšlející. Ale nechce se poddat Davidovi. Podporuje Izbozeta, protože se drží zásady dědičného následnictví podle těla. Pro něho je autoritou Izbozet a nikoli David. Tak je dnes mnoho lidí, kteří se pevně drží národního náboženství svých otců. V jejich očích je to mnohem důležitější a úctyhodnější, než naslouchat jednotlivcům, kteří prostě věří v Pána Ježíše a chtějí Ho následovat. Lidé se drží náboženského systému a myslí si, že věc musí být dobrá, protože Bůh jednou na ni v počátečním stavu vtiskl Svou pečeť. A tak se nějaký systém považuje už kvůli svému stáří za hodný úcty a obhajoby. To byl postoj Abnera. Co proti tomu můžeme namítnout? Jen jedno: že tato tak zvaná církev se protiví myšlenkám Božího slova a v základě bojuje proti Pánu Ježíši.

Z bojů mezi Abnerem a Joábem se Bohu nedostává ničeho. Tak tomu je vždy, když svět bojuje zdánlivě pod praporem Krista. Věrný nalézá útočiště jen u Davida v Hebronu. Jen v obecenství s Pánem Ježíšem je klid a mír. Ale když se náš „David“ vydá do boje, pak Ho směle následujeme.

Distribuce:

ŠÍŘENÍ PÍSMĚ SVATÉHO
Nabočany 19
538 62 HROCHŮV TÝNEC